

T.C.
SIVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

SIVAS KIZILIRMAK GAZETESİNİN (27-29, 31-39 ve 41-52)
SAYILARININ TRANSKRİBE EDİLMESİ VE
DEĞERLENDİRİLMESİ

Bahri MENEKŞE

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Dr. Öğrt. Üyesi Hikmet YILMAZ

Sivas-2019

**SİVAS KIZILIRMAK GAZETESİNİN (27-29, 31-39 ve 41-52)
SAYILARININ TRANSKİRİBE EDİLMESİ VE
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Bahri MENEKŞE

Cumhuriyet Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Ortaöğretim Sosyal Alanlar
Eğitimi Ana Bilim Dalı için Öngördüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Olarak Hazırlanmıştır.

Sivas

Haziran, 2019

KABUL VE ONAY

Bahri MENEKŞE'nin hazırlamış olduğu“Sivas Kızılırmak Gazetesinin (27-29,31-39 ve 41-52) Sayılarının Transkribe Edilmesi ve Değerlendirilmesi” başlıklı bu çalışma, 23.05.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından, “Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof.Dr. Adem İŞCAN

(Jüri Başkanı)

Dr.Öğr.Üyesi Hikmet YILMAZ

(Danışman)

Dr.Öğr.Üyesi Evren KARATAŞ

(Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../

Doç.Dr. Fatih KARAKUŞ

Enstitü Müdürü

ETİK SÖZÜ

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tez Yazım Kılavuzu (Yönerge)'nda belirtilen kurallara uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- ✓ Bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- ✓ Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- ✓ Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere, bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu ve atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- ✓ Bütün bilgilerin doğru ve tam olduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- ✓ Tezin herhangi bir bölümünü, Cumhuriyet Üniversitesi veya bir başka üniversitede bir başka tez çalışması olarak sunmadığımı; beyan ederim.

.../.../2019

Bahri MENEKŞE

ÖN SÖZ

Sivas basın tarihinin önemli bir bölümünü oluşturan Kızılırmak Gazetesi, tamamıyla özel girişimlerle çıkarılan gazetelerin ilk örneklerinden biridir. Kızılırmak Gazetesi, bazı dönemler çıkarılamasa da uzun dönemler varlığını sürdürebilmiştir.

Sivas Kızılırmak Gazetesinin (27-29, 31-39 ve 41-52) Sayılarının Transkribe Edilmesi ve Değerlendirilmesi adlı çalışmamızda, Kızılırmak Gazetesi'nin kuruluşu, yayın hayatı ve yayın hayatının sonlandırılması konuları değerlendirilerek, bu dönemlerde gazetede çıkan haberler transkribe edilmiş ve dönemin siyasi, sosyal ve kültürel gelişmeleri gün yüzüne çıkarılmıştır.

Çalışmada Kızılırmak Gazetesine yönelik değerlendirmeler beş bölümde verilmiştir. Çalışmanın birinci bölümü "Giriş", ikinci bölümü "Kızılırmak Gazetesine Genel Bir Bakış" adlı bölüm oluşturmaktadır. Bu bölümde Kızılırmak Gazetesinin kurulması, yayın hayatı ve yayın hayatının sonlandırılması konusu ele alınarak incelenmiştir. "Kızılırmak Gazetesinin Transkripsiyonu" adlı üçüncü bölümde ise Kızılırmak Gazetesinin (27-29, 31-39 ve 41-52) sayılarının transkripsiyonuna yer verilmiştir. "Bulgular ve Yorum" adlı dördüncü bölümde ise gazetenin ilgili sayılarına yönelik bulgular ve genel bir değerlendirme yapılmıştır. Beşinci bölümde ise "Sonuç, Tartışma ve Öneriler" bölümü ile çalışmamız tamamlanmıştır.

"Sivas Kızılırmak Gazetesinin (27-29, 31-39 ve 41-52) Sayılarının Transkribe Edilmesi ve Değerlendirilmesi" adlı çalışmanın hazırlanmasında, içerik düzenlemesinde ve tashih çalışmalarında bilgi ve tecrübesiyle bana yardımcı olan Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretim üyelerinden danışman hocam Sayın Dr. Öğrt. Üyesi Hikmet Yılmaz'a, yüksek lisans çalışmamda benden yardımlarını esirgemeyen Sayın Prof. Dr. Fatih Mehmet Dervişoğlu'na ve her zaman yanımda olan aileme ve eşime teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

MENEKŞE, Bahri, Sivas Kızılırmak Gazetesinin (27-29, 31-39 ve 41-52) Sayılarının Transkribe Edilmesi ve Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 2019.

Takvîm-i Vakayi gazetesi 1831 yılında yayınlanarak Osmanlı Devleti'nin ilk yarı resmî nitelikli yayın aracı olma özelliğini taşımaktadır. Matbaanın Osmanlı Devleti'ne geç gelmesi, Osmanlı'nın yayın faaliyetlerine geç başlamasına neden olmuştur. Matbaalar, Osmanlı Vilâyet Kanunu'nun çıkarılması ile vilayet merkezlerinde yaygınlaşmaya başlamış ve faaliyet gösterdikleri vilayetlerin resmî evraklarını basmışlardır. Ayrıca bu matbaalarda vilayetlerin kültürel faaliyetlerine katkı sağlamak, devlet propagandası yapmak amacıyla birtakım resmî nitelikli gazetelerin de basımı gerçekleştirilmiştir.

Osmanlı Devleti'nde dergi ve gazete yayıncılığını Gayrimüslimler gerçekleştirmişlerdir. Osmanlı döneminde basın ve yayıncılık faaliyetlerinin merkezini İstanbul oluşturmuştur.

1878 yılında Sivas Vilâyet Matbaası'nın kurulmasıyla birlikte yayıncılık faaliyetleri Sivas'ta da başlamıştır. 1910 yılında yayınlanan Kızılırmak Gazetesi, devlet müdahalesi olmaksızın tamamıyla özel girişimlerle kurulan Anadolu'daki ilk gazetelerden biri olarak yayın hayatına başlamış ve uzun dönemler boyunca Sivas'ta yayıncılık faaliyetlerini sürdürmüştür. Sivas kentinde meydana gelen olayların yanı sıra kısıtlı imkânlarına rağmen dünyada ve hükümet merkezinde yer alan gelişmelere de sayfalarında yer verebilmiştir.

Çalışmada Kızılırmak Gazetesi'nin 27-29, 31-39 ve 41-52 sayılarının transkripsiyonu yapılmıştır. Gazetenin söz konusu sayılarında Sivas vilayetine ait yerel sorunların yanı sıra aynı zamanda Osmanlı Devleti'ndeki siyasi gelişmelere ve devlet işleyişine yönelik düşüncelerin de yer aldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kızılırmak Gazetesi, Sivas, Transkripsiyon, Basın

ABSTRACT

MENEKŞE, Bahri, The 27th-29th, 31st-39th and 41st-52th numbers of the Kizilirmak Newspapers Transcription and Evaluation, Master's Thesis, Sivas, 2019.

The newspaper Takvîm-i Vakayi was published in 1831 and was the first semi-official publication tool of the Ottoman Empire. The late arrival of the printing house to the Ottoman State led to the late publication of the Ottoman publication. The printing houses started to become widespread in the provincial centers with the issuance of the Ottoman Province Law and printed the official documents of the provinces where they operate. In addition, some official newspapers were printed in order to contribute to the cultural activities of the provinces and to make state propaganda.

Non-Muslims in the Ottoman Empire have published magazines and newspapers. Istanbul was the center of the press and publishing activities during the Ottoman period.

With the establishment of Sivas Vilâyet Matbaası in 1878, broadcasting activities started in Sivas. Kızılırmak Newspaper, which was published in 1910, has been published as one of the first newspapers in Anatolia which was established by private initiatives without any government intervention and continued its broadcasting activities in Sivas for long periods of time. In addition to the events occurring in the city of Sivas, despite the limited opportunities in the world and in the center of the government has been able to place developments on the pages.

In this study, the numbers of 27-29, 31-39 and 41-52 of Kızılırmak Newspaper were transcribed. In addition to the local problems related to the province of Sivas, it was also seen in the mentioned issue of the newspaper that political developments in the Ottoman Empire and thoughts about state functioning were also included.

Key Words: Kizilirmak Newspaper, Sivas, Transcription, Press

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
Kabul ve Onay	
Etik Sözü.....	iii
Önsöz	iv
Özet.....	v
Abstract.....	vi
İçindekiler	vii
Kısaltmalar.....	ix

BÖLÜM I GİRİŞ

1.1. Konu.....	1
1.2. Amaç ve Önem.....	2
1.2.3. Yöntem	3
1.2.3.1 Evren Örneklem.....	4
1.2.3.2 Veri Toplama Yöntemi	4
1.2.3.3 Veri Analiz Yöntemi.....	4

BÖLÜM II

KIZILIRMAK GAZETESİNE GENEL BİR BAKIŞ

2.1. Gazetenin Kuruluşu.....	5
2.2. Gazetenin Kurucusu: Kâmil Kitapçı	6
2.3. Gazetenin Yayın Hayatı ve Özellikleri	8
2.3.1. Gazetenin Kadro Görünümü.....	9
2.3.2. Kızılırmak Gazetesi Fihristi.....	9

BÖLÜM III

SİVAS KIZILIRMAK GAZETESİNİN TRANSKRİBSİYONU

3.1. 27. Sayının Transkripsiyonu	21
3.2. 28. Sayının Transkripsiyonu	29
3.3. 29. Sayının Transkripsiyonu	36
3.4. 31. Sayının Transkripsiyonu	45

3.5. 32. Sayının Transkripsiyonu	53
3.6. 33. Sayının Transkripsiyonu	62
3.7. 34. Sayının Transkripsiyonu	70
3.8. 35. Sayının Transkripsiyonu	79
3.9. 36. Sayının Transkripsiyonu	88
3.10. 37. Sayının Transkripsiyonu	97
3.11. 38. Sayının Transkripsiyonu	105
3.12. 39. Sayının Transkripsiyonu	111
3.13. 41. Sayının Transkripsiyonu	119
3.14. 42. Sayının Transkripsiyonu	127
3.15. 43. Sayının Transkripsiyonu	135
3.16. 44. Sayının Transkripsiyonu	152
3.17. 45. Sayının Transkripsiyonu	160
3.18. 46. Sayının Transkripsiyonu	177
3.19. 47. Sayının Transkripsiyonu	195
3.20. 48. Sayının Transkripsiyonu	211
3.21. 49. Sayının Transkripsiyonu	229
3.22. 50. Sayının Transkripsiyonu	246
3.23. 51. Sayının Transkripsiyonu	264
3.24. 52. Sayının Transkripsiyonu	283

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

4.1. Bulgular.....	302
4.2. Sivas Kızılırmak Gazetesinin Değerlendirilmesi	302

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma.....	318
5.2. Araştırmacılara Öneriler.....	319
KAYNAKÇA	321
DİZİN	322
ÖZGEÇMİŞ	324

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
C.Ü.	: Cumhuriyet Üniversitesi
Çev.	: Çeviren
İ.A.	: İslam Ansiklopedisi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
s	: Sayfa
S	: Sayı
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
T.D.A.V.	: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
TDK	: Türk Dil Kurumu
TÜBİAR	: Türklük Bilimi Araştırmaları
T.T.K.	: Türk Tarih Kurumu
Yay.	: Yayınları

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1.Konu

Vakay-i Mısriye 1828 yılında Mısır'da çıkarılan ve Türkçe olarak yayımlanan Osmanlı Devleti'nin ilk gazetesidir. 1831 yılında yayınlanan Takvim-i Vakayi ise Osmanlı Devleti'nin ilk defa İstanbul'da yayımladığı gazetedir. Takvim-i Vakayi Osmanlı halkının bilgilendirilmesi ve devlet uygulamalarından halkın haberdar edilebilmesi amacıyla haftalık olarak yayımlanmıştır.

1840 yılına gelindiğinde ise yarı resmî nitelik taşıyan Ceride-i Havadis gazetesi yayın hayatına başlamıştır. Ceride-i Havadis gazetesinin ardından özel girişimlerle ve devlet desteğiyle Tercüman-ı Ahval (1860) ve Tasvir-i Efkâr (1862) gazeteleri ortaya çıkmıştır.¹

Basın özgürlüğüne yönelik 1876 yılında çıkarılan Kanun-ı Esasi'nin 12. maddesinde “Basın, kanunlar çerçevesinde serbesttir. Hiçbir şekilde baskıdan önce kontrole tutulamaz” ifadesi yer alsa da kısa süren meşrutî yönetim nedeniyle Osmanlı devletinde basın ve yayın faaliyetleri gelişme fırsatı bulamamıştır. Osmanlı Devleti'nde gazetelerin sansüre maruz kalmadan yayınlanması ancak II. Meşrutiyet döneminde gerçekleşmiştir.²

15 Ekim 1909 tarihinde özel girişimler ile yayın hayatına başlayan Kızılırmak Gazetesi, Sivas'ta uzun yıllar boyunca faaliyet gösteren önemli gazetelerinden biridir. Kızılırmak gazetesinin tamamıyla özel girişimler tarafından devlet desteği olmaksızın yayınlanması, gazetenin önemli bir konuma sahip olmasını sağlamıştır. Gazete, uzun yıllar boyunca Anadolu'da yayıncılık faaliyetlerini sürdürmüştür. Kızılırmak Gazetesi,

¹ Hıfzı Topuz. (2003). **II. Mahmut'tan Holdinglere Basın Tarihi**, İstanbul: Remzi Kitapevi. ss. 13-16.

² Atilla Girgin. (2001). **Türk Basın Tarihinde Yerel Gazetecilik**, İstanbul: İnkılap Kitapevi. ss. 29-36.

birtakım sorunlar nedeniyle yayıncılık faaliyetlerine ara vermiş ancak 1913 yılından itibaren yayıncılık hayatını kaldığı yerden devam ettirmiştir. Asıl nüshaları Beyazıt Devlet Kütüphanesi, Hakkı Tarık Us Koleksiyonu'nda bulunan Kızılırmak Gazetesi'nde döneme ait edebî, iktisadi, tarihi ve içtimai yazıların yanı sıra birtakım ilânların yer aldığı bölümler de yer almaktadır.

1.2.Amaç ve Önem

Sivas, tarihsel dönem içerisinde birçok farklı kültüre ev sahipliği yapmış önemli bir kenttir. Şehir, köklü bir tarihe sahip olmasına ve farklı kültürleri barındırmasına rağmen etkili bir arşive sahip olmaması dikkat çekmektedir. Kent yetkililerinin arşivleri sahiplenememe, koruyamama ya da çıkan yangınlar sonucunda zarar görmeleri şehrin birçok arşivinin yok olmasına neden olmuştur.

Sivas şehrinin tarihine yönelik arşiv niteliği taşıyan belgelerden biri de Kızılırmak Gazetesidir. Kızılırmak Gazetesi kent tarihi açısından önemli bir bilgi kaynağı olma özelliğine rağmen, gazeteye yönelik çalışma sayısının oldukça az olması ve birkaç kısa makalede bir iki paragraflık bilgilere yer verilmesi dikkat çekmektedir. Sivas tarihi açısından önemli bir kaynak olan Kızılırmak Gazetesi'nin aradan geçen 109 yıllık zaman içerisinde Türkçeye çevrilmemiş olması önemli bir eksikliklerdir.

Cumhuriyet döneminde Osmanlı arşiv geleneğinin devam ettirilememesi ve arşiv belgelerinin korunması konusunda zaaf gösterilmesi birçok tarih araştırmacısının üzerinde durduğu ortak konuların başında gelmektedir. Kızılırmak Gazetesi'nin yayımlandığı döneme ait şehir yaşamına ilişkin bilgilerin bulunduğu belgelere ulaşmak çok zor iken taşra yaşamına ilişkin ayrıntıların yer aldığı belgelere ulaşmak ise günümüzde neredeyse mümkün olmamaktadır.

Çalışmanın amacı Sivas vilayetinde basına konu olan siyasi, sosyal ve kültürel olayları, yönetim uygulamalarının kent üzerindeki etkilerini ve merkezde meydana gelen olayların taşra üzerindeki etkilerini incelemektir. Bu amaçla 1909 yılında yayın hayatına başlamış olan ve 1940 yılına kadar belli dönemler içerisinde basın ve yayın hayatında yer almış olan Sivas Kızılırmak Gazetesinin 27-29, 31-39 ve 41-52 sayıları transkribe edilmiş ve bu sayıların yayımlandığı dönem hakkında bilgiler elde edilmiştir. Jeopolitik konumundan dolayı Sivas'ta tarihsel süreç içerisinde zaman zaman bölgesel gazetecilik faaliyetleri görülmüştür. Sivas'ın sahip olduğu bu özellik, merkez tarafından

Anadolu'ya açılan kapı olarak nitelendirilmesine neden olmuştur. Bu düşünce İrade-i Milliye gazetesinin de Sivas'ta yayınlanmasında etkili olmuştur. Bu konuyu seçmemizde ana etken zengin kültürü ve önemli değerlere ev sahipliği yapmış olan Sivas'ın basın hayatında da Kızılırmak Gazetesiyle ön plana çıkmış olmasıdır. Kızılırmak gazetesinin yayınlandığı dönem içerisinde yaşanan olayları önemli ölçüde yansıtmaları bizi bu konuyu çalışmaya yönlendirmiştir.

1.2.3.Yöntem

Çalışmanın temel materyalini Kızılırmak Gazetesi'nin 27-29, 31-39 ve 41-52 sayıları oluşturmaktadır. Söz konusu belgelerin asıl nüshaları Beyazıt Devlet Kütüphanesi Hakkı Tarık Us Koleksiyonu'nda bulunmaktadır. Gazetenin tüm sayılarının transkripsiyonunun ve değerlendirilmesinin yapılması çok zor ve uzun olacağından dolayı 27-29, 31-39 ve 41-52 sayıları çalışma kapsamında transkribe edilmiştir. Yerel bir gazete olan Kızılırmak Gazetesi, dönemin tarihi, siyasi, sosyal, edebi ve iktisadi olaylar hakkında bilgiler vermesi nedeniyle ulusal bir gazete niteliği de taşımaktadır.

Kızılırmak Gazetesi'nin transkripsiyonu yapılırken, gazetenin orijinaline bağlı kalınmaya çalışılmıştır. Belgeler transkribe edilirken yıpranan, mürekkebi dağılan, soluklaşmaların meydana gelmesi gibi nedenlerle okunamayan kelimeler (...) işaretiyle belirtilirken, karşılığında emin olunamayan kelimeler ise (?) işaretiyle sembolize edilmiştir. Transkripsiyonda kişi ve yer isimleri belgenin orijinal halinde yer aldığı şekliyle yazılmıştır. Çalışmada gazetenin belirtilen sayıları transkribe edildikten sonra, elde edilen verilere dayanarak genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Çalışma tarama modeli kullanılarak tamamlanmıştır. Araştırma konusuna yönelik kaynaklar,kaynak tarama yöntemiyle değerlendirilmiş ve transkribe edilerek analiz edilmiş; elde edilen veriler çalışmanın amacına ve konu başlıklarına göre değerlendirilmiştir.

1.2.3.1 Evren örneklem

Çalışmamızın evrenini Sivas Kızılırmak Gazetesi oluşturmaktadır. Çalışmanın örnekleminde ise Sivas Kızılırmak Gazetesinin 27-29,31-39 ve 41-52 numaralı sayıları yer almaktadır.

1.2.3.2 Veri toplama yöntemi

Çalışmamızda genel tarama yöntemi kullanılmıştır.

1.2.3.3 Veri analiz yöntemi

Elde edilen bulgular tematik bir sıralamaya tabi tutulmuş ve elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analiziyöntemiyle çözümlenmiştir.

BÖLÜM II

2. KIZILIRMAK GAZETESİNE GENEL BİR BAKIŞ

2.1.Gazetenin Kuruluşu

Sivas'ın ilk uzun soluklu yerel gazetesi olan Kızılırmak Gazetesi, Türkiye'nin en uzun ırmağı olan ve Sivas'ın güneyinden akan Kızılırmak Nehri'nden adını almıştır. Kızılırmak Gazetesi, Sivas'ta hiçbir devlet desteği alınmadan tamamıyla özel girişimlerle çıkarılan ilk gazete olup, o dönemde Türkiye'de çıkarılan sayılı gazeteler arasında yer almıştır.

Anadolu'da herhangi bir devlet desteği olmaksızın tamamıyla özel girişimlerle çıkarılan örnek gazetelerden biri olan Kızılırmak Gazetesi, 1909 yılında çıkarılmaya başlanmıştır. Türkiye'nin ilk özel gazetesi olan Tercüman-ı Ahvâl gazetesi 1860 yılında yayınlanmıştır. Arada geçen 50 yıllık süre Sivas için çok da uzun bir süre olarak nitelendirilmemektedir. Toplumsal değişimin gerçekleşebilmesi için aradan geçen 50 yıl gibi süreler kısa periyotlar olarak tanımlanmaktadır. Sivas şehri oldukça kısa bir sürede gazetecilikten önemli derecede etkilenmiş ve şehrin sosyolojik anlamda bir değişime ihtiyaç duyduğunu bu yolla ifade etmişlerdir.

15 Ekim 1909 tarihinde yayınlanmaya başlayan Kızılırmak Gazetesi, Kadioğlu Kâmil Ertekin tarafından kurulmuş ve Ertekin'in soyadı ilerleyen dönemlerde "Kitapçı" olarak değişmiştir. Kâmil Kitapçı Ülke Gazetesi'nde 27.06.1966 tarihinde Kızılırmak Gazetesi'nin kuruluşuyla ilgili şu sözlere yer vermiştir:

"325 senesinde gençler ve memleket işleriyle alakadar olan münevverler bir toplantı yaparak Sivas şehrinde hususi bir gazete çıkarmaya karar vermiş, imtiyaz ve idaresini de bana tevdi etmişlerdi. Gazetenin ismi şimdi Pınarbaşı Kaymakamı bulunan Muammer Bey'in buluşuyla "Kızılırmak" olmuştu. Kızılırmak 15 Teşrinievvel 325'te ilk nüshasını neşretmişti. Maddi menfaatler asla hatıra getirilmemiş, gayet nazik ve feragatli

emellerle işe başlanılmıştı. Memleketin ba'husus muhitin dertleri ve her türlü ihtiyaçları açık ve kalb ile mevzu ediliyor, gerek efkar-ı umumiye ve gerek dert ve ihtiyaçların izalesi ile alâkadar olanlar bunları ehemmiyetle nazar-ı dikkate alıyorlardı.”

İlk dönemlerinde haftalık olarak yayınlanan Kızılırmak Gazetesi yıllık 1,5 mecrediye karşılığında aboneler almıştır. O dönemde okuryazar sayısının az olmasına rağmen, Kızılırmak Vilayet matbaasında çıkarılan haftalık 100 adetlik baskısının tamamı satılmıştır. O dönemlerde azımsanmayacak bir miktar olan 3 para tabiye ücreti alınmış, her bir nüshası 10 para karşılığında satılmıştır.”³

2.2.Gazetenin Kurucusu: Kâmil Kitapçı

Sivas'ın Şeyh Çoban Mahallesi'nde 1877 yılında dünyaya gelen Kâmil Kitapçı, Kadioğulları ailesine mensuptur. Mahalle mektebine kısa bir süre devam ettikten sonra eğitim hayatını Sivas'ta açılan Askerî Rüştiye'de devam ettirmiş ve okulu birincilikle tamamlamıştır. Mülkiye Rüştiye'sinden mezun olduktan sonra Kitapçı, eğitim hayatını Tıbbiye'de devam ettirmiştir. Kitapçı, Tıbbiye (Ahrar) olarak adlandırılan Hürriyetçiler grubunda yer alarak mücadele çalışmalarını gizlice yürüten bireylerden olmuştur. Tıbbiyelilerin direniş hareketinden şüphelenen Padişah Abdülhamid, bu grupta yer alan bazı bireyleri Fizan'a sürgün etmiş ve bu esnada Kitapçı'da sürgüne gönderilmek üzere zaptiyeler tarafından yakalanmıştır. Kitapçı, amcazâdesi Tacettin Efendi'nin gayretleriyle akıl sağlığını kaybettiğine yönelik Doktor Vasfi Bey'den alınan rapor sayesinde sürgün edilmekten kurtulmuştur. Bu olayın akabinde Kitapçı Tıbbiye'den çıkarılmış ve kendisine maaş bağlanmıştır.

Kitapçı Tıbbiye'den ayrıldıktan sonra memleketi Sivas'a dönmüş ve Bayındırlık (Nefra) İdaresi tarafından açılan kondüktörlük sınavında başarılı olarak yol işlerinde birkaç yıl çalışmıştır. Sivas Valisi Reşit Paşa, Tokat'tan dönerken, o sırada Tokat'ta yol işlerinde çalışan Kitapçı'yı fark eder ve Kitapçı ile unutamayacağı bir sohbet ederler. Kış aylarında yol işlerinin durması nedeniyle Kitapçı, vilayette bulunan zengin çocuklarına özel ders vermiş ve aynı zamanda boş zamanların da Gök Medrese'ye giderek Arapça ve Farsça çalışmalarıyla değerlendirmiştir.Kitapçı'nın iyi derecede Farsça bildiğini gösteren bir defter, günümüzde Sivas'ta avukatlık yapan Oğuz

³ Kâmil Kitapçı; “Sivas Basını”, **Ülke Gazetesi**, 27 Temmuz 1966, Sayı: 4455-99, s. 2.

Kitapçı'da bulunmaktadır.İlerleyen dönemlerde Kitapçı, Türkçe sınavına girerek Sivas'ta Vali Reşit Paşa tarafından kurulan Sanayi Mektebi'nde Türkçe öğretmeni olarak çalışmıştır.

Meşrutiyet'in 1908 yılında ilân edilmesiyle birlikte ithalatçılıkla uğraşan Kamil Bey, 1909 yılında hürriyetçi fikirlerini yayınlama imkânı elde ettiği Kızılırmak gazetesini çıkarmıştır. Kitapçı Sivas'ta faaliyet gösteren ittihatçıları ve meşruti rejim destekçileriyle gizli toplantılar yaparak, düşüncelerini bu toplantılarda onlara aktarmıştır. 1876 yılında Meşuritet Rejimi'nin ilân edilmesiyle birlikte aktif bir ittihatçı olarak anılan Kitapçı'nın görüşleri Meclis-i Mebusan'ın kurulduğu dönemlerde etkili olmuş ve Meclis-i Mebusan'a Emin Edip Bey'in mebus olarak gönderilmesin sağlamıştır. Temel politikası haksızlıklarla mücadele etmek olan Kızılırmak Gazetesi aynı zamanda ittihatçıların düşüncelerini de yayma konusunda önemli çalışmalar gerçekleştirmiştir.

Sivas'ta meşrutiyet rejimi sonrasında açılan İdadide, yapılan sınavı kazanarak öğretmenlik yapmaya hak kazanan Kitapçı, vatan ve bağımsızlık sevgisini öğrencilerine aktarabilmiştir. Kitapçı, okuldaki öğretmenlerin bir kısmının I. Dünya Savaşı'na girmesi sonrasında okuldaki derslere girerek öğrencilere Farsça, Tarih ve Türkçe dersleri vermiştir. Kitapçı, Sivas Valisi Muammer Bey tarafından, Numune Mektebi'ne müdür olarak atanmıştır. Müdürlük görevinden 1925 yılında istifa eden Kitapçı, ticarete atılarak kitapçılığı tercih etmiştir. Sivas'ın ilk kitabevi olarak nitelendirilebilen Kâmil Kitabevi'ni 1926 yılında açmış ve akabinde ilk özel matbaa olarak nitelendirilebilen Kâmil Matbaası'nı açmıştır. Kızılırmak ve Ülke gazetelerinin de basıldığı Kâmil Matbaası'nda birçok kitap basılmış ve okuyuculara ulaştırılmıştır.

Yaklaşık 14 yıl Belediye Meclisi üyeliği de yapan Kitapçı, CHP'de Sivas milletvekili olarak 1942-1950 yılları arasında iki dönem parlamentoda yer almıştır.

Kitapçı 10 Haziran 1957 tarihinde, Sivas'ta gazetecilik geleneğinin ilk adımı olan Kızılırmak Gazetesi'ni ve önemli çalışmalarını bırakarak hayata gözlerini kapatmıştır.⁴

Anadolu'da yayınlanan ilk özel gazete olan Kızılırmak Gazetesi'ni yayınlaması, 1926 yılında Sivas'a ilk kitabevini ve 1930 yılında da ilk özel matbaayı kazandırması Kitapçı'nın Sivas'a yönelik önemli hizmetlerinin başında gelmektedir. Bununla birlikte

⁴ Nair; a.g.e., s.162-165.

kentin tarihi kayıtlarına da, gazetecilik yaşamında yayınladığı gazetelerle ismini sürekli sıcak tutmayı başarabilmiş, bastığı birçok kitap ile kentin kültür yaşamını zenginleştirmiş, siyasal yaşamına sürekli katkılar sağlamış bir insan olarak geçmiştir.

2.3.Gazetenin Yayın Hayatı ve Özellikleri

15 Ekim 1909 tarihinde yayınlanmaya başlayan Kızılırmak Gazetesi, birtakım nedenler dolayısıyla iki yıllık bir yayın hayatının ardından,yayın hayatını sonlandırmıştır.

1914 yılında ikinci defa yayın hayatına başlayan Kızılırmak Gazetesi, üç yıl süreyle tekrar yayınlanmaya başlamış ve maddî imkânların yetersiz olması nedeniyle tekrardan yayın hayatını sonlandırmak zorunda kalır.

Kızılırmak Gazetesi 1925 yılına gelindiğinde üçüncü kez yayın hayatına başlar. Gazetenin üçüncü döneminde artık Cumhuriyet rejimi gelmiş ve koşullar değişmiştir.

Gazete, dönemin tek siyasi partisi olan Cumhuriyet Halk Fırkası'nın yayın aracı olarak üçüncü yayın hayatını devam ettirmiştir. Gazete çıkardığı sayıların başlıkları altında "*Halkçı-(Milliyetçi)-Cumhuriyetçi-Mefkûreci Gazetedir*" ifadesine yer vererek ideolojisinin altını çizmiştir. Gazete, o dönemde Mustafa Kemal'in ilke ve inkılaplarının Anadolu'da tanıtılmasında önemli rol oynamıştır. Gazete yaşanan birtakım sorunlar nedeniyle yayın hayatına tekrar ara vermiş ve dördüncü kez yayın hayatına 1930 yılında tekrar başlamıştır. Kâmil Kitapçı'nın Sivas'ta kurduğu ilk özel matbaa olan Kâmil Matbaa'sında gazetenin dördüncü yayın hayatındaki baskıları basılmıştır. Yaşanan birtakım sorunlar nedeniyle gazete bir kez daha yayın hayatını sonlandırmıştır. Gazete beşinci defa yayın hayatına Cumhuriyet Halk Fırkası adına, gazetenin imtiyaz sahibi Avukat Ahmet Eskici (Göze)'nin başkanlığında devam etmiştir.⁵

Gazetenin beşinci yayın döneminde çıkardığı nüshalarda da klişe başlığının altında "*Halkçı-Cumhuriyetçi-Mefkûreci Gazetedir*" ifadesine yer verilmiştir. Bunun yanı sıra yine ilk sayfada tesis tarihini ifade eden 1325 yılı ibaresine de yer verilmiştir. İdarehanesi: *Halk Fırkası'nda Kızılırmak İdaresi* olarak belirtilirken Telgraf İdaresi olarak *Sivas Kızılırmak* adresi kullanılmıştır.

⁵ Gürel; a.g.m. , s.143.

0.90 ebatlarında iki sayfa olarak çıkarılan gazete zaman zaman dört sayfa olarak çıkmıştır. Makale, dünya basınından haberler, hikâyeler, telgraf haberleri ve mizahî şiirlere yer verilmiştir. Gazetenin özel günlerde klasik şablonunun dışına çıktığı da görülmektedir.

2.3.1. Gazetenin kadro görünümü

İlk dönemlerinde Vilayet Matbaası'nda basılan gazetenin 1930'lu yıllarda artık Kâmil Matbaası'nda basılmıştır. Yayın hayatı süresince *Karapolatzâde İsmet (1926)*, *Hayri Lütfullah (1925,1929)*, *Hacı Abdioğlu Rıza (1935)*, *Kemâl Kitapçı (1946)* gibi birçok isim mes'ul müdürlük ve yazı işleri müdürlüğü görevlerinde bulunmuştur.

Gazetenin yazarları arasında birçok ünlü isim ile de karşılaşmak mümkündür. *İsmail Hakkı (Amasya Mebusu)*, *Mehmet Emin Yurdakul (Sivas Valisi-Milli Şair)*, *MuttalipÖker (Malatya Mebusu)*, yukarıda da ismi geçen *Sığırcıoğlu Hayri (Belediye Reisi)*, *Adil Tarkan (Belediye Reisi)*, *Abdülkadir Sarısözen*, *Eflatun Cem Güney (edebiyatçı)* bu isimlerden bazılarıdır.

2.3.2. Kızılırmak gazetesi fihristi

Sayı	Tarih	Konular
27	21 Şevval Sene 1332	Ecnebi İmtiyazatı Boyunduruğundan Kurtulduğumuz Tarihi Gün İnkılab-I Azminden Sonra Vatani Vazifelerimiz Şu'ün Mektepler Açılıyor Bizzati Vali Bey Efendi Hazretlerinden Muallim Şehrimiz Belediye Riyasetinden İttihat Ve Terakki Cemiyeti Merkez-İ Umimiyesine Keşide Olunan Telgrafname Şehrimiz Belediye Riyasetinden Dâhiliye Nezaret-İ Celilesine Keşide Olunan Telgrafname Belediye Riyasetinden Payitaht-I Şehr-Emanetine Keşide Olunan Telgrafname
28	24 Şevval Sene 1332	Fransızlar Can Acısı Çekerken De Türklüğe Düşman... Avrupa'da Umumi Muharebe Telgrafları Nemselilerin Rusların Meydan Muharebesi Bitti! Otomobiller Mektepler

		Müdafaa Milliye Cemiyeti Sivas Şubesinin Beyannamesi İmtiyazat Ecnebiyenin Lağvından Sonra Eracif Çıkarınlar Kızılırmak Mekteb-İ Müdüriyetten Vazia Esası Sivri Hisarlar Divan-I Harb-İ Örfi Mukarreratı
29	2 Zilkade, Sene 1337	Siyasiyat Mektepler Kızılırmak Mektebi İstanbul Muhabirimizden Kızılırmak Balkanlarda Hala Türkler Hakkında İftira Telgraf Havalesi Cereyan Ediyor İranda Rusların Hulusı Divan-I Harb-İ Örfi Mukarreratı Avrupa'da Umumi Muharebe Telgrafları Kızılırmak Tefrikası Milli Gün Hikâyesi Oğul Vasiyeti
31	9 Zilkade Sene 1332	Siyasiyat Zarada Hükümet Konağı Mektep-İ Sultani'yede Müstesna Bir Gece İçtimai Muallimin Vilayet-İ Celile Yaverliği Kurban Derileri Ve Boynuzlar Avdet Eski Yollar Ve Uzak Nakdiye Almanlarla İngilizler Kızılırmak Tefrikası Milli Gün Hikâyesi Oğul Vasiyeti
32	18 Zilkade Sene 1332	Siyasiyat Mekteplerde İzcilik Teşkilatı Bir İngilizin İslamiyeti İngiltere Ve İslam Âlemi Muarif Müdüriyetinden Yeni Tecil Divan Kanunu Divan-I Harb-İ Örfi Mukarreratı Milli Gün Hikâyesi

33	25 Zilkade Sene 1332	Siyasiyat Amerika Ve Harp Azimet Velayetpenahi Mevasılat Mecayış Azl Ve Tayin Yeni Tecili Divan Kanunu Divan-I Harb-İ Örfi Mukarreratı Mehri Ziyai Umumi Muharebe Telgrafları Muhariri Kırımloğlu!.. Sadi Movultay İdman Musahabeleri
34	7 Zilkade Sene 1332	Siyasiyat Garb Ve İşlam Tebşir Velayetpenahi Muallimin İçtimai Sultani İzcilerinin Cuma Gezintileri Sivas'a Yeni Hayat Sultani İzcilerinin Cevalanı İzcilik Tahassüsatından Divan-I Harb-İ Örfi Mukarreratı İlan (Zile Kazası İcra Dairesinden) Muhariri Kırımloğlu!.. Sadi Movultay İdman Muhasebeleri
35	18 Zilhicce Sene 1332	Siyasiyat Hal Ve Mevki Avdet Velayetpenahi Mariz Kardeşler Asrı Hamiyet Memleket Harbine Para Gönderilmesinin Tehdidi Hakkında Divan Harp Örfi Makruratı Muhariri Kırımloğlu! Sadi Movultay İdman Muhasebeleri İzcinin Selamı
36	23 Zilhicce Sene 1332	Siyasiyat Harp Ve Türkiye Dahya Nezaret Celilesine Almanya, Avusturya Sefaretlerine Muhasam Devletler Tebası Orduya Hediye

		<p>Ukraynalılar</p> <p>Sivastapol Önünde Türk Topları...</p> <p>Kaç Tane Vapur Batırmış</p> <p>Fransız, İngiliz, Rus Ve Belçika Vapurları</p> <p>İngiliz Sekavet Ocakları</p> <p>Kavanin Ve Nezamet</p> <p>Divan-I Harb-İ Örfi Mukarreratı</p> <p>Divan-I Harb-İ Örfi Mukarreratı</p> <p>Muhariri Kırımhoğlu!... Sadi Movultay</p> <p>İdman Musahabeleri</p>
37	27 Zilcuma Sene 1332	<p>Siyasiyat</p> <p>Din Ve Millet Uğrunda...</p> <p>Misafirlerimiz</p> <p>Yeni Matba-İ Vilayet</p> <p>Şehrimiz Belediye Reisi Ve Eşrafi Tarafından Çekilen Telgrafnameye Gelen Cevap</p> <p>Türkiye-İttifak Meselesi</p> <p>Avusturya İmparatorunun Telgraf Ve Cevapname Hümayun</p> <p>Cevapnamei Hümayun</p> <p>Osmanlı Harbiye Nazırı Celili Enver Paşa Hazretlerine</p> <p>Arşidük Karid Rabih Avrupa Kavayı Beriye Ve Bahriye Başkumandanı</p> <p>Arşidük Karid Rabih Hazretlerine</p> <p>Hak Ve Zulüm Muharebesi Telgrafları</p> <p>Muzafferiyet</p>
38	2 Muharrem Sene 1333	<p>Cihat Fetvaları</p> <p>Sivas Vilayet Celilesine</p> <p>Siyasiyat</p> <p>Ufuklarda Sevimli Parıltılar...</p> <p>Fetvayı Şerifenin Kıratı Ve İhtifali Azim</p> <p>Mücahitlerimiz İçin...</p> <p>Kızılırmak Mektebinde...</p> <p>Muvasılat Ve Azimet</p> <p>Hak Ve Zulüm Muharebesi Telgrafları</p>
39	13 Teşrinisani Sene 1330	<p>Ordu Donanmamız</p> <p>22 Zilhicce Sene 332 Ve 20 Teşrinevvel Sene 330 Mehmed Reşad</p> <p>Siyasiyat</p> <p>Aciz İngilizler</p> <p>Mevasılat</p> <p>Sivas Hilali Ahmer Basınından Teşekkür</p> <p>Fransız Papazları Gitti</p>

		Giden Papazlarla Keşiş Kadınlar Ladikde Çobanlık Ve İzcilik
41	15 Muharrem Sene 1333	Siyasiyat Facianın İkinci Devresi İttihat Ve Terakki Kulübünde Ki İçtima Kızılırmak! Mebuslarımız Gitti... Sevgili Ordumuz Ve Sivaslılar Aziller, Tayinler Asarı İnsaniyet Hilali Ahmerimizin Faaliyeti İkinci Ve Üçüncü Frenk Papazları Kafilesi Bir İngiliz Dreadnoughtu Mağruk İngiliz'in Yunan'dan İstimdadı Çerkezlerin İsyanı Hak Ve Zulüm Muharebesi Telgrafları
42	Safer Sene 1332	Siyasiyat Rusya Türklerinde Harekât Hilali Ahmer İçtimai Umumiyesi Meclis Umumi Açılıyor Birinci Hususun İmtihanı Yok... Asarı Hamit Öksüz Yurdu... Kızılırmak Yeni Binaya Geçti Lâdik De İzciler... Kızılırmak: Ey Gaziler! Hak Ve Zulüm Muharebesi Telgrafları
43	22 Safer Sene 1333	Sultan Osman Türkiye'yi Kurdu... Türk İstiklali Bayramı Mektep Sultanide Şehri Cevlan Fener Alayı Mülhakatta İstiklal Günü Fener Alayında Müsamere Ve Tiyatro Türkün (Cihat) Tahlili Yıldızeli Muhaber Mahsusamızdan Mülhakatta İzcilik Teşkilatı Beyanı Tebrik Sivas İzcileri Namına Oymak Beyi Sadi Movultay

		<p>Gönüllüler</p> <p>Osmanlı Gazi Kurultayda</p> <p>Kahraman Askerlerimiz</p> <p>Mahruri: Kırmılı Oğlu Sadi Movultay</p> <p>İdman Musahabeleri</p> <p>Kırım Edebiyatından</p> <p>Bahar</p> <p>Ayrılık</p> <p>Hak Ve Zulüm Muharebesi Telgrafları</p> <p>İngilizlerin Cesim-İ Kur Midayil Zırhlısı Batmıştır</p>
44	5 Rebiülevvel Sene 1333	<p>Siyasiyat</p> <p>Balkanların Bugünkü Hali...</p> <p>Bugün Balkanlar Ne Halde?</p> <p>Şu'ün</p> <p>Meclisi Umumi Vilayet</p> <p>Amasya Müdafayı Milliye Cemiyetinin Gayreti</p> <p>Zile'de İnkişaf Maarifi</p> <p>Türk Medeniyeti</p> <p>Asarı Hamiyet</p> <p>Mevasılat</p> <p>Ahmed Ve Abdurrahman Robinson Beyler</p> <p>Hak Ve Zulüm Muharebesi Telgrafları</p>
45	5 Rebiülahir Sene 1333	<p>Beyanı İtzar</p> <p>Ecdadımızın Eserleri</p> <p>Şu'ün</p> <p>Mevlüt Nebevi Kıraatı</p> <p>Konya Gönüllüleri</p> <p>Mevlevi Gönüllüleri</p> <p>Sivas Gönüllüleri</p> <p>İstanbul Gönüllüleri</p> <p>Orduya Tebrii</p> <p>Vilayetimiz Dâhili Köy Bankaları</p> <p>Musiki Derneği</p> <p>Köprü Muhabir Mahsusamızdan:</p> <p>Köprüde Gayreti Vataniye</p> <p>Kamuş Hacı Köy Kazası Müdafayı Milliye Cemiyetinden</p> <p>Meclisi Umumiye-İ Vilayet Azasının Hamiyeti</p> <p>Türk Medeniyeti</p> <p>Teşekkür</p> <p>İnayet</p>

		<p>İzci Haberleri</p> <p>Numune Talebelerinin Hamiyet Ve Fedakârlığı</p> <p>Vilayetimizde Asarı Maarif</p> <p>Koçhisar İptidai Talebeleri</p> <p>Muhterem Bir Misafirimizin Fedakârlığı</p> <p>Posta Ve Telgraf Baş Müdüriyetinden</p> <p>Arş İleri Kafkasyaya</p> <p>Yalta'nın Bu Meyarda Mani Tarihinin Garbi Bir Celumesi</p> <p>İzci Tarlası Civarında</p> <p>Kızılırmak Mektebi Öksüzler Yurdu</p>
46	10 Rebiülahir Sene 1333	<p>Çanakkale Boğazında</p> <p>Şu'ün</p> <p>Yeni Sene, Yeni İşler</p> <p>Dini Bir Eser Bedii</p> <p>Adımızın Türkiye'si</p> <p>Merkez-İ Vilayette Nefis Bir Bina Daha</p> <p>Mamulat-I Dâhiliyeden Tebaşir</p> <p>Gönüllü Alayları</p> <p>Tevsi Hizmeti</p> <p>Lekeli Tifo Veya Ordu Humması</p> <p>Lekeli Hummayı Bitler Getirir</p> <p>Türk Medeniyeti</p> <p>Meclis-İ Umumi-İ Vilayet</p> <p>Üçüncü Devre-İ İçtima</p> <p>Genaral Rafail Donukalaz Şehrimizde</p> <p>Hak Ve Zulüm Muharebesi Telgrafları</p> <p>Düşman Sulh İçin Kapı Çalıyor</p> <p>Azm-İ Milli</p> <p>Hala Çabalıyorlar</p> <p>Almanlar Fransa'da İlerliyor</p> <p>Amerika Donanması Hal Faaliyette</p> <p>Tu Cihat Padişahı</p> <p>İngilizler Ümitsiz</p> <p>Tunus Ve Cezayir'de İsyân</p> <p>Ruslar Karpatlarda Da Mağlup</p>
47	15 Rabiülahir Sene 1333	<p>Yeni Sivas</p> <p>Sivas Türk Şayak Ve Çuha Farikası Okunuyordu</p> <p>Yıldız Maden Suyu Şirketi</p> <p>Şu'ün</p> <p>İstanbul Gönüllüleri</p>

		<p>Buharlı Silindir</p> <p>Sivas İzci Ortası</p> <p>Meclis-İ Umumi-İ Vilayet</p> <p>Taraf Sami-İ Vilayet Penahiden Meclis-İ Umumiyeye Tevdii Buyrulan İzahname</p> <p>Türk Medeniyeti</p> <p>Zile İdadisinde</p> <p>Mısır'da</p> <p>Alçaklık</p> <p>Paris'te Hayat</p> <p>Hak Ve Zulüm Muharebesi Telgrafları</p> <p>Karadeniz'de</p> <p>Seddülbahir Civarında</p> <p>İzmir'de</p> <p>Yunanistan Ve İtilafı Müselles</p> <p>İtalya'da</p> <p>Kafkasya'daki Muvaffakiyet</p> <p>Kum Kalede Ve Seddülbahir Önünde</p> <p>İzmir İstihkamâtı Etrafında</p> <p>Deniz Tayyaresi</p>
48	24 Rebiülahir Sene 1333	<p>Kuvvet, Mukavemet</p> <p>Şu'ün</p> <p>Şehrimizin İkinci Bir Hilal-İ Ahmer Hastanesi</p> <p>Vali Beyefendi Hazretleri</p> <p>Teberrü</p> <p>Orman Teşebbüsleri</p> <p>İdam</p> <p>Meclis-İ Umumi-İ Vilayet İçtima</p> <p>At Ve Sığır Irkının Islahı</p> <p>Taraf-I Samii Vilayet Penahiyeden Meclisi Umumiye Tevdi Buyrulan İzahname</p> <p>İçtimai Musahibeler</p> <p>Mekteplerimiz Nasıl Olmalı?</p> <p>Tifo-Karahumma</p> <p>Hastalığın Bulaşmak Yolu</p> <p>Bu Hastalığı Anlatan İraz</p> <p>Tifodan Korunmak Yolu</p> <p>İlanat</p> <p>Münhal Kitabet</p> <p>İzci Ortası</p>

		<p>Mürettib Aranıyor Sivas Vilayet Matbaası Hak Ve Zulüm Muharebesi Telgrafları Tabyamızın Tesirâtı Karşısında İzmir İstihkamâtı Önünde Türk Topçularının Şecaati Mukabele-İ Bil-Misl Rusya'nın İnfiali Ordumuzun Metaneti Ahvalde Sükûnet Garbı Darul Harekâtında Düşman Donanması Halî Sukûnda El-Cezire'de 150 Milyonluk Mermi Sarf Etmişler İtiraf Ediyorlar</p>
49	9 Cemaziyelevvel Sene 1333	<p>Çanakkale Muzafferiyeti Ve Nişancı Silah Ve Cephane İhtiyacı Şeyhülislam Efendi Hazretlerinin Vilayetimizdeki Yeni İşler Şu'ûn Memleket Hastahanesinde Mebusların Avdeti Azl Koyulhisar Kazası Kadısı İsmail Hakkı Efendi Azl Olunmuştur. Meclisi Umumi Vilayet Tarafı Sami Vilayet Penahiden Meclisi Umumiye Tevdi Duyurulan İzahname Türk Medeniyeti Tarafı Sami Vilayet Penahiden Meclisi Umumiye Tevdi Duyurulan İzahname İradeye İktiran Çanakkale Müdafaaları İçin İlanat Sultan Suyu Tay Deposu Kumandanlığından Sivas Vilayet Matbaası Rusya Kıvrıyor Kızılırmak Hak Ve Zulüm Muharebesi Telgrafları Sivas'tan Gönüllü Süvarileri Erzurum'a Geldi Japonya Mançurya Asker Sevkine Devam Ediyor</p>
50	19	Afrika Ve Akdeniz Havzası

Cemaziyelevvel Sene 1333	Gemerek'te İzcilik Muhtar Bey Efendi Münevvera Amasya İpekçilik Yurdu Yeni Bir Müesseseyi İrfan Daha Niksar Mektebi Karahisar İdadisi Tayin Koyulhisar Nisabeti Kaymakamlıklar Darende Kaymakamlığı Vekâleti Azl Çanakkale Müdafaları Tarafı Velayetpenahiden Meclisi Umumi Buyurulan İzahname Kanunu Muvakkat Gençlik Musahabeleri: Hadise, Hazin Fakat Ümit Veriyor Mersiye: Salimin Ruhuna Sancak Selamı Hakkında Talimat Name Tokat Müdafa-İ Milliye Şubesinin Raporu Hülâsası Amasya İpekçilik Yurdu İlanat Mektebi Sanayi Müdüriyetinden Madde-İ Muvakkate-İ Kanuniye Sivas Merkez Hastahanesi Sertabibiyetten Sivas Vilayet Matbaası Hak Ve Zulüm Muharebesi Telgrafları Haziranda Sulh Mezakiratu Mısır 'Da Şimendifer Memurları Alman Teyyareleri Arnavutluk'ta Fransa'da Uşak'ta Leyli Medrese Rusya Ve İtalya-Avusturya Mezakiratu Şaşkınlık Neler Yaptırır? Sükûn Kafkas İstikametinde Süveyş Üzerinde Muharebe İngilizlere Suikast Midillide Harap Sefineler
-----------------------------	--

		<p>Bitlisliler Ve Hindenburg Rusya Adriyatik Sahiline Gz Dikiyor Karpatlarda 7500000 Adam</p>
51	<p>23 Cemaziyelevvel Sene 1333</p>	<p>İçtimai İhtiyaçlarımız Şu'ün Şarkışla'da Maarif Ve Sıhhiye İşlerimiz Konya Hilal-İ Ahmer Hastahanesi Heyeti Hükümet Tababeti Orman Müdürlüğü Sıhhiye Müdürlüğü Çamurdan Kurtulduk Mesudiye'den Faaliyet Karahisar Muhabirimizden Meclisi Umumi Vilayet Uzaklardaki Arkadaşlarımıza Dair: Rusya'da Tatar İntibahı Çanakkale Müdafaaları İngiliz Amiralın Mektupları İlanat Zayi Mazbata Sivas Mektebi Zayi Müdüriyetinden Hak Ve Zulüm Muharebesi Telgrafları Darul Harekâtlarda Birkan Potamızın Muvaffakiyeti İngiliz Gazetelerinin Nevmidane Mütalaaları Rusya'da Yiyecek Kalmıyor Mecit Nasıl Yattı? Karpatlarda Tehire Karar Vermişler İtilaf Kabil Mi? 2000000 Franklık Şeker Fabrikalar Mühimmat Yetiştiremiyor Bağdat Hakkında Nakliyatı Ticariye</p>
52	<p>1 Cemaziyelahir Sene 1333</p>	<p>Sulh Dedi Koduları Şu'ün Vali Beyefendi Hazretleri Niğde Levası Muhtar Bey İfakat Zile'de Hilali Ahmer</p>

	<p>Tayin Çiftçilerimize İrşat Yüzbaşı Celil Bey Zileli Muharrem Çavuş İhanet Meclisi Umumi Vilayet Türk Medeniyeti Turan-Tekin Çanakkale Müdafaaları Mevadı Umumiye Tarihi Osmaniye Tarihi Umumi Hak Ve Zulüm Muharebesi Telgrafları Düşmanın Terassut Sefineleri Düşmanın Terassut Sefineleri Esre Nakli Guluç Paşanın Viyana Gazetelerine Beyanâtı Karpatlarda Mithat Şükrü Beyin Beyanâtı Fas'ta Mücahidini İslamiye Rusya Kafkasya'ya Tren Gönderiyor Rus İktisadiyatının Vahameti Hint Ve Afgan Hududunda İlanat Sivas Ziraat Bankası Şubesinde</p>
--	--

BÖLÜM III

3. SİVAS KIZILIRMAK GAZETESİNİN TRANSKİRİBSİYONU

3.1. 27. Sayının Transkripsiyonu

KIZILIRMAK

(Numara 27)

(İkinci sene)

Mahalli-i idaresi: Sivas İttihat ve Terakki Kulübü

Abone bedeli Sivas için senelik 40 kuruştur.

Müdür-i mesul: İbrahim

Haftada üç defa çıkar: Siyasi, içtimayi, iktisadi, ebedi Türk gazetesi.

Mülhakat ve taşra için 45 para.

Gazeteye konulmayan yazılar geri verilmez.

Faideli yazılar kabul ve neşredilir.

Nüshası

On Para

Şevval 21 sene 1332

27/1

Ecnebi imtiyazatı boyunduruğundan kurtulduğumuz tarihi gün

27 Ağustos sene 1330

Şevketli Hakanımız

Veladet hümayununa tesadüf eden yarınki sevgili günün bugünkü arife-i mesudunda istiklal ve istilâbayramını idrak etmekte. Bahtiyar olan milletin tazimkar kalbinden taşan “hakanım çok yaşa” duasını gönüller böyle sevinçlerle karşılamaktadır.

Senin kadar ümmetine yakın olmuş ve her ızdırabı, her sururi birlikte yaşamış bir hükümdarı tarih kaydetmiyor. Millet muzdarip iken sende mağmumsun padişahım.

Sevgili Sultanımız!

Millet son zamanlarda uğradığı azim felaketler altında inlerken kalbi gâh ümitle birlikte senin elmaslardan pak ve nevver olan kalb-i şahaneden de aynı darbat-ı elemle çarpıyordu. Büyük ecdadın Selimlerin, Süleymanların şahane birer lütuf ve atafeti Türk garipnüvazlığının eseri olarak yabancılara ihsan buyrulan müsaaden de yüz bularak bu inayeti zayıf zamanlarımızda izzet ve kararımıza halel getirecek bir esaret boyunduruğu haline getiren Avrupa devletleri en son günlerde istiklalimize de el uzatmağa cesaret etmişlerdir. Bugün erike-i iclâlinebırakmadaki ulu'l- 'azim-i ricalin milletin duygusuna, diline göre hareket ederek ecnebi imtiyazatı nam-ı meşmumu altında toplanan tahakküm ve ızdırıp kâbusunu imha etti.

Halife Zışanımız!

Ahd-ı saltanatında bize bu büyük reha gününü gösteren Allah azimü'ş-şandan dileriz ki, veladet ve cülus günlerinin en yakınında Türkiye'nin bu büyüyüp Turan olduğunu da görelim. Yâd illerde kahr altında inleyen Türk ve Müslüman kardeşlerimizin esaretten, kurtularak saadet-isaltanatın etrafında toplanacakları ve aylayıldızın o öksüz diyarları nurlandıracağı gün uzak değildir sultanımız.

27/2

Veliaht saltanat devletlû necabetlü Yusuf İzzettin Efendi Hazretleri

(1. Resim)

SİYASİYAT

27 Ağustos

İnkılab-ıazminden sonra vatani vazifelerimiz:

10 Temmuz 324'de idare-i hürriyetini İstihsal eden milletimiz meşrutiyetin istikrarı uğrunda mütemadi buhranlar geçirerek kuvvetli ve gayeli bir hükümete ancak bir buçuk sene evvel nail olabildi. Devletin en tehlikeli bir zamanında zimam-ı umuru ele alan bu heyet-i azimperver ve yine uçurumların kenarında bulunduğu mevcudiyet-i siyasiyemizi kurtardı. Zamanın müşkülâtına rağmen büyük bir zafer olan Edirne setridadı ile milletin hüsrân ile dolu olan cerihtar kalbine teselli ve teseccih verdi. Ve bir buçuk seneden beri memlekette misli görülmemiş bir sükûn ve mesai devresi açtı.

İhtirasat-ı siyasiye adalet ve intizam önünde tamamen söndü gitti. Memleket evladı bu müşfik ve muhterem idarenin muhit-i vakurunda müstakbelden emin olarak çalışmağa başladı. Son felaketlerden sonra memleketimizde bilhassa iktisadi bir intibah tevellüt ve intişar ediyor. Memlekette istihşalcılık yolu açılıyor. İstihlakçılık azalıyordu. Millet in bu meşi ve temayülü basiretkar nazarlarla takip eden hükümet bu yükü hayat-ı iktisadiyenin inkişafına mani olacak asbabın ref'ini ve o inkişafa kuvvet verecek avamili bittabi tetkik ediyordu. Vatanın her tarafında uyanan ticaret-i milliye fikirleri yalnız bir noktada tevakkuf ediyordu.

Ecnebilere vatanımızda bize karşı pek yüksek mevki temin eden ve bizim kendileriyle rekabet edebilmemize gayr-ı müsaid olan imtiyazat-ı kahr ne olacak... Hak ve istiklaline malik ve medeni bir devletin hudutları dahilinde bir ecnebi tahakküm-i iktisadiyesi devam etmeli mi?.

Filhakika memleketimizdeki intibah-ı iktisadiyeyi müteakip tesis eden yeni hayat bu akide-yi ilmi ortaya atmıştı. Millet servet-i milliyeye azim zararlar veren ve zalim senelerin biriktirdiği bu haksız ve gayr-ı meşru tahakküm karşısında izzet-i nefsinin de yaralandığını hissediyordu. Muvaffakiyetini amel ve hissiyat-ı milliyeye tevfiğ-i mesai etmek yolunda bulan hükümet de en güzide mesaisini bu ağır zincirlerin ref'ine ve millete bir hürriyet-i iktisadiye ve 'anve-i? siyasiyemize bir istiklal-i tam teminine sarf ediyordu. Hükümet-i merkeziye ecnebilere bu tefevvuk na-hakkını hiç olmazsa tadil edebilmek için Avrupa devletleriyle birçok müzekarat açıyordu. Fakat müzekarat hiçbir semere vermeden kapanıyor. Bu emel-i azim yine hâkim kalıyordu.

Diğer taraftan taşradaki rical-i devletten bazıları muhit idarelerinin ihtiyacat-ı iktisadiye ve imariyesi namına vacibü'l-ittihaz gördükleri tedabir-i maliyeyi infaz ve tatbik suretiyle ecnebi tefevvukunun boğduğu heyet-i iktisadiyemize bir cereyan açmağa uğraşıyordu. Bütün bu mücahedatta hükümet-i merkeziyenin mesaisi gibi düçar-ı akamet oluyordu.

Uzaklarda misal aramağa ne hacet... Vali-imuhteremimiz Muammer Beyefendi Hazretlerinin memalik-i ecnebiyeden gelen ispirotolarla müskeratın muayene-i tibbiyeye tabi tutularak muzır mevâddeden istihşal edilen meşrubat- ke'vle? ile sıhhat-i umumiyenin zehirlenmesi havayic-i asliyeden mağdud olmayan müskerattan ücret-i muayine olarak istifade edilecek Rusümün şehirlerimizin imaratına sarf edilmesi uğrunda bir buçuk seneden beri sarf ettikleri mesai göz önündedir. Bu emr-i hayrın

karşısına da her işte olduğu gibi imtiyazat-ı ecnebiye heyula-yı meşumu çıkmış ve mütemadiyen Avrupalılar sıhhat-ı beşeri kefil olan bu tedbir-i insaniyeti viraneye koymuşdur kendi heveslerini?dermiyan etmekte tereddüt etmemiştir.

Eğer bu fikir-iheyet meydan-ı tatbik bulsaydı fena ispirotolarla yapılan içkilerle sıhhat-i umumiye zarar görmeyecek. Bağlarımız terakki ederse ahali ve devlet istifade edecekti. İmtiyazat-ı ecnebiyenin memleketimizin başına ne azim bir bela olduğunu anlatmak için birkaç satırlık bir makale kifayet etmez. Şüphesiz yarın Türkiye'nin halası ve tekâmülü hakkında yazılacak asarı beyhude bu 'uhuvved-i atika felaketi ciltler dolusu yer tutacaktır.

İşte bugün milletin sine-i azminden yükselen ihtiyaç-ı rehaya tamasetmekle tarihte bir sahife-yi garrayı nakş-ı tam eden hükümetimiz asırların metrukât-ı meşumesi olan bu maniyi kaldırdı ve millete hür, feyizdar bir saise-isa'y ve servet göstererek "ileri!" emrini verdi. Şimdi bu mazharat-ı azime karşısında bize düşen vazife Türk mezeya-ı fitriyesini göstermek çalışmak ve maddi kazançlarımızla manevi müktesabatımızı mütevazın bir halde tezyit etmektir.

Yedi sekiz devletle muharebe ederek galip mevkiini muhafaza eden Almanya bizim için iyi misaldir. Almanlar istihsalci ve münevver bir kavim oldukları için istiklal-i siyasilerinin kıymetini idrak ediyorlar yine o refah ve irfan Almanların nüfusça tezayüdünü ve binnetice vatanlarının tevsi-yi lüzumunu meydana çıkarmaktır. Bugün atıldıkları saha-yı cidalde bu gayeye doğru koşmak için önlerine çıkan manileri geçip süngü ile de yarıyorlar.Almanlar neye ihtiyaçlarını mütehadden müdrük ve vatani vazifelerine kuvvetli bir itimad ile sahip oldukları için galip geliyorlar. Şimdi 27 Ağustos 320 yevmi Mayıs bizim ufuklarımızı kuşattı. Başımızın üstündeki sema artık kasvetli değil orada necm ve hilal berrak ve temiz parlıyor. Biz necm ve hilalimizin döndüğü selsebil nur altında o geniş ufuklara koşacağız.

27/3

27 Ağustos bayramı ile bizde yeni hayat başlıyor. Bu yeni hayat bize yeni vazifeler tahmil ediyor. Memleketi servet ve umurane seciye ve irfana mazhar kılmak ancak bu vazifelerin ifasına mütevakkıftır.

Günümüzde kuvvetli bir iman ile yakın günlerde eski asırların arkasında kalmış olan Türk i'tila ve saadetinin bugünün şekle teceddüt ile avdet edeceğinden eminiz. Her millet gibi bizde milli mücehadatımızda müstakil ve hür bir yola sahip olduk. Biz daha

seri muvafik olacağız çünkü Türk'üz. Türk kadar azim belâlara göğüs germiş ve her felaketi yenmiş bir ırk yoktur.

(2. Resim)

Sadrazam Prens Said Halim Paşa Hazretleri

Türk'ün Tekbiri	Allahu Ekber...
Hakk'ın muradı,	Kaynaştı kanlar,
Halktan fırladı,	Anlaştı hanlar,
Açtı cihadı,	Birleşti canlar,
Allahu Ekber...	Allahu Ekber,
Erdik sancağa,	Ve lillahil hamd...
Geldik uzağa,	Gök Ay,
Eski toprağa,	

(3. Resim)

(4. Resim)

Maliye Nazır Muhteremi

Nafia Nazır Muhteremi

Cavit Beyefendi Hazretleri

Mahmut Paşa Hazretleri

27/4

5. Resim

6. Resim

7. Resim

Harbiye Nazır Muhteremi

Muazzez Valimiz

Dâhiliye Nazır Muhteremi

Enver Paşa Hazretleri

Muammer Beyefendi Hazretleri

Talat Beyefendi Haz.

ŞU'ÛN

İlk Müjde

Sivas İttihat ve Terakki heyet merkeziyesine hükümet-i Osmaniye'nin seyf (u) kudret ve celadetine rakip görmediği zamanlarda mahza-lütuf ve 'atıfet şeklinde Avrupalılara bahşettiği ba'zı idari, adli, iktisadi müsaadet bilahare hükümetin zayıf düştüğü hengâmelerde mecburi hak ve ahd suretine inkılâp etmiş ve bu yüzden devlet her türlü serbesti hareketini ve hatta kısmen istiklal-i siyasi ve maliyesini kaybederek haysiyet şiken ve vicdan vezikayud altında sönük ve şerefsiz mevcudiyetle sonu gelinip durmuştur.

Hâlbuki hükümetimiz bir taraftan istiklal-i dâhiliyesini iktisap ederek mana-yı siyasi ve hukukiyesiyle tam bir devlet şeklini almak ve diğer taraftan kuvvenin

iktisadiye ve icabat-ı takamiliyenin muhtezasına göre umur-ı maliyesine fenni ve salim cereyanlar vererek hakk-ı hayatını ve bina'aleyh hâkimiyet-i hakikiyesini istihsal ve istim'al etmek ihtiyaç kati'yesinde bulunduğundan vücut-ı devlette kangren kadar muzur olan bu 'uhvedden istihlas-ı nefis caddesine tevessül pek zaruri idi. Şimdiye kadar müteaddit müzakerat-ı siyasiye ile hüsn-ü neticeye iktiran etmeyen ve muamelat-ı umumiye-yi devletle inkişafat-ı memleketi günden güne demir çeperlerle tazyik ve işgal ederek gayet muzır ve mü'ziç bir şekil alan bu kuyudat-ı kahirenin lagv ve ref'ini düşünen hükümetimiz evvela Allah'a ve saniyen milletin sine-yi hamiyetinden geleyen eden hüsnü intibah ve hamasete istinaden muvakki icraya vaazına karar vererek ilan-ı keyfiyet etmiştir.

Hayat-ı siyasiye ve iktisadimeyize pek büyük ve namahdud bir feyz ve istilasının mübeşşir ve mebdei bulunan ve son senelerde müteselsil felaketlerle kararan tarih-i millimize beyaz ve nurani bir sahife açacak olan bu muazzam günü bütün ulviyetiyle idrakimizden dolayı sizi tebrik ederiz. En büyük bir esaret-i tarihiyeden milleti halas ederek hâkimiyet-i hakikiyesine isal eyleyen hükümetimizin ihraz ettiği bu muvaffakiyet-i'azimesine karşı milletin en samimi şükran ve tebrikatının iblağı ve her tarafta parlak tezahüratta bulunması mütemennadır.

27 Ağustos Sene 330 Merkez-i Umumi

Mektepler Açılıyor...

Vilayetteki büyük küçük mekteplerin sene-i dersiyeye bidayetinde açılacağı günü nüshamızda tebşir etmiştik. Filhakika seferberlik münasebetiyle mekteplerimizin muallimlerininbirçoğu silah başına gitti. İrfan-ı memleketin sekteye uğraması katiyen (?)bulmayan zat-ı (?) mekteplerin bir gün bile (?) olmaksızın küşâdedilmesi emri buyurulmakla beraber mu'allimleri askerde olan dersler için münasip veliler? İntihabiyle bizzat iştilal buyurmuşlardır.Bu mesai-i irfan pervarane sayesinde iptidai ve idadilerle mekteb-i Sultaniyemizde eylülünden itibaren tedrisata başlanacaktır.

Bizzati Vali Bey Efendi Hazretlerinden Muallim

Mekteb-iSultani'nin muallimleri bulunmayan dersleri için icra edilen tedkikat ve tertibat esnasında asr-ı hazır tarihi dersi mualliğini de bizzati Vali Beğ Efendi Hazretlerideruhde buyurmuşlardır.

Ahval hazıranın ayrıca tezyit ettiği bu kadar hükümet işleri arasında geceleri de çalışmağa mecbur olan muhterem bir valinin kürsi-yi tedrisi muallimsiz bırakmamak maksad-ı vatanperveriyasıyla ihtiyar buyurdıkları bu fedakârlık Mekteb-iSultani heyet-i talimesiyle talebesi için büyük bir şevk ve iftiharı mucip olmuştur. Memleketsiz hayat-ı'arafatında bir mevk-i mümtaz işgal edecek olan bu hadiseyi bizde hürmet ve şükran ile kaydediyoruz.

Şehrimiz Belediye Riyasetinden İttihat ve Terakki CemiyetiMerkez-i Umimiyesine Keşide Olunan Telgrafname

İstiklal ve vekar-ı milliyemizi haleldar ve terakkimize bir mani' teşkil eden 'uhüd-i 'atikanın imhasına sabırsızlıkla intizar eyleyin, millet bu emel-i azimin tahakiki müjdesiyle bahtiyar oldu. Bize bu büyük millet bayramını idrak ettiren hükümetimize ve onun müstenid-i mükerremin olan cemiyet-i muhteremeye arz-ı şükran eyleriz.

Şehrimiz Belediye Riyasetinden Dâhiliye Nezaret-i Celilesine keşide olunan telgrafname

Asırlardan beri her türlü terakkimize bir ma'nia-ı ahenin teşkil eden imtiyazat-ı ecnebiyenin itlaf-ı ilgasına sabırsızlıkla intizar ediyorduk.Vatanperver ve hamiyetkar heyet-i hükümetimizin her manasıyla hür ve müstakil yaşamak istiyen milletin amâl ü hissiyatını rehber-i hareket ittihaz ettiğine imtiyazat-ı mezkûranın ilgası ilanını bir delil-inevin-i kati telakki eder. Ve bugün Memalik-i Osmaniye'nin her tarafından gelen nidayı şükran ve minnete Sivas muhitinde iştirak-ı sebebiyesini arz eyleriz.

Belediye Riyasetinden Payitaht-ı Şehr-emanetine Keşide Olunan Telgrafname

Tebşirat-ı emanetpenahileri ve payitaht ahali-yi muhteremesinin tebrifat samimeneleri tebrikat-ı samimeneleriteblig ve ilan olundu. Büyük bayram şenlikleri yapmakta olan Sivaslılar bi'l-mukabele İstanbullulara arz-ı tebrikat ediyorlar tebliğ buyurulmasını istirham ederim.

Sivas Belediye Reisi

Hamdi

İstanbul, 28 Ağustos

Bugün Sultan Ahmet meydanında ayan mebusanından İttihat ve Terakki ve esnaf cemiyetleriyle ahaliden mürekkep yüz bin kişilik bir miting yapıldı. Hüseyin

Cahit Bey nutkunda: (Bugün Osmanlılar hakiki istiklal kazandılar. Fakat vazife bununla bitmiyor Avrupa'ya bizi medeniyetsiz telakki ettirmemek için onların derecesine varmak için çalışmalı Hükümetin o yoldaki mesaisine zahir olmalıyız)dedi. Badehu, (?)27 Ağustosunda ıyd-1 milliyeden olunmasını teklif etti, Müteanîh meşruratını kendi hükümetini nail kabul etti. Şehirde sürur fevkaladedir her taraf donatılmıştır.

Osmanlı Vilayet matbaasında tab olunmuştur.

3.2. 28. Sayının Transkripsiyonu

KIZILIRMAK

(Numara 28)

(İkinci sene)

Mahalli idaresi: Sivas İttihat ve Terakki Kulübü

Abone bedeli Sivas için senelik 40 kuruştur.

Müdür-i Mesul: İbrahim

Haftada üç defa çıkar: Siyasi, içtimayi, iktisadi, edebî Türk gazetesi.

Mülhakat ve taşra için 45 kuruştur.

Gazeteye konulmayan yazılar geri verilmez.

Faideli yazılar kabul ve neşr olunur.

(Nüshası)

(On Para)

28/1

SİYASİYAT

Fransızlar Can Acısı Çekerken de Türklüğe Düşman...

Fransız matbuatı bu eski düşmanlarımız vatanları en büyük felaket altında inlerken bile bizi unutmuyorlar. Almanların demir-i ateş çemberlerle sıkıştırdıkları Paris'in gazeteleri yirmi gün kadar evvel yine bize Türklere epeyi tecavüz etmişler. Bu gazeteler memleketimize ancak şimdi gelebildi. Bizde ancak şimdi bu yeni tecavüzlerinden haberdar oluyoruz. Fakat bu gazetelerin bugünde bizimle meşgul olmaları hakikatte Fransızların Türklerin muhabbetine layık olmadığını isabet ediyor. Fransızlar için şimdiye kadar birçok müttefik ve âlem muharrirler tefessüh etmiş. Çürümüş bir millettir artık bugün milletini donatacak bir Fransız milleti yoktur diyorlardı. Ne kadar doğru!.. Tekmil Fransa bugün Almanların kuvvet ve sataveti altında azalırken Fransa'nın güzide ve münevver bir sınıfı demek olan gazetecileri hala eski dolabı çevirmekle hile ve iğfal ile veyahut tehditle tanınmasız oluyorlar. Onların bugünkü yazıları masum ve necip milletlere tecavüz ve tarizden ibaret olacaktır...

Fransızlar bize kızmış ve gücenmişler bunu Paris gazetelerinden anlıyoruz. Hiddet iğbererelerine de sebep bizim seferberlik ilan ederek askerlerimizi silahlandırmamızla Almanya'dan iki zırhlı almamızmış. Anlaşıyor ki Fransızlar

bugünlerde her şeyi her işi her hadiseyi fena görmek hüsnülüğüne uğramışlar. Hatta denebilir ki onlarda Almanlara mağlup oldukça şiddetini artıran bir merak bir korku hastalığı var. Nerede asker silah zırlı görürlerse sınırlarına dokunuyor. Fransa Almanya'ya mağlup oluyorsa Türklerin seferberliğinin bu mağlubiyete tesirine bugün medeniyetin yüzünü simsiyah bir hale koyan bu müthiş muharebeyi Fransızlar davet etti. Dünya alt üst oldu. Bu gürültü bu hercümerç arasında her millet silahlanarak kendi varlığını korumak kaygısına düştü. Türklük de vazifesini yaptı. Askerini topladı ve silahlandırdı. Frenk dostlarının silah şakırtısından korkacak kadar sinirlendirdiğine vakıf değildi.

Türkiye iki gemi aldı nasıl olmasın ki Fransa'nın müttefik veyahut hamisi olan, İngiltere Türkiye'nin parasını verdiği gemilerini gasp etti. İngiltere gasp ediyor kabahatli olmuyor da Türkiye varlığını müdafaa için iki zırlı alıyorsa mı suçlu oluyor... ?

Hepsi hikâye hepsi bahane... Fransızlar ihtiras ve ihtikârları ile kasıp kavurdukları bir memlekete artık düşmanlık edemeyecek kadar ezildiklerinden hırslanarak can acısı tesiri ile bunun böyle müşterileri olmayan Türklere homurdanıyorlar. Fakat zavallıların haberi yok ki devir tahakküm ve tecebbir devri değil... O zamanlar çoktan geçti. Şimdi Fransa'nın paraları da para etmiyor kuvveti yok... Fransızlar düşünmüyorlar mı ki Türklere dünyada kendileri kadar fenalık etmiş, Türk alicenaplığına, Türk mertliğine hilekârlıkla ve nankörlükle mukabele etmiş bir millet yoktur. Fransa kralı Fransuva Hristiyan devletlerin şerrinden ve Hristiyan hükümdarlarının mahpusundan bizim muazzam hakanımız Süleyman Hanın asitene-i adaletine iltica etmişti. Fransızlar Türklerin zengin ve geniş memleketlerinde en evvel ticaret yapma müsaadesine nail olmuşlar hatta bu lütfâ bil ahire nankörlük ederek imtiyazat ecnebiyeye yol açtılar. Türkler ilk elçilerini Fransa'ya göndererek münasebeti daima siyasiyeye Fransa'yla başlamışlardır. Türkler Fransızları muallim olarak ordularına kabul ettiler. Fransız lisanı Türkiye'de büyük bir kabule mazhar oldu.

Ve nihayeti Türkiye Fransa'nın eski ve devamlı bir müşterisi oldu. Fransızlar bu birçok rabitalarla kendilerine merbut olan Türklere neler yapmadılar... Onlar Fransa ülkesine değişemez Cezayir'imizi, Tunus'umuzu elimizden aldılar. Müslüman Fas sultanlığını kaldırarak teknil Fas memalığıne el uzatarak en nihayet Trablusgarp'ı İtalya'ya peşkeş çektiler. Fransızlar hem bunları yapıyorlar ve yaptıklarını idrak ediyorlar hem de bizden kendilerine hürmet ve irtibat istiyorlardı. Bize para lazım

oluyordu. Bilhassa meşrutiyetimizin tekrarından sonra geniş ve güzel vatanımızda yapacak birçok işlerimiz paraya tevkif ediyordu!

Fransızların da son zamanlarında bir tek meziyetleri kalmıştı zengin idiler dünyaya sarraflık ediyordular. Bittabi para bulmak isteyen her millet gibi bizde Fransa'ya başvuruyorduk. Bir Yunana bir Karadağ'a müsait şeraitle para veren Fransa bizim karşımızda muhtekir duymak konmak bilmez vicdansız bir sarraf ve haini alıyordu. Çaresiz kalmış bir namu sekar adamdan ahlaksız bir sarraf ne kıymettar şeyler isterse Fransa'da bizden onları istiyordu. Bize para vermek için gümrüklerimizi vergilerimizi rehin almak silah almayacağımızı taahhüt ettirmek için inat ediyorlardı. Biz muzdarip fakat çaresiz onun kati ve yumuşatmak için uğraşıyorduk nihayet yine Fransızlarla dostlarının eseri hıyaneti olarak Balkan felaketine uğradığımız zaman bütün Fransa'da asıl ve necip Türklüğün elem ve matemi ile bayramlar ediliyor. Fransız gazeteleri Bulgarlara Yunanlara, Sırlara Karadağlılara methiyeler yazıyordu. Bu felaketten Allahımızla ve kendi kuvvetimizle yorgun bir aslan vakarıyla çıktığımız zaman yine en büyük müşkülata Fransızlardan gördük.

Fakat âlicenapTürk... Fransızlar Almanlara mağlup olurken gülmeye ve (oh) demeye ırkının şan ve namusuna muvafık görmedi. Hatta senelerden beri serveti milliyesiyle oynayan istiklaline düşman olan Fransa'ya erkek duygulu kalbinde bir merhamet bile hissetti. Ancak merhametinde düşmanı olan Fransızlar bugün hala eski dilden konuşmak istiyorlar ve o kadar edipler, muharrirler, âlimler yetiştiren bir millet oldukları halde başlarında ki badirenin elemelerini unutarak bize yakında Türklerin hesabını göreceğiz tehdidi ile eski nekabele görünmek istiyorlar.

Hâlbuki ki zavallılar bilmiyorsunuz ki bugün görülen hesap alacaklısı davacısı mazlumunu çok bir müflisindir Fransa'nındır.

Ve Fransızların bu hesabı verirken en kolay ödeyecekleri borç Fas, Tunus, Cezayir Müslümanlarından gasp ettikleri hak ve hürriyettir.

AVRUPADA UMUMİ MUHAREBE TELGRAFLARI

2 Eylül

Son defa Fransa darul harbinde vukua gelen yeni muhaberele Almanların müsait bir tarzda cereyan ediyor. Fransa münabiyi Almanların şimal ve garbe çekildiklerini bildiriyorlar. Almanlar ana Rus'ta üç firka tarafından icra edilen huruç hareketini püskürtmüşlerdir. PRusya'yı da şarkıda Almanların vaziyeti mükemmeldir.

Ruslar kaçırmaktadırlar. Almanlar yeniden yirmi ile otuz bin esir yüz elli top almışlardır. Alman toprağında bir Rus askeri kalmamıştır. İki bin ton hacminde bir alman kruvazörü bir düşman tahtelbahiri tarafından batırılmıştır. Mürettebat kurtarılmıştır. İngiliz muhafefil resmiyesinin Hindistan'da isyan zaruri ihtimalinden ziyadesiyle endişenin bulunmadığı bildiriyorlar...

2 Eylül

Gençlerde Sırlar tarafından alındığı ihbar edilen Zeymun şehri Avusturyalılar tarafından istirdat edilmiştir. Sırları Sava nehrinin karşı sahiline püskürtmüşlerdir. Yunan Hariciye Nazırı Musiva Ferait istifasını vermiştir. Başvekil Hariciye Nazırını davet etmiştir. Kapitülasyonların lağvı hüsnü telakki ediyor. **Kamubana gazetesi.**

28/2

Bulgaristan'ın menfaati Rusya'nın mağlup olmasında olduğunu ve Bulgaristan'ın Rusya'ya hiçbir vakit emniyet edemeyeceğini söylüyor.

1 Eylül

Nemselilerin Rusların meydan muharebesi bitti!

Lemibrağ civarında beş gün muharebeden sonra Avusturyalılar Rusları püskürtmüştür. On bin Esir Müteaddit Top Almışlardır.

Fakat zaruret harp dolayısıyla tahkik edememişlerdir. Yirmi beş parçadan mürekkep bir alman filosu Baltık denizinde dolaştığı bildirilmiyor. Bir alman kruvazörü bir İngiliz gemisini batırmıştır. İngiltere sahilllerinde alman torpillerine tesadüf edildiğinden dolayı İngilizler asabileşiyor. Kayın nehri haricinde bir günde beş vapur bir hava edilmiştir. İngilizlerin Hindistan İslam darülfünunu açtırmadıklarını 25 İslam matbaası müteaddit İslam gazeteleri kapandıklarını müteaddit ulema ve hitabeyi habisi ve Nefi ettiklerini tefsir yazıyor.

1 Eylül

Halil Bey vefaya tarihiyle İstanbul'a hareket etmiştir. Alman zebanileri üzerine altı bomba atmışlardır.

Almanlar Prusya'yı şarkıda Rusları yeniden mağlup ederek takip etmişler. On bin esir 80 top müteaddit mitralyöz tayyara almışlardır. Almanya'da bulunan esirin adedi 300 bine baliğdir.

Mısır da iğtişaatdan korkuluyor. Papa muharip devletlere sulh teklifinde bulunmuştur. Kapitülasyonların lağvı üzerine hukuk düvete tatbiken kavenin tanzimi için sadarete teşkil etmiştir.

ŞU'ÛN

Otomobiller

Yıldız ili merkezinden telefonla gazetemize bildiriliyor;

Vilayetimize celp edilen otomobillerden iki adedi bugün Yenihan'a geldiler. Otomobiller buraya kadar seyri vesayetlerine mani bir arızaya tesadüf etmemişlerdir. Buradan merkez vilayete kadar olan yolda muntazam olduğundan bir saat kadar Sivas'a muvasalatları memuldür.

Mektepler

Mektep sultani açılmış ve tedrisata başlanmıştır. Kızılırmak mektebinin talebe kaydı ve kabulü muamelesi ile intikal edilmek de olduğundan bir iki güne kadar açılacaktır. Darul muallimin ve numune rüştiyesi de açılmıştır.

Müdafaa Milliye Cemiyeti Sivas Şubesinin Beyannamesi:

Avrupa'nın büyük ve kuvvetli devletleri bir aydan beri birbiriyle harp ediyorlar.

Medeni âlem kan, ateş içinde çalkalanıyor. Tekmil dünyanın herç-ü merç-e maruz olduğu şu sırada güzel vatanımızı tehlikeden mahzun tutmak ve münafi milliyemizi muhafaza ve istihsal eylemek üzere devletimiz muharebenin bidayetinde seferberliğini ilan eyledi. Evlat memleket bugün münafî mukaddesatımızın müdafaası ve vazife maksadıyla silah başındadır. Hükümetimiz ordumuzun ihtiyacat ve lazımını pederane bir şefkat ve ihtimamla istihsar ve temin etmekte ise de bu manada bize de bir vazife hamiyet tertip etmektedir. Kış geliyor asker kardeşlere faideli hediyeler takdim etmek lazım. Bu hediyeler kendilerini şedait şetaiye karşı mukavemetle bulunduracak diğer taraftan da bizim kendilerini düşündüğümüzü ve kendileri için çalıştığımızı ispat ederek gönüllerinde hissiyat fedakaraneyi tattıracaktır. Bu emel muazzez sevkiyle Sivas müdafaa milliye şubesini hamiyetli Sivashlıların mağrur vatanperverlerine bir tebriat defa açmış ve hediye bugünden itibaren ehaz ve teslime başlamıştır. Mevsim hasebiyle

askerlerimize en elverişli hediye kaput, ya meçi, yünlü mintan, dolak, kundura, çorap ve eldiven olduğundan her sahip hamiyetin bunlardan herhangi birinden gücü yettiği kadarını biran evvel merkeze götürmeleri rica olunur.

İmtiyazat Ecnebiyenin Lağvından Sonra

Bundan evvel veladet hilafeti nahiye şeref alilaline ve imtiyazat ecnebiyenin ilgası : fahirasına ithafen çıkardığımız nüsha fevkalade de tebşir ve izah edildiği üzere uhuvvet atikanın ilgası hükümet seneyece 27 Ağustos tarihinde ilan ve darsaadetteki seferatlara tebliğ edilmiştir. Bundan sonra her devlet memaliğinde olduğu gibi ecnebilere hukuk düveli ahkâmı tatbik olunacaktır.

Bu bayide bazı istihzarat kanuniye lüzum gören hükümet imtiyazatın lağvından sonra 18 Eylül tarihinden itibaren yeni ahkâm umumiyeyi tesbiga başlayacağını da tebrik eylemiştir. İmtiyazat ecnebiyenin lağvı Türkiye’de pek derin musibetler uyandırmış ve memleketin her tarafında büyük şenlikler yapılmıştır. Sivas mülhakatından liva ve kazalarla nahiyelerden makam sami vilayeti nahiyeye arz tebrigt ve teşekuran edilmektedir. Uhuvvet atikanın lağvını Alman ve Avusturya hürmet ve müsaretle selamlamaktadır. Bulgaristan matbuatı da beyanı tekdirat etmektedir. Bu azim halas karşısında matbuatında izhar tenviyet edeceklerine eminiz.

Eracif Çıkaranlar

Sükûn ve vahdet zararımızı çekemeyen sebe-i galili alçakların ötede beride eracif çıkarmağa çalıştıkları hükümet ve sekreya haber atarak şiddetli tahkibata edilmiş ve derdest olunarak şiddetli tecziyeleri mağrur bulunmuştur.

Kızılırmak Mekteb-i Müdüriyetten;

Kızılırmak mektebi birkaç güne kadar açılacaktır. Mektebi sultaniye yeniden kabul olunacak talebenin muamele kayıtları mektep sultanide icra edilmektedir.

Evladını mektebe kayıt ettirmek isteyenler tezkere almaya ve aşî şahadetnamelerini mekteb-i sultaniye müracaat etmeleri lüzumu ilan olunur.

Vazia Esası

Veladet hümayun hazret padişahiye şeref tesadüf eden dünkü gün Pazar nahiyesinde inşa olunacak hükümet konağının vazî esası resmi bil icra ve bu vesile ile de davet Hayriye hilafeti nahiye eda ve tezkere kılındığı Tokat mutasarrıflığından bildiriliyor.

Sivri Hisarlar

Aydın vilayeti muzafetinden Sivrihisar ve Ankara vilayeti dahilinde ki Sivrihisar isimleri arasındaki iltibas ve müşaheretinden dolayı tadii evrak mükatibede tesadüf olunan mevafih ve müşkilatın izaresini taminen bunlardan aydın vilayeti dâhilindekinin aydın Sifirhisarı ve Ankara'ya metbut bulunan Ankara Sivrihisarı suretinde tahririne harbiye nezaret celilesince lüzum göstermiş. Ve keyfiyet tamimen tebliğ kılınmıştır.

Divan-ı Harb-i Örfi Mukarreratı

Tokat'ın Kâbe-i Mescit mahallesinden Arabacı Murat Oğlu Yorgi'nin aracif kezibede bulunduğu bir muhakeme tahkik ettiğinden beş mah müddetle hapsine ve beş mecdiye altunu cezayı nakdih ahzına hüküm verilmiştir.

Emir hükümeti adam işgali davete icabetinde tehir ettiği bil muhakeme anlaşılan Kelhadik Kariyesi'nden Hacı Bekir Oğlu Ömer'in üç mah müddetle hapsine karar verildi.

Sarhoş gezdiği ve bedenden silah zuhur edildiği bil muhakeme sabit olan Akdeğirmen mahallesinden Halil Oğlu Evhasının 2 mah müddetle hapsine ve silahın aldırmasına karar verildi.

Üzerinde kama taşıyan ve amcasına teşhir edildiği sabit olan Köşe Derekiden Mahallesinden Hacı İmam Oğlu Sabri'nin elini mah müddetle hapsine ve ikmal müddetle eylediğinde bir sene müddetle diyar ahıra iki adet kamanın ma idaresine hüküm verilmiştir.

Sivas vilayet matbaasında tab olunmuştur.

3.3. 29. Sayının Transkripsiyonu

KIZILIRMAK

(Numara 29)

(İkinci sene)

Mahalli-i idaresi: Sivas İttihat ve Terakki Kulübü

Abone bedeli Sivas için senelik 40 kuruştur.

Müdür-i mesul: İbrahim

Haftada üç defa çıkar: Siyasi, içtimayi, iktisadi, ebedi Türk gazetesi.

Mülhakat ve taşra için 45 para.

Gazeteye konulmayan yazılar geri verilmez.

Faideli yazılar kabul ve neşredilir.

Nüshası

On Para

29/1

Sivas, 2 Zilkade, Sene 1332

Çarşamba 10 Eylül Sene 1330

23 Eylül Sene 1914

SİYASİYAT

Vukuat eski hakikatleri tazeliyor 1914 senesi tarih-i beşerde en büyük, en mühim ve en heyecanlı bir sahife açıyor. Bu devre içinde yaşadığımız vekainin sadmelerini bizzati hissettiğimiz, barut kokularıyla boğulduğumuz, kan manzaralarıyla irkildiğimiz içinde bize büyük bir badire olarak görünebilir. Ancak bizden sonra gelecekler, yüz sene sonra tarihin sahifelerini çevirecek olanlar da bugünkü hadisatın misli geçtiğini tasdik edeceklerdir. Buna şüphe yok...

1914 senesi hadisatı, iki üç asırdan birbirini veli takip eden inkılâpat-umumiyyenin bir mevlididir. 1914 senesi bütün vaki salifenin o saf harikasını topladıktan maada kendine mahsus büyük ve kati dostları da mütekâmil bir medeniyetin tutuşturduğu kan ve ateş alevleriyle gösteriyor. 1914 senesinde başlayan harp ve lüledarı ve onun medeniyetin kucacağına yığıldığı enkazı tetkik ve tahlil edenler, elde edecekleri netaici ne Avustralya. Ne yana muharebelerinde bulacaklar, ne de Moskova muzafferiyet mağlubanesinde...

Bugünkü muharebeden alınan ders binlerce sene payidar olacak bir düsturu bir de enkaz edilmemek üzere vaad-i tesis ediyor:

Hükümetler sulhta da, harpte de muvafık olabilmek için milletlerinin ihtiyaç ve istidadına istinat etmelidir.

Filhakika bugünkü muharebeler arasında bir İngiltere, bir Fransa birde Almanyavarki,bunların milletlerinde bir şuur-ı içtimai ve bittabiî bir idrak-ı siyasîmevcuttur. Rusya'yı mevzu-ı tetkik ittihaz etmek doğru olamaz, çünkü henüz dâhili ve milli işlerinde böyle kahar bir tac-ı hükümdarının münkat ve esir-i raddede ve ihtiyar-ı mahrum olan bir millet halindedir. İngiltere harpe başladığı gün memleketindeki yüksek tabakalardan ve hatta milletvekilleri arasından tereddüt ve tenkidi ima eden birkaç seda çıktı. Hatta bu hafif sis yarın bir sayha şeklini alacak gibi görünüyor. Bu hal gösteriyor ki, İngiltere sahne-i harbe milletin ihtiyaç ve istidat sevkiyle anılmış değildir. Bu hakikat günden güne tebarüz ediyor. İngiltere Fransa'daki sahne-i harbe gönderdiği kuvve-i askeriyesinin bütün cihana yayılan mağlubiyetini saklamak ve galibiyet iddia edemezse bile hadisatı harbiye üzerine bir radayağlak çekmek istiyor. Bu mecburiyeti kendisini müstemlekesindehakikatinzıdd-ıkâmilini iddia edecek kadar manevi ve ahlaki bir sukuta götürüyor. Hindistan, Sudan, Avustralya, Almanya bugün havadis-i yevmiye ile İngiliz hükümetinin tebligat-iresmiesi arasında kalmış ve baş dönmesine duçarolmuştur. Bunların bütün sebepleri bir noktada toplanmakta vaadinden güneşin şecaati kadar vazıh bir suretteşip etmektedir.

Çünkü kırkmilyon İngiliz, dörtyüz milyon müstemlikatve himayeli memleket tebaasına maliktir. Ve kuvveti; bir millet kuvveti değil bir tüccar, bir sarraf kuvvetidir. Bugün o müstemlekatı elinde tutmak için maddi ve manevi kuvvetlerinin kâfi gelmediğini görüyor ve çaresizlik içinde hakayik-i harbiyeyi tahrife mecbur kalıyor. Çünkü müstemlekat ve cihangirlik istidadı İngiliz milletinde mefkuddur. Çünkü yirminci asır her millete gideceği yolu öğretmiş ve Hint, Sudan, Afrika akvamıda istiklal-i siyasi iktisat kıymetini takdir etmiştir. İngiltere'yidörtyüz milyonluk müstemlekat ve reayası ve yüzlerce zer ahaliyle kuvvetli görenler aldanıyorlar. İngiltere kuvvetli olabilirdi, o vakit ki, bu dört yüz milyon tebaada İngiliz bayrağı altında ve tek müttehit bir faide istihsalinde harp etmek ihtiyacını duysa ve sahne-ifedakârına atılsa idi: İngiltere Almanya'nın kuvve-imecriyasınıdasatavetbirriyası derecesine çıkardığı gün İngiliz müstemlekatının tehlikeye maruz kalacağını İngilizlere sebebi harp olarak gösteriyor. Ve harp lehinde hareket-i milliyeyi bununla ihzar etmek

istiyor bir Hintli, bir Afrikalı bu sebep karşısında bittabi omuz silker. Belkide İngiltere'nintahaşi ettiğibu neticeyi kendisi için vesile-i ticaret ve istiklal bilerek temenni bile eder. Bundan başka bugün İngilizlerin anavatandan biratasının sözleri içinden bile harpten delinir ve isyana musait şimşekler açılmaktadır.

Bugünkü felaketli muhasaranın yarım asırdan beri körükçüsü olan Fransızların vaziyet-i maneviyeleride kuvvetli değildir. Fransa'yı bugünkü uçurumun kenarına şer ve hayal ile beslenip kuvuyenin hiddet ve intikam hissi getirdi. Bugün Fransa'nınresukarında bulunanlar iletemennisiylebüyümüş kimselerdir. Hakiki ve devamlı menfaatin ve mevcudiyet-i milliyenin muhafazasından fazlaca tevdi-i nefsetmiş olan Fransızlarda birkaç adım muvaffakiyet ve ricat üzerine bir taraftan memleketteki ve müstemlekattaki efkârı aldanmak diğer taraftanefkâr-ı umumiye âlemiğlak etmek temayülleri başladı.

Sonra bir Almanya görüyoruz. Milletın ihtiyaç ve istidadından aldığı kuvvetle harp eden bu millet mebnı azım ve harekâtı kavi olduğu için demir bir el gibi uzandığı yerlerde muvaffakiyet ve muzafferiyetler istihsal ediyor. Bundan başka küçük bir iki adım muvaffakiyetini de tafsilatıyla ilan ederek adi entrikalardan imdat beklemediğini ispat ediyor.

1914 hareket-i siyasiye ve harbiyesi arasında azım ve selahiyetle temayüz eden bir millet de Türklüktür. Bir muharebe muzafferiyetinden pek büyük ve Türk istiklal şerefının istirdadı demek olan uhdatıkanın hazf ve ilgası da sineyi millettenteban eden azım ve iradenin muhassalası olduğu için melvi şems kadar parlak ve hilal id kadar iştiyakla intizar olunan bir hadise oldu. Şimdi bu gaye-imilliyeyi istihsal eden hükümet bunun muhafazası için her fedakârlığıgöze almış bir milletın kuvvet ve muzahiratının mutmain ve harekâtında mert ve cesur ilerliyor.

ŞU'ÛN

Mektepler

Başta Mektep-i Sultanî olduğu halde vilayetimizin teknil mektepleri tedrisata başlamışlardır. Mülhakattan aldığımız haberlere nazaran idadi ve rüşti ve ibtidai mektepleri tedrisata devam ediyor. Darü'l-mualliminde tedrisata işaret etmiştir.

Kızılırmak Mektebi

Birinci sene kıdem sayesinde pek büyük onur terakki gösteren Kızılırmak mektebi bu sene yeni ve büyük dairesine naklediyor. Valive ramazan tesis ve en şefaatkâr ihtimamlarıyla tabir buyurdıkları bu nezih ve milli müsemah ikinci Salı hayatını mütali bir istihale ile idrak etmiş oluyor. Mektebe çocuklarını kaydettirmek için vuku bulan müracaatlar memleketteki intibah irfanı göstermektedir. Geçen sene tevez-i mükâfatında herkese hasret başları dövündüren Kızılırmak şüphesiz bu sene daha yüksek bir mevki terakkiye vasıl olacak.

İstanbul Muhabirimizden

Ecnebi imtiyazları kalktıktan sonra ilk hayırlı işler:

Şimdiye kadar devlet, varidatını artırmak, hazineyi zenginleştirmek için yalnız Osmanlılara tarh eylemiş vergileri tezyit edebiliyordu. Bu vergilerde bittabi bir hadde kadar artırabilirdi. Çünkü kendi tebaasının ezilmesini hükümet arzu edemezdi. Ancak her nede olsa Osmanlılar ezilir, ecnebi ticarete ve her işte bize karşı mütehakkim mevkide kalıyordu.

27 Ağustos yevmi mübarekinde azimi kahır asata ile yırtılan uhuvvedatikaesaretnameleri ortadan kalkmakla devletimiz azim ve iradesine temlik etmiştir. Aldığımız en son haberlere nazaran hükümetçe havaic-izaruriyyeden olmayan ecnebi memleketlerinden getirilen eşyaya bir istimlak-ı resmiye tekerrür etmiştir.

Bu mevadi petrol, ispiro, şeker, kahve, çay, kibrit, oyun ve sigara kâğıtlarıdır. Bu eşya gümrüklerimize gelince hükümet derhal gerekeni alacak ve üzerlerine birer bandrol yapıştırarak, bandrolsüz olanlar gümrük kaçağı sayılacaktır.

Kızılırmak

Uhuvvedatikanın şiddetle cari olduğu bir zamanda bundan bir sene evvel vali muhterem Muammer Beyefendi hazretlerinin bir azim ile intikarane ve ömrü ile ispiroya istimlâk-ı resmi ve zamana tespit buyurdıkları hatırlardadır. Bu suretle Avrupa'nın en mezkûr ve mevlit modalardan istihsal edilmiş ispirolardan müskilat yapılması mani edilecek ve sıhhati umumiye vakaya olunarak bağlarımız ihtirasdan kurtulacak. Belediyelerimiz variat olacaktı.

Buna derhal sefaretler ve ecnebi şahıslar itiraz etmedi. Azimkâr valimiz dinlemedi. Ve bu karar kanunun tatbiki gayesine sırf mesai eylemeye devam eyledi.

Çok şükür bugün bütün raf etmiş ve sıhhat ve servet memleketi düşüneni rihal devletemücadele açılmıştır.

29/2

BALKANLARDA

Yunanlıların Selanik ve Makedonya'daki mevkaları günden güne fenalaşmaktadır. Bu melunlar oradaki dindaşlarımıza reva görmedikleri zulüm ve ceza bırakmıyorlar. Ancak zulüm ve ceta yetle hiçbir kuvvetin yaşayamayacağından gafil olan Yunanlılar gün geçmiyor ki, yeni bir müşkilat karşısında bulunmasınlar. Bulgar komitacıları tamamen cal fetalişdedirler.ve birçok mahallerde demir yolları tahrip olunmuştur.

Siraj'daki Yunan mutasarrıfı Bulgar komitacılarından bu tehditname almıştır. İtrumeca civarında Hubuklu karakolundaki on Yunan jandarması öldürülmüştür. Selanik'in içinde bile Yunanlılar korkusuz yaşayamıyor. Selanik hükümetigirenlerin çıkanların üstünü başını aramaktadırlar.

Yunan hayırsızlığı da hala devam etmektedir. İslaat memtua veazameti bahanesiyle Türklerin ve Yunanlıların ceplerindeki parayı aşırı maktan utanmıyorlar.

Yunan ahval-i maliyesi de pek püryan bir haldedir. İki aydır Yunan memurları para alamıyor. Yüzhabersizliğe sevk etmektedir. Bu halk devam edemeyecek ve yakında Balkanlar'da yeni ve mühim karışıklıklar çıkacaktır.

Hala Türkler Hakkında İftira

Amerika'nın derastadat şairi Türkiye ahvali hakkında hükümete birer göndererek güya Türklerin fırsattan bilistifade Türkiye'deki Hıristiyanlarla, Musevileri katletmek istediklerinden bahis ettiğini Londra da çıkan Daily Telağraf gazetesinin gazetesine bildirmiştir.

Halbuki İstanbul'daki Amerika sefiri böyle bir göndermediğimizi ve Türkiye'deki Hıristiyanların rahat yaşadıklarını her an gördüğünden böylehatırına bile getirmediklerini matbuat müdüriyeti vasıtasıyla suret-i resmide İstanbul gazetelerine tebliğ etmiştir. İngiliz gazetesinin bu tekzip karşısında ne kadar utanması lazım geldiğini tasavvur edemiyoruz.

İngilizler çokşimdiye kadar Türkiye'deki Hıristiyanların sırf kendi sahayelerinde emniyet-i verasete malik olduklarını iddia ediyorlardı. Halbuki bunlar hep entrika idi. Ve Musevilerle, Hıristiyanlar arasında kiMünhasıranikadlar bozmağa çalıştılar.

Bugün kendi başları belada gailede olduğu halde yedhavahane bu dedikodularla uzaktan uzağa akadat durmak istiyorlar. Lakin bunda sufta olamayacaklar.

Ancak bizim için ibret olacak şey memlekette parmaklarını çektiğiniz bu sahte nikap medeniyet taşıyan ecnebilerin hala bizim fenalığımızınedercesine kıvrınmalarıdır.

Telgraf Havalesi Cereyan Ediyor

Sefer birlik münasebetiyle muhabiranın teksirine şaen telgraf muhabiratu mevkatın kaldırılmıştı. Ahıra postası telgrafı puslukun nezaretinden Sivas başmüdüriyetine verilen emirde telgraf havale namelerinin kabul ve keşidesi beyan edilmiştir.

İran'da

Rusların İraninkılâpı esnasında Muhammed Ali Şah'ın esir ihaneti olarak istila eyledikleri Tebriz ve tevbi nüfuz eyledikleri Azerbaycan vilayetine bu güne kadar cereyan eden ve katı faciya hatırlardadır.

İran hükümetindeki harekât-ıiharane ve meşrvatayine perveraneyi çekemeyen Ruslar İngilizlerle zavallı İran'ı iki mıntıkaya tefrik etmişler ve şimalde kendileri keyfe mayşah hareket ettikleri gibi güneyde İngilizleri serbest bırakmışlardı. Avrupa muharebesinin zuhuru üzerine Ruslar İran'da işledikleri günahların cezasını çekeceklerini anlayarak kuvvetlerini geri çağırılmışlar ve bu suretle Tebriz ve Azerbaycan Moskof tecavüzünden kurtulmuştur. Birkaç seneden beri maruz kaldıkları Rus mazlumundan bizar olan halk Rusların bu suretle defolup gitmesini meserretlerle karşılamakla beraber metikat bir vaziyet almışlardır.

İran lekasında Rusmenfiane hizmet eden birçok hainler vardı. Bunları ekseriyeti büyük memuriyetlere mühim mevkilere sırf veshuziyle nail olmuşlardı. İşte hamileri olan Rusların intikamı neticesi olarak bunlarda sükût etmektedir.

Rus ameline hizmet eden kapına düşman yerine hürriyetperver ve vatanbirhükümetolmuştur. Vilayette bulunan büyük memurlarda değişiyor.

Azerbaycan valisi şecaadleazledilmiş ve yerine vaziperveraneden ve askeri kumandanlarından Serdarı Rüştü Han tayin olunmuştur.

Cenub-i İranda da halk İngilizlere karşı matikaz ve ittihatgar bir vaziyet almışlardır. İran'ın memlekette ki ecnebi ellerini tamamen def etmeğe mukatı olacağını ümit ederiz.

Rusların Hulusı

Bakü de munkasır Bakü gazetesinden Batum kumandanı Batum'da sakin Osmanlılara hitaben yazmış olduğu bir beyannamede diyor ki? Bazı bedbahtların Osmanlı devletinin Rusya devletiyle güya muharebe edeceğine aidişaa ettiği haberlerden metuhuş olarak memleketimize muhacirat etmekte olduğunuzu Hâlbuki Osmanlı hükümetinin seferberlik alatına rağmen Rusya devletinin Osmanlılarla daima hoş geçinmeğe ve muharebe etmemeğe karar verdiğini size beyan eder ve yerinizde oturmağa tevdi ederim.

Divan-ı Harb-i Örfi Mukarreratı

Seferberlikmünasebetiyle asakir şahanenin vakti zamanıyla celb ve cemini akim bırakmak fikriyle efradı ahaliye teşvik eylediği sabit olan KoçhisarlıbediRus'un altı mah müddetlekararla hak olmuştur.

Hilaf-ı hakikat ifadede bulunduğu bilmuhakeme anlaşılın Sivaslı koyuncu o sekhatın on beş gün müddetle hapsine karar sadolmuştur.

Tanzimat hilafa ve velev yaşadığı sabit olan Sivas'ın İmaret mahallesinde Mukim Çörekçi Çırağı Ali Oğlu Ali'nin on beş gün müddetle hapsine verilerek masahadavahşe karar verilmiştir.

Keyf dolayısıyla silah attığı sabit olan İca mahallesinden Hacı Muhammed Oğlu Hacı Bekir'in yirmi beş gün müddetle habsine verilerek makatlimasadorasına kararlar hak olmuştur.

Tanzimat hilafına kama taşıdığı bilmuhakeme sabit olan Zara'damükim Kağızmanlı Oğlu Ersela'nın bir mah müddetle hapiste ve kamanın masadorasına karar verilmiştir.

Aleyhlerine isnat olunan darpve tahkir madası bilmuhakeme sabit olmamakla Çayır Şeyhi Kariyesi İsmail Oğlu Kadir ve Hüseyin ve Musa ve Muhammed ve

Mustafa ve Yusuf'un beraatlarına ve Bekir zevcesi Kiraz'ın idamkarar verilmiştir.

Kıbalı Nahiyesi Müdürü Hamide Nadiyi tahkir ettiği bilmuhakeme sabit olan İmber Karyalı Mensud Oğlualtımah müddetle hapsine karar verildi.

Avrupa'da

Umumi Muharebe Telgrafları

10 Eylül

Şimal denizinde bir alman tahtülbahiri tarafından üç İngiliz kruvazörü batırıldığı Londra'dan işar oluyor. Almanya'dan işar olunan Yavuz Sultan Selim ve Midilli zırhlılarını behr-i sefirde tevkif edemediğinden dolayı İngiliz reis Amiralî Tuyiric divan harbe sevk olunmuştur. Bir vesiyayı şarkıda Almanlar ile vukua bulan muharebede 92 bin esirden maadeRuslardan 150 bin maktul düşmüştür. İtalya'da bilcümle siyasiyalisat fırkaları İtalya'nın muharebe nihaniyekadarfelağı muhafaza etmesini hükümetten talep etmişlerdir. Yağmurlardan dolayı Fransız saha-i harbinde mukavemet harbiye olmamıştır.

Kızılırmak Tefrikası Milli Gün Hikâyesi

Oğul Vasiyeti

Bildiğimiz bir yolun yolcusu idim. Ondan çok yorulmuştum. Temiz güneşin ışıklarıyla iki günden beri kavruarak siyaset ediyordum. Pazar günü erkenden Sepetler köyünden çıkarken mataralık eskidiği için su olmadığı bana birkaç seneden beri hizmet eden bu yol arkadaşınıbaşındabırakmıştım. Bugünkü yolculuğumdan ziyade susuzluktan sıkıntı çekiyordum. 4 saatten beri ne bir çeşmeye ne birpınararastgelmek nasip olmadı. Ara sıra su sesi terk ederek peygarıninkarında bir göze bir kaynak araştırıyordere yataklarını su bulmak ümidiyle yokluyordum. Eteklerde gezinmek bir rüzgâr bekası ile uçuşan tozların derelerde bana beş altı ay evvel gelen kış millerinin bıraktığılevm ve çakıllardan başka bir şey buldu. Kırgın gönlün tesiriyle boynunu bükmüş kır karanfilleri çiçekleri solmuş papatyalar benden bir su damlası istiyorlar gibi idi. Son ümidim hedefe bir an evvel yetişmekte kalmıştı.

Sıcaktan benim kadar muzdarip olankısaderat amel ile sürmeğe başladım. Bu suretliguru beş aylık bir rüzgâr yapıyordu. Temiz güneşin kırmızı aydınlığından kamaşan gözlerimin önünden bir ak billur gibi derelerin aldığı görüyor. Sevimli

şarıltılarının kulaklarıma kadar geldiğini duyuyor gibi idim. Kupkuru ağzı sıcak temmuz ve rüzgarıyla aldatarak yürürken uzaklarda minaresi ağaçları ufak haneleriyle bir köy gölgesinin belirmediğini fark etdim. Mesafeyi bir saatten yakın tahmin etmiyordum.

Artık yaklaşmışverdiğikuvvetle dizginleri topladım. Atımı mahmuzladım. Yoldan bir toz bulutu kalktı. Bu yolu talik içinde seyahat ediyordum. Yarım sahat yol aldıktan sonra atım birdenbire irkildi, sol taraftaki yamaca doğru dönerek başını dikti. Yamacta köyün kırsatanı vardı. Yol üzerine pek yakın bir mezarın başında ihtiyar bir köylünün diz bükmüş kuran okuduğunu gördüm ve ihtiyarı selamladım: selam aleyküm baba ihtiyar bir müddet kurana devam etti sonra okuduğu sahifenin arasına bir nişan bırakarak kuran-ı kerimi kapayıp.....göğsüne yapıştirarak bana dedi aleyküm selam oğlum dedi: bu pek sevimli ve mübarek bir Türk ihtiyarı idi. Başında ki rengi solmuş şal sarık yüzüne hafif bir gölge veriyordu. Elmacık kemiklerinin üstünden ve darbindan kan gözlerinde hali kuvvet ve azim yarılıyordu. Bu sevimli çehreyi benim beyaz kar gibi bir sakal sarmıştı. İhtiyarı seksenlik tahmin ettim. O günde kuran okuduğu mezarın taşına dikkat etdim. Bu esmer ve kumlu büyük bir kaya parçası idi. Üzerinde Bir el ile yapılmış bir kılıç şekli ve bil esnada külliyyatı güzel yazılmış iri birvardı. Kabirde yatanın ismini göremedim.

İhtiyar yanında asilçektii. Kuranı içine çekdikten sonra bana güler yüzle nereden geldiğimi sorarak kalkmak için yanındaüzerine yatmış deynege uzandı. Bu üzerinde yaslanacak yeri bizlerlebirkolunudeyneği idi.

Sivas vilayet matbasında tab olunmuştur.

3.4. 31. Sayının Transkripsiyonu

KIZILIRMAK

(Numara 31)

(İkinci sene)

Mahalli-i idaresi: Sivas İttihat ve Terakki Kulübü

Abone bedeli Sivas için senelik 40 kuruştur.

Müdür-i mesul: İbrahim

Haftada üç defa çıkar: Siyasi, içtimayi, iktisadi, ebedi Türk gazetesi.

Mülhakat ve taşra için 45 para.

Gazeteye konulmayan yazılar geri verilmez.

Faideli yazılar kabul ve neşredilir.

Nüshası

On Para

31/1

Sivas 9 zilkade sene 1332

16 Eylül sene 1330

29 Eylül sene 1914

SİYASİYAT

Son Hadiseler Karşısında...

Harpi umumi gittikçe artan bir şiddetle devam ediyor. Henüz neticeye galib ve mağluba dair doğru bir fikir edinmek mümkün değildir. Avrupa bu kanlı musaraa içinde iken dünyada büyük inkılaplar başlamamıştır. Aksay-ı şarkta Japonya Almanya'ya ilan-ı harp etmekle şarklıların Avrupa mustemlekatına ilk olarak el uzattığını göstermiş oluyor bu birinci tahribatın tek mil aksay-ı şarkda aksay-ı şarklılara ne bir cereyan açacağı muhakkaktır. Bugün Almanya'ya bir fazla düşman çıkmasından memnun olan Fransızlarla İngilizlerin bu hiddeti buhranından alınca kendilerini büyük bir tehlikenin kucağında görecekleride şüphesizdir. Son zamanlarda sevk-i ve idaresi münevver ve genç Çinliler'in eline geçmiş olan koca Çin ülkesinde de bir hasarlık var çok sürmez hadisatbirde Çin müdahalesi ittifak ederek ahval büsbütün muğlak bir şekil alır. Amerika hükümeti hesaplı bir basiret yolundan yürüyor. Ortada dönen kasırganın

Amerikada.....doğru geldiğini görünce oda dünyada ki mevkine layık bir rol ifa edecektir.

Zaman en büyük adaletini Asyanın göbeğinde Afrikanın Şimalinde göstermeye başladı zalim asırların kahrı ve gadri altında izzet ve istiklalleri teba olan masum milletlerde hallerini istirdat için kıyam ediyorlar. Kıyam kadar ulvi ve haklı harekâtı ne Avrupa da ki mceladatıazime arasında nede aksay-ı Şarkda ki musadematdagrmekmmkn değildir. Telgrafların bize haber verdiğine göre Afganistan devleti islamiyesi Hindistan hududuna kuvvetli bir evrak sevk etmiştir. Demek oluyor ki Afganistan iki asırdan beri istiklal ve hâkimiyetine en zalimane tecavüz geçidi olan İngiliz mstemlekatına karşı lüzum görmüştür. Bu harekette kurtulmaktan maade birde kurtarmak gayesinin bulunduğunu zannederiz.

Hayat ve mevcudiyet islamiyenin son zamanlarda maruz kaldığı tecavzât büyük bir tehlikenin yaklaştığını anlatıyordu 1908 senesinden beri Rus ve İngiliz hükümetleri İran ve Afganistan devletleri hudutları dâhilin de ki memaliki ikişer mıntıka-i nüfuza ayırmıŐlardı. Her ikisinindecenub kısmı İngilizlerin Şimal kısmı Ruslarınkebr ve tedyik altında izliyordu.

Yine telgrafların haber verdiğine göre İran hükümeti Rusya'nın.....Tebrez taraflarındaki müdahalesine nihayet verilmesini katı bir lisanla Petersburg hkmetinden talep etmiştir. Şimali Afrikadaki İslam âlemi de senelerden beri uğradıkları felaketlere iddiayı hukuk lazım geldiğini idrak etmeye başladılar. Son haberler bize Faslıların Fransız istilasına karşı isyan ettiklerini o öğretiyor zavallı Faslılara müddeti Fransız hükümeti ne zulümler ne tecavüzler ne ezalar etmişti. Bundan on sene evvel Fas sultanlarının saraylarına en çirkin en gayri ahlaki ve sait menfura ile hulul eden Fransızlar ol emirde icrayı saltanat eden hükümdarın ifsad ahlakına çalıştılar. En saf en temiz berdabmuhammedi cari olan fas sarayı hükümdarına bir takım sefil tiyatro kadınları yaklaŐtırarak bir taraftan hükümdarın meziyetini alatmağa diğer taraftan dindar halk nazarında sultanın mevkini ehemniyetini küçültmeye uđraŐtılar ve mavaffak oldular. Nihayet Fas'ta isyanlar başladı sultan ve halk birbirine düşman oldu o vakit hükümdar olan Mollay-ı AbdulazizkardeŐi Mollayı Hafız tarafındanErike sultanından tard edildi. Metin vakur ve mtecellit bir hükümdar olan Mollayı Hafız da Fransız tahaffuz edemedi. Evvah kıymetini takdirden aciz olduğunu bir çok msadat ve imtiyazatı iktisadıye iledahilindefrenkleri kuvvetlendirdi. Nihayet onunda mahiyetini zevk-i gaflet kapladı. Bundan sonra ise

zavallı Fas'ın başına gelen felaket izmihlal elan yüreklerimizi yakarak tehattür edilmektedir.

Daha evvel yed gasb ve ihanetlerine geçirdikleri Tunus ve Cezayir Müslüman memleketlerine ise Fransızlar medeniyetin yüzünü karartacak ve sair.....ve gayrı meşru ile yerleşmek istemişler ve bunuda az görerek sahrayı kebirde kendi hallerinde yaşayan zavallı Müslüman saltanat kabilelerine tevzi tecavuzat etmekten bir dakika hali kalmamışlardır.

Sahray-ı kebirde Fransız bayrağını masum Müslüman kanlarıyla kızartan zabıtlar Fransaya avdetlerinde mücahede gibiedilirlerdi. Bunlardan Binbaşı (lami) namında kasap tinatlı bir zabıt silahsız gadasız Müslümanları kabir tenkil etmekle şart kazanmış fakat akıbet cezasını bulmuştur.

Hint Müslümanları İngilizlerin korkan fakat zalim idaresinde cehennemi bir hayat yaşamaktadır. Kendi ahalisinin onbeş milli Hintlileri İngiltere daha kaç sene boyunduruk altında tutabilecek? Hintliler okumuş öğrenmiş kimselerdir. Hintliler'in ellerinde mazilerininhaşmetini sadık bir lisan ile söyleyen tarihleri vardır. Buna mihenk bilhassa son sahifeleri her hindliye İngilizlere gayz ve intikam ile müttehis olmak lazım geldiğini pek güzel öğrenmektedir. Hintlilerinmektepleri, darülfünunları, gazeteleri muhtelif cemaatleri vardır. Bir sözde hülasa ederek denilebilirki: Hintliler artık bir müstemleke ahali sıfatıyla ve bir başka devletin tac ve tahtı etrafında zilletle yaşayacak bir kavim değildir. Geniş fiyatı bir memleketin kıratlı, okumuş, medrek bir milletidir.

İşte şimalden Afganlı kardeşlerin ordularıyla selamladıkları hududun cenubunda Hint Müslümanları bu şerait ve muhit içinde yaşamaktadır.

1914 senesi çok velud ve fevkalmade lekelerle telvidir. Asya inkılâpatından eski dünyada yeni bir saadet ve satavedtevağacasına emin olarak şarktan çıkan güneşten her sabah jadalı haberler yeniliyoruz.

ŞU'ÛN

.....
.....

31/2

Aziziye ve GürünŞerifleri de bu sene değişen bir surette ikmal olunacaktır. Bizce şu hatıralarda takdir edilemeyen asar-ı hamiyetdeyine
.....

Zarada Hükümet Konağı

Zara'da birkaç sene evvel muhterik olan gar kesir dairci hükümetin acila tabiri ileşembat hükümetin kıymetden evvel Avrupa nakli Vali Beyefendi Hazretleri tarafından emr ve işar buyrulmuş emayettahmiririye hemen başlanmıştır.

Mektep-i Sultanî'yede Müstesna Bir Gece

Vali muhteremimiz Muammer BeyefendiHazretlerinin mektebi sultani asır hazır tarihiderumuda.....evvelce şükür ile yazılmıştı. Bu suretle mektep-i sultani heyeti tedriyesini şer kaldıran vali muazzezimiz geçen akşamı bütün mekteplermuallimlerinin mektep sultani salvetinde bir içtimai akd ederek terbiye ve tedrisattatakıp olunacak güya hakkında icrayı müzakarat etmelerini tensib ve içtimai gecesi ile müzakereyi zatı hamileri açarak memleketteistidaf edilecek gaye-iörfanemetvaici yolları şerh ve izah buyurmuşlardır.

Bu içtimai... Hayatı mesarefetde yeni ve müstesna bir hadise olmuştur. Filhakika bu güne kadar muallimlerimizin birleşerek tedrisatda müşterek bir gaye tabiy için müdaveleiefkâr etmemeleri bir ihmal idi. Bilhassa bizim gibi münevver ve idrakli bir nesil yetiştirmekle mükellef bir millet için tedrisatda ve hiddet mesai pek azimdir.

Bir ordunun teknil kıtalarda ki kumandanların gidecekleri yeri, işgal etmek istedikleri mevki evelden tayin etmeğe mecbur oldukları gibi muarif ordunun kumandanları olantevhidi efkar ve hareketta o derecede muhtaçtırlar.

Müstehiretmeze nazaran Vali Beyefendi Hazretleri bundan böyle her mektebin muallimlerini aralarında haftada bu mekteplerinin tedrisat ve terbiyesi hakkında müdaveleefkârlatevzif buyurmuşlardır. Aynı suretle onbeş günde birde bütün mektepler hayatı tedrisiyesimektep sultanide bir içtimai umumi akd edeceklerdir.

İçtimai Muallimin

..... vilayetinekuvvete iptidai mektebi muallimleri dün gece akd-i içtimai ederek mektebe ait idareyi ve terbiyeyi mevadidinmezkurasıyla iştigal etmişlerdir.

Malum olduğu üzere numune iptidai mektepi bu seneden itibaren lağv olunan rüşdiyeyi askeriye'nin yerine kaim oluyor. Mektep altı senelik bir devreyi tahsiliyeyi ihtiva etmekte.....pek zengin bulunmaktadır. Vali Beyefendi Hazretlerininmektebi hakiki bir numune olmağa tamizdedir.

Müsteğir.....nazara muallim efendiler dün geceyi içtimalarında idare ve tedrisatı askeriye'nin yerine kaim oldukça tarzı terbiye ve tedrisi ve mektepe mahsus elbiseyi lesbin etmişlerdir. Mektep elbisesi sade siyah ceket ve pantolondan ibaret olacak, yalnız ceketlerin devrik yakasının iki tarafda birer hilal içinde mekrebin ismi ve talebenin numarası işaret edilecektir.

Mektepteterbiye-i bedniye ve bilhassa küçük yaştan nişancılık ve silah talimine itina edilmekte ve talebenin her birine küçük talim tüfekleri tedariki tadim olunmaktadır.

Vilayet-i Celile Yaverliğı

Jandarma alayı zabıtatındanmülazım Celil Beyin vilayeti celile yaverliğine tayin buyurulduğu memnuniyetle haber alınmıştır.

Kurban Derileri ve Boynuzlar

Her sene olduğu gibi bu senede kurban bayramında kesilecek kurbanların derileriyle boynuzları donanma memurinmahsusası tarafından toplanacaktır. Ahalimizin vakti zamanıyla selim edeceklerinden eminiz.

Avdet

Seyahat neticeyi icrası için Avrupa'ya davet edilmiş olan mektep sultani muallimlerinden ve gazetemiz muharrirlerinden Memduh Bey iki aylık bir seyahattan sonra avdet etmiştir. Memduh beyle birlikte azimet etmiş olan Kızılırmak mektepi müdürü muharrirlerimizden Ziya beyde avdet etmiş ve birkaç güne kadar şehrimize mevasılat-ı memuş bulunmuştur.

Eski Yollar ve Uzak Nakdiye

Rumeli vilayetinde baskıya maruz kalan Avrupalı nakdiyenin..... ve Anadolu'datemin için renklerinin tedbiri ile tabi etdirilmiş olduğu ve talebvukunda gönderileceği maliye nazaratıcelilesinden vilayeti celileyi işar olunmuştur. Mezalim ve haberleri teşrin evvel 330 tarihinde vukua tedavile ve zai edilecek ve eski ilm ve haberler 30 teşrin sani 330 tarihine kadar mübadele olunacaktır.

Almanlarla İngilizler

İngilizler son askerimize kadar harp edeceğiz diyorlardı. Almanlar buna cevaben: bizde kanımızın son damlasına kadar cenkleşip husiyeti maliyemizi ilan edeceğiz, dediler.

Bu muhavere ilanı harpten bir iki saat evvel cereyan ediyordu. O zaman tabii harbin neticesi malum olmadığından ahval ve vakayı takip etmekle iktifa etdik. Fakat şimdi Alman askeri vatani ve milletin müdafası için ne derece kahramanane ve cansiperane cenk ettiğini ispat etmiş olduğu için tabii İngiltere'ye sur basitçe cevap verebiliriz.

İngiltere hükümeti bize karşı bir ticaret muharebesi ilan etmektedir. Bu muharebede İngilizlerin bize karşı ne gibi ıslaha istimal etmekte oldukları malum olduğu için tabii bundan bahs etmeyeceğiz. İngiltere'nin ittihaz etmiş olduğu tedabir şimdiye kadar kat'an görülmemiştir. İngiltere ticareti için bizimle harp ediyor. Onbeş yirmi sene zarfında mezabir olduğumuz iktisadiye iktisadîye İngiltere'nin haddini muceb olduğundan bu cihattan biri mahv etmek için nihayet harbe müracat etti. Meşru ve menvi bir zemin üzerinde nail olamadığı mevfikeye şimdi harp ile nail olmak istediler, fakat buda bir hayali mahaldir. İngiltere hükümeti Almanya ecnebi piyasalarda bulunmak için her türlü mesai gayrı meşruayı sarf ediyor.

İngiltere'nin müstemlekatnezaretinde teşkil eden bir şiya ecnebi piyasalarında bulunan alman imtialarından numuneler toplamakla iştigal ediyor, maksat onları taklit ederek çürük malları piyasaya atmaktan ibarettir.

Aynı zamanda İngiltere ticaret nezareti hususi bir beyanname ile erbabi ticaret vaziyeti bu fırsattan istifadeye davet ediyor. Nezaretten beri harp hazırı fırsat tesmiye ederek İngiltere'nin bütün ticaret hayatına hâkim olacağını beyan etti. Bu sözlerde bu harbin tarihi sahifelerine elbettenakş edilecektir.

İngiltere'nin esas maksadı Almanya'yı iktisaden mahvetmektenibarettir. Buna meşru gayeyi emel bütün İngilizlerin zihni işkan ediyor. İngiltere hükümeti bütün ticaret şirketlerini müessesatı maliyeyi düşman ile muamele etmekten men etmiştir. Hatta düşmana olan bu tasviye etmiyeceklerdir. İçlerinde Alman bulunan müessesatı maliye ilemuamele etmek münveiddir. Bunun sebabini keşfetmek müşkil bir şey değildir. İngilizlerle Almanya'nın beynelmilel tahririni kâmilen mahv olmalı diyorlar. Acaba İngiltere bu suretle bize galebe gelebileceğini zannediyor mu? Şimdi İngilizler

her şeyden evvel Lordun Belçika ve Fransa topraklarında vukua bulan muharebelerden bir ders ibret almalıdırlar.

Evet,harbi hazırın bizim hayatı iktisadîyemize müthiş bir darbe olduğunu inkâr edemez İngiltere hükümeti bizi daha ziyade mesrur edebilir fakat bu halin bizce kat'anehemniyeti yıkar. Biz ona karşı o mevzilerimizin silkerekazim ve metanetle harpe devam ederiz. Zira biz İngiltere gibi ticaretimiz için kavga etmiyoruz.

Maksadımız hissiyat ve mevcudiyeti milliyemizimüdafaya ve muhafazaya mestuktur. Evet, Almanya bütün hayata malik olacaktır ve medeniyet dahi bunu böyle talep eder. Zira bu dünya Rusyanın tahtı esaretinde ve İngilterenin tabiyetden olan nüfuzu altında bulunacak olursa hiçbir teselli hiçbir ümit his edilmeyecek bir seviyede kalacaktır. Bizim kanımız İngilterenin.....esaretlerindendema idi bir mahiyeti caiz olacaktır.

Kızılırmak Tefrikası Milli Gün Hikâyesi

OĞUL VASIYETİ

Zavallı ihtiyarı alil görünce kalkmasına yardım etmek için atımdan inmek istedim. O bir taraftan doğruluyor, bir taraftan eliyle beni men etmek istiyordu.

Zahmet etme evladım, dedi ben kırk senedir tek başıma düşdüm kalktım ve sonra gülererek ve değneği gösterereketti:

Bu bana en acı arkadaşdır. Bununla kalkar bununla yürürüm. Minnetde etmez ağacını da kendim yontar yaparım...

Güya beş dakikalık bir mesafe vardı. İhtiyarla birlikte yaya gitmek lazım geleceğini düşünerek atdan inmiş idim. Vakur ihtiyar beni bundanda men etdi ve tek ayağı ile umulmaz bir çeviklikle biraz ötede bir çalının dibinde bağlı eşeğine doğru yürüyerek yine kendine mahsus şetaratlabana:

Bizim şurada da bir eski emektar var hele sende atına bin evlat! İkimizde süvari olarak gideriz bu gece seni bizim ocakta bırakacağım.

İhtiyar hakikaten kırk senelik bir topallığın husula girdiği itidad ile merkebine bindi. Bende atıma bindim. Şimdi yavaş yavaş köye gidiyorduk. Ben ona bir şey sormağa vakit bulamadım o benim kim olduğumu, nereden geldiğimi ne yaşta olduğumu sordu. Ve zeki adam benden aldığı cevaplardan memnun olarak:

Pekiyevlat dedi. Demek Allah için geziyorsun. Öyle ise ben de sana müjdeliyeyim ki, bizim köyde hem iyi bir cami, hem de iyi bir mektep vardır. Camiye de mektepe de köylü iyi bakar. Bende ihtiyarlıklahafızla mektebin hizmetkarıyım.

Bende kim olduğumu söyleyeyim ben köyün en yaşlısıyım. Bana topçu Osman Çavuş derler. Köyde akranım hiç kalmadı. Şimdikiler hemen hemen benim torunum çağındadır. Bunun için topçu Osman Çavuş'u herkes unuttu, şimdi Topçu Osman Baba diyorlar. Ben şimdi bütün köylünün babasıyım.

Bana da sormak cesareti geldi, ihtiyara dedim ki:

Öyle ise baba! şimdiolacağımı anlıyorum. Son mutalık bir garibin topçu olacağını söyledim. Bundan senin şerefli bir mekrolduğun anlaşılıyor. Hangi muharebede yaralandın?

Osman baba merkebinini topuklayarak kucağından sağ eline aldığı değneklemevazi mevhum bir daire çizerek:

Kaçıncısında desen a oğul: Benyaralandım. Daha evvel Karadağ'da, Tuna'dada muharebe ettik.On beş kere tek anlayacağın kurşunla vuruldum. Biz delikanlı iken kurşunla yaralanmağa ehemniyet vermezdik vakıaya gelirse,geberirse pek siperin oluverirdi. Başka taraflarımıza giren çıkar biri de üç beş vakte iyi olurdu.okuturmuş Allah böyle kısmet etmiş ne yapalım. Müslüman kurşunlarına göğse girerken birgeldi.
.....
.....

Sivas vilayet matbasında tabolunmuştur.

3.5. 32. Sayının Transkripsiyonu

KIZILIRMAK

(Numara 32)

(İkinci sene)

Mahalli-i idaresi: Sivas İttihat ve Terakki Kulübü

Abone bedeli Sivas için senelik 40 kuruştur.

Müdür-i mesul: İbrahim

Haftada üç defa çıkar: Siyasi, içtimayi, iktisadi, ebedi Türk gazetesi.

Mülhakat ve taşra için 45 para.

Gazeteye konulmayan yazılar geri verilmez.

Faideli yazılar kabul ve neşredilir.

Nüshası

On Para

32/1

Sivas(18 Zilkade sene 1332)

(25 Eylül sene 1330)

(29 Teşrinevvel 1914)

SİYASİYAT

Garbın Şarka Tesiri...

Medeniyetin menbi, beşeriyetin beşiği olan şark âlemi kalkınmağa başladı. Şark millet ve devletleri garbin tahakküm ve eza zincirinden kurtuluyor.

Eski haksız, adaletsiz hesaplar tasfiye ediliyor. İnsanlık hukuku, siyasetçe ve iktisatca hürriyeti istihsal ve derağvaş edebilmek için başlayan hareketi umumiyenin henüz başlangıcındayız. Başlamış olan bu inkılap siyanın şarkta garbe ait haksızlıkları, gaddarları temizledikten sonra nerelerde ve ne derecelerde tevkif edeceğini kestiremez. Şunu kat'an tahmin edebiliriz ki dünyanın bu günkü buhranı, harp kasırgası zail olduktan sonra bütün dünya için başlayacak olan yeni şeraiti hayat arasında bir asya mevcudiyeti bir asya siyaseti mühim bir mevki tutacaktır. Asya milletleri gayelerine mütevecceh ve mevcudiyetlerine merbut emelleri samimi bir vahdete mazhar

edilebilirlerse mübalağasız denebilir ki asya siyaseti siyaset umumiyyede bir nazım vazifesinide ifa edecektir.

Bize bugün bu kuvvetli ümitleri veren şarkın henüz dün mazi olan halini göz önüne getirirsek bu günkü kurtulma azimi ve hareketinin ne tehamülfer... gaddar ve tezbiterinnetice-i tabiyesi olduğunu anlarız.

Şark karibde ehli salibmuherabatıyla Asya'da ticaret ve müstemlekata nüfuzunun tesisi maksadıyla başalayangarbtesaratı şarkı bugünkü zaafa uğranmış ve zaafistifade yolunu bir dakika terk etmeyen Avrupa medeniyeti şarkdaki insanlara Allah'ın verdiği hukuku bile haram etmiştir. Garbin son üç beş asır zarfında ki Türkiyatvemedeniyesini inkar etmek aklımıza gelmez. Bilakis bu Türkiyat ve keşfiyatın şarkta da şarklılar tarafından tatbik ve neşr edilmesi lazım olduğuna iman edenlerdir. Ancak garbte ki medeniyeti kendi muhitinde temessül ettirmesine bizzatigarb mani olmuştur.

Ne kadar garibve mevcub tesirdir ki, Avrupa hükümetleri şarklıların içtimai ve siyasi hiçbir hallerini beğenmedikleri ve icrayı hükümet eden milletlerin hukuku siyasilere müdahileden bir an hali kalmadıkları halde onlara her dakika ıslahat ve garblılaşmak teklif ederler. Hâlbuki bu tavsiye veyahut müdahileler halis bir maksadı insaniyetle icra edilmez. Daima ihtiraslara, gasb ve mesadıralara başlangıç olur.

Şark milletleri iktisaden daima Avrupalı devletlerin esiridirler. Gümrükleri garbin tahtı tesirindedir. Hatta bu müdahile ve tesir şarklı devletlerin dâhili işlerine kadar sirayet eder. Bu sirayet alel ekser Avrupa'nın yüzünü simsiyah edecek derecede çirkindir.

Son senelerde Çin ülkesi dâhilinde içtimai bir şuurun ilk eserleri görünmeğe başlamış ve idare-i hükümet de caizi tesir olan kuvvetler hızlı bir adam olmak üzere memleketi tahrib eden afyon belasına nihayet vermeğe azim etmişlerdi. Bu azim, kimseye karşı hasmiyane bir hareket değildi. Bilakis insanlığa, umumi sıhhate hidmet edeceği cihatla şayanı tevkir idi. Ancak dört yüz milyonluk Çin ahalsinin afyondan men Avrupa devletlerinin ahalsini kazancından men ediyordu.

Filvakia milyonlarca ahalinin dimağlarını uyuşturmaktan, beyinlerini zehirlemekten kurtaracaktı. Fakat bu zehiri yalnız Çinliler için istihmal ve Çin pazarlarında sarf ederek para kazanan Avrupalıların kesesini zarara sokacaktı.

Daha düne kadar memleketimizi tedyik eden uhuvvedatikayısnat ederek Avrupa devletlerinin gümrüklerimizden en dâhili işlerimize kadar vuku bulan müdahaleleri bizim bütün tecdit ve teali emellerimizin göğsümüzde boğulup kalmasına sebep oluyordu. Hiçbir vergiyi artıramazdık. Hiçbir hazır madenin memlekete girmesini men edemezdik. Avrupalılar zengin olsun maksadıyla ve cebren bizim memleketimize zehirden hazır ispartolarla meskürat girerdi. Geçen sene vilayetimizce mevzi bir tedbir ittihaz olunarak ispartoların hiç olmazsa muayeneye tabi tutularak hazır olanların yalnız sanayide kullanılmasına karar verilmiştir. Bu hayırlı işin karşısında derhal gayrı meşru kazançları tehlikeye maruz kalan ecnebi çehreleri takas etdi. Hatta seferatlar itiraz etdi. İşte garb medeniyetinin şarkta tecelli eden şekli buydu.

Şark'ın asude ve saf seması altında yaşayan ve refah ve saadeti için pekyaslananhuluk bir kısım beşeriyet bu ihtirasgartecahüm ve müdahilatın manasını anlayamıyor değildi. Çünkü şark'ın bir ricahatı, bir tevfiği vardı ki tarih onu her satırında tekrar ediyordu. İşte bugün meşhud olan hareket intibahkerane garbın şarka bu gayrı adalene tesiratınınmevlüd tabiisidir.

ŞU'ÛN

Mektep sultanide ilmin içtimai 17 Eylül Çarşamba günü akşamı saat bir buçuktamuarif müdürü beyefendinin riyasetinde muallimler bir içtimai akd etmişler ve bu içtimada tedrisatdatakip edilecek gaye hakkında müzakere etmişlerdir.

Mekteplerde İzcilik Teşkilatı

Muhterem Valimiz Beyefendi hazretlerinin himaye ve teşvikatmahsusalarıyla memleketimizde izcilik teşkilatına başlanmıştır.

Şimdiye kadar yalnız mektep sultanide yüzü mütevaciz talebe bu ulvi teşebbüse kemal havahişleşetab etmişlerdi. Elemelerin biran evvel amali için lazım gelen gayret sarf oluyor. Kurban bayramı tatilinden bilistifade yakın kazalara bir seyahat tertib edilecektir.

Bir İngilizinİslamiyeti

Musevi Birja - Faik Kemal Bey

Tarık ve muabir müfettişlerinden ve maruf bir İngiliz ailesine mensup Musevi Birja iki gün evvel şeref islamıyla müşerref olmuştur. Musevi Birjazatsami vilayetine araba münacatıyla senelerden beri suriye ve Anadolu'da yaşadığını ve dini mubin

Muhammedi erbabının hissiyat ve saadeti ve din islamın şeref ve ulviyetini yakından tedyık takdir ederek ihtida etmeğe azim ettiğini arz etmiştir. Bunun üzerine kendisine ilmeden bir zat tarafından irşadat.....bulunmuş ve arzusu üzerine Faik Kemal namını almıştır. Lazım gelen şeri vefatını muamele hitam bulmuştur.

Böyle ilim ve fen sahibi bir ingilizin bize yeni bir dindaş olması mevcubiktigalardır.

Yirminci asırda edyan-ı şaire erba-yı bir hayat lakidanegeçirirken din-i mübin-i islam'ı yeni malikleri cezbediyor. Diyanet ahdiyenin.....bendinebuda bir delildir.

Sevgili dindaşımız Faik Kemal Bey yalnız kendisinin değil, refika ve çocuklarının da Müslümanlığa ferdi istikballeri olduğunu dermiyan etmektedir.

Şeref-i islam ile ihraz mübat eylediği günün akşamı Faik Kemal Bey'in şerefine mektep sultanide bir ziyafet keşide edilmiş ve bu ziyafet de mebus muhteremimiz Rasim Beyefendive zevatı saire bulunmuşlardır.

Kızılırmak Faik Kemal Bey en mahbis hayat biraderane ile selamlar ve tebrik eder.

İngiltere ve İslam Âlemi

Akıllı bir İngiliz ne diyor...

..... İngiltere'de verdiği

İngiliz her şeyi Fransız ve Rus muzafferiyetine göre hesabladı. Fakat İngiliz ve Fransız askeri mağlup olur ve bizimle hemen hiçbir (32/2) mesrugatı olmayan müstemlekata hezimet haberi giderse ne olacak, müstemlekat ihtimal ki İngiltere'den ayrılmak için bir fırsat bekliyor. Fransa galebe edemezse ne yapılacaktır?

O halde vasia kıymetler zayi olacak ve nüfuz siyasiyemizi de kayıp edilecektir. Zira Avusturya ile müttefik bulunan Almanya nüfuzu o kadar büyüyecek ki donanma inşası husussunda hiçbirtehdidat kabul etmeyecektir. Alman sanayi kuvvetlidir. Bunun için eğer muharebeyi gaib ederse bundan zarar görmeyecektir. Alman kaviy gibi kavi bir millet kendini zincir bend ettiremez eger biz Alman donanmasını mahv edecek olursak onun iki üç misli vücuda girilecektir. 1807 den sonra Napolyonu mağlup etmek için her şeyini feda eden bu millet İngiltere'yi mağlup edinceye kadar da muharebeden vazgeçmeyecektir. İttihatmilliyenin o derece kavi olduğu bir memlekette en cesurane efkârın mevki tatbike vazi için müşkilata uğratılmayacaktır. Biz Alman

mağlubiyetinden ne kazanacağız? Almanya'nın mağlubiyeti halinde Rus devleti büyüyecek ve Fransa Almanya'ya karşı beslediği hissiyat intikamtatmin eyledikten sonra İngiltere vazifesini bitiren ve artık vücuduna kalmayan bir kavlead edilecektir. Fransa ile olan dostlukderin bir şey değildir. Fransa bizimle Almanya'yı ezmek için birleşmiştir. Dostluğumuza muhtaç olmadığını anladığı vakit bizimle bir muharebeyi iktisadîyeye girişmekten çekinmeyecek ve ihtimal ki birkaç seneye kadar Fransa'ya karşı yürümek mecburiyetinde olacağız.

Şunu da unutmayalım İmparator Kilyum ilticaya muvazaletinde Müslümanların dostu sıfatıyla geldiğini söylemişti. Âlemi İslam'ın yüz elli milyon Müslüman bu dostluğa inandılar.

İtalya'nın Türkiye'ye karşı icra ettiği muharebeyi imparatorun müttefikinin menfaati namına men etmemesi bu itikat üzerinde icrayı tesir etdi. Fakat vaziyeti hazırca Türkleri Almanya tarafında bulunmağa mecbur kılıyor.

Şarkda az çok bir nüfuzumuz var idise bu nüfus şimdi tamamen mahvolmuştur. Ve bu zayımilyonlarca islam üzerinde ki hâkimiyetimize de şamildir. Zira zatı şehane sancak şerifi çıkarır ve bil umumi ehli islamı din muharebesine çağırırsa bütün bu islamlar bir fırtına gibi ayaklanacaktır. İstanbul Müslümanlar için bir makam mukaddesdir, Muhammed'in tahtıgahıdır, iki yüz elli milyon İslam'ın kalbi Alman muzafferiyeti için titriyor, âlemi İslam Almanya ihraz muzafferiyet eyleyecek olursa zincirlerini çocuk oyuncağı gibi atmağa hazır bulunur. İngiliz memleketinde yüz milyondan fazla Müslüman sakindir. Eğer Hindistan'da nairci ihtilali işial eyleyecek olursa Alman bayrağı başında yolunacaktır. Nice yuşideyibaşda bulunduracaktır. İngiltere mevcudiyeti ile uyanıyor. Netacımuhettemle üzerine dahi celb etmeyerek bu oyunu müsterim hanesiz etmek İngiliz milletine ihanet etmek demektir.

Muarif Müdüriyetinden:

Darülfünun şayata için ahiraikşad olunan mütazimet Rus imtihanlarına kayd olunmak üzere müracaat edenlerin kat adedine ve imtihanların anyan tekrarı ise hayli zamana mütevekkif olup netacimtihaniyenin istihsaline değin sene-iderasyonun kısmı azamı münevver etmiş olarak faidei: metluya temin edilemeyeceğine binaen tekrar kesad olunacak imtihanların münhasıran derseadetde icrası zaruri görülmüş ve zaman icrasının dahi bi'l-ahire yıldırılması mukarrer bulunmuş olduğu muarifi umumiye

nezaratıcelilesinden şerefe varid olan emrinamade işar buyrulmakla alakadarınca malum olmak üzere ilan-ı keyfiyet olunur.

Yeni Tecil Divan Kanunu:

Birinci madde -ilk tecil divan kanununun şerefi ilan edildiği 21 Temmuz sene 330 tarihinde vacibul ifa olan ve tarihi mezburdan 20 Ağustos sene 330 tarihine kadar vedaları hulul edip 18 Ağustos sene 330 tarihli kanun ile 20 Ağustos sene 330 tarihine kadar tecil edilmiş olan bil umumi divan ve teahdet nakdiye ile bankalarda ki mevduat 21 Ağustos sene 330 tarihinden itibaren üç ay tecil edilmiştir. Ancak vecibil ebka divan ashabı 21 Ağustos sene 330 tarihli kanunun birinci maddesi mevcubuncaalelhisab...Sene mecbur olubda henüz tediye etmemiş oldukları yüzde... maadealelhesab yüzde on tediye etmeğe mecburdurlar. Bu yüzde onun bir nısfı 21 Eylül sene 330 tarihinden bu nısfın diğeri de 15 Teşrin sani sene 330 tarihinden itibaren vacibil ifadır.

İkinci madde - 21 Temmuz sene 330 tarihli kanunun neşri ve iletinden itibaren vuku bulan tediyeat bir mesvali muharrer alelhesab suretiyle tediye edileceği yüzde beşden tenzil olunacaktır. Şu kadar kişirket suretinde münşekil bankalardan matlubatı olanlar evvelce ne mikdar almış olurlarsa olsunlar ve matlublarının yüzde beşi on liradan noksan olsa dahi bankalar kendilerine 21 Eylül sene 330 tarihinden itibaren on ve 1 neşrin sani sene 330 tarihinden itibaren kezalik on Osmanlı lirası tediye etmeğe mecburdurlar.

Üçüncü madde- 21 Ağustos sene 330 tarihinden 20 Eylül sene 330 tarihine kadar vadeleri hulul eden 18 Ağustos sene minhu tarihli kanun ile bir ay tecil edilmiş olan divanlarda 215 kanunevel sene minhu tarihine kadar tecil olunmuştur. Şu kadar ki medivanlar 18 Ağustos sene minhu tarihli kanun ile tediye mecbur oldukları yüzde beşdenmaade borçlarının vadelerini hulul etmiş olduğu tarihten bir ay sonra bir ikinci yolda beş ve iki ay sonra bir üçüncü yüzde beş tediyesiz mecburdurlar.

Dördüncü madde- İş bu kanunun tarih merikatdan itibaren birinci ay zarfında vadeleri hulul edecek olan divanın yüzde beşi vadenin hululundan bir ay sonra vacibul tediye olacak ve bekayisi 21 Kanun evel sene minhu tarihine kadar tecil edilecektir.

İş bu kanun merikatdan itibaren üçüncü ay zarfında vadeleri hulul edecek olan divanın yüzde beşi hulul vadelerinde vacibul tediye olacak ve mutabikiyesi 21 Kanun evel sene minhu tarihine kadar teal edilecektir.

Beşinci madde- 21 Ağustos sene 330 tarihli kanunun faize dair olan dördüncü maddesinin hükmü bakidir.

Altıncı madde- Senedat ve evrakait protestolar senedat ve evrakı mezküranın tecili divan kanunlarına nazaran vacibul ifa oldukları gününden itibaren sekiz gün zarfında icra edilecek ve fakat iş bu vacibul divan kanununda tayin edilmiş olan müddetin hitamından itibaren on beş gün münevver etmedikçeiflasıciyetine gidilecektir. Haklarında bir defa keşide edilen senedat için tekrarmuamelesi yapılmayacaktır.

Mabadi Var

Divan-ı Harb-i Örfi Mukarreratı

Ramazanda sarhoş olarak hükümeti hazıra ve zat hazreti padişaha atatleti limanda bulunduğu bil muhakeme derece-i sübuta vasıl olan Sivas'ın Hacı Zahid mahallesinden Yörükoğlu arzuhalci Mustafa Efendinin bir buçuk sene müddetle hapsine karar verilmiştir.

Tokat'ın Zebilli Hacı mahallesinden Bedikoğlu.....bıçakteşhir edildiği bil muhakeme sabit olmamağla an asıl bir şitneli olup Tokat'da mukim Fazıl ve Muharremin beratlerine karar verildi.

İdareyi örfiyenin netbihani hilafına olarak hırsız gördüğü bil muhakeme tehakkuk etmemeğe Tokmak Kapu mahallesinden Miladoğlu Artun mahdumuberatinekarar sadır olmuştur.

Seferberlik talebiyle efradı mükellefin celb ve cemi hakkında vuku bulan emri hükümeti idam aska ile davete icabet etmedikleri usulen sabit olmamakla Kelim HadikKaryalı, Halil Kahya ve Şih Süleyman ve Hacı Ahmet'inberaatlerine karar lahikolmuştur.

Eracifkezibede bulunduğu bil muhakeme tehakkuk edenKaryalı Solakoğlu Ömer'in üç mah müddetle hapsine karar verilmiştir.

Eşyası meyanından ıslaha-i memnua zuhur eden Arapkir kazasının Atma nahiyesine tabi Kömürlük Karyasından Yanıkoğlu İbrahim'in üç mah hapsine karar verilmiştir.

Bidayeci tayin olunan zahiden fazlaya ekmek satdıkları bil muhakeme anlaşılın Oğlan Çavuş mahallesinden Kazancıoğlu Armin ve Yana Bostan mahallesinden

Taşcıoğlu Aramın ikişer mah müddetle habislerine ve otuz lira icrayı nakdi ehasnahükümlenmiştir.

İfayı vazife esnasında jandarma Hayinüstbaşıyı cerh eyledikleri bil muhakeme tehakkuk eden İbnüKaryalıKemahlıoğlu Bayramın iki ay ve oğulları Muhammed Ali ve Hüseyin ve Ali'nin bir buçuk sene müddetle habislerine karar verilmiştir.

Kızılurmanın Tefrikası (3)

Milli Gün Hikâyesi

OĞUL VASİYETİ

Köye giriyorduk. Osman Çavuş'un köyünü gümüş gibi berrak sularıyla akan bir dere kucaklamıştı. Derenin kenarında çınar, söğüt, dişbudak ağaçları ve bu ağaçlara sarılarak bükülmüş esameler vardı. Göbek medhalinde kurşun renginde kayalarla yapılmış bir mihrab ve arka tarafında çimenleriyle yeşil bir halı gibi uzanan dört köşeli namazgâh ve mihrabın önünde ve yol üzerinde dört oluklu bir çeşme göze çarpıyordu. Çeşmenin oluklarından taşan suyu görünce atımdan sıçradım. Dizgini koluma geçirerek çeşmeye yaklaştım ve doya doya içtikten sonra beni beklemek için durmuş olan Osman Çavuş'un yanına geldim. Artık yaya olarak yürüyorduk. Öğle ile ikindi arası idi. Köy halkı henüz tarlalarından dönmemişler, bazı evlerin önünde yedi sekiz sıra örgülüsaçlarla ceHz başlarını uzatarak bize bakan kız çocuklarından başka kimse görmedim. Köydeki bu derin sessizlik tarlalarda ki faaliyeti anlatıyordu.

Şunu söyleyeyim ki, bu köyde kalmak için hiçbir karar vermemiştim. Yolun üzerinde Osman çavuşa rast gelmeseydim belki bir saat bile tevakkuf etmeyecektim. Göbek ortasından geçen caddeden sola ve tepeye doğru giden dar bir sokağın önüne gelince Osman Çavuş ilerleyerek: Hadi evlat, bizim eve buradan gideceğiz dedi.

Bu ihtiyar az zamanda beni kendisine itaata mecbur edecek derecede tasgir etmişdi. Diyebilirim ki itiraz etmek hatırıma bile gelmeden kendisini takip ettim. İçimden bir saat kadar dinlenirim diyordum. O gece Osman çavuşa misafir kalacağım hatırıma bile getirmiyordum. Birkaç adım yürüdükten sonra Osman Çavuş:

Zehra:

diye seslendi. Küçük bir köy evinin necrasından bir genç kız uzandı ve isticil ile çekildi. Biraz sonra kapıdan çıkarak bize doğru gelen bu kız on altı yaşınca tahmin edilebilirdi. Açık kumral saçları temiz ve uzun örgüleri arkasından beline kadar

uzanıyordu. Başında beyaz, hafif bir örtü vardı. Bir köylü için en iyi bir tarzda giyinmiş olan bu kız bize yaklaşınca Osman Çavuş şefkatli bir sesle:

Misafirimizin atını al kızım emrini verdi. Zehra elimden dizginleri almak için uzanırken:

Hoş geldiniz efendi. Dedi. Sonra Osman Çavuş bana dönerek:

Benim torunum bir erkek kadar beceriklidir. Şimdi bizim evin delikanlısı odur. Korkma atını iyi gezdirir. Terini aldıktan sonra ahıra çeker. Benim Zehram iyi bir seyisdir. Atdan anlar dedi. Aynı zamanda Zehra'nın yüzüne bakarak başını bir el darbesiyle okşadı. Şimdi evin kapısından giriyorduk.

Mabadi var.

Sivas vilayet matbasında tabolunmuştur...

3.6. 33. Sayının Transkripsiyonu

KIZILIRMAK

(Numara 33)

(İkinci sene)

Mahalli-i idaresi: Sivas İttihat ve Terakki Kulübü

Abone bedeli Sivas için senelik 40 kuruştur.

Müdür-i mesul: İbrahim

Haftada üç defa çıkar: Siyasi, içtimayi, iktisadi, ebedi Türk gazetesi.

Mülhakat ve taşra için 45 para.

Gazeteye konulmayan yazılar geri verilmez.

Faideli yazılar kabul ve neşredilir.

Nüshası

On Para

33/1

Sivas(25 Zilkade sene 1332)

(2 Teşrin evvel sene 1330)

(15 Teşrin evvel sene 1914)

SİYASİYAT

Amerika ve Harp

Açık denizlerde geniş bir daireci nüfusu çizerken Japonya tehlikeli bir mıntıkanın hududuna yaklaştı. Japonya'nın Avrupa'daki büyük muharebeye iştirakinden beklediği neticeye ve takip etmesi muhtemel olan hata harekete ve istihdaf eyleyeceği gayeye dair bundan evvel 14 Ağustos tarihli nüshamızda fikrimizi söylemiştik. O makalemizde ki muzaliyetimin tamamını burada tekrar etmek istemiyoruz. O zaman demiştik ki:

(Şu halde dünyanın bir ucunda ki Japonya'nın mühim bir temasta bulunmayacağı Almanya'ya ilanı harp etmiş olmasıyla ne İngiltere'nin Almanya'ya karşı olan mevkisine bir tevaffuk gelmiş, ne de Almanya'nın karşısında ki düşman kitlesine fazla bir kuvvet insimametmiştir. Yalnız Japonya, devleti ifaya başlamıştır. Bir rol ki sahnesi aksayı şark ve hedefi Avrupa'da bugün birbirini boğmakla meşgul ve gafil Avrupa devletlerinin mesakını imha etmektir.

Ancak, Avrupa böyle düşünürken insan bir 'fakat'la irkiliyor. Evet, Japonya aksa-yı şarkta kuvvetli ve geniş bir dairci nüfus çizerken biraz cenubave metla Avusturalyacivarına doğru uzanırken önüne başka bir kuvvet çıkmayacak mı?

Evet, Japonya şarkta bugün yalnız başına hükümferma oluyor ve büyük ve işin başlangıcında bulunuyor. Fakat acaba Amerika hükümeti ne yapıyor ve ne yapacak? Filhakika ahval her gün bir kat daha karanlık oluyor... (elah)

Evet, bu tahmin bizi aldatmamıştır. Zaten bu büyük muharebenin zuhur ettiği gündün beri birbirini sürükleyen hadisat mevaciyesinde akıl ve mantık bir türlü düşünüyor: filhakika hal ve mevki her gün daha muğlâk, her gün daha karanlık oluyor. İşte ajans telgrafları bize Japonya'nın Avusturalya'nındenizinde bulunan Alman müstemlekatından Marşal adalarını Japonlar'ın işgal ettiğini, yakın zamanda da Amerika'da bir ittisal müthiş husula geldiğini haber verdi. Bundan sonra da Amerikan donanmasının Filipin sularına müteveccihen hareket ettiğini öğrendik.

Vakayı, tahminden tasavvurdan da fazla bir süratle takip ediyor. Esasen aksa-yı şarkta Avrupalılardan ziyade Amerika menafiyi tevdi etmiştir. Bunu içindir ki Amerika-Japonya münasebeti iki üç seneden beri her iki devletiyle milletlerinin dikkat mahsu sahaları ile idere olunmaktadır.

Yirminci asrın medeniyetini bugün alt üst eden muharebenin sebep ve menşei rekabet ve cidal iktisadî olduğu gibi Amerika ile Japonya'yı birbirine ihtiyat ve basiretle baktıranda iktisadî savaiktir. 1904 Rus-Japon muharebesinden sonra Amerika Japonya'nın harekât-ı umumiyesini bir dakika gözden kaçırmamıştır. Amerika'da işleyen Japon amelesinin seyilmuhaciratu önüne 1910 senesinden beri bir seddi kuytuğa teşebbüs edilmesi ve hayatı iktisadîye sekametinde Japon muharebesi ve ticaretinin celb edilmeğe başlanması hep birer tedbir, birer ihtirazdır.

Filipin Japon taarruz muhtemeline karşı hazırlanmıştır. Amerika filosunun Japon filosuna mukabil ve tefavvuk olmasına isnad edilmiştir.

Diğer taraftan Japonlar da Çin'de Amerika münafınıkasır ve tehdite var kuvvetleriyle çalışıyorlar. Bu mesai Çin inkılâbı üzerine germi peyda etmiştir.

Amerika ile Japonya'nın gitdikçe istidat eden bu rekabeti bugünden hala istimsal etmeleri gayrı melhuz değildir. Çünkü Japonya Almanya'ya karşı olan husumetinin dairesine cenuba kadar genişlemiş ve orada bir ucu Amerika âleminivululaya düşüren

pek hassas bir temele çarımışdır. Elbet Japonya bu işi bilerek yapmış ve muhtemel olanhesap etmiştir. Veyahut bir tecrübede bulunmak istemiştir. Bizce her iki suretde de netice birdir. Ya Japonya yolundan dönecek, yahud Amerika ile husumete katlanacaktır. Amerika Japonya'ya ilanı harp ederse Almaya uzaklarda bir müttefik bulmuş olacaktır. Vakıa Amerika ile Almanya arasında aleni veyahut açık bir ittifak muahedesine dair rivayet... bulmadı. Ancak, hadisat ve harekâtın hükmü katisi bazen tasavvur ve mülâhazanın kestiremediği işleri yapar. Ve böyle cidal ve muharebe meydanında sevk hadisatla aynı safta buluşanlar ahdamelerle birbirine bağlananlardandaha seymi bir merbutayata mazhar olurlar.

Bugünkü hadisat bize er geç bütün dünyanın karışacağını ve uzak, yakın bir atiyada barut dumanlarının zail olmasıyla şu ihtiyar dünyanın genç ve taze bir şekil vealacağını anlatıyor. Kim bilir bu inkılâp beşeriyet için belki bir saadet getirecektir.

Biz her şeyden ziyade Türkiye'dekini düşünüyoruz. Karteri açan, asırları tasnif eden ve altı bin senelik insaniyetin mühim derecelerini tarihe kılıcıyla hakeden Türklerin elbet bu inkılâpı azimede bir amil hâkimi olacaktır.

ŞU'ÛN

Azimet Velayetpenahi

Vali Ali vilayet memur Beyefendihazretleri bugünkü çarşamba günü bazı tedkikatda bulunmak üzere Karahisar şarkı tevasına müteveccihen hareket buyurmuşlardır.

Mevaslat

Vilayetimiztavin buyrulan Karaman Kaymakamı Ata Beyefendişehrimize muvasilatlaebkayı vazifeye mübaşirat eylemişlerdir. Ata Beyefenditezye idare memurlarından olduğundan vazifei hatıralarında da muvaffak olacaklarına eminiz.

Mecayiş

Tevellüt levası nüfus memuru Osman Nuri Efendi ile Karahisarşarkı mutasarfelağı nüfus memuru Cemal Efendi mecayiş etmişlerdir.

Azl ve Tayin

Koyul Hisar kazası Mal Müdürü azl edilerek yerine Koyulhisar tahsil memuru Fehmi Efendi tayin edilmiştir.

Sivas'a.....Emayet

Hükümet konağının önünde meydana müntebi olan ve belediyenin önünden geçen caddenin on altı metre vesametinde bir bulvar haline efradı için seferberliğin amele ve levazımla husule geldiği nedret ve mecrane rağmen çalışılıyor. Meydanın ve bu yeni bulvarın parke taşı ile döşemesi husus Vali Beyefendi Hazretleri tarafından bilhassa imar olunmuştur. Caddenin iki tarafında üçer metre genişliğinde yaya kaldırımları olacaktır. Şu halde arabalar için ortada on metrelik bir kısım kalıyor ki evvel ki caddenin iki misli demektir.

Dairci hükümetin karşısında vakfi kahvenin bahçesinden başlayan kıtaat belediyenin karşısında ve köşede bulunan divanı umumiye dairesine kadar devam ediyor. Sağ taraftan daistikametinden belediye karşısında ki vakfi hamama kadar bir hata müstakim geçiyor. Vakfi hamam geçilecek veya lekliye adım edilerek yerine büyük ve gar kebir bir otel ile alt katına güzel mağazalar yapılacaktır. Bu güzel bulvarın her iki tarafına ağaçlar dikilecektir.

Bundan maade memleketimizde en büyük ihtiyacımızı teşkil ettiği halde şimdiye kadar yaptığımızdan en küçük belediyelerimize kadar imal olunan ve metin birliğim bu caddenin imtidadınca inşa olunmaktadır.hitamında parke kaldırımlar döşenmeğe başlayacaktır.

Bu mesai imaratın bir iki sene sonra ve çamurlu sokaklarımızı medeni bir şehrin nefsimanene tevkif edeceğineeminiz.

33/2

Yeni Tecili Divan Kanunu

Mabede

Yedinci madde- Tecili divan matbuat emiriyeye şamil değildir.

Sekizinci madde- Hazine rüsüm vekâletinden dinleri olup ta bankalarda mevduatları bulunanların doğrudan doğruya hazine memurları namına verecekleri çeklerin bedelini bankalar tamamen ve eshabı mevduata vermeğe mecbur oldukları mübalağdanmahsub etmeksizin tasviyeye mecburdurlar. Evkaf ve itam mevduatıda tecili divana tabi değildir.

Dokuzuncu madde- Biladetiimcariyenin her aya isabet eden kısmının yüzde elli vacibul ifadır. 18 Ağustos sene 320 tarihli kanun mevcibince vuku bulan biladetiimariyetedibatımahsub edilecektir.

Onuncu madde- İş bu kanunun ahkâmı 18 Ağustos sene 330 tarihli kanunun neşr ve ilanından itibaren akd edilen divan ve mukamelat ve teahdat hakkında meral icra olmayacaktır.

On birinci madde- İş bu kanun 21 Eylül sene 330 tarihinden muteberdir.

On ikinci madde- İş bu kanunun icrayı ahkâmına adliye ve maliye nazırı memurdur. Moratoryumun tehditi hakkında ki kanun sureti bilaya yazılmıştır. Sekizinci madde mevcubince ashabı mevduat tarafından rüsüm ve tekalifden denilere mukabil verilecek çeklerin bankalar tarafından tanzim ve imza olunması lazımdır. Ashabı mevduatın tanzim edecekleri çekler kabul edilmeyecektir. Ashabı mevduatı bu çekleri vermekten imtina eden bankalar olursa esamelerinin hükmü kanununinfaz ve tedyık için hemen yıldırılması ve iş bu kanunun ve çekler hakkında ki şu hükmün gazete bulunan mahallelere de gazetelerle hemen gazete olmayan veya gazeteleri geç çıkan yerlerde derhal diyorlar iln yapıştırılmak suretiyle ve savr saire ile ihaleyi tefhimi ve maliye mesavırlarına da eranesi ile beraber mülhakat memurlarına da müstecilen tebliği.

Divan-ı Harb-i Örfi Mukarreratı

Kadınlara taarruz eyledikleri bil muhakeme tayin edemeyen niksaran Osmaniye karyasından Hafızın Biraderi Halil ve Refikasının beratlerine karar verilmiştir.

Sarkıntılık ve tahkir ve bıçak çekmek fiilleri tahakkuk eden Oğlan Çavuş mahallesinden fiilinde Kara Hacıoğlu Mustafa'nın bir sene müddetle hapsine ve altı ay diyarı ahiratebidine karar verilmiştir.

Hülaya vaki şehadetname tanzim ve ata eyledikleri bil muhakeme tahakkuk eden Tokat Metroyolud vekili Panayat ve Papas Lazares Efendilerle Bakırcıoğlu Nikola ve

Estafanoğlu Yuvan ve Lazarakinin üçer mah müddetle habislerine ve yirmi beşer lira cezayı nakdi ehazınahüküm verilmiştir.

İdare örfiye tenbihatı hilafına olarak kama taşıdığı sabit olan Tokat'ın Meydan boğazında TahakyacıKısırlıDimekoğluYuva'nın yirmi gün müddetle hapsine ve kamanın masadırasına karar verilmiştir.

Ekenvezen ekmek karuhat eylediği bilmuhakeme tahakkuk eden Oğlan Çavuş mahallesinden Ekmekçi Mikdarın üç mah hapsine üç adet lirayı Osmani ehazına karar verilmiştir.

MehriZiyai

Mehri Fatıma kazaen zayi ettim. Bu mehirle kimseye bende vermedim. Zuhurdan muteber olmayacağını ilan ederim.

Muarif Müfettişlerinden Mehyaladin

UMUMİ MUHAREBE

Telgrafları

3 Teşrin Evvel sene 330

Osmaniye reşadiyenin İngiltere tarafından gasbıHint Müslümanlarında şiddetli galeyan uyandırmıştır. Bu mübay-ıislam gençleri mübteği yaparak gemiler Türkiye'ye verilmedikçe Hint Müslümanlarının İngiltere'ye musavenet etmemelerine karar vermişlerdir. Baksatun biraderleri oranın Selanik'temükim gazeteci Hüsnü Memhin olduğu anlaşılmıştır. Baktonlar olmamışlardır. Almanlar Fransa'da Elber şehrini almışlar. Gandon sahiline ricat eden AnaRus müdafilerini takip ederek şimal denizine gelmişlerdir. Almanlar Şiravin'de Rusları yenerek lebni istirdat etmiştir.Almanların Ruslardan 85 bin esir aldıkları söyleniyor. Ruslar şarkı Prusya'dan tamamiyle çekilmişler.muhasarasını bırakarak acele ricat etmişlerdir.

3 Teşrin Evvel

Transulde İngilizler şayanı isyan büyüyor. Alman gazeteleri İngiltere Rusya'nın harpden evvel akd ettikleri mukavelede Rusya'nın İstanbul'a Çanakkale boğazlarında harekâtı harbiyeye girişeceğini İngiliz gemileri Alman donanmasını Şimal denizine çekerek Rusya'nın Prusya'ya asker çıkarmasının kolaylaştıracağını tekrar ettiklerini yazıyorlar. Ruslar layk civarında Almanları yarmak istemişlerse de yenilmemişlerdir.

Almanlar Ruslar'ın beş kol ordusunu püskürtmüşlerdir. Almanlar biruzi almışlardır. İran'da ahundalar ahaliyi Ruslara karşı cihada davet ediyorlar.

2 Teşrin Evvel

Fransa'da Leyl şehri Alman tarafından işgal olunmuştur. 4500 Fransız esir edilmiştir. Cenubi Afrika'da İngilizler aleyhinde ihtilal başlamıştır.

Avra umumi askeri kumandanı Maric isyan ederek hükümet müttehede şeklinde bir cumhuriyet ilan etmek tasvirindedir. Beraberinde Alman zabitleri ile Alman topları vardır. Hadyu hazretleri bu sene kışı İstanbul'da geçireceklerdir. Mısır da sefaletten dolayı galeyan vardır.

Yeni Romanya kralı Mesafi kralın takip ettiği seyahatten ittihazlık etmeyecektir. İngiliz Belçika ordusunun Ostende'de ricat çalışan kısmını nakl etmek için İngiliz harp gemileri ve Ostend da gelmişti. Manda ile buruç arasında ilerleyen Almanlardemdarları mütemadiyen hücum ediyorlar.

Muhariri Kırmıloğlu!. Sadi Movultay

İdman Musahabeleri

İzcilik Nedir:

Tarihi karıştıracak olursak göreceğiz ki terbiye bedriyelerine delalet eden milletler daima yükselmişlerdir. O milletler tarihinde mümtaz mevki sahibleri olmuşlardır. İşte böyle şarklı bir mevki işgal eden milletlerden birisi de Spartalılardır. Spartalılar Yunanistan'ın cenub kısmında kainSparta katasında kablelmilad 17, 18 asır evvel hükümet süren bir millet idi.

Bunlar memleketin terfisi için yegâne vasıtayı çocukların gençlerin terbiyeibedriyesindebulmuşlar ve onlar daima sağlam vücutlar yetiştirmeğe gayret etmişlerdir. Bunun için çocuklara her şeyden evvel cesaret ve hüsnü fedakarıyı telkin etmeleriyle beraber aynı zamanda onları bir takım zahmetlere katlandırmaya alışdırıyorlardı. Mesela bir peder çocuğuna yedi yaşına kadar vesayet ediyor. Sonra (jebmanjaya) namındaki mektepe teslim ederek orada yirmi yaşına kadar tazim ve terbiye askeriyeyi görüyordu. Bundan sonra da bir Spartalı altmış yaşına kadar asker ad olunub ancak altmış yaşından sonra kendisine bir memuriyet verilebilirdi. Spartalılar nezdinde askerden kaçmak en büyük kabahat idi. O daima amşehr bildirinin menfuri kalırdı. Valideler daima oğullarını askerliğe tergib ve teşvik ederler. Ve bizzati

muharebeye kadar giderlerdi. Hatta kılıcım kısadır diyen bir çocuğa karşı validesi bir adım ileriye atılırsın uzanır diye cevap vermiştir. Sonra Spartalı bu çocuk daima zahmetlermeşakkatler içerisinde yaşar. Cezyı bir kabahatden dolayı en büyük mecazatıbedniye ile tecziye edilirdi.

Spartalıların yemeği daima sade idi. Mesela (siyah çorba) namında ki bir çorba vardı ki hayvan bile yiyemezdi. Sonra kan, domuz yağı gibi ağır şeyler yerlerdi. Hırsızlık Spartalılar nezdinde ayıp değildi. Fakat onu maharetle kullanamamak gayet ayıptı. Hatta bir çocuğun çalmış olduğu bir tavşan göğsünü ayırdığı halde yine bırakmamıştır. İşte şu terbiyeyi esasiye ve iptidaiye tarihinde kahramanlığı ile meşhur büyük bir Sparta hükümeti vücuda getirmiştir. Ve o hükümeti daima yükseltmiştir. Eski Türk tarihine de bakacak olursak onlarda da hep bu esaretin mevcut olduğunu göreceğiz. Hatta Avrupa'yı baştan başa istila eden Hunlar yemeklerini atlarının üzerinde yedikleri gibi atlarının süratinden hasıl olanistifade ederek yemeklerini pişirirlermiş. Yine bir taraftan Çin'i diğertaraftan.....zabıtına geçiren Cengizhan ordusu da aynı terbiyeye malikdi. Sonra Timur Gürkan Han'ın bir Moğol imparator tacına cülusu ordusunun sağlam bir vücuda metin damağa ve aynı zamanda katı bir sacyeye malikiyeti sayesinde olmuştur.

El yevmi Türkistan , Kaşgarda, mahyuride, yaşayan Tatar ve Türk ağvamı bugün aynı tarz terbiyeyi kısmen muhafaza etmektedirler.

O halde büyük hükümetler metin bir terbiye ve aynı zamanda sağlam bir farkamar üzerine bina olunuyor. Filhakika tarihinin gösterdiği bu hakaik (sağlam birer vücuda salim bir dimağ) nazariyesinin derececi sıhhati vadia gösteriyor. Çünkü terbiyeyi bedniye riayet sayesinde ki pazular, ayaklar sağlamlaşır. Fakat dimağında tenuru, inkişafi vücudun sağlamlığına Vücudun zayıf çürük bir halde bulunması aynı vücudun aksamadan olan damağında çürük olması netac edeceği tabi bir keyfiyettir. Buna binaen derki köylerde saf havalarda emira hayat eden bir mütemadi bir surette vücutlarını hal fesalide bulunduran adamlar aynı zamanda sağlam dimağa ve onun neticei tabiyesi olarak çarıklığıda bir zekâya maliktirler. Fakat meannasif vesaitin meftudunu, ve zekanın inkişafmani olurlar. (...)

Sivas vilayet matbaasında tab olunmuştur.

3.7. 34. Sayının Transkripsiyonu

KIZILIRMAK

(Numara 34)

(İkinci sene)

Mahalli-i idaresi: Sivas İttihat ve Terakki Kulübü

Abone bedeli Sivas için senelik 40 kuruştur.

Müdür-i mesul: İbrahim

Haftada üç defa çıkar: Siyasi, içtimayi, iktisadi, ebedi Türk gazetesi.

Mülhakat ve taşra için 45 para.

Gazeteye konulmayan yazılar geri verilmez.

Faideli yazılar kabul ve neşredilir.

Nüshası

On Para

34/1

Sivas(7 Zilkade sene 1332)

Pazartesi (12 Teşrin evvel sene 1330)

(26 teşrin evvel sene 1914)

SİYASİYAT

Garb ve İslam

Garb birbiriyle boğuşuyor. Kan gövdeyi götürüyor darpmişli olanca fecaatıyla garbin osahalarında tecm ediyor. Bu manzara karşısında her İslam, her insan gibi bizde delhunuz. Fakat bu hun dile dakat olunursa içinde pek yeni birtakım zulüm ve gaddar gözleri karartarak bir mahiyet ve vaziyette arzı vücut ettiğini görmemek imkânsızdır.

İşte bu nazardır ki bize (oh olsun!..) vaziyeti asiye ve mütesabenesinde dinlese bile

(Gülme komşuna ki gelir başına!) vaziamuhatedelane ve adalenesinde bulunduruyor.

Zavallı şark, mağdur Müslümanlar ne zaman garbdeyad edilse her halde bir kelime veya vazia tezyif bu yâditakipte gecikmiyordu. O aklımın, o milletin toprağı aryalık, kanı heder, haysiyeti pamal ve bil netice mevcudiyeti bir oyuncak idi.

Bu işkenceler, bu zulümler asırlardan beri tekrar ede ede adeta bir destur haline gelmiştir.

Merhamet, heva, mağrur, terakki ve ihtişam olan Avrupa hiç düşünmüyordu ki arzevanda kanlı çizmeleriyle tepindiğı bu yerlerde akıbet ayaklarına dikenler batacak ve kendisini total kötürüm edecekti.

Bu böyle oldu. Kendi menfaatleri, ticaretleri için milyonlarca şarklıyı, islamları tahtı esaretine alırken, hululü maslahata siyasetiyle gitdikçe bu mağdurları ezerken ihtilafı münafi onları başına bugünkü belayı azimeyi saldı.

İslam da bilhassa ittifak misline karşı gayrı kabil setr ve ihfa bir temayül var. Ve bu temayül şüphesizistilaf millet erkânınığdab ediyor. Fakat ne olursa olsun, asırlardan beri devam eden aksafatın ve bilhassa son Balkan faciasının müsebbibi ve muharriklerinin itlaf meselesi olduğunu islam unutamayacaktır.

Medeni bir harp olması lazım gelirken salb ve hilal muharebesi şeklini alan ve binnetice yüzbinlerce İslam kanını heder, namus İslam'ı ve pamal eden oacısını her İslam, mezarına kadar götürecektir.

Ajansların bize haber verdiği İran hareketi, Afganistan tedarikat, Fas isyanı, Hindistan temayişi, Kafkasların kıyamı gibi hadiseler bu müddealarımızın en bahir delilleridir.

Zan ve arzu ediyoruz ki bu garb harpi birçok zavallı Müslümanları esaretten kurtaracaktır. İki büyük hükümeti İslamiyenin, devleti Osmaniye ile İran'ın bu harpten edilmesi lazım gelen ilk istifadeyi etmiş olduklarını görmek ve haber almakla mesruruz.

Hükümeti Osmaniye lelhamd üzerindeki 'imtiyazatı Ecnebiye'kâbusunu andı. İran hükümeti de Rusların pazadesi olan vatanını istiklalini kurtardı. Bu harp böyle giderse Afrika'yı şimalde ve Hindistan'da da istiklal bayrağının açılmaması müstebid değildir.

İşte o zamandır ki şark ile garb arasında muvazemet tesis etmeğe başlar ve Avrupa'nın da Şark'ın yani İslam'ında sükûn ve asayişi emin bir hale gelebilir.

Şimdiye kadar istihbar edilen İslam alemineaid hareketlerin arkası gelmiyordu. Çünkü İslamlar meskûnmüstemlegalara malik bulunan büyük devletlerde mühim rahneler açılmamışdı. Şu bir iki gün zarfında alınan haberlere göre birkaç haftaya kadar sayanı dakt hadisata muntazır olmalıdır.

İstanbul gazetelerinden birisi Enversin sükûtu münasebetiyle derç ettiğimizazidar bir temessülük altına Napolyon'un şu sözünü kayd ediyordu:

Enversin, İngiltere'ye çevrilmiş dolu bir tabancadır.

Diğer taraftan da istihbar ediliyor ki dünyanın en meşhur gazetesi olan (Times) Almanların bir tabancaya mahaminden korkuyordu. Yeni gelen ajanslardaki (düver) şehrinde ki ecnebi milletçilerinin sekiz gün zarfında şehri terk etmeleri hakkında İngiliz kumandanının emir verdiğini bildiriyor.

Demek ki Napolyon'un bir kehaneti siyasiye olarak farz ettiği o tabancanın patlaması karibdir.

İşte asıl ondan sonradır ki müstemlekatda şiddetli ve belki sürekli kıyاملar baş gösterecek ve Avrupalıların bilhassa itlaf meselesi erkânının malik olduğu pek vasi ve mütedid uzak memleketler birer birer ellerinden çıkmak yolunu tutacaktır.

Eğer bir müstemlekat elde edecekleri hürriyet ve istiklalin kaderini iyice takdir ederek birde iktisadve ticaretde hilelerinin inkişafına çalışacak olurlarsa Avrupa'ya erişmek ve onlarla müsabaka eylemekte çekinmeyeceklerdir.

İşte bizim ümit ve temennimiz...

ŞU'ÜN

Tebşir Velayetpenahi

Karadeniz tarikiyle avdet buyurmak üzere mülhakat vilayeti devre çıkan Vali Muammer BeyefendiHazretleri Ünye'denverdikleri bir telgraf name:

Merkez livasına mensub efradı gördüm sıhhat ve afiyetde buldum mukaddes vazifelerini inşirah tam ile ifa ediyorlar. Ailelerine iblağı afiyet ve selama beni tavsiyeetdiler. Buyurdular. Bütün vilayet halkının müşfik pederi vasıtasıyla gelen bu beşerat haberini gazetemiz süratle kayd eder ve askerimize selamet duaları ithaf eder.

Muallimin İçtimai

Evvelki Çarşamba günü akşamı İkşafı Numune Mektebinde maarif müdürü beyefendinin tahtı riyasetinde şehrimizde mevcut bilcümle muallimin içtimai etmişler ve bu içtimada talim ve terbiyeye ait bazı hususatı müzakere etmişlerdir.

Ve mecliste her muallim kendi tekrini kendi noktai nazarını talim terbiye hususunda görmüş olduğu tecrübeyi beyan ederek muallimin arasında mübahisat ve münakaşat ilmiye ve fikriyenin husule gelmesine sebebiyet vermiş ve bu suretle meclis bir meclis âlemi şeklini almıştır.

Sultani İzcilerinin Cuma Gezintileri

Sultani mektebinin izcileri geçen Cuma günü muallimlerinden bazı zevat ile birlikte numune çiftliğine kadar bir gezinti yapmışlardır.

Hava yağmurlu ve yollar çamurlu olmakla beraber izcilerin bu günü eğlenceli.

Sivas'a Yeni Hayat

Mekteplerde izcilik teşkilatı ve tatbikatı olanca hararetiyle devam ediyor:

Bir taraftan izci elbise ve levazımı tedarik ediliyorken diğer taraftan da ayak alıştırmaya kabilinden ufak tefek cevlanlar yapıyor.

Bu vadide ilkve sultani ve darul muallimin oluyor. Memlekette her şeyden evvel çeviklik lazım olduğunu takdir buyuran vali muhteremimiz Beyefendihazretleri bu emirde ne kadar yardımlaşma vaad ve ifa buyuruyorlar.

Aradan çok geçmeden sivil yenfek elbiseli numune üç yüz kadar izciye malik olacak hareketi münazım yürüyüşü ancak askerde görebilen şarklı gözü şarklı ruhu bu sivil kılığında ve asker ruhunda ki izcileri görerek onların izine uyacaklardır.

Seferberlik için bazı vilayet de mahalli bir tavır almak varken Sivas'taistihzaratımahalliyeye devam oluyor. Yeni ve muhteşem müessesat onu bir devam... Şehrin sokaklarında güvenlik ve netafeti temin için geceli gündüzlü çalışılıyor.

Pek yakında yeni matbaa binası ile bu resim Göreceğiz ve bu yeni müessesenin.

(Sultani izcilerinin Cuma gezintileri başlığının devamı)

geçmiştir. Yollarda herkesin anlayabileceği bir lisanla vatanperverane şarkılar terennüm etmişler ve bu yanık yanık söyledikleri şarkılarla yollarda tesadüf edilen köylülerimizi fevkalade mesatır etmişlerdir. Bu gençlerden terkeb olan kıtaya bakılır bakılmaz büyük bir heves ve server derhal nazarda celp ediyordu.

Çiftlikde yekdiğerleri arasında icra ettikleri halat müsabakaları ve muharebe oyunları temaskerane sevinçlerle gark etmiş ve herkes eski Türk atasetinin dirildiğine artık itikad etmeğe başlamışdır. Müsabakaların neticesinde mağlub olanlar galip olanları tebrik etmek ve galiplerde mukabelede bulunmak suretiyle aralarında mevcut sayacağı iraz etmişlerdi.

İzciler çiftlikten ayrılırken hepsine tabiyeyi selamlayarak arzı teşekkürat etmişlerdir.

Sultani İzcilerinin Cevalanı

Evvel ki Cuma olduğu gibi geçen cumada sultani izcileri bazı muallimleriyle birlikde fabrikaya kadar bir cevalan yapmışlardır.

Yolda vatan şarkıları terennüm ederek kıta mesafe eyleyen izciler fabrikaya vardıklarında fabrika direktörü Manuel Efendi tarafından iyi bir istikbal görmüşlerdir. Manuel efendi kendilerine ikametkahnındaistirahate davet etmiştir. Ve kahveler çaylarla izaz eylemiştir.

İzciler orada kaldıkları dört saat mikdarı bir müddet zarfında harp oyunları gibi ihlafı o vatani bir takım idmanlarla vakit geçirmişler ve Fabrikasının aksammuhtelifasını ziyaretle direktör efendiye teşekkür ederek ayrılmışlardır.

İzcilik Tahassusatından

Vatan nesli cedidesini sevdiğini sana inandırmak için şanlı destanlarını isteyen mecra köşelerine ve ilk keşfiyatı yapmak için bakır madenlerini ihtiva eden kıymetli mahalelerine bin bu yeşfa neşreden hüdayı sabit ormanlar bana bir fikir arzusuyla sokuluyor.

Ruh safından kayan âşıkane nameler ile teminatını vaad ediyor. En mazlum köşelerini tenvira aht eden gençlik münhasır düşmanlarına karşı seni kalbinde saklayacağına artık emin ol.

Sen o kadar bahtiyar ve mesutsun ki daha beş altı sene evvel seni tanıyan masum evladlarının yorulmak bilmeyen faaliyetlerini ve tükenmez gayretleri bedhu ahlarını bi ümit ve meyus bırakıyor. Yüreklerden fıskıran ah Rumeli'yi babam evi turmuyayım ben böyle. İntikamı almaz isek Türklük bize nafîle turanesini semalara yükseltirken kuvveyi fikrimizi tenür eden ve aşkı kalblerimize birleştiren şefik rehberlerimize muhterem muallimler bir ah medid ile hunab sair akıtıyor.

Vatan; derelerinin ruhu ifzahamzarlarınınzemzematı ve bir nefhai hayat işar eden ribah canfezası seni son gençlerinin ruhunu okşayan ve bir hayatı nuyan ve neşvenahş ediyor. Sen o kadar şefiksin ki bazen neşayid vataniye nağme söz olan evladlarınınşehkatkalbesini gördükçe yüzlerinde ki katrat eşki yıkamak için semalarınla ağlayu ve sen sonra mahzun ruhunda seni saklayan ve senin aşkınla çırpınan kalpleri güldürmek için efkârlarından kopan şemidnahşanın zerrin şaalarını buluyor ve bir ak pelutlarınla beşuş görünüyorsun.

Senin zemerden ovalarından bir azim ve sebat.....balatrından bir ders vekar alan gençlik seni artık yükseltecek ve muhafaza edecektir.

Vatan! SenTürklük ve Türklük de senin için yaratılmış bir mahlûk binaen aleyh sen yaşadıkça Türklük yaşar ve Türklük yaşadıkça sen yaşarsın.

Sultani izcilerinden Seydi Rahmi

Divan-ı Harb-i Örfi Mukarreratı

Darb ve tahkir fiiline cezayı tahakkuk eden zararın Yeni Cami mahallesinden Baharlı Recep Oğlu Osman'ın üç mah hapsine hüküm verilmiştir.

ParganınKaryalıSıgırcıoğluBağusanisnat olunan tahkir fiiline cezayı tahakkuk edemediğinden beraatine karar verilmiştir.

DivaryanlıKasganyan değerinden zahiden fazlaya gazyağı sattığı anlaşılamadığından beraatine karar verildi.

Eracifikezibede buldukları bilmuhakeme tahakkuk eden Yarhisarlı Kara Muhammet Oğlu İsmail'in kırkbeşgün müddetle hapislerine hüküm verilmiştir.

Asker firarına sebebiyet verdiği bilmuhakeme tahakkuk eden Gürün jandarma bölüğü efradından Ceranoğlu İsmail'in bir sene müddetle hapsine karar verilmiştir.

Yıldız ilinin ırır kasabasından Goğluerkes mer'in haber ve şiddet icrasıyla nakud ve işbaşını serkat eyledikleri bilmuhakeme tahakkuk eden Sivas'ın Abdulkerim mahallesinden Yağlıcı Muhammet Oğlu Ahmet Turan'ın on beş ve Camii Kebir mahallesinden Köse Bekiroğlu Muharrem'inon sene müddetle gürge.....iruce beş sene zabtiye nazareti.....karar verilmiştir.

İdareyi rfiyeninintenhı hilafına olarak silah indihat eylediği anlaşılan Sivas'ın Gökçe Bostan mahallesinden Boyacıyan Zariveled Menasik  gün hapsine ve bir lira cezayı takdi ehazına karar verilmiştir.

İLAN

Zile Kazası İcra Dairesinden:

Sağır oğlu Hamit Bekir Efendinin Ziladem Hüseyin Ali camii şerifi nüfuzu mefkurasına.....dini olan  bin sekiz yüz grgavetin emin istifası zamanda mumu Allah'ın mutasarrıf olduğu Gşen oğlu makatda şerfen Hacı Tahir tarlası şimalen ay Hoşuyen ve garben Esmâ oğlu Osman ile mahdud  dutam miktarı bir kıta tarlası beş yüz ve yeni su ayağında şermen boyacı atın garbenukadar oğlu Ali şimalen Sarı oğlu Sadık cenuben Kanur oğlu Ali ile mahdud beş tutam miktarı bir kıta tarlası bin altı yüz yirmi sekiz kuruşta talebi ahdesinde tekrar ederek tarih ilandan itibaren on beş gün sonra ihale-ikıtası icra kılınacakdan yüzde beş zamıyla talebi olanların Zile kazası icra dairesine müracat etmeleri ilan olunur.

Muhariri Kırımhoğlu!.. Sadi Movultay

İdman Musahebeleri

İzcilik Nedir:

Medeniyetin terkisi ile makusen mütenasip olarak damağında sulandığı ve bil netice hayat ictimaiyedahilinde sukutu ahlakın tezayidi görülüyor. O halde ihayatımddetiyeye tevfikeyen sağlam vücutlar sağlam dimağlar ve münevver zeklar vcudâ getirmek lazımdır. Bunun içinde eski hayata, eski dete rücu etmeğe mecbur kalıyor. Yani Yirminci asrı medeniyetdeibtidaideti yaşamak istiyoruz. O suretle sağlam vücutlara malik olacak olan gençler aynı zamanda sağlam dimağlara sahip olacaklardır. İşte bu esamı nazarı itibarcı olarak ilk defa İngilizler n ayak olmuşlardır.

İngilizler terbiyeibedeniyeye fevkalade riayet etmektedirler. Her sene umumi müsabakalar yapılır ve umumi müsabakalarda bizzati kral dahi bulunarak fevkalade dakt ve itimam ile hareket olunur. O gün artık bir İngiliz'in milli bir bayramı metabesinde.

Her İngiliz gençlerin o sene kigörmeğe şetab eder.

Keza bir İngiliz çocuğu gözünü açar açmaz kendisini spora idmana aid eğlenceler içerisinde bulur. Sonra yine bir İngiliz çocuğuna ta küçük yaşından itibaren cesaret ve fedakârlık halleri telkin olunur. Binaen aleyh fevkalade ihtimam neticesi sağlam bir terbiyeye malik bulunan küçük bir İngiliz korku, zahmet bilmez. Ve on beş, on altı yaşına geldikten sonra artık kuvve-i imedarekesitekammül ederek memleketine ve ailesine nafi iş aramaya başlar. Küçüklüğünden beri kendisine telkin edilen hissi fedakarının tesiri mütehadisesini.....uzakakınlara fakat meni tervis olan diyarlara gider. Ve orada metruk madağlarıitletir. Ve istifadeli ticarete girişmeye başlar. Ve aynı zamanda bu suretle İngiliz nüfuzunu dünyanın mecraı köşelerine sokmaya gayret eder. Ve bu suretle hem memleketine nafi bir azu olmuş olur. Ve hemde cezayı bir sermaye ile fakat fazla bir sefile meblağlara malik bir halde bulunur. İşte cihangir olan İngilizleri böyle nafiuzuvlar teşkil ediyor.

Keza Almanlarda aynı tarz terbiyeyi daha fazlasıyla göreceğiz. Almanlar her şeyden evvel sağlam ve metin vücuda malik olmak yolunu kendilerine gayei ittihaz ediyorlar. Bunun için lazım gelen gayreti sarf etmekten geri durmadıkları gibi her ferdin sağlam bir seciyeye malik olması için her türlü vesaiti icrada kusur etmedikleri vadihan görülüyor. İşte karşısındaki düşmanlara nispeten pek cezai askere malik olan Almanlar o azim kitleleri cesim arzuları yormakdadırlar. (Esasen hayatda iktisabı muvaffakiyet için neye lüzum vardır?...servetin büyük bir ehemmiyeti yoktur. İktidar, akıl, iştihar elzem değildir, hürriyeti elem değildir; hatta sıhhat böyle lazıme-i yeğane değildir. Lazıme-i yeğâne bir hasleti metyene her noktai nazardan nemye edilmiş bir iradeyi kuvvedir.)

.....

Binaen aleyh, memleketin terki tekâmül için gençleri, fasıl cedide bir irade-i kuvve sahibi yapmağa gayret etmek lazımdır. Bunu yapabilmek için dimağını terbiye etmek lazımdır.

Gençler bir memleketin keravet-i beyzamikoğuşularıdır. Kerivatıbeyza faslı vücuda arid olan mikroblara karşı mukavemet mecburiyetinde ise aynı zamanda memlekete arid olan felakete mukavemet etmek mecburiyeti de gençlere de aittir. Biz hafızal sıhhat kavaidi dairesinde hareket etmezsek vücudunuzu iyi bir tarzı terbiyeye vazia etmezsek kerivatıbeyza sahifeleri ve mekrubaların müthiş neticeleri altında mağlup olur. Aynı zamanda gençlerin, faslı atının de gerek maddeten ve gerek manen terbiyelerine dakt olunmazsa memleket o gençlerden istifade göremez. O memleket ki, daha pek genç yaşlarında sükûtu ahlaka uğramış zayıf siyaseti idmanlar mesaliktir. Binaen aleyh o memleketin önünde büyük bir uçurum mevcuddur ki o uçurumu atlamaya da ancak o gençlerin terbiye-i esasiyeleriyle olur. İşte gençlere lazım gelen terbiye-i madiye ve meduyeyi verebilmek için ilk defa İngilizler tarafından düşünülen izci (boy, şekavet) ocaklarını bizde tatbik etmek mecburiyetindeyiz. İzci ocakları ilk defa İngiltere de tatbik olunmuş, hâsiletdiğimüttehinnetayic diğer hükümetleri de aynı usulü tatbik mecbur etmiştir.-.....-

Sivas vilayet matbaasında tab olunmuştur...

3.8. 35. Sayının Transkripsiyonu

KIZILIRMAK

(Numara 35)

(İkinci sene)

Mahalli-i idaresi: Sivas İttihat ve Terakki Kulübü

Abone bedeli Sivas için senelik 40 kuruştur.

Müdür-i mesul: İbrahim

Haftada üç defa çıkar: Siyasi, içtimayi, iktisadi, ebedi Türk gazetesi.

Mülhakat ve taşra için 45 para.

Gazeteye konulmayan yazılar geri verilmez.

Faideli yazılar kabul ve neşredilir.

Nüshası

On Para

35/1

Sivas, 18 Zilhicce Sene 1332

(25 Teşrin Evvel 1330)

(7 Teşrin Sani 1914)

SİYASİYAT

Hal ve Mevki

Milletlerin istiklalleri esasa isnat eden Avrupa harbi, yeni bir şekil aldı. Geçenlere kadar, yalnız Avrupalılar harp ediyorlardı ve harbin neticeleri de kendilerine ait olacaktı. Şüphesiz ki büyük İngiltere, büyük Almanya, büyük Rusya büyüklüğüyle mütenasip bir siyaset takip edecek ve şimdiye kadar büyük hükümetlerin iktisadî entrikaları içinde ezilen Türkiye, iştirak etmediği bir cihangirlik harbinin neticelerinden mesdurur olacaktı; bilhassa istifade etmesi mümkün değildi.

Hâlbukiiktisadî bir rekabete meydan vermemek için Japonya gibi Avrupa tesiratı siyasiyetinden azade olan bir hükümet, ehemmiyetsiz bir mesele için ilanı harp ederken Türkiye'nin hareketsiz, duygusuz kalması nasıl mümkündü? Bu milletin bir büyük şairine:

“Vatanın bağına Moskof dayadı hançerini / Yok imiş kurtaracak bahtı kara maderini.” gibi en acı elemelerini hissettiren bir düşmanı unutmak mümkün olur muydu?

İntikamsız yaşanır mı? Bu mağlubiyet intikamlarından başka bir mukaddes fikirde var; bugün Avrupa hürriyeti tevlid abdan mefkûre: milliyet mefküresi. Bugün Türk milletinin çoğu Kafkasya hududunun arkasında yeniliyor. Yaşamak için bu mahkûmmillettaşlar bizimle birleşmek mecburiyetinde bulunuyorlar. Çünkü bugünkü Mısır'da hükümet büyük milletlere münhasır kalıyor; adeden az milletlere hakk-ı hayat verilmiyor. İşte bu gaye için harp ediyoruz. Bütün Türklerin vatani olan (Turan) ya koca Moskof boyunduruğundan kurtarmak için Ruslar bize fırsat verdi.

Türkiye'nin iştirakiyle harp, mühim bir tebdile uğradı: Rusya, askerini ikiye ayırmak mecburiyetinde kalacaktır.

Hâlbuki Rus ordusu iki kısma ayrılır, ayrılamaz bir taraftan mağlup olur.

İngiltere ile Fransa'nın bize karşı olan vaziyetleri tetkik eyleyecek bir halde değildir. Bu hükümetlerin kara askeri olmadığından birşey yapamazlar! Sahillerimizi bombardıman ise, kendilerine zarar verir.

Çünkü sahillerdeki ticarethaneler ecnebilere, bilhassa Fransız, İtalyan ve İngilizlere aittir; zarar bunlara raci olur ki bizde memnun ve mesrur oluruz.

Balkanlarda henüz bir şey yok. Fakat Bulgaristan'ın ne olursa olsun diyerek Makedonya'ya ilerleyeceği muhakkak addolunuyor. Yunanistan harekâtına ise, Türkiye'deki ordumuz cevap verebilir. Bugün Avusturyalılar ile uğraşan Sırpılar, Bulgarların mücarizlerine hiçbir kuvvet gönderemezler ve Bulgar orduları da Romanya hududundan başka bir yerde tehdidatda bulunamaz.

Anlaşıyor ki, vaziyet-i hürriyye gayet müsaittir ve hükümetimiz, Rusya hududundan başka bir yerde meşgul olmayacaktır.

Avdet Velayetpenahi

Vilayet mülhakatında vasi bir devir ve teftiş icrası için teşrinevvel bedayinde merkez vilayetten harekât buyuran Vali Muhterem Muammer Beyefendi hazretleri evvelki gün şehrimize avdet buyurmuşlardır.

Zatı samivelayetpenahi bu devrelerinde livalarınkazaların bir çoğunu teftiş ve bilhassa mesai hadırayı tetkik ve tanzim buyurmuşlardır. Devrin mabdei Sivas ve Hataya seyahat Koçhisar, Zara, Suşehri, Karahisarı, Giresun, Ordu, Ünye, Samsun, Lâdik, Havza, Merzifon, Amasya, Zile, Tokat, Yıldızeli idi.

Yirmi iki günlük gıbuvetlerinde Vali Beyefendi Hazretleri mürekker vilayet halkı o kadar özlemiştir ki, müşarünileyh hazretleri mühtedileri vecihle teklifsiz bir surette malumat vermeden şehre girmek için Yıldızeli'nden pek erken hareket buyurdıkları halde izciler ve zevat-ı saire tarafından tehâlûkle karşılanmışlardır. Müsteafben sultani, numune sanayi mektepleri izcileri mızıkalarıyla daire-i hükümete gelerek neşbidaları marşları ile peder ve hami-i müşfikleri olan ve el'yazımının avdetini tesid etmişlerdir.

İttihad ve Terakki Cemiyeti Merkez Umumiyesinden Telgrafla Sivas Merkezine Vurud eden Bayanname:

Mariz Kardeşler:

Milletlerin secye-iesasiyyesi nüfusça ticaretçe yahut mefkürece ittisaetmektedir, kuvve-i umumiyesi çok olan milletlerin kuvve-i insaniyesi az olan milletleri istilaya çalışması gayet tabidir.

Bundan anlaşılıyor ki, milletimizin her asırda değişen tabii düşmanları vardır. Kuvve-i iktisadîyesi bize doğru olan devletler zaruri hasımlarımızdır.

Düşmanlarımızın bizden başka düşmanları da olabileceğinden bunlarla aramızda tabi bir dostluk tekün eder. Demek ki bir milletin tabi düşmanları olduğu gibi tabi müttefikleri de vardır.

Muharebe iki milletin yahud iki zümre-i devliyenin kuvve-i itisaibelerinin tesadüm etmesi demektir. O halde milletler tabi bir hayat yaşadıkça muharebenin vukua gelmesi de zaruridir. Fakat bir muharebenin tabiyeti eşyaya muvafakatı ancak onu yapar. Milletin tabi dostlarıyla birleşerek tabi düşmanlarına karşı harp etmesiyle tayin eder.

İki asırdan beri Avrupa muhiti kuvve-i ittisaiyesiniberran yahut behran hem hudut bulunduğu islamâlemine tevcih etmiştir. Avrupa'yı merkezi bu zümre-i devliyenindahilinde mahsur kaldığı için ihtiyaç ittisaik biz zaruri merkezden muhite doğru almak üzere ancak bulunduğu yerde tetyine başladı.

Bundan dolayısıdır ki son zamanlarda Avrupa'nın kısmi merkeziyesiyle kısmi muhitesi arasında da bir husumeti tabiye tekünetti. Bu iki nev-i husumeti tabiyenin teşkili üzerineİslam âlemiyle Avrupa'yı merkezi arasında bir ittifak menvi husule geldi. Moskof çarlığı iki yüz seneden beri Deli Petro'nun Meşum vasiyetine

imtisalen Türkâleminin balı etmekle meşguldür. Vaktiyle Moskof tehlikesine karşı Türkiye'nin yaşamasını elzemi adaiden İngiltere ile Fransa doymaz bir açlıkla yunmuş oldukları Hind, Mısır, Tunus, Cezayir, Fas gibi Müslüman memleketlerini kolayca hazm edebilmek için son zamanlarda hilafeti islamiyenin ortadan kalkmasına lüzum gördüler.

Binaen aleyh bu üç devlet bir taraftan Avrupa'yı merkeziye diğer taraftan da İslam âlemine karşı birleşerek istilaf meselesi namı verilen Yirminci asır ehli milliyeti meydana atdılar. Bu melun ehli milliyenin ilk tehiyatı İran'ın, Fas'ın, Rumeli şehanenin taksim ve istilası olduğu yine bu zümre-i münafıkın idi ki litaliyeli ittifakı meşşeden ayırmak hülyasıyla Trablus garbi ona peşkeş çekti.

Son asırda dâhilen ve haricen uğradığımız bütün felaketlerin sebepi asliyesini arayalım. Hepsinin arkasında bu melun ehli salibin kanlı ve mırdar ellerini görüyoruz. Düşar ettikleri bunca felaketlerden sonra sevgili azinemizde Allah'ı tekbirlerle tekraren karışmak istediğimiz sırada bize tehditgar bir himayelerle toradiyen yine bu hain çehre idi.

Vilayeti şarkiye ye bir şekli mahsus verdirmek için bizi icbar eden yine bu menhusidi.

Bu melunlar bize yaptıkları gibi Almanya ve Avusturya'da bir tuzak kurdukları sırada harbi umumiye de muvaffakiyetlerini temin için Akdeniz ve Karadeniz'den boğazları açmak içinde aralarında bir muvahedeakd etmişler idi.

İngiltere'nin Sultan Osman ve Reşadiye dirtana ve tamzigasb etmesi bu muahedenin bir neticeyi zaruriyesinden başka bir şey değildir. Bundan anlaşılıyor ki Ruslar ve İngilizler mukaddes darul hilafımızın kapıları demek olan boğazlara hâkim olduktan sonra halife-i İslam'ın müttefik tabisi olan Avrupa'yı merkezi aleyhine ilanı harbe ihbar edecekler ve bize kendi elimizle hayatımıza hitam veriniz diyecekler. Fakat lehülhamd milletinin hükümetine bir taraftan seferberlik ilan ederek, diğer taraftan Almanya'dan Yavuz ve Midilli harp gemilerini alarak boğazlarda ve Karadeniz de hâkimiyetimizi tesir etdi bu suretle sulh bir betruf alabildik fakat hasmı canımızla müttefikçarpıştı bizim yalnız dostlarımızın muvaffakiyetine dua ederek yan gelip beklememiz doğru olur muydu? İtilaf milletinin kalbesi takdirde devletimizin idamı siyasiyesi muhakkaktı. Ve düşmanlarımızın (35/2) mağlubiyetini ümit ve temenni etmekle iktifa ederek bu mağlubiyetin husulüne bütünü maddi ve manevi kuvvetlerimizi

sarf etmek büyük bir cinnet olacaktı. Hâlbuki biz yalnız muhafaza-i hayat için değil mukaddes mefkûrelerimizi sahha-i kat'a getirmek içinde muharebeye iştirak etmek mecburiyetinde idik bir taraftan milli mefkûremiz memleketin hududu tabiye-i milliyesine isali için bizi Moskoflar'ın kat'i bir surette tenkile teşvik ediyor; diğer taraftan da, dini hakkımıza bize bütün darul İslam'ı kefareten tahlisle imtiyazın iade-i istiklaline çalışmayı emr ediyordu. O halde nasıl ola harp meydanına atlamamız vacib ve zaruri idi. Yalnız müsait bir zamanda bir fırsata intizar ediyorduk. İşte Moskofların Karadeniz Boğazına torpil koyarak güya donanmamızı habs ve yahut ikiye tefrik etmeye teşebbüs etmeleri aranılan bu fırsatı bahş ettiğinden mesuliyeti düşmanlarımıza tahmil ederek icrayı harbe başladık. Düşmanımız âlemi İslam'ıngalibiyetinden korktuğu için resmen ilanı harp etmediyse de Kafkasya'dan tecavüz ve oralarda iki gemimizi garka icbar ve Çanakkale Boğazını bombardıman etmek gibi ifali harbiyeye mübaşiretten geri durmadı. Binaen aleyh devletimizin ve milletimizin tabi düşmanlarıyla harbe başladık demektir. Şimdiye kadar biz harbi istemediğimiz haldemuharebeye sokuluyor idik. Bugün ne maksatla harp ettiğimizi bilerek şevk ve cehd ile muharebeye girişiyor ve bunca asırlardan beri beklenen cihadın mukaddes olduğuna iman ediyoruz. Bundan başka evvelki muharebelerde olduğu gibi yalnızda değiliz dünyanın en satavetli hükümetiyle silah arkadaşı olarak kavga edeceğiz ve bundan böyle bu tabi dostlarımızla olan ittifakımız yalnız manevi bir mahiyette kalmayacak maddi bir mevkiye haiz olacaktır.

Demek ki harbin hitamından sonra da uzun bir müddet için hayat-ı devletimiz tahtı emniyete alınmıştır. Dinin muhafazası için harp edeceğiz.

İhbab ederse bizzati halife-ihazretleri sancak şerifi yedi mübarekine alarak meydanı garbe yürüyecektir. O gün bütün Muhammed ümmeti levulhamd altında toplanacaktır. Demek ki hayat memmat muharebesi yapıyoruz. O halde ey dindaşlar neticede muvaffakiyetimize emin olarak her türlü fedakârlığa hazır hatta her türlü musibete muntazır olmalıyız. İhtimal ki sahillerimiz toplarla dövünülecek ihtimal bazı cenklerde galip gelirken bazı noktalarda rahnelere ad arayacağız. Bizi korkutacak hiçbir şey yoktur: çekeceğimiz sakdiyeler muvaffakiyettir. Nail olacağımız muvaffakiyet ise iyidir. Hükümetçe her ihtimal düşünülmüş ve enihtimalleregöre bile iktida eden tedbirler ve ittihaz olunacak hata hareketler lazır itibara alınmıştır.

Malen hayaten her türlü fedakarlığı yapacağız hatta çoluk çocuğumuzu düşünmeyeceğiz yalnız bir şeyi düşüneceğiz: bu harbinalemi İslam ya beden kurtulacak yahut büsbütün batacaktır. Kardeşler emin olunuz âlemi İslam kurulacaktır.

Çünkü Allah'ımızın vadi peygamberimizin müjdesidir.

Osmanlı İttihad ve Terakki Cemiyeti

Asrı Hamiyet

Karlı Cincioğlu Mahmut Rıfat efendi ile dokuz yüz reji Müdürü Nazarat Efendi sekiz yüz guruş kıymetinde birer reisvesait nakliyye Türk bayrağı eylemek suretiyle izharı hamiyet eylediklerinden mevmiileyhimanın hareketleri her cihdele şayanı takdirdir.

Memleket Harbine Para Gönderilmesinin Tehdidi Hakkında

Hudut Osmanlı haricine azimet edecek Osmanlı ve Ecnebi bilumum yolcuların yanlarına nüfus başına otuz liradan fazla nakit almalarına müsaade edilmeyeceği ve fazla nakidin kâğıda tahvil ile tebdil olunacağı ve hudutlarla iskelelerde yolcu ve eşyanın muayeneye tabi tutulacağı dâhiliye nezaret celilesinden vilayeti halileye bildirilmiş olmakla alakadarınca itlaihasıl olmak üzere ilan keyfiyet olunur.

Divan Harp Örfi Makruratu

İdare-i örfiyenintenbihatı hilafına taşıdığı anlaşılın Sivas'ın Muradiye mahallesinden Cevahir Hacıoğlu Bürvan'ın bir buçuk mah müddetle hapsine ve bir Osmanlı altunu cezayı nakdi ahdine, müddeti mahkûmiyetineTokat sancağında anlaşılması lüzumuna hüküm verilmiştir.

Araba sevkiyatının tehirine sebebiyet verdiği bil muhakeme muhakkak eden Yıldızeli Kariyesinden Ömer Oğlu Halil'in on gün müddetle hapsine kararverilmiştir.

Ehaze ve serkat ve tensihat hilafına rumluz taşımak fiiline cüreti bil muhakeme tahakkuk eden Yıldızeli'nin Çırçır Kariyesinden Koçoğlu Çerkes Ömer'in bir sene müddetlehapsine ve müddeti mahkumiyeti Amasya sancağıhanesinde ikmal eylemeye hüküm verilmiştir.

Tekâlifi harbiye komisyonu tarafından tahtı tamire alınan çarığı ve günleri kaçırdığı indel muhakeme tehakkuk eden Seksen Sekizinci Alayın Birinci Taburunun

Üçüncü Bölük Baş Çavuşu Çizmecioğlu Mustafa'nın yirmi gün hapsine ve on değnek darbına sureti kat ya da karar verilmiştir.

Hilafi hakikat ihbar ve jandarmaları ifal eyledikleri bil muhakeme anlaşılın Cami Kebir mahallesinden Karahisar'lı Zade Tefvik Efendive.....mahallesinden aracı istiyenin ikişer mah müddetle hapislerine hüküm verilmiştir.

Jandarma Halil Onbaşıyı darpve kasatura çekerek bila muhakeme mezuniyet karakolu terk ve verilen emre itiat etmeyeceği tahakkuk eden Habik kazasının Ovacık Karyalı jandarma efradından Muhammed oğlu Abdulmalik bir sene müddetleedilmesine karar verilmiştir.

Yekdiğerini darpeyledikleri bil muhakeme anlaşılın jandarma ikmal efradından Darende'nin Sandık Kaya mahallesinden Hurşidoğlu Ahmet'in on beş gün ve Arayan Müslim mahallesinden bakkal Aramak üç ay müddetle habislerine karar verilmiştir.

Jandarma Muhammed Onbaşı'yı darpve tahkir eylediği bil muhakeme tahakkuk eden Sivas jandarma her bir tekarigergür o gara garbin dokuz mah müddetleedilmesine ve kırk değnek darbına hüküm verilmiştir.

Sarhoş olarak pala mevcub gürültü ve şamata eylediği tahakkuk eden Seksen Sekizinci Alayı Çavuşlarından Halil Bin Muhammedin kırk beş değnek darbına ve rütbesinin ferdircesine tenziline hüküm verilmiştir.

İfayı vazife esnasında memurin zabıtayı tahkir eylediği anlaşılın Zaralı Şirinoğlu Arda'nın üç mah müddetle hapsine ve müddeti hakimiyetielucerahi hanesinde kemal eylemesi lüzumuna karar karar verilmiştir.

Hayerinkaryalı Adile'yi darpettiği bil muhakeme tahkkuk eden ve onbir yaşında olduğu anlaşılın Eminoğlu İsmail'inVelisine teslimine karar verilmiştir.

Tevdi olunan vazifeyi bela mezuniyeti terk eyledikleri anlaşılın boğaz kesen fabrikası işçilerinden Muhammed oğlu Halil ve KeşişoğluAmyarsamin onar gün habislerine ve Amyarsanın on beş değnek darbına karar verilmiştir.

ÇakrazKaryasından Osman zevcesi Kiraz'a kale şani İcrasınatesaddi eylediği bil muhakeme tahakkuk eden Karya merkumadan Külli seydi Muhammed'in üç sene müddetle hapsine ve müddeti mahkumiyetinibeyas kalasta ikmal eylemesi lüzumuna karar verilmiştir.

Kayıtsızlık ve sebep eseri olarak Müfterin Ömer'in firarına sebebiyet verdiği anlaşılın jandarma... Bir ay müddetle hapsine karar verilmiştir.

Muhariri Kırımloğlu! Sadi Movultay

İdman Musahebeleri

Mabede

Filhakika küçüklükten beri almış olduğu terbiyenin tesiri dolayısıyla... Sakun metin secyeye ve bu iradeyi koymaya maliktir. Her şeyden evvel bir memleket gençlerine metanet ve teşisat şahsi fikirleri telkin akımlıdır. Bulgarların Çatalca önlerine kadar gelerek hâkimiyeti Osmaniyeyi tehdit cesaretinde bulunmaları onların tüfekleri mitralyözleri ile değil ta küçüklüklerinden beri dimağlarına yerleştirdikleri fikri cesaret iledir. Bulgar çocukları gözünü açar açmaz kendisini Türk ve hamsetineait bir takım rejimler karşısında buluyor. Kiliseye ve mektebe gittiği ve kandada aynı resimler nezaretinden siliniyor sonra yine boynunundan Türk vahşetine ait birçok hikâyeler işitiyor ve bunun neticesi olarak kalbinde Türklere karşı bir kin bir intikam saklıyor.

İşte Türk gençlerinde de bir fikri intikam telkin etmek lazımdır. Ve Türk izcisi de daima bunu gaye-i ittihaz etmelidir. İzci memleketin karış karış bilecektir. Ve o küçük yaşında bile hangi toprak zeraite kabiliyetlidir. Hangi toprak da orman yetişebiliyor. Ve felan yerde madeni çıkmak ihtimali vardır hep bunları öğrenmek tatbik mecburiyetindedir.

Sonra susuz olan memleketi bol bir suya malik edebilmek için ne yapılabilmelidir. İzci bunları düşünecektir izci köylere gidecek tevliyat ve rafiyyatı yekdiğerleriyle mukayese edeceği gibi ve kayıтта fazlalık husule gelecek olursa esbabını araştırarak. Ve ne suretle önünü almak mümkün olacağını köylüye ve ahaliye telkin edecektir. Mesela izci her sene sıtma yüzünden binlerce hemşerilerini gayb eden bir köye vardığı zaman derhal civarında bulunan bataklığın kurutulmasını ahaliye tavsiye edecektir. Binaen aleyh izci menfaati hususiyesinden ziyade menfaat umumiyeyi gözetecek o daima memleketine, hemşerilerine yapacağı iyiliği, muavaneti kendine yapacağını iyiliğe tercih edecektir. İzcita genç yaşında hayatı ictimaiyeyi anlamak için ne gibi şeyler lazım ise onları bir dava etmelidir. Çünkü yarın hayatı içtimaiyeye atıldığı zaman şaşkın bir vaziyet de kalışı izcinin en mukaddes vazifesi selamının ifhem ettiği manadadır. Binaen aleyh en evvela izcinin selamı hakkında bir fikir elde etmek icap eder.

İzcinin Selamı

İzcinin selamı başparmak avucun içerisinde tamamıyla kapalı kalmak şartıyla diğer dört parmağın nihayeti sağ kaşın ucuna temas edecek ve kol ise aksay bir vaziyet de duracaktır. İşte bu dört parmağı izciye Allah'ına, sancağına, hakana, kanuna sadık kalacağını ihtar eder. Evvela izci Allah'ına sadık olacaktır. Çünkü kâinatta insanları yekdiğerine rabıt eden ancak bir kuvvettir. Orda kavaini ilahidir, dindir. Binaen aleyh hem cinsine ifası lazım gelen ve tavaifi diniye ve milliye-i izciye ancak işbu kavaini diniye telkin edecektir.

Binaen aleyh bir Müslüman izci kendi dindaşlarının hayatı içtimaiyelerinitedkik edecek... Müslümanların miktarını ve törelerin ne gibi şeraiti tehşinde yaşadıklarını öğrenecektir. Müslümanlardan bir kısmına bir felaket arid olacak olursa hidmetimadya ve mazuyadan geri durmayacaktır. Çünkü innemel müminin ihvete emri cebilriyaisi Müslümanları yekdiğerine muavenete ve birbirlerine kardeş gibi bulunmaya davet ediyor. Ve yine peygamberimiz efendimizin 'el Müslim'in yekvücut...' hadisi şerifiyle Müslümanların bir ced olduğunu ve o gelenek o ceddin birbirini..... olursa kısmi olacağını bildiriyorlar.

Sivas vilayet matbaasında tab olunmuştur.

3.9. 36. Sayının Transkripsiyonu

KIZILIRMAK

(Numara 36)

(İkinci sene)

Mahalli-i idaresi: Sivas İttihat ve Terakki Kulübü

Abone bedeli Sivas için senelik 40 kuruştur.

Müdür-i mesul: İbrahim

Haftada üç defa çıkar: Siyasi, içtimayi, iktisadi, ebedi Türk gazetesi.

Mülhakat ve taşra için 45 para.

Gazeteye konulmayan yazılar geri verilmez.

Faideli yazılar kabul ve neşredilir.

Nüshası

On Para

36/1

Sivas(23 Zilhicce sene 1332)

..... (20 Teşrin evvel 1330)

(12 Teşrin sani 1914)

SİYASİYAT

Harp veTürkiye

Türkiye, Avrupa harbinde nasıl bir rol alabilir? Sualini üç aydan beri işitiyorduk. Ecnebilir kendi hesaplarına göre bu meseleyi hal etmekle uğraştıkları gibi Türkiyelilerde her dakika vaziyetlerini düşünüyorlardı. Şüphesiz ki birçok kerametlere tesadüf edildi, bilhassa İngiltere'nin Berlin sefiri bir mülakatında diyor ki: ‘ mademkiTürkiye seferberliğini ilan etti; kati bir azim ile eski düşmanına hücum edecektir. Yalnız seferberliğin tamamlanmasına kadar sabrediniz Türkiye'nin ilanı harp etmek niyetinde olduğunu gösteren bu ifadeden anlaşılıyor ki: itlaf meselesi hükümetleri Türkiye'nin düşmanlarıdır. Düşmanlarına bilen ve düşmanlarını ezmek isteyen bir millet, bir fırsat bekler; nasıl ki o düşmanlar Türkiye'yi ezmek için hiçbir fırsatı kaçırmadılar! Avrupa'nın bu mühellik harbi Türkiye'ye iyi bir fırsat verdi; fakat bu fırsattanistifade etmek için derhal ilanı harbe lüzum görülmüyordu. Almanlar, Rusları fena halde sarsmağa başladıklarından Rusya'nın mağlubiyeti muhakkak idi ve

şübhesiz, Rusya'yı küçültmek isteyen Almanya galibane bir sulhu akdetdikden sonra milli vatanımızın en mühim bir kısmı olan Kafkasya bizim hissemize düşecekdi lakin hisseyi işgal etmek bir kuvvete muhtaç idi. Bunun için seferberliğimizi ilan etdik. Bu ciheti anlayan İngiliz ve Rusları böyle harekete mani olmak teşebbüslerinde bulundular. Evvela seferberliğe itiraza, bilahire bir tesadüfü tabi ile müttfikimiz olan Almanya'ya karşı muhasemata teşvik etmeğe başladılar ki, bütün gayretleri Türkiye hükümetini milli mefkuranın aksine bir müselliktakip etmekti.

Fakat milli mefkurasına avdet etmiş olan Türkiye'yi gayesinden ayırmak mümkün olmadı, bunu acı acı anladılar, sonra hileye başladılar: nasıl kiyapmışlarsa bu defada donanmamızı boğaz içinde habs ederek bahri kuvvetimizi mahv etmek ve sonra Karadeniz'in her noktasına bir kısım asker çıkararak İstanbul'u tehdit ve Avrupa harbi neticelenmeden bizi iskat ve imha etmek yalanını tertip etmişlerdi.

Bu güzel bir İngiliz hesabı idi. Fakat eski hesap!... Böyle iki defa tekrar eden hesapların önünde aciz kalan hükümet adamlarının bugün mevcut olmadıklarını bilmek lazım idi!

Bu suikasti güzelce tenkil ettik; şimdide diğer suikastları ve faillerini tenkil etmek üzereyiz! Bu suretle, müsebbi olmadığımız bir harbe girişeceğiz. Bu harp geçen günkü ajansın ihbar ettiği gibi Rus ordusunun harekâtını tamamiyle tebdil edecektir. Rusları mağlubiyetlerinden sonra tekün edecek vaziyetlerden ürküyordu, hâlbuki suikastlarıyla kırdıkları yevt bu korkuyu bu güne getirdi. Bu günlerde Kafkasya hududunda muzafferane-izulmekte olan ordumuz büyük harbin neticesini tecil etmek mahiyetini haizdir. Bilhassa, Romanya ve İtalya hükümetlerinin bu son günlerde aleni bir surette Almanya tarafını iltizama temayül göstermeleri şayanı dikedir ve hükümetlerde Türkiye'nin cüreti gibi bir cüretde bulunmak mecburiyetini hissediyorlar. Çünkü Türkiye'nin ilanı harbi üzerine Rusya'da mahkum esareti olan Ukraynalılarla hem hudut olan Romanyalıların sükut etmeleri ve bilhassakarşibi taraf kalmaları hiç de memul değildir. Bu suretle, Rusya, Türkiye ile muhasemetinde daha üç düşman kazanıyor! Cenubi Afrika da ki ihtilali yanında diğer bir Mısır ihtilali İngiltere'yi fena halde sarsacaktır. Mektep talebeleriyle Mısır'ı muhafaza edebilmek tasavvurunda bulunan İngiltere, Mısır da ki mevkinin muhafaza edebilmek için yerli ahalinin kuvvetine iskadetmekden başka çare bulamaz. Hâlbuki yerliler İngiliz idaresinin en kahhar düşmanıdır!

ŞU'ÛN

Muharebe münasebetiyle şehrimiz belediye riyasetten kişide olunan telgraf nameleri:

Dahya Nezaret Celilesine

Tarihi düşmanımız olan Moskofların vefaitelerini bizim mahvimizde gören Fransız ve İngilizlerin tarizati karşısında murat ve metin bir vadi ile istiklal ve hâkimiyetimizi müdafayaazim eden aziz hükümetimize biz Sivaslılar bir yürükten çıkan sadayı ittihadımızla arzı şükran ederiz biz varlığımızı yaşamak istiyoruz.

Bu uğurda mal, can hiç bir şey esirgemeyeceğiniz yirminci asrın şakilerine kahraman bir milletin mücadelesini ve bütün dünyaya fedakârlıkların en yücesini göstermek için ahd ve misak iledir.

Almanya, Avusturya Sefaretlerine

Yirminci asrın müessesat medeniyetini ve beşeriyetin huzur ve saadetini pamal için ittifak etmiş olan ittilaf meselesi devletlerine karşı hareket eden Almanya ve Avusturya askerlerinin yanında Türk askerlerinin de ehaze mevki etmiş olması bizlere bahtiyarlık hissettiriyor, bu silah arkadaşlığının teknil insanlığı kurtaracağı ve şekavet siyasiyeye hatme çekecek bir kuvvet olduğuna eminiz...

Cenabı hakkın atayetinden ümit varız ki: pek yakın bir zaman da üç kahraman milletin askeri muharebe meydanına muzafferane kucaklaşacak ve üç necip millet medeniyetin muhafazasını edebîyen temin edecektir. Sizlere Anadolu'nun kalp gahında çok selam sefir cenabları.

Muhasam Devletler Tebası

Devleti aliye ile münasebet siyasiyelerimünkati olan devletler tebasındanmemaliki Osmaniye de ihtiyar ikamet edenlerin hemen polis karakollarına müracatla nüfuslarını kaydettirmeleri ve bir mahalleden diğer mahalleye azimet edecekleri vakit polis dairesini haberdar ederek vesika almaları lüzumu alakadarınca müslüm olmak üzere ilan ve tebliğ olunur.

Orduya Hediye

Vilayetimiz tahsil memuru Kamil Efendi on lira kıymetinde ki esterini ordumuza hediye ve tebriylemiştir. Kamil'in efendinin bu vesile ile de ibraz eylediği hamiyet ve fedakârlığı eserini tecil ve emsalinin tekrarını temenni ederiz.

Ukranyalılar

Birçok senelerden beri Rusya namasetinde de atışında ikileyen Ukranyalıların memleketlerinin istiklalleri için her türlü teşebbüsde buldukları anlaşılıyor. Bilhassa Ukranya istiklal için bütün Avrupa payitahtlarını ziyaret ederek İstanbul'a gelen heyet mebusa otuz milyonluk bir memleketin merhisarıdır.

Türk

Sivastapol Önünde Türk Topları...

10 Teşrin Evvel 330

36/2

Kaç Tane Vapur Batırmış

Londra gazetelerine Almanya'nın Emden kruvazöründen bahisle diyorlar ki: Emden kruvazi şimdiye kadar görülmeyen bir cüret ve isabetle 15 Fransız, 12 Japon, 13 İngiliz ticaret vapuruyla 1 Rus, 2 İngilizkruvazörünü ve iki Fransız torpidosunu Hint ve Çin denizlerinde batırmıştır.

Fransız, İngiliz, Rus ve Belçika Vapurları

Türkiye limanlarında bulunan muhasım devletlere ait vapurlardan İstanbul'da altmış, İzmir de iki, Zonguldak da iki, Basra da iki kicemen altmışaltı vapur hükümetimiz tarafından muhadere olunarak mezkûr vapurlara Türk bayrağı çekilmiştir.

İngiliz Sekavet Ocakları

Bağdat'dan alınan resmi raporlar mündercerinden anlaşıldığına göre mahalli İngiliz konsolos hanesinden bir takım cihane sandıkları çıkarılarak Dicle nehrine atıldığı görülmüş ve bunları nakl eden motor derhal tevkif ve derdest olunmuştur. Suya atılan sandıklardan on tanesi çıkarıldığı gibi nehre atılmak üzere ihsaredilip..... çıkarılmasına vakit bulunmayan diğer sandıklarda mesadire olunarak açılmış ve içlerinden İngiliz askerine mahsus otuz beş tüfek ile altı iki uzun martin, dört rövelver ve muhteliffişenk ile külli mikdar da barut çıkmış ayrıca dokuz sandıkta cibamhane bulunmuştur. Suya atılmış olan eslah ve mevadıneryadateharri edilmekteçıkarılmaktadır. Bütün bu eslah mükemmel ve kabil istimal bir halde bulunmaktadır.

Şu malumat, İngiltere denilen ve bir devleti muazzama, ünvanını haiz bulunan hükümetin makam hilafeti düçar zayıf ve inhilal etmek üzere ne vakitden beri çalışdığını ve ne kadar adi vesaite müracat edildiğini pek vadih bir suret de gösterir. İdmai medeniyet etdiği halde medeni ve müfterik bir milleti mahv etmek için şimal ve hasileriyle dest bidest ve fak olmaktan utanıp arlanmayan İngiltere'nin ne şen'i ve deni bir düşman olduğunu biz öteden beri biliyor ve mahiyetini anlamak için bu gibi delil karşısında kalmaya kat'an lüzum his etmiyoruz. Bununla beraber itiraf edelim ki bir devleti muazzamanın ne kadar adi, alçak olursa olsun konsolos hanelerini şekavet ocağı haline getirebileceğini ümit ve tahmin eylemiyorduk.

Fakat işte bugün alçaklığın bu derecesini görmüş, düşmanımızı daha iyi anlamış bulunuyoruz. Bakalım günler gectikçe daha ne adiliklerini ne mezilletlerini göreceğiz!...

Kavanin ve Nezamet

Esrarı askeriye ifşa ve casusluk ve hıyaneti harbiye hakkında askeri ceza kanununa mezil kanuna muvakkat

Madde 1 Esrarı askeriye memleketin emniyeti nokta-i nazarından gizli tutulması lazım gelen her rat ve evamir ve talimat ve işgal ve işaret ve istihbarat vesair her türlü mevad ve malumat ve kesb ve riyaail askeriye kadar bunlardan başka her mevkide biri veya bahri en büyük makam askeriye'nin memleketin emniyetine müteallik olarak gizli tutulması emrettiği gibi cümle mevad ve malumat dahiesrarı askeriye'den maduddur.

Madde 2 Vasıl itla-i olan esrarı askeriyyeden birini ahira ifşa eden kimse üç aydan üç seneye kadar habs edilir.

Madde 3 Efradı askeriyyeden birini ahirin itlaine bil ihtar isededibde bu sebeple memleketin emniyetini tehlikeye ilka eden üç seneden on seneye kadar muvakkat gürge konulur. Esrarı askeriyyeden birini ahirin itlaine bil ihtar isal edip de bu keyfiyet teknik emniyeti için mühim bir tehlikeyi mevcub olmuş ve fail cürm iş bu tehlikeye sera ahiri muttali etmeden evvel idraki muttali olunmuş veya fail cürmü sera hesabul vazife veya tecessüs suretiyle kesbi itla eylemiş ise müebbeten veya beş seneden akl olmak üzere mevkatehgürge konulur. Mektum ve hafi bir hareket askeriye esrardan birine resmen mani olup da ecnebi veya düşman memurlarından birine ifşa edenler hakkında ki kanun cezanın elli ikinci maddesi hükmü mahfuzdur. Mabadi Var

Divan-ı Harb-i Örfi Mukarreratı

Tevkifahaneaskerialiyitehtir eylediği bil muhakeme anlaşılın Yıldız karyasından İbrahim oğlu Mustafa'nın yigirmi beş değnek darbına karar verilmiştir.

Sahtekarlık fiiline cüretleri bil muhakeme tahakkuk eden Kara Hasan karyasından Muhtar Mustafa oğlu Resul ReferHadioğlu Süleyman ve Hasan'ın birer mah müddetle habisleriyle ve beşer lira cezayı nakdi ehazına karar verilmiştir.

Hanesinde kama oynandığı anlaşılınkaryasındanGöşkeroğluüçmah müddetle hapsine ve müddeti cüziyesiniKarahisar şarkı habishesinde ikmal eylemesine karar verilmiştir.

.....icratına sebepiyet verdikleri bil muhakeme anlaşılın süvari bölüğünden Hasan Köhbeoğlu Muhammet ve Ali oğlu Süleyman'ın bir hafta habislerine ve on beşer değnek darpedilmelerine karar verilmiştir.

Gökden Karanlıbesairesini dolandırdığı bil muhakeme tahakkuk eden karyamezkurun Zurnacı oğlu Efris mahdumu ersatasın dokuz mahhabsine hüküm verilmiştir.

Detsezliğe yağmurluğu zayi eylediği bil muhakeme tahakkuk eden Ak değirmen mahallesinden Ahmet oğlu Bekir'den yağmurluğunyarısının teziben alınmasına hüküm verilmiştir.

Eracifi kezebende bulunduğu bil muhakeme tahakkuk eden Tutmaç karyalı camcı bir sene müddetle hapsine doksan beş Osmanlı altını cezayı nakdi ehazına ve müddeti mahkumiyetini Yıldız vilayetinin Medyan kazasına tabi Hasan Keyf nahiyesinde ikmal eylesine karar verilmiştir.

Tahkir fiiline cüret eyledikleri bil muhakeme tahakkuk eden askeri tevkifhane memuratu Başçavuş Zabalildin ve Müdür Rağıb ve AhmedHayali'nin tebşir mah müddetle habislerine ve hayali ve Zabalildin rütbelerinin ferliğe tesliminegarkukundanAhmetHayali'ninşeraatinde ve Rağıb ile Zabalildi'ninBeyasicalesine kemali müddet eylemelerine karar verilmiştir.

İdare-i örfiyenintenbihatı hilafa olarak kama taşıdığı tahakkuk eden ve on bir yaşında bulunduğu anlaşılan YulakZirkağı mahallesinden Makradağoğlu ve ahalininvelisine teslimine karar verilmiştir.

Hapishane askeride firar eylediği bil muhakeme anlaşılan Yıldızeli kasabasından Bekiroğlu Kelle Ömer'in cezayı adliye üç mahzamıyla dokuz mahhapsine ve altmış değnek darpına ve müddeti cezayısını Hasan Keyf'de ikmal etmesine karar verilmiştir.

İdare-i örfiyenintenbihatı hilafına rövelver ve kama taşıdığı sabit olan Zara kasabasından Şirin Hacının iki mah müddetle hapsine ve üç lira icrayı nakdi ehazına ve müddeti mahkumiyetiniKarahisar şarkı habishanesinde ikmal lüzumuna karar verilmiştir.

Gıyaben bir sene habsemahkum olup tevkifhaneden firar etdiği bil muhakeme tahakkuk eden Çırçır karyalıGüçoğlu Ömer'in cezayı esasına nısfının dabra bir buçuk sene müddetle hapsine ve müddeti mahkûmiyetini Amasya habishanesine ikmal etmesi lüzumuna karar verilmiştir.

Hamasettenaslahimemnuane rövelver zuhur etdiği bil muhakeme tahakkuk eden Sivas'ın Cedid Sefir mahallesinden Kolucan Agob Efendinin dört mahhapsine ve altı lira cezayı nakdi ehazına ve rövelverinmasadirasına karar verilmiştir.

Hoş olarak gürültü ve şamata etdiği bil muhakeme tahakkuk eden Sivas'ın Muhtar Bostanı mahallesinden Aşçı Halil'in otuz beş değnek darpına karar verilmiştir.

Muhariri Kırımloğlu!... Sadi Movultay

İdman Musahabeleri

Mabadi:

Binaen aleyh izci o levangirinin ne mübarek peygamberinin o emrine imtisalen izci ancak dindaşlarına muaveneti yekta vazifedir.

İzci aynı zamanda sancağına karşı kalbinde büyük bir muti ihtimam saklayacaktır. Ona her zaman ve her yerde hürmet edeceği gibi her sabahleyin ilk defa gördüğü sancağına ifasına mecbur olduğutevdietdikten sonra yoluna devam edecektir. Sancak bir memleketin bir milletin timsalidir. Binaen aleyh izci Osmanlı hükümetinin şanlı timsaline hürmet edecek yine memleketin vasi ovalarında denizlerinde nemuc eden âlemi sancağını ve onun büyük hilali ile beş uçlu yıldızını dimağından silmeyecektir.

Sonra bu hususda izciye düşen bir vazife daha vardır ki oda altı, yedi uçlu yıldız hari ve yahud fersude,bir sancak görür görmez derhal onu indirmeye gayret edecek ve öyle bir bayrağın Osmanlılık şerefine layık olduğunu gösterecektir. İzci bütün hemşerilerini ve bütün arkadaşlarını sancağa ihtirama davet edecektir.

İzci hakan muazzamına karşı sadık ve hürmetkâr kalacaktır. Çünkü Müslümanların bilhassa Türklerin hassa-i memyezelerirasilerine, kaanlarına daima itaatkâr ve sadık bulunmalarıdır. Filhakika kadim Türklerden Hunların Roma'ya kadar akın etmeleri kaanlarına,(asıla) ya fert, rağbet ve sadakatlerinden ileri geldiği gibi Cengizhan ordusunun Çin'den, Bağdada kadar olan büyük bir sahayı kendilerine cevlangah haline koymaları yine bu fert sadakat ve hükümdara olan merbutabat.....

İzci kanuna daima sadık kalacak ve kanunun kafe-i mevadını bütün aksam ve tefrianiyla tatbike çalışacaktır.

Kanun efradı cemaat arasında bir kuvve-i irtibatyanınademi mevcudiyeti bir hayat ictimaiyenin dağılmasına sebebiyet vereceği tabidir. O halde bir cemiyetin devam ve bekası kanuna sadakatle kaim olabilir.

İzcinin ria, etmesi lazım gelen şeraat taliye:

İzci her gün bir iyilik yapacak ve bir muhtıra defteri tanzim ederek o deftere her gün yapmış olduğu iyiliği kayıt edecektir. İzci için iyilik bulamamak büyük bir

bedbahtlıktır. Çünkü defteri hatıranın o güne tahsis olunan kısmı açık kalacaktır. İşte bu boşluğu, bu açıklığı imla için izci her gün iyilik taharri edecektir.

İzcinin yapacağı iyiliklerde pek basit, her gün ve her saat icra edebilecek bir surettedir:

Sabahları erken kalkarak o günkü meşakkatin pervajasını tertip etmek, kendisine tertip eden vazifeyi kemale havahişle icra etmek, izci için bir iyilik, hatta en mühim bir vazifedir.

Keza izci için köylere giderek köylülerin tenavir efkarına hizmet etmek, bir genç arkadaşına sigarayı ve sakratı terk ettirebilmek, bir halin yükünü kaldırmak, süratle gelen bir arabanın ve yahut bir otomobilin maruz kalan bir çocuğu kurtarmak, mini mini kardeşlerinisahnelerinde eğlendirebilmek muhtıra defterine kayıt olunabilecek iyiliklerdendir.

Sivas vilayet matbasında tab olunmuştur...

3.10. 37. Sayının Transkripsiyonu

KIZILIRMAK

(Numara 37)

(İkinci sene)

Mahalli-i idaresi: Sivas İttihat ve Terakki Kulübü

Abone bedeli Sivas için senelik 40 kuruştur.

Müdür-i mesul: İbrahim

Haftada üç defa çıkar: Siyasi, içtimayi, iktisadi, ebedi Türk gazetesi.

Mülhakat ve taşra için 45 para.

Gazeteye konulmayan yazılar geri verilmez.

Faideli yazılar kabul ve neşredilir.

Nüshası

On Para

37 /1

Sivas(27 Zilcuma sene 1332)

Pazartesi (3 Teşrin evvel 1330)

(16 Teşrin evvel 1914)

SİYASİYAT

Din ve Millet Uğrunda...

Hak ve intikam... Bugünkü Müslümanlık vakur ve mehabetli bir azim ile irkildi. On dört asırdan beri insanlığı ve insanlığın sahne-i mevcudiyeti olan dünyayı nurlandıran dini Muhammed'inin altı asırlık sadık fedailerini olan Türkler silaha sarıldı. Eriğe hilafattan cihata, gazaya bütün Müslümanları çağıran sadaintiyakla beklenen Allah'ı birgibi karşılandı. Şimdi Rumeli'den makata Karadeniz'den Umman Denizine kadar sultanın bütün ilkesi içinde silahlar şakırdamakta, arslan askerlerinden maade çocuk ve ihtiyarlarıyla cihada koşmaktadır.

Senelerden beri zalim İngiliz, kanlı Moskof ve hain Frenk kahrı altında ikilemiş ümmeti Muhammed'de halife-i mevahidinin bu emri, işaretine icabet için hazırdır.

Düşmanlarımız gemilerine ve haşi kazaklarına, hazinelerine rağmen bu Allah'ı kıyamın önünde titriyorlar. Bu titreyiş yarın onları yere serecek... Bu kahir Müslüman iman ediyor.

Allah'ın kitabını mezarlıkları ucunda yükselten ve bu kitabı kerimi dünyanın her tarafına götürmek için gazalar eden Müslüman mücahitleri birkaç asırlık sabır ve tahammülden sonra karanlıkları aydınlatan silahlarıyla eski dünyaya yeni ve haklı bir hayat vermek için ortaya atıldılar.

Moskofla müttefikleri bütün İslamiyet'i bütün İslamiyet'i ezmek ve ortadan kaldırmak için tertip ettikleri suikastın cezasını görecekler. Türk fedaisi, Müslüman mücahidi bütün dünyayı titreten haklı vakur sadasıyla bağırıyor.

Üç yüz milyon Müslümanın çektiği kanlı macera mutlak nihayet bulacak. Müslümanlar; Müslüman hükümdarların idaresinde yaşayacaklar... Ve hepsi araya hiçbir mani girmeden candan rabitalarıyla hilafeti muazzama ya bağlanacaklar. Yeryüzü böyle rahat edecek... Allah'ın emrini yerine getireceğiz.

Bu sebep azimin ilk emareleri göründü. Kafkasya hududumuzda beş koldan saldıran Moskof yabancıları olmadığı darbeler karşısında perişan oldu.bir daha tecrübe etti. Bu sefer topunu tüfeğini bırakarak birçok ölü, birçok esir vererek kaçtı. Frenk'in parasıyla silahlanan, İngiliz'in gemilerine makrur olan Rus bu darbeler altında inleyecek ve acılarını müttefikleri çekecektir.

Din ve hukuk düşmanları günden güne ümitsizliğe düşeceklerdir. Buna eminiz. Çünkü bu akıbeti muhitimize bakarak anlamaktayız. Bugün Türkiye baştanbaşafedakârlıklar içindedir. Başta halife-i cihan ve hükümet olduğu halde dindaş ittihadîyenin , dindaşbu kadar ulvisini, bu kadar azimkarını tarih kayıt etmemiş denebilir. Herkes Müslümanlığı, hilafeti kurtarmak ve yükseltmek uğrunda ölmek, evladından varından bir şey feda etmek için koşuyor. Birisi hayvanlarını veriyor, onda mücahitlere, sefere yarayacak levazımdan ne varsa onları hediye ediyor, ona kimi evladını silahlandırıp hududa sevk ediyor. İhtiyarlar yalnız dua ile iktifa ediyor. Onlarda damarlarında yakıcı bir intikam kanının dolaştığını duyuyor. Bilhassa mektepte ki gençlerimizin sancak ve taze kanları hamasetle kaynıyor. Ve hepsinin yüreklerinde bir temenni var: bizde hudutta şanlı mücahitlerimizle bu safta çarpışalım!

Birde evlerimizin ocaklarımızın harim asimetindekihamayı faaliyet ve hizmeti görmeli, aziz analarımız, hemşerilerimiz ellerinde birer niyetin ve yahut cevrab

mücahitler için çalışıyor. Hazreti Muhammed'in kızlarında ki salayet ve ulviyet hidmetigösteren bu manzara bize sevinç yaşları döktürüyor. Sabır ve dindar Müslüman kadını vazifesini yapıyor. Başında örtüsü başucunda kıratı, elinde mücahitlerin elbise levazımı... Dikişten örgüden ancak Allah'ına ibadet secde-i niyaza koşmak için ayrılan Müslüman kadınlığı yarın mükâfatını görecektir. Onunla birlikte bütün melekler, İslam'ın halası, İslam asametinin vakaya ve talibesi için Allah'a yalvarıyor. Bugün kalbi yalnız zafer İslam hissi ile çırpınan dudakları gazayı İslam'ın muzafferiyetini beklemekle asi ve münkassai ve ibadetle yüzü solgun bu Müslüman ana ve hemşeriler inşallah yarın büyük bir halasa göğün nurlarıyla karşılayacaklar.

Biz her Müslüman her Müslümanın lisanından tekrar ediyoruz: Daha fazla fedakârlık edelim. Biz koşarken dünya titresin, biz çalışırken mücahitler düşman cengahınakoşsun.

Can veriyoruz daha verelim... Zaten Müslüman malını, mülkünü böyle gün için kazanır. Daha sonra çok fedakârlık edelim.

Bugün ölürsek yarın yaşamak bizim, bugün verirsek yarın kazanmak bizim... Dünya bizim... Vazifelerimizde fazla fedakâr olursak cennet bizim. Ölümüne koşan öldürür... Ölüm isteyen yaşar...

ŞU'ÛN

Misafirlerimiz

Muhterem misafirlerimizin şehrimize mevasılatları büyük nazahirata badi olmuştur. Misafirlerimizi Vali âlimiz Muammer Beyefendihazretleri refakatlerinde erkânı hükümet ve eşraf bulunduğu haldeistikbal buyurmuşlardır. Sevgili izcilerimiz ve Sultani Darul Muallimin, Sanayi, Numune, Kızılırmak mektepleri talebesi ta uzaklardan rasa-i istikbali ifa etmişler ve milli ve vatani teraneler, mehie nutuklarla Sivas'ımızın ilkanda bir hayat hamaset yaşatmışlardır. Bu ihtifalde irad olunan nutukları derece sunanlarımız gayri müsait olduğundan yalnız izci ve mekteplilerimizin masum kalplerimizden doğan dualarını kardeşlerimize arz ediyoruz:

Ulu Allah'ımız! Yeryüzünde ki insanlar senin fermanı ulûhiyetini çağıran İslam dinine, büyük kıratımıza hakaret etmek isteyen düşmanlarımızla cenk eden bizleri sen muzaffer eyle yarabbi! Amin !...

Hazreti Muhammed'in halifesine silah çeken şakileri sen kahr eyle yarabbi! Amin!... Senin hak dinini tek mil varlığıyla müdafa etmek isteyen Müslüman kollarına sen yardım eyle yarabbi! Amin!...

Moskof, İngiliz, Frenk haçları altında esir olan milyonlarca Müslümanları kurtarmak için kan, can feda eden kardeşlerimizi muzaffer eyle yarabbi! Amin!...

Karanlıklarda bile insanlar, selamet yolunu gösteren hilalimizin nurunu söndürmeğe kasd eden kara yürekli düşmanlarımızı yok etmek isteyen mücahitlere Nusret ihsan eyle yarabbi! Amin!...

Ey Halik Zışan!

İngiliz beytullahı olarak ticaretini alt etmek istiyor. Frenk bugünkü İslam kardeşleri kahr ettiği yetmiyor gibi daha milyonlarca Müslümanı esir etmek, peygamberler diyarına ayak koşmak istiyor.

Moskof Müslümanlığın can evine el uzatıyor.

Biz bu düşmanları ezmek istiyoruz. Nusret senden, zafer senden, arn ve inayet senden yarabbi! Amin!...

Kuran'ı Celile'mizi mahzun Müslüman diyarlarına götürmek, haçlar, çanlar altında titreyen ve ağlayan harap minare ve mabetlerimizi kurtarmayı ve kafar elinde zebun, hain ellerde esir hemşeri ve kardeşlerimize ulaşmak için silahlanan mücahitlerin topları gürlesin, kılıçları parlasın, kurşunları düşman yüreğine düşsün yarabbi! Âmin!

Solgun Müslüman yüzlerini güldürmek, perişan İslam yurtlarını şenlendirmek, beytullahını düşman eline düşürmemek için bere kâh İclal'ine yalvaran bu temiz yürekli Müslüman yavrusu kullarının duasını sen kabul eyle yarabbi! Âmin. Yarabbelalemin.

Yeni Matba-i Vilayet

Dört beş ay evvel inşasına başlanılan yeni vilayet matbâsı bir aya kadar hitam bularak resmi keşadı icra edilecektir.

Matbâa merkez ve mülhakatta kiemiriye ve yeni mektepler inşaatı ile birlikte seferberlik zamanında vücuda gelmiştir.

Resmi keşadı da Türklerin İngiliz, Moskof, Frenk gibi üç kocaman ve hain düşmanla cenk ettikleri zaman tesadüf ediyor. Düşmanlarımızı çatlatacak bir vaziyetimizde budur.

Top ve tufeklerimiz hudutta azap aci gibi goguslerinde patlarken harim vatanda mekteplerimiz, vesait her kanimiz tekemmul ediyor. Harbinhamiyetli goklerde dalgalandirdigi hicanfedakari, endise-i istikbal ve irfanla metafikdir. Iste merkezde darul muallimimiz bir keşana gibi (37/2) yükseliyor, hasta hanemiz bir abideyi insaniyet şeklinde teecessüm ediyor, Kızılırmak iyi bir daireye birleşiyor, caddelerimiz genişliyor, mekteplerimiz çoğalıyor. Bunları düşünürken huduttaki mukaddematızufur daha büyük sevinçler veriyor. Çünkü hal ve istikbal kucaklanmış oluyor.

Matba-i vilayetin kapısı üzerine vadi edilen kitabe bu fikir ve duyguları tamamıyla ifade etmekten de kitabede nizamen tarihi manzume hiçbir şey yoktur. Sadece ve aynen şöyledir:

Vali vilayet Ahmet Muammer Beyefendihazretlerinin asarı celilelerindenmatba-i vilayet hudutlarda harp ve cidal, uzutunda ilim ve irfan. Sene 1332- 1330

Şehrimiz Belediye Reisi ve Eşrafı Tarafından Çekilen Telgrafnameye Gelen Cevap:

Atar müddet ve mehadetinimebeşşir olarak refikayı kiramınızlabiliştirakikesbde buyurulan telgrafnameleri yedi izaza vasıl oldu bu babdamesruf buyurulan umumu mahsusalarıbariy şükranı azimdir. Cenabı Hakkın inayet semdeniyesinemesetden ve müttehid ordularımızın muvaffakiyeti duasına terdifen bil netice selamet ve istirahatumumiyeninisticlayınıtedri ve niyazla mukabilenmukaddimihtiramam eylerim.

Avusturya ve Macaristan devletinin Dersaadeti sefiri Marki Pallavicini

TÜRKİYE-İTTİFAK MESELESİ

Avusturya imparatorunun telgraf ve cevapname hümayun

Avusturya-Macaristan İmparatoru Fransuva Josef hazretleri, zatı hazret mevakineye sureti atide münderiç telgrafnameyi irsal eylemiş ve tarafı hümayunda yine sureti anıda münderiç bulunan telgrafnameyi cevabı İmparator Fransuva Josef hazretlerine şerefi keşide buyurulmuştur.

İmparator Fransuva Jozef'in telgrafnamesi şerefini ve menafi aliyesinimüdafaya mecbur kalan devleti Osmaniye'nin Avusturya-Macaristan ile müttefik Almanya tarafını inzam eylediği şu tarihi hengâmede vatanın nemayeti ve şan ve şevketi uğrunda azim ve merdananıda müttehit ordu ve donanmalarımızın müşteriken savleti mücahede ile his ettiğim mahzu vaziyet fevkaledeyi zatı şahanelerine iblağa müsaraat ederim.

Donanmayı hümayun bedayetharekâtında istihsal eylediği muvaffakiyeti, düşmanlarımızın sebebiyet vermiş olduğu iş bu harp de ordularımızın tamamen muzaffer olacaklarına ve milletlerimize şanlı bir istikbal refah ve saadet temin edilmiş olacağına kalu haber ad eylerim.

Cevapnamei Hümayun

Lütfen kesbde buyurulan telgraf nameyi mahzu vaziyet kâmile ile aldım. Aun ve inayet yarıya ve hakkımın bahş eylediği kuvvete istinaden hasmayı müşteriğahımız tarafından açılan muhsamatı kabul eyledim. En mukaddes hukukumuzun müdafası için ordularımızın Avusturya-Macaristan ve Almanya'nın şanlı ordularıyla birlikte muharebe eylediğini görmekle benimde son derecede mahzuz olduğumu zatı hükümdarlarına temin ederim. Halik azimüşşanın silahlarımıza muvaffakiyet ihsan buyurarak bizi müstenedbiladil olan devamızda muzaffer edeceğine ümidim kavidir.

Hatime-imakal olarak Avusturya-Macaristan ordularının muvaffakiyetini fevkaledede takdir eyler ve muzafferiyetimize samimane dua eylerim.

Osmanlı Harbiye Nazırı Celili Enver Paşa Hazretlerine

Hükümeti Osmaniye'nin bizim hak ve medeniyet uğrunda açtığımız harp e kemali cesaretle iştirakinden ziyade memnun ve mesrur olarak zatı nazarı intibahlarını müttelik düşmanlarımıza karşı harp ile ihrazı zafer edecek olan şanlı bir ordunun saiki hakikisi olarak selamlarım. Donanmayı Osmaniye'nin muvaffakiyeti hissiyesini bir kolu hayır inayettir. Ve bu sebeple zatı nazarsenahebleriyle kuvve-ikemaliyesi sayesinde kısa bir müddet zarfında böyle kabiliyetli bir kuvvei bahriye ihraz eden Cemal Paşa hazretlerini tahtı emrimde bulunan kavayi beriye ve bahriye namına an samel kalp tebrik eylerim.

Arşidük Karid Rabih Avrupa Kavayı Beriye ve Bahriye Başkumandanı Arşidük Karid Rabih Hazretlerine

Tebriğat ve teveccühat aslanlarına karşı teşekküratıhamika ve samimayi takdim eylerim. Hak ve insaniyet düşmanlarına karşı harp eden bizleri ve dost silah arkadaşlarımızı kadiri mutlak muvaffak buyursun. Cenabı hak bizleri ittihat ve fedakari ile döğüşerek ihrazına çalışdığımız zafere isal eylesin. Biz milyonlarca masumiyetin hürriyetini istihsal için kemali emniyetle silahlarımıza sarıldık.

Osmanlı Ordu ve Donanmayı Hümayun Başkumandan Vekili Enver:Avusturya Kuvayi Beriye ve Bahriye Başkumandanı Arşidük Karid Rabih Hazretlerine Enver Paşa hazretlerine gönderilen telgraf name donanmayı hümayunun muvaffakiyetle icra eylediği hareket dolayısıyla tarafınca tebnaillerinden hakkımda irad buyurulan beyanat

alıcenaplığına karşı teŖekkürattakdim eder ve aynı zamanda haŖmetli imparator ve kral hazretlerinin Ŗehrangir ordu ve donanmasının muvaffakiyetini temenniyatkalbiyesini tekrar eylerim.

Osmanlı Bahriye Nazırı Ahmed Cemal

HAK VE ZULÜM MUHAREBESİ

Telgrafları

13 TeŖrin Evvel sene 330

PadiŖahımız beyannamei hümayunu ile ehli İslam'ı cihada davet buyurmuŖlardır beyannamede Türkiye'nin Beyler felek dairesinde yaŖamakta iken Rusya, İngiltere, Fransa'nın taarruzuna ve muhasemetine maruz kalması üzerine AlmanyaAvusturya-Macaristan ile ittifaken silaha sarılmağa mecbur olduğu bu tevessül etmediğimiz cihat ile asırlardan beri hilafet ve Türkiye'nin mahvına çalıŖan düşmanların mazeretlerine nihayet verileceği ve askere hitaben fetvayı Ŗerife ile cihadı ekbere davet olunan 300 milyon Müslüman'ın hayali muzafferiyetimize bağlı olduğu bir vakitler dünyayı titretmiŖ olan Osmanlı ordularının hayrul halifeleri bulduklarının unutmamayı ve bu cihattan Ŗanlı devlet olarak çıkacağımız izah edilerek gazanihaye olmuŖtur. Harbiye nazırı dabeyanname ile mühim bir surette askeri vazifeye davet etmiŖ ileri daima ilerlemeğe zafer, Ŗan, cenneti Ŗehadet ileridedir demiŖtir.

MUZAFFERİYET

Harbiye nezaretinden harbe dair icmal namesi Ruslara ayın on dokuzunda ilanı harpsiz beŖ kol ile hududumuzu aŖmiŖlar. Askerimiz Ruslara telefata verdirek çekilmiŖlerdir. Dört gün sonra Rus süvarileri köprü köyüne gelmiŖlerdir. Süvarimiz bunları püskürtmüŖlerdir. Yirmi beŖte askerimiz taarruza geçmiŖ yirmi altıda Rusların dört piyade bir topçu alayları bir süvari fırkası tarafından müdafaa olunan mevziyi almıŖtır. Yirmi dokuz sabahı askerimiz yine taarruza geçerek mühim düşman mevziyi olan Köprü Köyü ve katı mühimayı almıŖtır. Otuzda askerimiz galip olmuŖtur. Ŗimdi düşmanı takip ediyoruz bu harp de Ŗanlı askerimiz büyük kahramanlıklar göstermiŖtir.

Bütün Trabzon hududundaki Rus Karagüllelerini baskın ederek aldık. Kıtaatımız Batum istikametinde üç saat Rusya içerisinde.

Köprü köyü muharebesinde mağlup olan Ruslar 4000 maktül, o kadar mecruh vermiŖlerdir. Askerimiz 500 esir, 10000 tüfenk, kilitli cephane almıŖlardır. MüŖkülata

mevkiye muhalefet hevadannaşı ihata kollarımız düşmanı tamamen çevirememişler. Kıtaatımız düşmanı kovalıyor.

Dün İraniler büyük bir miting yapmışlar. Nutuklar söyleyerekbütün Müslümanlarla Hinduların Osmanlı ordusu sayesinde ecnebi boyunduruğundan kurtulabileceklerini beş milyon İranlının Osmanlılarla müttefik olduklarını beyan etmişler. Rusya'nın İran'daki mazlumunu protesto ile elihlerle sefaretlere gitmişlerdir.

Osmanlı

Sivas vilayet matbaasında tab olunmuştur.

3.11. 38. Sayının Transkripsiyonu

KIZILIRMAK

(Numara 38)

(İkinci sene)

Mahalli-i idaresi: Sivas İttihat ve Terakki Kulübü

Abone bedeli Sivas için senelik 40 kuruştur.

Müdür-i mesul: İbrahim

Haftada üç defa çıkar: Siyasi, içtimayi, iktisadi, ebedi Türk gazetesi.

Mülhakat ve taşra için 45 para.

Gazeteye konulmayan yazılar geri verilmez.

Faideli yazılar kabul ve neşredilir.

Nüshası

On Para

38/1

Sivas(2 Muharrem sene 1333)

Cuma (7 Teşrin evvel sene 1330)

(20 Teşrin sani sene 1914)

CİHAT FETVALARI 3 TEŞRİN EVVEL SENE 330

İslam aleyhine tahacim ada vafı ve memalikiİslamiyenin gasp ve garatı ve nakusİslamiyenin sabi ve esir idealleri müttehakak olunca padişahı İslam hazretleri nakiralem suretiyle cihadı emrettik de (inkâr ve ahkafen) eleh ayeti celilesi hükmü menfince kafei Müslim'in üzerine cihat farz olup genç ve ihtiyar piyade ve süvari olarak bilcümle aktardaki Müslim'in malen bedenen cihada müsaraat eylemeleri farzı ayın olur mu (elbehrab erleri)

Kitabelfakiruileyhitealahayribinavnielerkubi afi anha

Bu surette el yevmu makam hilafeti İslamiye ve memalikiMahRuse-i şahaneye sefaini harbiye ve asakiriberyesiyle hücum etmek suretiyle hilafeti İslamiye ye adı ve nezubillahiteala nuru ali İslamiyet'in itfa ve imhasına sai buldukları müttehakik olan Rusya ve İngiltere ve Fransa ilemain ve zahir olan hükümetlerin tahtı idaresinde bulunan kafei Müsliminin dahi mezkur hükümetlerin aleyhine ilanı cihat ederek bil fasıl gazaya müsaraat eylemeleri farz olunur mu.(elbehrab erleri)

Kitabelfakiruileyhitealahayribinavnielerkubi afi anha

Bu suretle maksudun husulü cemi Müslim'in cihada masaraat etmelerine mütevekkif iken bazıları nevzubillahitealatehallüf etseler tehallüflerimasiyetiazime olup gazap Allah'ı ve bu masiyetşeniatın cezasına müstehak olurlar mı?

(elbehrab erleri)

Kitabelfakiruileyhitealahayribinavnielerkubi afi anha

Bu suret de hükümeti İslamiye ile muharebe eden hükümet mezbura ahali İslamiyesinin kendilerini kanlı ve hatta cemi ailelerini mahv ile ikrah ve icbar edilmiş olsalar bile hükümeti İslamiye asakiriyle muharebe etmeleri şeren haram kat'i ile haram olup kabil olmalarıyla narı cehenneme müttehak olurlar mı.

(elbehrab erleri)

Kitabelfakiruileyhitealahayribinavnielerkubi afi anha

Bu suret de harbi hazırda İngiltere ve Fransa ve Rusya, Sırbıya ve Karadağ hükümetleriyle zahirlerinin tahtı darahlerin de olan Müslümanların hükümeti seniye İslamiye ye main bulunan Almanya ve Avusturya aleyhine harp etmeleri hilafeti İslamiyeninmazereti muceb olacağından ismi azim olmağla azabı elime destehak olurlar mı.

(elbehrab erleri)

Kitabelfakiruileyhitealahayribinavnielerkubi afi anha

Sivas Vilayet Celilesine

Dini mubin İslam'ın ad ve hükümeti senie Osmaniye'nin düşman kadimi olan hükümeti malumenin hilafeti mecelle-i İslamiye ve devleti aliye-i Osmaniye ye karşı izhar eyledikleri adavet gösterdikleri hücum ve savlete binaen nakirialem suretiyle bil umum müslimineterettüb eden farıza-ı cihat hakkındaki fetvayı şeriye bil aya derç edilmiş olmağla kadı ve müftü efendiler ile ulemayı kirama davet olunarak kemali ihtifal ile muvakimünasebe de kırat ettirilmesi ve ahkâmı mesifasının ehli İslam'a ifham olunması mütemmenad.

.....

SİYASİYAT**Ufuklarda Sevimli Parıltılar...**

Avrupa'da dört ay evvel başlayan muharebe önüne gelen her şeyi kırıp devirerek devam ediyor, medeniyetin asarı milletlerin hakkı, efradın huzur ve sükûnu pamal oluyordu. Kızılıрмаğı takip eden kardeşlerimizce malumdur ki ahval şimdiye kadar hiç aydınlanmamış, daima bir perdeyi ağlak altında kalmıştı.

Almanlar daima galip oldular. Yedi milyonluk Belçika hükümeti ve ülkesi Alman ordularının sataveti önünde silindi ve galip oldu. Fransa'nın şimal eyaletleri hala Almanlar elinde. Şimdiye kadar muvaffakiyet hep Alman ve Avusturya tarafında kaldı. Fransa bozulmuş orduları, kırılmış maneviyatı ile daima kendini müdafaa vaziyetinde... Meşhurâlem İngiliz donanması ise bu şan korkuluğu gibi bekliyor. Almanların cevriye cüretkâr gemileri nerede İngiliz gemisi görse cenup harbe tutuşuyor ve mutlak galip geliyor; İngiliz zırhlıları batıyor. İşte bu güne kadar dillerde destan olan İngiliz donanmasının vaziyeti böyle kaldı.

Bu yüzden İngiltere efgarında donanmaya karşı emniyetsizlik, muharebenin neticesine ait ümitsizlik başladı.

Tekmil insaniyetin ve medeni âlemin büyük emeline gelince: insanlığı ve medeniyeti ve hissi Rus tetalinden kurtarmak ve bu zalim arkı tekün merteye zarar vermeyecek bir had ve hududa tıkmak... Şimdiye kadar Ruslar üzerinde Almanların şark orduları müthiş galebelere kazandı. Yüzbinlerce Rus evladı öldü, yüzbinlerceside esir oldu. Ancak ne dimağı ne de kalp ve hayat itibariyle insanlık için hiçbir kimse olmayan bu insan sürülerinin ortadan kalkması neticeyi yaklaştırmıyordu. Rusya'yı Rusya yapan cenub eyaletleri; en iyi askerini en çok erzak harp mevkıda yollayan Karim, Kafkasya, Basar, İyasgun içinde idi.

İşte insanlığın vahşetle, medeniyetin zalim ile olan bu muharebesinde en kuvvetli sözü Osmanlı ordu ve donanması haykırdı. Ve Osmanlı donanmasının Karadeniz de ilk attığı mermiler tekmil ufuklarda insaniyete müjdeler veren şealetler parlattı. Şimdi Rusya varlığı medyun olduğu Karadeniz hususunun müdafaası endişesi ilekarardır. Moskof kıvraniyor.

Moskof dostu, İslam düşmanı İngiltere'nin halide Türk ve Müslüman salahının parladığı günden beri büsbütün felaketli oldu. Zorla veya minnetle Hindistan'dan gemilere doldurup getirdiği Hintli askerle Fransızların kırılmış mezuyatına kuvvet vermek isteyen İngiltere şimdi Süveyş kapısının kapanması, Mısır , Hindistan'ın iğtişası korkusuyla titriyor. Ve bu korkusu az zamanda tahakkuk edecek. Osmanlı ordusu şimdi Mısır hududundan menziller kilometre içerdedir. Artık netice yaklaşıyor, Mısır daki Müslümanların sadayı davet ve ihyakını kurtarınca ordumuz işitiyor, Mısır Müslümanları, dünyanın en ulvi en güzel musikisi olan Osmanlı borularının sesleriyle vecde geliyor. Yakında donanmasıyla cihangir (!) İngiltere Osmanlı topları, (Allahuyensuru sultanına) nidaları karşısında çıldıracak...

Kafkasya'da ordumuz ilerliyor, Karadeniz de donanmamız Rus teknelerini ortadan kaldırmak için mehabetle geziyor.

Ey Müslüman ve Türk! Tarihinde her zaman senin büyük işlerin vardı. İşte bugün alemherç ve merç olurken yine vakaya sen hâkim oluyorsun. Yine senin daima zulmüne karşı çekilen kılıcın tarihi yine bir fasıl hak edecek!..Mahzuz mücahit! Padişahın gaza emrini şeyhülislamın cihat fetvasını verdi. Bin yüz seneden beri gelip geçen Müslümanların ruhları senin için dua ediyor. İleri! Senin önünde demirler mi dayanır. Senin yoluna dağlar mı durur. Bak! Şehitler kırmızı kanlarla süslenmiş ve dudaklarıyla bana: İleri, diyor.

Unutma kanları henüz kurumadı ve bu yalaları henüz kulakalrından gitmedi; Balkanda kirletilen Müslüman kızları, yakılan, şehit edilen ana ve kız kardeşleri:

İleri, İntikam! Diye yalvarıyor. Ve gurur böyle günlerde mübahdır. Senin silahın görüldüğü günden beri dünyada gitti. Din düşmanları titriyor. Mağrur ol... dinine, vatana ve arkana güven... Allah emir ediyor: peygamber emir ediyor. Halife davet ediyor. İleri!

Senden din ve millet, üç asır evvel padişahın tahtına yüzler süren Moskof ve Frenk ve İngiliz düşmanlarını edip ederek yine itaat getirmek bekliyor.

Fetvayı Şerifenin Kıratı ve İhtifali Azim

Gazetemizin cebhe-i ihtiramını tezyin eden cihat fetvaları evvelki gün dairci hükümet pişgahında bekleyince emsalinin tazim ve iştiyakı içinde okundu.

Bu resmi muazzamda Vali Aliyemiz Muammer Beyefendi Hazretleri ile kumandan paşalar hazreti ve erkânı mülkiye ve askeriye hazır bulunmuşlardır.

Saat altıya doğru ulemayı belde başlarında Kadı Efendi hazretleri bulunduğu halde dost tazimlerinde bir atlas derununda fetvayı şerife olduğu halde meydana geldiler. Asakiri ve mektep talebesi safiyesine ihtiram oldukları halde fetvaları okundu. Münakiyen mebus muhterem faziletli Hoca Emin Efendi tarafından bir duayı balığ kıraat edilerek sınıra sevk dervinle emin havan oldular.

Bu duadan sonra sevgili izcilerimizdenvadia hamasetle hayatı umumiye ye tercüman olan dualarını okudu. Herkes ağlayarak iştirak ettiler. Meşakken yine izci ve mekteplerimizin dini ve milli teraneleriyle merasimi hitam verildi. Tekmil Sivas cihadı mukaddes yedi yaşından yetmiş yaşına kadar iştirak etmeğe karar vermiştir. Herkes varını yoğunu İslam düşmanlarını kahr ve tedebür içeren kadaya ahd etmiştir.

Mücahitlerimiz İçin...

Vilayetin merkez ve mülhakatında hama anud bir mesai var: hükümetin ordunun levazımı hakkındaki faaliyet fevkaladesi karşısında teknil ahali büyük bir gayret ve fedakârı ile çalışmaktadır. Her evde sevgili mücahitlerimize çoraplar örülüyor, mintanlar, eldivenler hazırlanıyor. Mini mini çocuklarımız bile bu uğurda fedakârlık etmektedir. İnyet mektebi talibatı levni küçük hanımlar hedayayı şetaie hazırlamaktadır. Hazır edilen hediyelerden şimdiye kadar yüz binlercesi sevk edilmiş ve tezyidi için vali mücahidimiz Muammer Beyefendi hazretleri tarafındantenalim ve tektirine itina buyrulmakta bulunmuştur.

Bütün mezayayı ilmiyesinde başka yerde harp ve cidale Balkanlarda bizzat iştirak etmiş olmakla müttehiz kahraman bir vali başında buldukça Sivas vilayetinin aziz askerlerimiz için izamı müesser hamiyeti bezel edeceğine şüphe yoktur.

Kızılırmak Mektebinde...

Sivas mektepler muallimleri bu haftaki içtimailerini herValimiz Muammer Beyefendi hazretlerinin huzurlarıyla akd etmek şerefine nail oldular. İçtimai üç saat devam etmiş ve tarafı sami vilayet penahiden ve sayayı içtimaiye ve yüşadat burada bulunmaktadır. Gelecek içtimaite itibaren muallimler tarafından terbiye ve talip de ki gayeye dair beyanatta bulunacaktır.

Muvasılat ve Azimet

Almanya devletinin Erzurum Konsolosu Bey dün şehrimize muvasılat ederek bir gece kaldıktan sonra Erzurum'a müteveccihen seyahatine devam etmiştir. Sivas vilayeti nakışı nam ediyor.

HAK VE ZULÜM MUHAREBESİ

Telgrafları

7 Teşrin sani sene 330

Donanmamızın takibi üzerine Rus donanması ikiye ayrılmış zırhlılar Sivastopol'e torpidolar başka limanlara kaçmışlardır. Köprü köyünde Osmanlıca kahramanlık gösterip 1905 rakamlı tabyayı süngü hücumuyla alan piyade alayı sancağına altın gümüş imtiyaz madalyaları verilmiştir. Hükümetimiz düşman devletlerinin mekteplerini zapt ile bunları resmi mekteplerimize nakl etmiştir. Necef ve Kerbelada ki caferiye müçtehitleri beyanname ile bütün Müslümanları cihada davet, ordumuza kan, canla muvanet etmelerini ilan etmişlerdir. Sırbistanın son içtimai pek geleyanlı olmuştur. Muhtelif partiler Makedonya'nın işgalini istemilerdir. Bulgaristan'ın hareket edeceği muhakkak görülüyor.

7 Teşrin Sani Sene 330

Ayın dördünde askerimiz Artvin civarında ki düşman karakollarını süngü hücumuyla zapt etmiştir. Ruslar zayıatı külliye ile kaçıyorlar. Kafkas hududunda Rus kuvveyi külliyesi ile muharebe devam ediyor. Askerimiz Rus toprağında bulunan nemyanmevkinde Rus ordusunu mağlup etmiştir. Ruslar çok telefata vererek cevruh suyunun öbür tarafına kaçmışlardır. Lehistan da kat'i muharebat başlamıştır. Vaziyet Almanlara izaaddidikavında da Fransız 20000 telef vermişlerdir. Sırb hükümeti eskiye gelmiştir.

OSMANLI

Sivas vilayet matbaasında tab olunmuştur.

3.12. 39. Sayının Transkripsiyonu

KIZILIRMAK

(Numara 39)

(İkinci sene)

Mahalli-i idaresi: Sivas İttihat ve Terakki Kulübü

Abone bedeli Sivas için senelik 40 kuruştur.

Müdür-i mesul: İbrahim

Haftada üç defa çıkar: Siyasi, içtimayi, iktisadi, ebedi Türk gazetesi.

Mülhakat ve taşra için 45 para.

Gazeteye konulmayan yazılar geri verilmez.

Faideli yazılar kabul ve neşredilir.

Nüshası

On Para

39/1

Sivas(8 Muharrem sene 1333

Perşembe(13 Teşrinisani sene 1330

(29 Teşrinisani sene 1914

Halife ve hakan hazretlerinin ordu donanmayı hümayunlarına beyanname-i melükaneleri...

Padişah efendimiz diyor ki? Bu cihaddan mazisinin zararlarını telafi etmek şanlı ve kavi bir devlet olarak çıkacağıımıza eminim...

Ordu Donanmamız

Düeli, muazzama arasında harp ilan edilmesi üzerine her daimve haksız tecavüzlere uğrayan devlet ve memleketimizin hukuk ve mevcudiyetini fırsatçı düşmana karşı icabında müdafaa idebilmek üzere sizleri silah altına çağırıştım bu suretle sulh bitaraflık içinde yaşamakta iken Karadeniz boğazına torpil koymak üzere yola çıkan Rus donanması talim ile meşgul olan donanmamızın bir kısmı üzerine ansızın ateş açtı hukuk beynelmilele muğayyir olan bu haksız mücavizin Rusya cenabından tahsisine intizar olunurken gerek meşkûr devlet gerek müttelikleri İngiltere ve Fransa devletleri sefirlerini geri çağırarak suretiyle devletimizle münasabet siyasiyelerini kati ettiler. Mütakiben Rusya askeri şark hududumuza mücavez etti.

Fransa ve İngiltere donanmaları müştareken Çanakkale Boğazına İngiltere gemileri ... top attılar. Böyle yekdiğerini veli eden hainane düşmanlık anları üzerine öteden beri arzu ettiğimiz sulhu terk ederek Almanya ve Avusturya-Macaristan devletleri ile müttefik münafi meşvuamızın müdafa için silaha sarılmağa mecbur olduk. Rusya devleti üç asırdan beri devlet aleyhimize mülken pek çok zararlara uğratmış şevket ve kudret mayamızı artıracak intiba ve tecdit asarını harp ile ve bin türlü hile ve desais ile her defasında mahve çalışmıştır. Rusya İngiltere ve Fransa devletleri zalimane bir idare altında inlettikleri milyonlarla ehli islamın diyaneten ve kalben merbut oldukları hilafet muazzamamıza karşı hiçbir vakit suifikir beslemekten fariğ olmamışlar. Ve bize müteveccih olan her müsbet ve felakete müsebbib ve muharrik bulunmuşlardır. İşte bu defa tevessül ettiğimiz cihadı ekber ile bir taraftan şanı hilafetime bir taraftan hukuki saltanatımıza karşı ikaa edilmekte olan inşa taarruzlara inşaallahu teala ilelebet nihayet vereceğiz. Avun ve inayeti bari ve mededi ruhaniyet peygamber ile donanmamızın Karadeniz’de ve cesur askerlerimin Çanakkale ve ile Kafkas hududunda düşmanlara vurdukları ilk darbeler hak yolundaki ilk gazamızın zaferle tenevvüc edeceği hakkında ki kanaatimizi tezmid eylemiştir...

Bugün düşmanlarımızın memleket ve orduların müttefiklerimizin pay celadeti altında ezilmekte bulunması bu kanaatimizi temid eden ahvaldendir.

Kahraman askerlerim dini mübinimize ve vatan azizimize kast eden düşmanlarımıza açtığımız bu mübarek gaza ve cihat yolunda biran azimle sebat ve fedakârlıktan ayrılmayınız. Düşmana aslanlar gibi sebat ediniz. Zira hem devletimizin hem fetvayı şerife ile cihad ekbere davet ettiğim 300 milyon ehli islamın hayat ve bekası sizlerin muzafferiyetinize bağlıdır. Mescidlerde, camilerde, kabetullahta huzuru rabbül âlemine kemali evvel ve istiğrak ile müteveccih 300 milyon masum ve mazlum mümin kalbinin dua ve teminiyatı sizinle beraberdir. Asker evlatlarım bugün ahdinize teterettub eden vazife şimdiye kadar dünyada hiçbir orduya nasip olmamıştır. Bu vazifeyi ifa ederken bir vakitler dünyayı titretmiş olan Osmanlı ordularının... Olduğunuzu gösteriniz ki. Düşman, din ve devlet bir daha mukaddes topraklarımıza ayak atmağa kabetullahı ve mirkad münevver nebiyi ihtiva eden rızayı mübareke Hicaz, Yemen istirahatını ihlab-icüret edemezsin. Dinini vatanını namusunu askerini silahıyla müdafa etmeyi padişah uğrunda ölümü istihkar eylemeği bilir.

Bir Osmanlı ordusu ve donanması mevcut olduğunu düşmanlara müesir bir surette gösteriniz. Hak ve adalet bizde zulüm ve udvan düşmanlarımızda olduğundan

düşmanlarımızı kahretmek için cenabı adil mutlakın inayet sadaniyesi ve peygamber zışamımızın imdat maneviyesi bize yar ve yaver olacağından şüphe yoktur. Bu cihattan mazisinin zararlarını telafi etmiş şanlı kavi bir devlet olarak çıkacağımıza eminim. Bugünkü harpte birlikte hareket ettiğimiz dünyanın cesur ve muhteşem iki ordusuyla silah arkadaşlığı ettiğimizi unutmayız. Şehitleriniz şühedayı halifeye müjdeyi Zafer götürsün. Sag kalanlarımızın gazası mübarek ve kılıcı keskin olsun.

22 Zilhicce Sene 332 ve 20 Teşrinevvel Sene 330 Mehmed Reşad

Başkumandanlık vekâletinin Beyannamesi fedakâr ordumuzun vazifei Aliye Mukaddesesi

Arkadaşlar!

Sevgili başkumandanımız halife Zışam efendimiz hazretlerini iradeyi seniyelerini tebliğ ediyorum. Allahın inyeti ve peygamberin imdadı ruhaniyesi ve mübarek padişahımızın hayır duasıyla ordumuz düşmanlarımızı kahr edecektir. Bugüne kadar karada ve denizde zabıt ve asker kardeşlerimin gösterdikleri kahramanlıklar düşmanlarımızın perişan olacaklarına en büyük delildir.

Ancak her zabıt her asker Osmanlıdır ki harp meydanı fedakârlık meydanıdır. Orada hangi asker daha ileri atılır hangi asker düşmanın şarapnel ve kurşunlarından yılmayarak ayak direr son güne kadar sebat ederse o asker mutlaka kazanır. Tarih şahittir ki Osmanlı askerinden sebatlı Osmanlı askerinden fedakarhiçbir asker yoktur. Hepimiz düşünmeliyiz ki başımızın ucuna peygamberimizin ve sahabeyi güzin efendilerimizin ruhları uçuyor. Şanlı babalarımız başlarımızın ucunda bizim ne yapacağımıza bakıyor. Eger onların hakiki evladı olduğumuzu göstermek bizden sonra geleceklerin lanetlerinden kurtulmak istersek çalışalım.

Zincir altında inleyen 300 milyon islam ve eski vatandaşlarımız hep bizim zaferimize dua ediyor. Ölümünden kimse kurtulmayacaktır ne mutlu din ve vatan yolunda şehit olanlara...

İleri! Daima ileriki zafer şan şahadet cennet hep ileride ölüm ve zillet geridedir. Mübarek ve mukaddes şehidlerimizin ruhuna fatiha...

Padişahım çok yaşa...

Başkumandan Vekili ENVER

39/2

SİYASİYAT

Düşmanlarımızın En

Aciz İngilizler

Rus, İngiliz ve Fransız hükümetlerinin nihayet bizide silahlarımızla iştiraka mecbur ettikleri büyük muharebe insaniyet âleminde milletlerin ve hükümetlerin kabiliyet ve fitratlarını ortaya koyan bir imtihan oldu. Bu imtihanda istila feci hükümler daima gaib ediyor. Onlar harp de aciz ve maglup... Ahlak ve kabiliyet ruhiye itibariyle de bin sefil daha harbinbaşlangıcında bir cinayetin adi ve şahsi bir kan davasının setr ve iptali namına ortaya atılan bu üç devlet hak ve medeniyet namına hareket eden devletlerin orduları o günde daima gerilemeğe mecbur kaldılar. Milyonca insanın kanı dökülmesine ve yine o kadar asilerin perişan ve müzmahal olmasına sebep olan bu muharebeyi kendileri açtıkları halde şihar ve fitratları ihtiras ve vahşet olduğu için nefislerine kendi varlıklarına güvenemediler. Daima Rus, Fransızın parasına İngilizin gemilerine Fransız Rusların hayvan sürüsü kadar kıymetsiz askerine İngilizin himayesine bel bağladı. İngilizlerde bu şekavet hatasının korkak ve aciz bir uzvu oldular. İngilizlerin ne kadar sefil münevfir millet bir halk olduğunu bu harp ortaya koydu. İngilizler harp e hem müttefikleri olan Rus ve frankların ezilmesinden hemde Alman ve Avusturyalıların yorulmasından istifade etmek hesabına kisanesi ile girdiler. Yoksa dünyada İngilizlerin hiçbir hak ve kuvveti yoktur ki onlara yüzlerce milyon insanın diyanet ve milletlerden mahrum ederek idare etdire bilsin... İngilizler başka milletler gibi sağlam ve menbei ruhtan gayesi semalarda başlayan bir mefkura sahibi değildiler. Onların mefkûresi eger buna mefkura demek caizse başkalarını... Zayıf düşürdüğü milletleri ezmek hürriyetvicdaniyelerinehürriyetfikiriyelerineve nihayet inkişaf iktisadîyelerinetadi ederek elleri altında tutmak ve onlara zorla satıcılık bezirgânlık etmekten ibaretti. Böyle bir gayeye işte bir milleti sevk edecek manevi kuvvetler ve onların muhselası olan vatan muhabbeti olamazdı. Onun için İngilizler meramlarını ruh ve vicdandan çıkan kuvvetlerle değil makinelerle müdafaya ve münasebetlerinden şeref ve namus değil haine ve ahlaksızlığı rehber edinmeğe mecburdurlar.

Her aciz ve ahlaksız gibi İngilizlerde bu harp de böyle hareket ettiler ve haledde öyle hareket ediyorlar. Koca koca zırhlıları ancak bir iki macar gemisini batırabiliyor.

Dünyalara dehşet saçtığı kendi dillerinin gadai olan donanmaları atlas denizinde tereddüt ve havf içinde çalkalıyor. Gafiller karşınızda ilerleyen ordular siz manş sahilinden yumruk sallayan Almanlar böyle korkular ve kararsızlıklar içinde bekleyen teknelerden pervamı edecekler.

Sonra bundan on dört sene evvel cenubi Afrikadakilplerinde millet ve vatan ateşleri yanan bir avuç busra karşı rezil vehacil kalan İngiliz orduları kıymet hakikasını halen anlamayan İngiliz millete yeni yüz karaları takdim ediyor.

İslam mücahitlerinin hücum ve mehiy karşısında Mısır a kendi askerleriyle müdafadan aciz kalan İngiltere Yunan gibi her kazasıyla küçük bir milletten yardım istiyor. Hâlbuki Yunan ın küçükbaşının etrafında dolaşan şimşekler İngiltere'ninkinden aşağı değil...

Asırlardan beri insanlık ve bilhassa Müslümanlık âleminin Moskofdan çok zarar gördüğü zalim İngilizlerin yalancı ve mevhum kuvvetini Türk ve Müslüman orduları sarsınca başladı.

Süveyş elden gidecek Mısır halifesine kavuşacak İran müstakil olacak ve Hintde, Çinde, Afrikada melun İngiliz boyunduruğu altında inleyen yüzlerce milyon Müslüman hürriyetine nail olacaktır.

Şimdi İngiliz hükümet zalimesi çocuk ve ihtiyar Türklerle Müslümanları kimileride gurbetlerde tutup esir ediyor. Zarar yok! Hilal tek mil Müslüman yurtlarında ihtizasa geldi. Çok sürmeyecek sönük ve duygusuz İngiliz kalblerini yüzlerce senelerden beri bilmekte olan Müslüman kılıcı düşecektir-. İslam mücahitlerinin dökcekleri Moskof ve İngiliz kanı insanlığı temizleyecekkurtaracak.

ŞU'ÜN

Mevasılat

Tokat Mebus Muhteremi Faziletli Havece Fehmi Efendi Hazretleri şehrimize gelmişlerdir.

Sivas Hilali Ahmer Basımından

Teşekkür

Sivas mebus muhteremi Rasim Beyefendidevreyi.....Mektep Sultanide muallimi bulunmayan edebiyat dersini okutmuşlar. Ve kesbistihkakı oldukları maışı

cemiyetimize terk etmek suretiyle ibrazı maser hamiyet etmişlerdir. Kendilerine takdim teşekkürat eyleriz.

Fransız Papazları gitti

Hükümetimizin karar ve tebligat evfiken Fransız keşişleri vatanımızı terk etdiler. Mektepleri hükümetin eli altına girdi. Şehrimizde Frankların biri zikür diğeri inas olmak üzere iki mektepleri vardır. Bu mekteplerin nasıl tesis olduğuna nasıl idare edildiğine vatanın göğsünde nemahrüp birer çıban olduklarına dair tafsilat vermeyi onların bugünkü halinden münasip görmüyoruz. Bunu Türkiyenin +tecrit ve hülasası kemali dikkatle yazacak olan tarihe terk ediyoruz.

Rahiblerle rahibelerin önderi geçen Pazar günü Kayseri tarıkıyla şehrimizden hareket etmişlerdir. Mektebin teslim alınmasına müteallik muamelat sakın ve nazik bir yolda cereyan etmiştir. Bilhassa vali necibimiz Muammer Bey Efendi Hazretleri rafet ve nezaket mahsusalarıyla bu misafirlerin dakika infikaneleri kadar himayelerine ve seyahatlarının teminatına inayet buyurmuşlardır. Rahip ve rahibeler huzuru samivelayetpenahiyeberayı vedaa geldikleri zaman gördükleri hamlei alicenabenin edebî minnettarları kaldıklarını ve Türkiyeden mahsusen avdet istediklerini söylemişlerdir. İngiliz gençlerinden birkaçı rahiblerin meşayiklerinde bulunmuş ve islam ve Türkalicenablığı garibetü ve uzağı hatırasıyla ayrılan papazların gözleri yaşarmıştır.

Giden papazlarla keşiş kadınlar

Keşiş kadınlar:

Papazlar:

Ladikde Çobanlık ve İzcilik

Son günlerde artık bir şekil intizama girmiş olan ladik izci ocağı bayram tatilinden bil istifade hem ilk tecrübeyi icra ederek kendisini denemek hemde bu hususda asarı mevcudiyet göstermekde hakikaten birinciliği ihraz ederek uğradıkları yerlerde tehir eden civar kazaları teşvik ve tergib eylemek ehliyle yüz otuz kilometreye baliğ olan Ladik,....., Merzifon, Amasya, Ladik'e seyahatle büyük bir muafakiyetle icra eylemiş ve izci teşkilatında takdiratumumiyyemashariyedlebikelam olmuşlar. Bir kere daha görüldü anlaşıldı ki teşkilatı muntazamaniye tabi hüsniniyetemakrun her tespitse meraddar, olmak için başka bir şeye muhtaç değilmiş. Necip çalan Türk ırkı

hatırat maziyesine ait muvaffakiyetlerini tazelemekte ve eski kuvvete niyeti şecaat ve besalete malik bulunmaktadır.

Seferin ilk merhalesini teşkil eden hüdudu İttihat ve Terakki kulübüne inilerek o gece istirahat edilmiş ve hoş bir tesadüf eseri olarak bayram münasebetiyle asker kardeşler tarafından icra kılınan resmi gecede iştirak olunmuştur.

Havanın muhalefet ve memanitene rağmen izciler yollarına devamıyla çamur, yağmur bir dereceye kadar soğuk gibi avarız tabiyeden bilmeyerek beş saatten Merzifonamuvasılat olunmuş ve kasabaya bir buçuk iki saatlik mesafede Merzifonun izci teşkilatının derahde edecekleri necip simalarının şهادetiyle sabit olan Merzifon gençlerini tarafından istikbal olunmuş ve o günde bando musikasını latif havalar terennüm eylemekte olduğu halde büyük bir cemi gafirun alkış tufanı arasında atisinin parlaklığını yeknazarda anlaşılan Merzifon kasabasına dâhil olmuşlardır. Bu güzel memleket istidat tabiyesine has bir ulvicenabla izcileri tağziz etmiş kalplerine ilelebet oturtulması kabil olmayacak haller birleştirmiştir. Merzifonun heyeti umumiyesi hakkındaki tetkikatı lazımı icra kılınmış kasabada kâin asar ve müessatı diniye ve marifirurane ziyaret olunmuştur. Bu seneden itibaren idadiye kalb olunan resmi mektepin ziyareti esnasında genç muallimler tarafından gösterilen asar nezaket ve izcilerin küçük riyazeti üzgün ve demir eliyle ihta olunan kitabların hatıra samimiyeti azedeyi kayıt kalamayacak kadar şayanı takdir bir hareket olmakla beraber vatanın muhtelif noktalarında yaşayan gençler arasında ki rabıtayı iğveti takviye eyleyecek ilk feyizli adım olarak kabul edilmelidir. Ertesi günü şayanı memnuniyet bir zindeki öyle yola çıkan çoban izciler kesvigariyesi manastırı hakkında tedkikat icra eyleyerek kırk kilometre mesafe kateylemek suretiyle Amasyaya bu tarihi levamir gezine vasıl oldular. Bir saat mesafede bando musikalarıyla birlikte Amasya'da ki genç meslektaşları tarafından parlak bir surette istikbal edildiler. Amasyanın izcilere karşı gösterdiği asarı nezaket ve muhimmata navazi her türlü senaiyenin fevkinde idi. İzciler bu tarihi memleket hakkında pek derin tetkikata muvaffık olmuşlardır.

Kasabanın en müstena asar ve müessesatmeşurasını ziyaret eylemişlerdir. Bu ilk seyahate güzel bir hatıra olmak üzere Amasya, Ladik izcilerinden merkekb grup halinde birde fotoğraf almıştır.

Amasya belde riyaseti tarafından bir kitap jandarma kumandanı tarafından bir fasıl saati ve amasya izci ocağı namınada bir deste çiçek ihta olunmak ve izci kardeşler

tarafından müstesna bir surette.....asarı göstermek vasiyete cidden güne teşkil edecek derecede teşbih edilmek suretiyle seyahatin amasyaya ait hatıratı teşbih edecek derecede edinmek suretiyle seyahatin Amasya'ya ait hatıratı tenevuc olduktan sonra amasya Ladik tarikiyle avdet edilmiştir. Şimdi Lâdik izcileri vazifelerini ikinci bir kısmı olan gece derslerine devamı ile hareketimiz ve kad daha memur bir devreyi hayata girmişlerdir. MuvaffakiyetAllahındır...

AhmedRifat

Vilayet matbasında tab olunmuştur.

3.13. 41. Sayının Transkripsiyonu

KIZILIRMAK

(Numara 41)

(İkinci sene)

Mahalli-i idaresi: Sivas İttihat ve Terakki Kulübü

Abone bedeli Sivas için senelik 40 kuruştur.

Müdür-i mesul: İbrahim

Haftada üç defa çıkar: Siyasi, içtimayi, iktisadi, ebedi Türk gazetesi.

Mülhakat ve taşra için 45 para.

Gazeteye konulmayan yazılar geri verilmez.

Faideli yazılar kabul ve neşredilir.

Nüshası

On Para

41/1

Sivas(15 Muharrem sene 1333)

..... (20 Teşrin sani sene 1330)

(3 Kanun evvel sene 1914)

SİYASİYAT

Faciannın İkinci Devresi

Münevver ve hak Şinasi arkadaşım elindeki gazeteyi masamın üzerine bırakarak bağırdı:

Siyasette doğruluk ve sertlik her zaman aranmaz derler ama namussuzluğun ve alçaklığında bu kadarını tarih bildirmiyor.

Ve cidden muzdarip bir halde bir eliyle başını tutarak sözüne devam etti:

HainAlbiyon katı yürekli ve ahlaksız İngilizler muhtekir Fransızlar zavallı küçük Belçika'yı bir arslanın elinden kurtulmak için önüne bir insan yavRusu koyan vicdansızlar gibi kendilerine seyir ettiler. Bugün Belçika'nın nam ve nişanı kalmadı. Öyle iken ellerinde tapusuz, topraksız, ordusuz, tahtsız kalan Belçika kralını hala aldatıyorlar.

Vaktiyet Hollanda'ya kaçan Belçika zabitlerini değiştiriyorlar biz İngiliz ve Fransızların nam ve hesabına bütün hukuk mukaddesatımızın mahrum kaldık kralımız: İngiliz kralı ve Fransız Reiscumhuruile temasından beri o tarafa meyil etti. Aldanıldı düşünceden uzak bir tavırla Almanlara harp ilan ettin. Hâlbuki bu harp de hakta kuvvette Almanlarda idi: ve işte biz perişan olduk ne ordumuz ne cephanemiz ne de bir karış toprağımız kaldı. Hala bizi aldatmak istiyorlar. Lakin biz artık kumandamızdaki askerleri dağıttık ve buraya geldik... Almanlar medeniyet ve insaniyetin cidden hadimleridirler. İngiliz ve Fransızlar enaniyetin baş belasıdır.

Arkadaşım sözlerine şu cümle ile nihayet verdi:

Belçika zabitleri İngiliz ve Fransızları tel'in ediyorlar, Moskofları ise insandan saymadıkları için ağızlarına bile almağa tenezzül etmiyorlar. Hâlbuki bütün şerait bütün bela Moskofun başı altından kalkıyor. Kardeşim ben Belçika'yı gördüm medeniyeti terkisi ictimaiyeti ve... senaiyesi ile pek gözde bir memleket olan Belçika'nın İngiliz ve Fransız kurbanı olduğunu düşündükçe asileşiyorum.

Arkadaşım çok haklı idi. İngiliz ve Fransız hükümetleri giriştikleri muharebede yalnız Belçika'yı işgal ve perişan etmekle de kalmadılar bizzat kendi milletlerini de uçurumun en tehlikeli yerine sürüklediler. Bu harp cinayetini kapatmak isteyen Rus zülmünetarafdar oldular. Hala haksızlığa hizmet ediyorlar zaten fert olsun millet cemaat ve hükümet olsun bir defa bir işe haksız ve yanlış adımla girdi mi bu yolda ilerledikçe her hatasında ilk hatasından daha büyüğüne tesadüf eder. İşte İngiliz'ler de Fransız'lar da böyle oldu. Almanlara ve Avusturyalılara karşı haksız hareket ettiler. Bu haksızlıkları daha büyük hataları teskit etti mi nihayet bu iki insafsız hükümet günahlar hem de büyük günahlar işlemeğe karar verdiler. Bu günahlar el ele verdikleri vahşi Moskoflarla birlikte İslamiyet'in mihrap ve hattına karşı olan şu kasıtlarıyla başladı.

Müslümanlara mecbur ve eza etmekle devam edip duruyor. Lakin kendileri de azap ve kahr rabbaniye uğramağa başladılar. İşte dört beş aydan beri devam eden kanlı facianın ikinci devresi kendilerine en fena çehresiyle görünüyor. Belçikalılar felaketlerine ağlamağa hatta sebep olanlara yumruk sallamağa kadar vardılar. Artık itilafçılar etrafında en fena elemiyle bozgunluklar ayrılıklar başlayacak...

Ne kadar sıkı tutulsa zaptı mümkün olmayan hakikatlerde sızmağa başladı:

Sırbistan Avusturya'dan aman dilenerek kararını vermiş Fransa başlı başına sulh yapacakmış... Bunlardan en müthişi ise kıyam İslam'dır. Afrika'nın şimalinde levayı

cedebî htizas ediyor. Mısır a halifenin askerleri giriyor. Kafkasya da Moskoflar mağlup oluyor. Bundan böyle biz daha çok kuvvetli biz daha çok kuvvetli olacağız. Belçika'nın felaketini bugünkü ağlayışlarını görenler istilafçı devletlerden nefret, bizim tarafa hürmet ediyor.

Biz hakka ve hakikate tercüman olarak ilan ediyoruz:

İşte zavallı Belçika! İşte Franın, İngiliz, Moskof iğfalına bir kurban teknil teşkilatı ile en medeni bir hükümet teşkilatında olan Belçika mahvesur gelmiş olan İngiliz ve Moskoflarla Frankilerden olan bir şey bekleyenler ve Rusa teşkilatları ancak milletlerine düşman olan bir makam sefil ve bide neticelerdir.

ŞU'ÜN

İttihat ve Terakki Kulübünde ki İçtima

Alem İslam'daki azimet intiba ve zulüm esaretten kurtulmak için mevcut olan azimiulviyeyi anlamak için bu mübarek vatanın en küçük ve en uzun köylerinden paytahtına kadar teknilparlayan fedakarlık fedailik asarını görmek kifayet eder.

Avrupa devletleri ilk topun patlaması üzerine Türklerin gözü ehmiyetle açıldı. Türkler Avrupa'nın bu kanlı masarasında hak ve zulmün hangi tarafta olduğunu öğrendiler. Ve çok geçmeden hakikati gördüler. Asırlardan beri en şanih hile ve desiselerle Müslümanlığa Müslümanlık saltanat ve satavetine darbeler indiren Moskof ve İngilizlerle Frankilerin zulüm ve istibdat ile el ele olmadığını anladılar. Bu anlayış Türk ilinden teknil Müslüman diyarlarına bir şeyale bir şimşek süratiyle başladı. İngiliz kahrı altındaki Araplar, Hintli, Çinli Müslümanlar Fransız boyunduruğunda yaşayan Cezayir, Tunus, Fas Muhammedileri hep başlarındaki felaket bulutlarının parçalanmasına dualar ettiler. Melun Moskof azası altında zelil ve zebun kalan Çerkez Tatar ve Türk Müslümanlar ise bu harp i zalimlere bir rahat semavi gibi telakki ettiler. İşte bu mazlumların intikam muhibinden ürken Ruslar, İngilizler ve Frankiler Almanlardan, Avusturyalılardan her gün yedikleri darbeleri gizlemeğe bunları yazan gazeteleri memleketlerine sokmamağa başladılar. Nihayet bu mazlumların aks intikam için isnat ettikleri hilafet İslamiye'yi inhaya teşebbüs eden alçaklar haram ve şur halinde yakayı ele verdiler. Bütün bu suikastlar bugün âlem İslam'ın yüreğinde müthiş bir intikam ateşi yanmaktadır. Ve her Müslüman bu ateşle zalimlerin yanıp kavrulacağına emindir. İşte Sivas'ımızda iki gece evvel İttihat ve Terakki kulübünün teknil salonu ve

odalarına taşarcasına dolan ahali yeni fedakârlıklar yapmak için müzakereler ettiler. Sivas'ın muhterem babası bu içtımının taçoldu. Orduya yardım askere yardım asker ailelerine yardım... Askerdekilerin tarlalarına yardım,imdat yaralılara ve hasta mücahitlere tedavi ve nuzaveş... İşte kulübün dört etrafı bu can feda-ıçınıladı. Zaten orduda bütün bu azimlerin, emellerin cisim misali olan hidayeyisanaiye göze çarpıyordu. Kulüp de hemen alud bir mesai ile çorab, mintan eldiven ve sarığı yapıp hemen her gün orduya gönderilmektedir. Bu hediyelerin bir kısmı o gün herkesin nazar iftiharını celp etmekte idi. Bu içtima gezinin taç ulviyeti olan mücahit ve müşkaf peder gerisiye gelerek bir aslan gibi gürleyerek bütün azim ve intikam hislerini anlattı. Bu takdiri ulvi karşısında düşman ve ağlayan vatandaşların had veyoktu. Herkesin kalbi bezlinde ve biz ahtındaçarpıyordu. Bu ali mevzudan sonra yeni yeni hikmetlerin fedakarlıkların suret icrası gözyaşları arasında karara,edildi. Bundan maade mebus muhterem havece Emin Efendi ve sonra genç bir kardeş tarafından hasbihaller yapıldı. Geç vakit herkes o bina döndüğü vakit bu içtımının tesiri maneviyeyle ve bir an evvel yeni işlere yeni fedakarlıklara başlamak sabırsızlığı ileiçinde idi:

Kızılırmak!

.....Toros silsilesi Köse Dağının menbaini teşkil eder. Çağlar akar giderse her geçtiğin yere taze hayat ihta edersin: Sivas milli toprağımızın seksen yörük dilini teşahüründen, gazeteden

41/2

Mebuslarımız Gitti...

Kanunevvelin başlangıcında açılacak olan meclis mebusanına yetişmek için mebuslarımız pazartesi günü şehrimizden hareket etmişlerdir. Mebus Rahmi Bey bir buçuk ay evvel gitmişti. Evvelki günde mebus Rasim Beyle Havace Emin Efendi azimet etmişlerdi.

Mebuslarımıza hem selametler hem de muvaffakiyetler temenni ediyoruz.

Sevgili Ordumuz ve Sivashılar

Seferberliğin ilk günden beri Sivas intikal vilayet mülhakatı daima hamasetler fedakârlıklar gösterdiği gibi bugünlerle Sivashıların faaliyeti cidden fahri ve teşekkürane

gözler yaşartacak raddeyi bulmuştur. Şehrimizden yüz elli iki yüz genç erzak kabilelerine hürmetleriyle levazım götürmek suretiyle muzaffer ordumuza minnet ve şükranlarını ve vatana olan fedakârlıklarını göstermişlerdir. İnşallah yarın harp den muzaffer ve mesut çıktığımız zaman bu müteakip hamiyeti doya doya yazacağız. Daha ne sayılar ne faaliyetler var ki yazılsa ciltler tutar.

Aziller, Tayinler

Amasya mutasarrıfı Cemal Bey azil olunmuş ve yerine Isparta mutasarrıfı Sırrı Bey tayin edilmiştir.

Kara hisar şarkı mutasarrıflığına Debre mutasarrıfı sabıki Hilmi Bey geliyor. Kara hisar mutasarrıfı Nazimi Bey de Ergani'ye gidiyor.

Hafik kaymakamı Nişan Efendiyi vilayet celilece işten el çektirilmiş ve kaza emirini vekâleten temsil etmek üzere vilayeti nüfus müdürü Nebi Bey gönderilmiştir. Yeni Han kaymakamı Ethem Kadri Bey azledilmiştir.

Asarı İnsaniyet

Şehrimizde mukim Amerikalılar namına Doktor Mister Kalarak ve Mister Patrik tarafından zatı Sami vilayeti nahiye müracaat edilmiş ve askerlerimizin tedavisi için 25 yataklık bir hasta hane tesis edildiği ve hastanenin ValiBeyefendi Hazretlerinin emri altında bulunduğu arz edilmiştir. Vali Beyefendi Hazretleri mister Kalarak ile Patrice beyan memnuniyet buyurmuşlardır. Bizde Türk matbuatı namına kendilerine takdim teşekkürat eyeriz.

Hilali Ahmerimizin Faaliyeti

Sivas Hilali Ahmer şubesi teşkil etmiş ve faaliyetle ifai mesai etmekte bulunmuştur. Hilali Ahmer namına erbabı hamit tarafındantebriat devam etmektedir. Hilali Ahmer menfatına olarak birdeleyliye tertip olunacağı müstahberdir. Gazetemizde bu müesse-i şefkatiacizane bir hizmet olmak üzere fevkalade bir nüsha teşrini tashim etmiştir.itina edeceğimiz bu nüsha on beş güne çıkacak.

İkinci ve Üçüncü Frenk Papazları Kafilesi

Geçen gün memleketimizden çıkıp gittiklerini yazdığımız Sivas Jizvit mektepleri Zikür ve İnas hayat tedrisiyelerini takiben Tokat da gemilerde şehrimize

gelmiş ve kayseri erikli tarikiyle azimet etmişlerdir. Dünde Amasya'dakiler geldi karibe onlarda gidecekler...

Bir İngiliz DreadnoughtuMağruk

Rotterdam Teşrinisani-mevsuk menbialardan istihsal edilen malumata nazaran İngiltere'nin Avdacyus süper Dreadnaughtu teşrinievvelin 28 ve 29'uncu günü İrlanda'nın şimali sevahlında bir sabah torpile çarparak gark olmuştur.

İngiltere Bahriye Nezaratı memlekette hican husule gelmemesi için bu bapta bir kelime bile çıtlatmıyor.

Avdacyus 27 bin tonilato hacim istiabiyesinde idi makinesi 28 bin barkir kuvvetinde olup 22 mil süratte malik idi. Mürettebatı bin yüz kişiden ibarettir.

İngiliz'in Yunan'dan İstimdadı

.....istihbaratına nazaran Avusturyalıların valiye ve müfkitlerini müteakip itlaf meselesi devletleri Yunan istan'ı kendilerine celp etmek için yeniden pek çok sarf mesai eylemişlerdir. Kabrimin Türk vaadi Yunan ın Türklerine azale etmeğe kâfi gelmediğinden cenubu Arnavutluk'un vaadi suretiyle ve Venizelos'un celbine çalışılmıştır. Bu husustaki teklif hemen tehdit emin bir tarzda sert edilmiş, geriden işgali, Balkan muharebesinde ki muavenetler beyan olunarak askerini hemen bu Sırp hududuna sevk etmesi talep olunmuştur. Zahir hal Yunan kabinesinin bu teklife pek yanaşmadığını göstermektedir.

Çerkezlerin İsyanı

Berlin 24 Teşrinisani- Lemibrağ'dan.....işmar olduğuna göre cihad-ı ekberin ilanı haberini alır almaz Çerkezler Ruslara karşı bir hareket isyanında bulunmuşlardır. (Berlin heyet istihbariyesi)

HAK ve ZULÜM MUHAREBESİ

Telgrafları

19 Teşrinisani sene 330

Çoruh mıntıkasındaki kıtalarımız bugün Çoruh nehrinin 10 kilometre şarkındaki Ardunus kasabasını almışlardır.

19 Teşrinisani Sene 330

Müttefik askeri reisi Sadun Paşa cihat emri üzerine askeriyle halifenin emrine amade olduğunu bildirmiş. Ordumuza kilitlivermiştir. İran'da ilmen Rusya'ya karşı temayiş de bulunmuşlar. İran hükümetinin de cihatta iştiraki için beyannameler dağıtmışlardır. Ruslar Tiflis, Bakü şehirlerimize son derece tatbikat vermişlerdir. Şark darul harbinde AlmanlarRuslardan yeniden birçok esir ve mühimmat almışlardır. Avusturyalılar Sırbistan'ı feth etmiş gibidirler. Sırp ordusundan hayır kalmamıştır. Son defa Avusturyalılar Sırlardan 1900 esir 27 mitralyöz 42 top almışlardır. Avusturya imparatoru Hilali Ahmere 50 binvermiştir.

18 Teşrinisani Sene 330

Azerbaycan hududunda muademet devam ediyor. Çoruh muharebesinde esir edilen Rusların ilk kafilesi 6 zabıt 83 tefurdur. Şehrimiz Avusturyalıların Hilali Ahmeregösterdikleri muavenetinden dolayı Viyana belediye reisine teşekkür etmiştir. Cenubu Fizan da sunisiler Fransızlarla müsademe etmişlerdir. Mücahidin CanzelLargu kumandasındaki Fransız müfrezelerini perişan etmişlerdir. Bu müsademede Sunisi Şeyhlerinden AbdeFuber hazretleri şehit düşmüşlerdir. Vedayı etrafında mücahidin büyük muvaffakiyet-iihraz etmektedirler. Memleketimizin ahvali ziraiyesi bu sene son derece iyidir.

18 Teşrinisani Sene 330

.....reisi meclis millimiz reisi Halil Bey'e telgraf çekerek şanlı Osmanlı milleti ile Avusturya silahlarının ittihadine izhar memnuniyet Osmanlı sultanlarına selam müttetik ordularımızın muzafferiyetlerinden emin olduğunu beyan etmiştir. Halil Bey cevapen teşekkür Osmanlı ordusunun Ruslar ve müttetiklerine karşı maceralarla ittihatından müftehir olduğunu söylemiş Avusturya mebuslarını selamlamıştır. Hilali Ahmer Osmanlı hanlarını askerimiz için eldiven çorap örmelerini kursiye etmiştir. Şarkı Prusya da muharebe devam ediyor. AlmanlarRusların mukabil hücumlarını def ile birçok esir almışlardır.

17 Teşrinisani Sene 330

Medine de sancak şerif çıkarılmış cihat tecelli edilmiş. Saadet de dâhil olmak üzere ahalinin birçoğu gönüllü yazılmışlardır. Tokat da Fransızlar aleyhine galeyan büyümetedir. İslamlar tarafından neşr olunan beyannamede itilaf meselesin İslamları mahve yürüdüğü halifenin bu düşmanlara cihat açtığı Tunus, Cezayir, Fas Müslümanlarının cihada koşmaları ilan olunmuştur. Bu beyanname üzerine Tunus İslam

askeri Fransa hududuna gitmekten imtina etmiştir.muharebe olmamıştır. Avusturyalılar Karpatlardan ilerleyen Rusları mağlup etmişler bin esir almışlardır. Sırbistan'da ilerleyerek Kulubra nehrini geçmişler. Sırlardan bin esir almışlardır. Almanya imparatoru şark darul harbine geçmiştir.

Osmanlı

Vilayet matbaasında tab olunmuştur...

3.14. 42. Sayının Transkripsiyonu

KIZILIRMAK

(Numara 42)

(İkinci sene)

Mahalli-i idaresi: Sivas İttihat ve Terakki Kulübü

Abone bedeli Sivas için senelik 40 kuruştur.

Müdür-i mesul: İbrahim

Haftada üç defa çıkar: Siyasi, içtimayi, iktisadi, ebedi Türk gazetesi.

Mülhakat ve taşra için 45 para.

Gazeteye konulmayan yazılar geri verilmez.

Faideli yazılar kabul ve neşredilir.

Nüshası

On Para

42/1

Sivas(Safer sene 1332)

Cuma (19 Kanunievvel sene 1330)

(25 Kanunievvel sene 1914)

SİYASİYAT

Rusya Türklerinde Harekât

Türklük, Rusların nasıl ebedi düşmanı olmasın ki, bugün Türk ırkının en büyük ve en kıymetli kısımları Rusluğun eza, tahakkümü altında esirdir. Asırlardan beri koca Osmanlı saltanatını bozan fırsat bularak ve koca hilelerle hırpalayan moskoflardır. Bir düşmanlığımız vardır. Ruslardan alacak kan ve intikamımıza had ve hesap yoktur. Çünkü bu düşmanla çok döğündük ve talih bize çok defa oldu. Biz yılmadık usanmadık büyük tanrının bize ihsan edeceği büyük intikam bayramını bekledik, Allah'a çok şükür o günü gösterdi. Türk düşmanı Moskof birliğinde İslam düşmanı Frenk, İngiliz ide karşımızda bulduk.

Asırlardan beri Türk ve Tatar kardeşlerimizi vicdanlarımızı titretecek bir kahr altında yaşatan Ruslar kadar Türklüğün düşmanı bir millet mevcut değildir. Milyonlarca Türk ve Tatar kardeşlerden maade bizim baharlar, bahadırlar sevgili analar, güzel kızlar

diyarı olan aziz ve mukaddes Turan'ımız da bugün Rus altında ağlıyor. Hiçbir Türk onu unutamaz ki: Moskof altında kurtarılacak bir Turan vardır.

Türk'ün Avrupa'nın göbeğine kadar yayılan fetih ve kahraman evlatları asırlarca Akdeniz'in tek mil kıyılarına hâkim ve sahip olmuşlar fakat bir dakika bile unutmamışlardır.

Yine bu temiz Türk kanına sahip kahramanlar Tuna kıyılarında senelerce kılıç ve kalkan sallamışlar fakat Turanın ortasından bakan yeni çaydan vazgeçmemişlerdir.

Yeni vatanlarına yeni aşklarla bağlanan Türklerin yüreklerinde titreyen tılsımlı duygular atalarının ruhlarından doğacak kendilerine kadar ulaşan teller ateşli yüreklerinde daima Turanı yaşatmışlar.

İnsanlığın öz anası olan Turanı, kendi kucağından yetişen evlatlarının asırlarca mihnet ve ıstıraptan şanlı zaferlerle kendisini de kurtarıp kucaklamasını bekliyor.

20. asrın akıllıları bu muharebeleri verdikçe birbirine beyhude yere soruyorlar, beldeler dolusu kitaplar yazıp topluyorlar. Fakat kendilerine sordukları ciltlerle kitaplar içinde tetkik ettikleri (acaba dünya ve insanlık ne zaman sükûn bulacak) sualin cevabını hala bulamadılar. Hâlbuki bu sualin cevabını herkes verebilir: (Ne zaman Turan evlatları büyük Turan devletini kurdularsa dünya o vakit sukût bulur ve insanlar o vakit rahat eder.) Evet, Turanın hakanı başında yaralayan helal hilafetin nurlarını ne vakit Asya ve Afrika Müslümanlarının karanlıklarında alan malum çehrelerine saçılırsa o vakit insaniyet refah ve saadet görecektir. Bu parlak günde uzakta değil.

Türkün istiklal ve iradesine malik evlatları halife ve hakanı hazretlerinin emri ve fermanlarıyla Moskof ordularına hücum etti ve muzafferane ilerliyor. Göğüslerinde asırların kanattığı intikam kanı onları Turana kadar götürecektir...

Diğer taraftan Kıpçak, Kozan ve Kırım Türkleri de Türk kahramanlığına yakışacak bir cesaretle Rus boyunduruğunu sarsmağa başladılar. Kozan ve Kırımdaki Türk gazeteleri Türk hakanını takdis ediyor ve Türkordularına selamlar. İhtiramlar gönderiyor ve Rusların istibdadı ve tahakkümü ile istihsal ederek Türk satud ve şecaati ile alenen iftihar ediyorlar.

Rusların karşısında cesur ordularımız muzafferane cenk ederken büyük bir Türk kuvveti de onları cengahinden tehdit ediyor.

Zalim senelerin ve makûs dalgaların tesir masumu ile şeref ve istiklallerini zayı eden şimal Türkleri felaketten ders aldılar. Rusların boyunduruğu altına girdikten sonra ümitsizliğe düşmediler çalıştılar, okudular, Rusların işsiz, duygusuz ve cahil kitlesi karşısında daima tefviki elden bırakmamağa gayret ettiler. Mekteplerine mabetler kadar hürmet ve hizmet ettiler. İktisadiyeti ele alarak memlekette mevcudiyetlerini his ettirdiler. Cemaat hayatında en sağlam revabet ve teşkilatı takip ettiler. Ve bütün işlerle uğraşırken sabır ve mütevekkil bir hayat içinde halas ve raha güneşinin doğmasını beklediler. Bugün o güneş ile müjdeli simalarını parlatırken onlarda bir hareket görülmeğe başladı. Ruslar bu muhip ve intikam arayan hareketin önüne kuraklık nidalarıyla, soğuk Sibiryâ çölleriyle durabileceğini zannediyorlarsa aldanıyorlar. Zira her kuvvet mağlup olur, her ateş söner fakat ırk ve milliyet tahakki kırılmaz, mukaddes ateş sönmez.

Biz ordularımızın zaferinden emin olduğumuz kadar Rus elinde esir olan kardeşlerimizin de Rusların cengahinden yaralayacaklarından ümit varız. Sevgili ordumuz her adımı ile yeni kuvvetler kazanıyor.

ŞU'ÛN

Hilali Ahmer İctimai Umumiyesi

Geçen Cuma günü Hilali Ahmer Hastanesinin içtimai salonunda vali muhteremimiz, Hilali Ahmer Reisi muhteremi Muammer Beyefendihazretlerinin riyaset fegimanalarında bir içtima umumi akit edilmiştir. İctimada erken vilayet ve eşraf ile tüccar mutebere hazır bulunmuşlardır. Günden güne tekmiil etmekte olan merkez hastahanesi takdir edilmiş ve bu vesile ile Vali Beyefendi Hazretleri beyanatı atiyede bulunmuşlardır:

Ve bizde bir kısım halk vardır ki nefesine itimat edemez ve nefesine itimat edemediği için hayatı ferdiyenin muhesalası olan cemaat hayatından da ümit var değildir. Hâlbuki bunlar mazarisinden tegafül eden kimselerdir. Harbde hastane-i vesair müesat harbiye mevcut değilken ecdadımız memleketimizde fıkrâ meclislerinden ibaret olan imaretler tesis etmişlerdir. Bu eserler memleketimizin her köşesinde göze çarpar işte bugün erbab hamitin tebrisi ve münhasır millet ve vatanını sevenlerin hüdmeleri ile tesis eden bu hastahanesi yezitbinliklere cevap vermiş oluyor. Bilhassa bugün bir ferdin hayatı pek kıymettardır. Hasta bir askeri tedavi ederek tekrar ordudaki vazifesi başına göndermek büyük bir hayır ve hidmettir. Bu suretle evvel

emirde ordumuzun bir askerini vatan muhafazamızın bir evladını ve nihayet âlem insaniyetinin bir uzubeti kurtarmış olacağız. Ferdi hayat ve mevcudatın kıymetini takdir etmek için İngilizlerin Portekiz'e, Yunan'a vartacaya kadar uzattıkları dest istimdatı hatırlamak kafidir, birde bir demek istiyorlar ki bu hasta haneyi idare olunmak için mutlaka haberlerinin elinde bulunmalıdır. Hastalara mutlaka surlar bakılıdır. Hâlbuki bu gördüğünüz intizam ve tertip onların dedikleri avamilin hiç birisiyle alakadar değildir. Biz hastahanemizde İslamiyet en mutena ve en yüksek mevkide tutmakla iktifa ediyoruz. Burada çalışan gençlere daima ve daima temizlikle tertip intizamı tenbiye ediyorum.

Bize dinimiz bunu emir ediyor ve bizde bu farazayı ika ettikçe elbet daima muafik olacağız. Sonra sebat ve azim... Emin evveliniz dünyada bizim için gayrı mümkün hatta gayrı müşkül hiç bir şey yoktur. Birde efendiler; iane için hiçbir vatandaşın sıkıştırılmasına müsaade edemem. Zaten halkımızın hamit fedakârlığı her türlü şüphe ve tereddüt ün fevkindedir. Hilali Ahmer'in başa çıkardığı işleri gören halkımız her türlü yardıma koşacaktır.

Buna müteakip tebrigat başlamış ve herkes tenvir fekar ve celb muavenet için garipler teşkiline musarebe eylemiştir.

Hasta hanede el yevm mevcut olan otuz iki yatağın altmışa iblağı makrurdur. El yevm hastahanede tedavi edilen zame müsterih ve münşerih bir surette yaşadıklarını ve müşkane ihtimamlarla bakıldıklarını ziyaretçilere memnuniyetle söylüyorlar. Hasta haneye gelen ziyaretçiler tebriat ve hediye vermeden gitmiyorlar.

Meclis Umumi Açılıyor

Meclis umumi vilayetin kanuni saniyenin birinde içtima seneviyesini akd etmek üzere izah davet buyrulduğu haber alınmıştır. Meclisi umumiyenin gariben inşaatı hitam bulacak olan matbaa vilayette akdı içtimai edeceği de müstehberad mahsusamızdandır.

Birinci Hususun İmtihanı Yok...

Ahvalı hazıra hasebile senedir. Saba bidayetinden biri tedrisat her tarafta muntazam devam edemediğinden birinci imtihan hususiyeden sırf nazar edilmesi lazım geleceği musarraff (42/2)nezaretinden bildirilmiş ve imtihanları yarılarmış olan mekteb sultani mütebaki derslerin imtihanından sırf nazar etmiştir.

Asarı Hamit

Vilayeti nafia ser mühendisi Nafız Bey makamı sami vilayet penahiye takdim eylediği arızada merkezi nafia memurlarının Hilali Ahmer için her ay vermek üzere itasını taahhüt ettikleri mübalağa arz edilmiştir. Taraf ali vilayet penahiyeden musa ileyhim muzahhar takdirat olmuştur. Bizde kendilerini tebrik ederiz.

Öksüz Yurdu...

Kimsesiz ve himayesiz vatan perverlerinin talim ve terbiyesine mahsus olarak tesis edilen öksüz yurdu geçen cumartesi günü kanat edilmiştir. Yurdun keşadına değin senayi mektebinde ebva edilmiş olan öksüzler yeni müesseseye getirilmektedir. Yurdun, bütün tevakusu itmam edilmiş ve pek muntazam bir surette açılmıştır.

Kızılırmak Yeni Binaya Geçti

Sevimli ve nezayi Kızılırmak mektebi surların kızlar mektebine nakil edilmiş ve Kızılırmak'ın evvelki dairesi de Kızılırmak kızlar mektebine tahsis edilmiştir. Her ikisinin levazım ikmal olunmuştur. Tedrisata muntazamen devam ediliyor.

Lâdik de İzçiler...

Lâdik izci ve göç derneğinin netice-i mesaisi hakkında tanzim edilip huzuru sami vilayeti pahiye takdim edilen raporun bir suretini maal ittihar derç ediyoruz:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Kızılırmak:

Ladikde ki harekâtı milliye ve münevvereyi takdir ve tebrik ederiz. Bilhassa katılım Reşit Beyle medayi umumi muavena bilmek Ladik'deki yeni hayat için sarf ettikleri musaaya şayan tezkere ve tebriktir. Daima muafık olmalarını temenni ederiz.

Ey Gaziler!

Haydut Moskof, Fransız'la, İngiliz'le bir olmuş Almanların kendisine kudurmuş aç ayının gözü dönmüş yurdumuza saldırmış namus haya zaten bilmez şimdi bütün delik bulsa dört köşeden yurdumuza girecek Deli Petro çocukları muradına erecek düşmandaki dilek budur. Anla vakit kanunun son damlasını dahi akit geçirme. Haydi erler! Hudut boyu baba yiğitle dolmuş aslan ana evladını bugün için doğurmuş.

Arkadaşlar kardeşler!... Cihat bize farz bugün kabemizi ravzamızı saklayalım düşmandan Muhammet'in sancağı ile talim mehdiye saldıralım. Can avına düşmanın Allah diye bu vazife babamızdan dedemizden kalmıştır. Din uğrunda ecdadımız nice canlar almıştır. Ezan sesi bu hutbeler bize haktan emanet iman ehil Allah'ına hiç eder mi ihanet! Haydi, gaza meydanına er oğluna ve er düğün davet etti. Halifemiz o mukaddes kumandan.

Tanrımızın birliğini peygamberin adını ilan için farz verdi. Allah bize hamd olsun harb yerine sürünerek güle güle koşalım bir kükremiş aslan gibi derya gibi coşalım hudutların çiğneyelim süngüsünü topunu azak, evral sularını dolduralım topunu Yavuz Sultan Selime götürelim Turana yuf borisi demir ordumuza karşı durana adı moskof bu hainin aslı mantor içi kof kan ağlasın mezarında gorcakof hakka şükür oğuz oğlu buldu ağız tadını pez süpürgen sokakları artık matemle dolsun.

Gazi veya şehit olmak iki büyük nimettir. Bundan yüce mertebe yok ahirette de dünyada da. Zülüm çengi çalınırken İslam olan uyumaz mazlum ahı birde kalmaz, dökülen kan yine tez yeryüzünde deniz toprak çalkalandı. Kan ile kısır bugün hak uğrunda birleşti.

Hakan ile baba yiğit meydanında naçar kaldı şaşkın çar papucunu koltuğuna almış Fransız kaçır!... Sağa sola yalpalanır yardım arar İngiliz pek az kaldı kovulmağa Hindistan'dan, Mısır 'dan İslam ocağına biz İslam yurdu kucak açmış iken durmak cinnettir dinimizi, dünyamızı başlayalım

Ladik R. Kanı

Hak ve Zulüm Muharebesi Telgrafları

11 Kanunievvel

Resmidir: Kafkasya cephesinde kıtatımız idi ve Oltu mevkileri arasında kati bir muzafferiyet kazanmıştır. Muharebe elan devam etmektedir ve mütemadiyen yeni muvaffakiyetlerle tetüç eylemektedir. Şimdiye kadar altı top içlerinden biri Miralay olmak üzere binden fazla esir aldık ve birçok cephane ve teçhizat itenam ettik.

Bir İngiliz kruvazörü dün Akabe körfezine girmeye teşebbüs etmiştir. O esnada toplarımızın baskın ateşine uğrayarak derhal geri dönmeye mecbur olmuştur. Kruvazörün ateşi tamamiyle tesirsiz kalmıştır. Karpatlarda muharebe devam ediyor. Laturca vadsinde Avusturyalılar Rusları geri geri püskürtmek ileri hareketlerine devam etmişler. Üç yüz esir almışlardır. tarafında da muharebeler olmaktadır. El yevm yeni bir cephe yeni muharebat başlamıştır. Avusturyalılar münaat ve muaffakiyesiyle ordularının erzak ve mühimmatını temin edememek tehlikesi üzerine Sırbistan'ı tahliye ettiklerini Avusturya'nın harp darul harekâtı kumandanlığına arşdük uzmanın tayin olunarak taarruza girişeceklerini resmen beyan ediyor. Kerkük de aşiretlerden teşekkür eden süvari alayları Bağdat'ta geçtiklerini muharebemiz bildiriyor.

12 Kanunievvel

Şeyh Sunisi cesim bir kuvvetle ortasında bulunmaktadır. Misli ileyhin hareketından azim endişeye düşen İngilizler memur vasıtasıyla şeyhe parlak tekliflerde bulunmuşlar isede Sunisi hazretleri reddetmiştir. Mısır Hizbul Vatan cemiyeti İngilizlerin Mısır 'daki darbeyi hükmetlerini Avrupa devletlerinde protesto namede İngiltere'nin bu hareketi İtalya'nın atisini tehlikeye koyacağını beyan etmişlerdir. Hilali Ahmer Mısır'a heyeti sahhiye gönderecektir. El Arişette şemali postahanesi açılmıştır. Ruslar Er köyünde ordumuz tarafından mağlup edilince o havalideki Şavesti kasabasına tahsin ederler. Şavesti Müslümanları Rusların kasabasında müdafada bulunacaklarını anlarlar, tertibat alarak gece Moskofların yanlarına hücum ederler Moskoflar bu hücumun Osmanlı askeri tarafından yapıldığını zannederek telaşla kaçarlar. Şavestililer karyonlar teşekkürümüzü karşılarlar izar ederler. Mebuslarımızdan 50 sini müdafa vatan için gönüllü olarak harbe giriştikleri maalfatahar bildiriyor. Maliye incisi 331 bütçesini faaliyete tetkik etmektedir. Yakında bütçenin müzakeresine başlanacaktır. Avrupa harbi dehşetle devam ediyor. Fransız ve İngilizler pek büyük maksada faraza taarruza geçerek Alman katlarını behmahal

yarmağa çalışıyorlar. Almanlar hayret ifsa suret de mukavemet ederek düşmanlarına nilfet verdiriyorlar. Şarkda muharebat devam etmektedir. Avusturyalılar yavaş yavaş Rusları Macaristan'dan kovuyorlar. Avusturya da ki Rus esirlerinin miktarı 200000'dir.

Vilayet matbaasında tab olunmuştur...

3.15. 43. Sayının Transkripsiyonu

KIZILIRMAK

(Numara 43)

(İkinci sene)

Mahalli-i idaresi: Sivas İttihat ve Terakki Kulübü

Abone bedeli Sivas için senelik 40 kuruştur.

Müdür-i mesul: İbrahim

Haftada üç defa çıkar: Siyasi, içtimayi, iktisadi, ebedi Türk gazetesi.

Mülhakat ve taşra için 45 para.

Gazeteye konulmayan yazılar geri verilmez.

Faideli yazılar kabul ve neşredilir.

Nüshası

On Para

43/1

Sivas 22 safer sene 1333

..... 25 kanunievel sene 1330

2 kanunisani sene 1915

SİYASİYAT

699

Sultan Osman Türkiye'yi Kurdu...

Hicretin yedinci asrında büyük Asya'dan cenabı hakkın emri ve ilhamı ile atlarını kamçılıyarak küçük Asya'ya eden Türkler tam vaktinde gelmiştiler. Küçük Asya'ya asırlarca evvel gelüp yerleşerek Türk hükümet ve kabilelerini tesis etmiş olan Türkler arasında uygunsuzluklar yorgunluklar başlamıştı. Bunlarda kendilerini idare edebilecek hakanlığı yaşatacak kuvvet yavaş yavaş azalıyordu. O vakit Allah'ın erli ve ebedi lütuf ve himayesine mazhar olan büyük ırkın ruhu menbiğden istimdat etmiş yeni ve neze bir kutu küçük Asya'ya çekmişti.

Kaya Alp Süleyman Şah o Tuğrul ve Hakan, Osman büyük dileği birbirlerinden teslim aldılar. Küçük Asya da büyük Turanın şanlı sancağını gezdiren ataların emelini Sultan Osman tamamladı.

Mertlik ve şecaat mülkünün adaletler, şefkatler yücelendiren kanadı Türk bayrağı 699 tarih hicrisinde küçük Asya'nın en çok düşman sultana mağruz bir köşesinde daha doğrusu ikbal ve itila yolunun geçidinde risk edildi. Bu sevimli sancağın ucu toprağa saplandığı gün kimsesiz Anadolu'yu o vakit pek perişan kalan küçük Asya ilahi ve şükran bir rişa ile titredi.

Daha ogün bu şavı rayetin nurları şimale, garba, şarkta, cenuba nurlar saçılıyordu. 299 da Söğüt'ün mübarek muhitinden dalga dalga adalet rafet yayan sevgili sancağın ayla yıldızı güneşle yarışacak kadar nurlandıran az zamanda Allah'ın kudretini, mucizesini gösterecek büyük zaferlerin amili oldular. Bu istiklal bayrağının ilk rüzgarları Bizans'ın sefahat ve itisaf ile kurulmuş tahtını sarsmağa başladı ve dünyanın ömrüne fasıl açan büyük bir günde İstanbul ve Bizans tahtı alan büyük Fatih'in kucağına sığındı.

Çok geçmedi, necm ve hilal diyar araba, arzı Filistin'e, Mısır 'a hâkim oldu, aciz ve tevmidi içinde çalkalanan muhit hilafına kavuşan muazzam Hakan Yavuz ruhi peygamberi sevindirdi.

Yaşası, nizamı ile garb Krallarına saçak öptüren büyük hakan Süleyman Lehistan sahralarına kadar asker döktü. Tahtının İclal ve adaletine sığınan Kralların davasını gördü.

Ey yüksek alımlı Türk! Senin ilkelerin senin dileklerin için Kızılırmak bugün sana ırkının yüceliklerini söylerken gözlerini bir az geçmişe çevirerek fitrat, nizamsızlık günlerini ve bugünlerin senin azametli ırk ve devletin ne kadar zararları dokunduğunu da yâd etmeden geçemiyor.

Fakat ey Türk karanlığın hicranında bir nihayeti her gecenin bir gündüzü vardır. İşte o karanlıklar bitti. Şimdi şark da adalet ihtila nurları saçan güneşimize doğru gidiyoruz. Hain Moskofun elleriyle çiğnediği ihanet perdesi yırtılacak ve yavru Asya küçük Anadolu ve Ana turanın şefkatli ziyalarıyla parlayacak.

Hilafetin düşmanını Afrika'nın kapısında karşılayan İslam askeri onları büyük kızgın sahra çöllerine defnedecek...

Altı bütün ve bir yardım asırlar evvelki bugün Sultan Osman Türkiye'yi kurdu. Bugün büyük Osman'ın alması yürekli oğul Hakan Mehmet hamış hazretleri ecnebi gözlerini vatandan def etmiş bulunuyor. Din ve devlet düşmanları elindeki dindaş ve arkadaşları kurtarmak Türkiye'yi Turan yapmak için cihat ve cidal açıyor. Ve İslam

âlemi yerleri, gökleri sarsan tehditlerle cihada koşuyor. Sultan Muhammed ordusuna gündüz güneşler gece aylar yıldızlar yol açıyor.

Müslüman ve Türk mahşeri Sultan Osman'a ve mağfur hakan evlatlarına Fatihalar ittihak ederken halife ve hakanları 4. Mehmet Han hazretlerine şanlar, zaferler dilemektedir.

ŞU'ÜN

Türk İstiklali Bayramı Mektep Sultanide:

17 Kanunievvel Çarşamba günü sabahı mektep sultani bahçesi binlerce gençlerle pek şuh ve pek latif bir manzara almıştı. Ağaçların sonun yaprakları arasında dalgalanan al sancaklar pek kuvvetli, pek şanlı bir günü andı buyurdu.

Bir taraftan muhtelif mükeatip talebesinin saf ve samimi bir lisanla söyledikleri şarkılar Osman Gazinin ruh muyidini şad ediyor; Eski Turanın ulviyetini tekrar diriltiyor ve tekrar yansıtıyordu. Filhakika genç ve dinç simalarda eski Türk medeniyetinin eski Türk maneviatının uyandığı pek nazarda görülüyor ve ince yorgun seslerin yetiştirdiği, ey Türk genci yetişir artık uyuma koş imdadına durma, gibi parçalar onların hasiyetine onların duygularına tercüman oluyordu.

Ogün milli manevi bir bayram sabahı idi. Başta bir memleketin mukadderatında daha ziyade alakadar olan gençler kışın sönük rüzgârları arkasında har ve samimi bir surette yendiklerini selamlıyorlardı. Yendiklerini tebrik ediyorlardı.

Muhtelif gruplar muhtelif kendi sancaklarının altına bir has gururla toplanıyorlar. Onu bu zamana kadar yaşatan ve bundan sonrada yaşatacak kuvvetlere ihtiramlarını yolluyorlardı.

Saat altı yedi. Herkes artık büyük bir ihtilafı büyük bir nemayişe hazırlıyorlardı. En önde ve mektep kapısının müttahili yanında sultani izcileri ve ondan sonra mektep sultani darul muallimin Numune, Kızılırmak ve mükatip saire salbesinde mürekkep Türklüğün atisine hâkim bir gençler alayı ahz mevki etmişti. Bununla da mektebin iç kapısından Sultan Osman hanın kıyafetini temsil eden sultani muallimlerinden izcilerin oymak yeni Sadi Movultay Bey mevkinde vezir ve sipahi kıyafetini temsil eden iki efendi ile beraber çıkarak hilal şeklini alan izcilerdir. Mektep kurultayı heyetin selamları ile karşılanmıştı.

Daha önde beyaz ve kırmızı kumaşlar ve kurdelelerle tezyin olunmuş tabela ve âlem yine izcilerden iki efendi tarafından kemal ihtiram ve hürmetle götürülüyordu.

Hükümetin önünde: İhtilal alayı sanayi musikasının ternim saz olduğu milli parçalarla beraber yolların iki tarafına hınca hınç dolmuş olan ahalinin safi işte ihtiramları arasında ağır ağır ilerliyordu.

Hükümet konağının peşgahında ortada cepheleri hükümete karşı olmak üzere Sultan Osman kurultay heyeti ahzı mevği etmiş ve sultani izcileri ve talebeleri ile darül muallimin ve diğer arkada ise mektep gayri müslime ecnebiye talebesi nemayişe amade bulunuyorlardı.

Hükümetin kapısı önünde ve elli mücahidimiz Muammer Beyefendi Hazretleri refakatlerinde erkânı vilayet ilmen ve eşraf memleket olduğu halde teşrif ve gençlerin teşkil ettiği bu ihtifal tezyin buyurmuşlardı.

Vali Beyefendi Hazretlerinin teşriflerine müteakip talebe ve ilim huzur samilerine götürülecek bizzat kendileri tarafından açılmıştır.

İlk defa Sultan Osman Hanı temsil eden Kırımlıoğlu Sadi Movultay Bey ile kurultay heyeti arasında ki muhavera ceryan etmiş ve buna müteakip muhtelif ve muteaddid nutkalarla beraber sultanın küçük ve mini mini talebesi tarafından bin avaz olarak Türkün duası kıraat olunmuştu. Bilahira tecmin vilayet azasından musaki Efendi tarafından bir duaya baliğ kıraatı ve (43/2) musikanın çaldığı selam padişahın müteakip ihtifal bitmişti.

Vali Beyefendi mukamillerini teşrifini müteakip erken hükümet ve Sultan Osman'ı temsil eden heyeti istiklal milliyeinin seneyi devriyesini tebrik etmişlerdi. Vali Beyefendi kurultay heyetine hitaben söyledikleri noktada (Türklüğün timsali olan el sancak üzerinde ki hilal gökteki hilalin bir timsalidir, binaen aleyh gökteki hilal yaşadıkça onun emsali olan bizdeki hilal payidar kalacaktır.) parçası onların dağlarında silinmez bir hatıra bıraktığı gibi yine (gençler, insanlar evvelkinde milletimize ve vatanınızda ki milletlere ve daha sonra bütün insaniyete hizmet edeceksiniz.) diyerek gençliğin istikbalinde ki takip edeceği hat hareket hakkında bir fikir vermişlerdir.

Şehri Cevlan:

Bana aynı tertip üzere nemayiş alayı musikanın çaldığı müteaddit parçalar ve talebenin söyledikleri muhtelif milli marşlarla şehri dolaşmışlardı. Nemayiş alayı

çarşıdan şems Alâeddin Sivasi hazretlerinin müreggid muadetlerini badeziyare refai derke şerifenin önünde şeyh cevaben vali hazretlerini ve onu müteakip onar Şelçukyadan Gök Medrese ve Şifaiye dairelerini ziyaret ederek orada meftun zevat kiramin ervahı kutsiyelerin Fatihalarla şad etmişlerdir.

Alay sekizde büyük ve muhterem valimizi huzuru samilerinde bir resim geçidi icra edildikten sonra Alibabayı Horasani hazretlerinin terbiyei mübarekesini ziyaret ederek paşa bu senenin tarihiyle İttihat ve Terakki Cemiyetinin önünde ahs mevki etmişlerdi. İttihat ve terakki kulübünün önüne numune mektebi talebesinden bir efendi tarafından bir nutuk kıraat olunarak cemiyete olan ihtiramlarını mukaddim etmiş ve ona müteakip darul muallim talebesinden bir efendide manzum ve müesir bir dua kıraat etmişti.

İttihat ve terakki cemiyeti namına Gani Beyle Sabri Efendi teşekkürlerle karşılanmışlar ve kurultay heyeti tarafından ifayı tebrikinden sonra muhtelif mektep talebesi kendi mekteplerine davet etmişlerdir.

Fener Alayı:

Gece saat birde bütün talebenin de mekteplerinde iştima ettikten sonra meşalelerle ve binlerce fenerlerle şehrin muhtelif sokaklarını dolaşarak müteaddid marşlar ve nemayişlerle şehrin her tarafını şenlendirmişlerdi.

Saat ikide bulunan meteakip talebesi yeni park da toplanmışlar. Bilahira gündüz ki tertip üzere küçük minare tarihiyle Vali Beyefendi Hazretlerinin konaklarının önünde saf saf durmuşlar ve istiklal bayramının avaz olarak orada tekrar tesid etmişlerdir. Vali Beyefendi Hazretleri konağın önüne çıkmalarına müteakip izciler büyük hararetle selamlamışlar ve muhtelif mükatipten müntahib efendiler tarafından ifayı tebrikinden sonra tekrar cenal bikereden Hilali Ahmer hasta hanesine gelmişler. Ve bu müesseseyi şefkat ve hamitide selamladıktan sonra bulunan talebe mekteplerine davet etmişlerdi.

Mülhakatta İstiklal Günü

Vilayetin her tarafında istiklal milli bayramı büyük ve samimi tezahüratla kayıt edilmiştir. Amasya da Karahisar'da yapılan tezahürat hakkında mahalden gazetemize malumat verilmektedir.

Tokat'da ve Tokat'ın mülhakatında geceli gündüzlü şevk ve şedamani hakkında telefonla matbaya vürüt eden tafsilatın dercine mencertamızın kesirati mani oldu. Her tarafından valiyi muhteremin Beyefendi Hazretlerine arzı tebrikat edilmektedir.

Mülhakatındaki izciler tarafından da kalbi ve hararetkar efelerle sevki ile elhabileri valiyi mücahidimize takdim tebrikat edilmiş ve Sivas izcileri tarafından da muzaffer başbuğları başkumandan vekili paşa hazretlerine tehmid ve tesid fütühat telgrafı verilmiştir.

Fener Alayında

İstiklal milli bayramı gecesini şehrimizde tek milli mektep talebelerinin iştiraki ile icra olunan fener alayı ihtişam ve ulviyetinden mayıda imani zafere ve büyüklere tebcil ve tekrime maide büyük manaları da ilan etmiştir.

Mekteplilerin ellerinde ki küçük fenerlerden maade birer takım şeklindeki büyük fanusların dört tarafından her birinde (yaşa hakan) Kafkasya bizim paşa otur paşa, paşa elanam, Paşa Talat Bey, Paşa Muammer Bey, Paşa Günalp Turan bizim, Mısır bizim, Kırım bizim, istikbal bizim, terakki bizim, Mustafa Necip ve saire için teminat okunuyordu.

Bu manzara bütün harplerde samimi halleri galyana getiriyor ve gönülleri çelik gibi sağlam tutan iman zaferi bir kat daha kuvvetleniyordu.

Müsamere ve Tiyatro

Menşur gençlerimizden bir kısmı da bu türlü bayramın gecesinde vatan piyesini temsil etmişler ve hasılatını şehrimizin musenati hayriyesine hazır eylemişlerdir. Vatan yahut Silistre sahneye muvaffakiyetle vazi edilmiş ve tarıktan da bir parça insad edilmiştir. Bundan maade monologlar ve harbe ait levhalarla gösterilecek hazırlarına iyi ve güzel bir gece yaşatılmıştır.

Türkün (Cihat) Tahlili

Allahu Ekber

Ağlardı Balkan

Çağlardı alkan

Hançer yürekte

İnlerdi Turan

Türkün dökülmüş suçsuz kanında canlandı tufan çalkalandı her yan.

Allahu Ekber!

Allahu Ekber!

Taş sende ey Türk!.

Tanrım beraber..

Tanrım buyurdu,

Al işte doğdu;

Sönmez ışıklar

Parlattı yurdu;

Her yere saçıldı... Balkanla Kafkas sisler içinde tutmaktadır yas,

Allahu Ekber!

-Yollar açılsın –

Bozkurda ey gönder!

Emir etti Hakan

Dur aksın alkan

Kurtulsun artık

Turanla iman:

İçten ve dıştan düşman kovulsun yatsın boğulsun yurt güçle dolsun.

Allahu Ekber

Allahu Ekber

Niller, Araslar

Genç Türk'e Kevser.

Süngüyle mızrak

Zincirle tokmak

Türkü ayırmaz;

Öz yurtta da Türkler zincirle yenilmez. Koş kurtar artık doğsun dilekler.

Allahu Ekber!

Allahu Ekber!

Del, kaf, ye ey Türk!

Hak böyle ister.

Gümüşhane 15 Teşrinisani 330-Hazreti Ulvi.

Yıldızeli Muhaber Mahsusamızdan:

Şanlı hükümetimizin mübeccel istiklali olan bugün bütün Asya bayrakla tezin edilip ahaliyi mahalleye ve eşraf belde ve mektep talebesi milli şarkı ve çalgı ve bayraklarla hükümet dairesine giderek bu günün mübecceli hakkında nutuklar irade ve hükümeti muazzamayı Osmaniyenin şevket ve satavetinin tezardü temadisi ve muzafferiyeti hakkında belde tarafından bir dayılığ kıraat edildi ve umumi ahaliyi muhterem ordumuzun muzafferiyeti için her türlü fedakarlığı icraya amade bulduklarını hararetle bir lisanla beyan ve akşamlara kadar kasabada icrayı sürür ve şadman edilmiştir.

..... Harman Makinelerimiz

Vilayetimize mahsus olmak üzere Vali Beyefendi Hazretleri tarafından celb buyrulmuş olan harman makineleri mevsimin muhalefetine rağmen Samsun'dan Amasya'ya kadar gelmişlerdir. Bir aya kadar merkez vilayete getirilecekleri mamuldür.

Harman makineleri zatül hareke ve en son sistemdir. Cenabı hak gelecek sene feyz ve bereketimizi sarf edilen gayrete göre ihsan buyurursa bu makinelerden büyük istifadeler temin edilecektir. Lokomotifleri Amasya'nın ulvi nahiyesinde ve çiftçilerin muacehesinde tecrübe edilmiş ve köylünün hayret ve incizabına mucib olmuştur. Tecrübe için tedarik olunan sekiz araba dökülmemiş buğday ve arpa makineye verilmiş ve iki saat zarfında mahsulün hububat ve samanı mükemmel surette çıktığı gibi buğday ve arpayı üçer nevi tefrik etmiştir. Bu sürat ve suhuheti gören köylülerimiz makinanın ve yeni aleti ziraiyenin kıymetini bilfasıl anlamışlardır. Zirai memleketi olan vilayetimizde hasmı celileyi vilayeti tahi ile yeni bir tarz ziraat tesis edeceğinden ve az eski mala daha çok mahsül almak imkânı elde edebilmek az zamanda daha çok ziraat miktarı hâsıl olacağından ümit varız.

Mülhakatta İzcilik Teşkilatı

Son günlerde sadarettten alınan malumatlarda her yerde izciliğin seri adımları tesis edeceği anlaşılıyor.

43/3

Şimdiye kadar Amasya, Tokat ve Ladik de vücuda gelen izci ocakları hizmetkar ifa etmişlerdi. Şimdi de Zile, Suşehri, Reşadiye, Tonus ve Hafik kazalarında da sağlam ve dinç gençler yetiştirmek gayesini talep eden izciliğin biran evvel teşekkülü için çalışılıyor. Zile gençleri bu büyük bir an evvel inşası için çalışmalıdırlar.

Fakat heryerde kendilerine yol gösterecek bir nizamın bulunmaması bu teşebbüsünde hakim kalmasına sebebiyet veriyor. pek yakın bir zaman zarfında izcilerin nizamnamesi matbaamız tarafından tab olunarak mülhakata gönderilecektir.

Ümit ederiz ki ilkbahara kadar her kazada genç ve faal simaların tecelli ettiğini göreceğiz.

Beyanı Tebrik

Sevgili Kızılırmak'ımız vasıtasıyla vilayetimiz dâhilinde bulunan bütün izci kardeşlerimizin milli istiklal bayramını kutlar ve ihtiramlarımızı yollarız.

Sivas İzçileri Namına Oymak Beyi Sadi Movultay

Gönüllüler

Mülhakatın her tarafında darul harbe atılmak üzere birçok gönüllü toplanıyor. Dün Gemerek gönüllülerini şehrimize musallat etmiş ve sanayi mızıkası ile bazı zevat tarafından istikbal olunmuşlardır.

Osmanlı Gazi Kurultayda

-..... edildikten sonra-

Osman Gazi:

Beyler, Ağalar! Ey koca kurultay biz bir oymağız ki elimizde yay doğudan gelmiş batıya doğru bize yol göstermiş güneş ile ay...

Kurultay (hep bir ağızdan)

Tanrı buyurdu

Size duyurdu

Sancakla geldik

Aldık bu yurdu,

Osman Gazi:

Tanrının ilidir yaşamız vardır. Demir çarık, demir asamız vardır, İstanbul şehridir dünya güzeli onu almadıkça tasamız vardır...

Kurultay:

Uyarak aya,

Geldik buraya,

Eşsiz güzeli

Rum'dan almaya...

Osman Gazi:

Rum ili bizim olacak, Akdeniz donamam ile dolacak, Osmanlı geliyor dendiği anda ünlü kralların rengi solacak...

Kurultay:

Yasa doğacak,

Zulmü kovacak.

Nerde il kıran

Varsa boğacak...

Osman Gazi:

Bir elde yaşamız bir elde Kur'an, sepeceğiz adli her yerde her an, Türklükle İslamlık kardeş olacak, fark edilmeyecek Halife, Kaan...

Kurultay:

Sancağımız el,

Damgası hilal,

Üstü yazılı lafzayı celal...

Osman Gazi:

Bir gün uyanacak Türk'ün dehası,

Anlayacak nedir yurdun manası,

Milli bir irfana doğru gidecek,

Geriye dönecek eski rüyası...

Kurultay:

Duymaz taş kaya,

Yürürüz yaya,

Türk'üz gideriz

Kızıl elmaya...

Ziya

Dergiden:

Kahraman Askerlerimiz

Çorap, mintan, eldivenler yapmak bize borcumuz ne ağaç var ne yeşillik... Sivri çıplak tepeler bu tepeler arasında: Taşlı kumlu dereler... Bu dereler ortasından, Fırat suyu akıyor... Erzurum dağlarından, şanlı zafer müjdeler... Güzel Basra Körfezine, Hinde, Çanakkale eder...

Şanlı Fırat ekinleri inleterek çağlıyor çoban tatlı kavalıyla yürekleri dağlıyor. Biryanda bostanında solmuş yaprak toplayan ihtiyarca bir kadıncık hazin hazin ağlıyor...

-Arkadaşım! şu kadına sor niçin ağlıyor, yanına git derdi nedir? Bil ki meram anlıyor- Arkadaşım, koştu, sordu:

Halin nedir valide?

Sorma oğlum her şey bugün yüreğimi dağlıyor oğlum asker oldu gitti, evde kaldık yalnız, taze garip gelinle iki aylık birde kız... Düşündükçe evladımı işte böyle ağlarım. Binlerce şükür Allah'ıma yoktur başka derdimiz.

Yaklaşarak bende şöyle:

Anneciğim diyerek, köyünüzde, yoksa, size haber verecek kahramanca cenk ederken düşmanla oğlunuz gazi olmuş bir erkeğe bu en mutlu bir dilek.

Sen dua et evladına gazi olsun nam ile babasının olsun doğsun nam ile. Gitmeyenler karşısında titresin, o savunsun hayanızla yurdu dolsun gam ile.

Allah sizden razı olsun ferahlandım bu söze sagolsun da ceğe gitsin hele bir gün yüz yüze, kavuşuruz. ayrılığın acısının miktarı o günleri görmek acep bu göze...

Sen ferah tut yüreğini... nasip olur şüphesiz, şanla gelir gazi oğlun sarmaşırklar ana kız, şimdi durma çorabı ör... gelin diksin mintanını bak, soğuklar geldi, çorap, mintan ister oğlunuz.

Döndü gitti köye derhal söyle dedi o kadın ey kadınlar gelin kızlar dinleyiniz hepiniz boş geçmesin günlerimiz kış gelmeden çalışın hudutlarda cenk ederken şanlı mutlu ordumuz (çorap, mintan, eldivenler yapmak bizim borcumuz)

.....

Mahruri: Kırımlı oğlu Sadi Movultay

İdman Musahebeleri(maide)

İzci daima muktesadana hareket edecektir, filhakika izci az para ile fakat resmi mütemadi ile çok iş görmeye gayret edecek her hususta mümkün mertebe tasarrufa riayet ederek yarın ki mühim işlere para saklayacaktır. Bu suretle izci devr endişesine ve ihtiyatkarane hareket ederek anında takip edeceği hattıhareketi şimdiden tayin edecektir.

İzci için müsrifane hareket etmek caiz olmadığı gibi israf olunacak hazır satımı istimalden tevki edecektir. İşte izci ta küçük yaşından beri takip ettiği ihtiyatkarane ve tesrifane hareketin neticesi olarak ilerde kendi memleketi için kâfi bir sermaye cemine muvaffak olacaktır.

Bugün her insanı zenginleştiren onu cihanı kutsiyane hâkim kılan Fransız gençleri hatta Fransa'nın yetiştirdiği pek küçük yaşındaki çocuklardır. Fransızların ana mekteplerinde iktidayı mekteplerinde tasarruf sandıklarında toplanan para Fransa'nın büyük bankalarını vücuda getirmiştir.

Bir Fransız çocuğu daha pek küçük yaşında iken ona ebeveyni tarafından vatanına memleketine nafi olmak için lazım gelen fikirler telkin olunuyor, ve yine o çocuk ebeveyninin ona vermiş olduğu fikirler hisler tesiri ile herhalde ihtiyat ve tasarrufa riayet etmeğe alışıyor.

İşte bir Fransız çocuğunun eğlencesinden ayırmış olduğu cüzi bir para tasarruf sandığı büyük bir yeküne baliğ oluyor. O para ile teşekkül eden bankalar vasıtasıyla değil yalnız bir Fransa'nın sair hükümetlerinde bütün umumi tesviye olunuyor.

İşte bir memlekette hüsnü tasarrufun tezayidi takibi neticeler tevellit ettiği vazien görülüyor. İzciye sırf bu gayeyi takiben her hafta muntazaman mensup olduğu taburun sandığına muayyen para bi tediye den geri durmayacağı gibi kendi hususi işlerinden bile mümkün mertebe tasarrufa riayetkar bulunacaktır.

İzcinin tedarik etmesi lazım olan cep defterinde birde her gün masarafatına ait bir kısım açacak ve orduya her günkü sarf ettiği paraları kaydedeceği gibi on parayı bile düşünerek sarf edecektir. Aynı zamanda izci her şeye kanaat edecek hatta icabında açlığa ve susuzluğa tahammül edecektir.

İzcinin sözü mukaddestir:

İzci sözüne ahdine daima sadık kalacaktır. Bi husus namusuyla and ettiği herhangi bir işin biran evvel icrası için bütün mevcudatıyla çalışacaktır. Fakat izci söyledikleri sözleri de aynı zamanda muhakeme ederek sarf edecek yapamayacağı bir iş için söz vermeyecektir. Çünkü izci sözü verdikten sonra onu yapmak her halde zaruridir. İzcinin sözü kendisi için bir kanundur.

İzci zaten mütebessin ve münfitdir:

O her türlü felakete karşı yine bir vaziyet alacak bir can sıkıntısı his eder etmez bir ıslık çalarak şarkı söyleyerek sıkıntısını def edecektir.

İzci herhangi bir arkadaşının mağdur ve meyus olduğunu görür görmez yine aynı suretle o dostunun muhafazaya uğraşacaktır.

İzci herkesin dostudur:

O kalbinde hiç kimseye karşı fena bir fikir beslemez ve yine hiç kimseye bir revayı Göstermez herkese iyi ve samimi görünmeğe her hususta saf bir yürekle çalışmaya gayret eder.

İzci hayvanların dostudur izci elinden geldiği kadar hayvanları himaye edecek ve onlarla kendisi için kabul istifade bir hale koymaya gayret edecektir.

Onun caiz olan hayvanlardan başka sair olmayan hayvanları katiyen öldürmeyeceklerdir.

İzci hareketinde doğru olacaktır. Her işi sağlam görmeye ve riyadan da arada bulunmağa gayret edecektir.

Doğru iş görecek ve bütün harekatta sadık kendisi için İttihaz edeceği gibi hatta hatalarını bile gözlemleyerek mümkün mertebe çalışacaktır.

43/4

Kırım Edebiyatından

Bahar

Güller açtı yeşil buldu kırlarımız dağımız

Doldu tamam kokularman yolluyorlarman her taraf

Çılgalardan taşkan beyaz köpükler Ra'nın tevkisinen

Genişledi yüreğimizi yeşillendi bağımız

Yeryürüzün kavtamam giderlerman çilenkam

Bulutların yerlerinde mavi yıldızlar

Altun güneş Gezineler oynayalar

Yine küpenin kuralları dönenkan

Her tarlada her arlada bahar yüzini göz tert

Tacının çölünün her yerinde çeker tekeler insanlar

İyilik baharının şerri iman tesirin bulup bakara tavlar

Taşlar para saça bülbül

Her yer güle herşey güle

.....

Hoca zade

AYRILIK

Bahar gider şenlik gider bülbüllerde kaytarlar

Beyaz kızıl türlü güller menekşeler çiçekler

Hep siyaha bürünüyorlar bulgunular çelerler

Bahar yetti her yer şimdi bir çiçeğin mezarı
Dolaşınız bahardan son bahçelerini çölleri ...
O vakitte kara toprak sanki ölüp pazarı...
Nazlı şekil kokuları siner siyah taşlara...
Fesleyenin yeşil özü sindi sarı
Her kalpte de bunun gibi bahar olur çiçek açar
Bu çiçekler her tarafa yayılınca kokuların
Mivallerin ziynetlerin Saçarlar
Lakin sonra bir acı yel bir ayrılık bu güllerini soldurur
Umut gider Şimdi gözler solgundur.
Aralık önu çağırmanız yetişilmez
Her baharda bir güzellik sevimlilik mutlak var
Bir baharda güzel (sevdim) demek değil mi ?
Lakin yine durmaz solar şu sevgili baharlar.
İnsan kalbi toprak gibi kaç bahar ki mezarlık
Yazık tevekkül kalbine kırık; çilemekte gülmekte...
Lakin acı bir ölümdü: sevişene nüsuk ayrılık...

Hoca zade

HAK VE ZULÜM MUHAREBESİ TELGRAFLARI

20 Kanunievvel

Kahraman ordumuz havanın muhalefetine, düşmanın müdafasına rağmen 2 gün Rus toprağında Osmanlı hudutlarına 80 km mesafede Kars, Ardahan müstahkem şehrini zaptetmişti de Ardahan kalesi Batum Karstan sonra kaskasyanın en mühim mevkiidir. Kafkas düşmanla karşılaşmış kemali cesaretle şimalden eyde vadisinde ilerleyerek oltu istikametine düşmanın sağ cenahını örmüş aynı zamanda taaruzla Rusları rücutte mecbur kılmıştır. Osmanlı ordusunun böyle kahramanca harekette bulunacağını zannetmeyen Ruslar karsa doğru çekilmeye

başlamışlardır.Oltu hat harbi lazistan ve Erzurum darulhareketleri arasında hattı fasıl teşkil ettiğinden oltu yu işkal eden sol cenahımız varto yu aslımız çoruh vadisinde bulunan kıtatımızla tevhide mesai eden bu mevkiinin ehemmiyeti azimdir. Evvela düşman toprağına geçmiş erzak ve mahrukaf meselesi kolaylaşmış Rus semen düferleri elimize geçmiştir. Hudut boyunca ordumuzun varvudine intizar eden Kafkasyalılar bu suretle bize geçeceklerdir. Ardahan Karsın bir anahtarı olmak üzere ordumuzun şimdiki kalesi Kars olacaktır.

İngilizlerin Cesim-i kur Midayil Zırhlısı Batmıştır

22 Kanunievvel

Hüseyin Kamil Mısır hidivliğini şu şartla kabul etmiştir. Kendi evlatlarının 2,5 milyon İngiliz lirası kıymetindeki mallarını kefarete altına alınmasını. Asakiri Osmaniyeye Mısır 'ı işgal ettikleri zaman kaçabilmek için emrine amade bir gemi bulundurulması İngilterede de ikametini mahsus bir saray verilmesi İngilizler bu şartları kabul etmişlerdir. İtalyanın Avusturya'yı işgali Avrupa efakarı umumiyesini uğraştırmaktadır. Henüz bu hareketin mahiyeti malum olmamıştır. İtalyanın ittifak meselesi aleyhine hareket etmeyeceği bazı alayimde anlaşılıyor. Rusya'da ihtilal asarı hiddetlenmiştir. Sıtrazburk da Beytinde galeyan olduğu ve bu Silah fabrikası işçilerinin isyan ettiği bildiriliyor. Mesullerde 27 kişi idam olunmuştur.

23 Kanunievvel

Askerimizin ihraz ettiği muzafferiyetler yalnız dâhilde değil Almanya, Avusturya'da lehimize büyük tezahüratı mucip olduğu gibi Balkan devletleri de bu muvaffakiyetlerimizi pek ehemmiyetle telakki ediyorlar. Askerimizin kahramanlığı milletimizin hamiyet ve fedakârlığı sayesinde muvaffakiyetleri tevali edeceği şüphesizdir. Asakir-i Osmaniyenin Miyandavai'de kazandıkları muvaffakiyet mücahidin-i İslamın kuvve-yi maneviyesini tezyit Kürt kabileleri mücahidine ilhak etmiştir. Kabail-i mezkûre büyük hevesle Ruslara karşı harp ediyorlar. Arnavutluk ahvali halen meşuştür. Esat Paşa ile erbab-ı kıyam arasında harpte Esat Paşa rica'ta mecbur olmuştur. Avrupa vaziyet-i harbiyesini bu hatta yeni bir sahne inşa' etmemiştir. Rusyada muharebat devam ediyor. AlmanlarViyestol hattına erişmeye çalışıyorlar. O istikamete doğru ahval-i havaliyeden naşibeta'etle ilerliyorlar: Kezalik Almanların diğer bir hedefi Varşova'dır. Avusturyalılar Karpatları geçmeye çalışan Ruslara güzel mukavemet ediyorlar. Rusların Karakoviye (Karakuyu?) hattını tutmak teşebbüsleri

şimdiye kadar semeresiz kalmıştır. Vaziyet-i siyasiye de henüz tebdil (?) yoktur. Romanya, Bulgaristan, Yunanistan bi- taraflıktan çıkmayacak görülmüyorlar. Hamdolunan gerek ahval-i harbiye gerek ahval-i siyasiye lehimizdedir.

23 Kanunievvel

Savcılıktan alınan haberlerde deniliyor ki; Avrupa Macar İslamları Cihad-ı Ekber'e iştirak düşman bin vatan olan Rusları tard için askerimiz iltihak ediyorlar. Rusların para ile celp ettikleri şecaad devletinin Rus askerleri ile birlikte Miyandavan'da bulunduğunu haber alan askerimiz kendilerine iltihak eden Kasa'il ile Miyandavan giderek orada bir Rus kavli ile şecca firarilerine tesadüfle hemen harbe girişmişler ve Moskofların şecca devletinin adamlarını tarumar ederek bir çok emvali itimam etmişlerdir.

Yine askerimiz İran mücerehatını Ruslara hizmet rumiye ile civarındaki Müslümanlar eza ide ve hasmının üzerine yürüyerek her ikisinin sinesi kılınçtan geçirmiş ve bu iki hain dini esir etmişlerdir. Karpatlarda kavi vukua gelen muharebat da mühim tepeler zaptetmişlerdir. Şimal sahayı harbinde nevail yurtlarında vuku bulan muharibanda Avusturyalılar 12 bin esir almışlardır. Berlin belediye umumiyesi hilal-i ahmere vermişlerdir.

3.16. 44. Sayının Transkripsiyonu

KIZILIRMAK

(Numara 44)

(İkinci sene)

Mahalli-i idaresi: Sivas İttihat ve Terakki Kulübü

Abone bedeli Sivas için senelik 40 kuruştur.

Müdür-i mesul: İbrahim

Haftada üç defa çıkar: Siyasi, içtimayi, iktisadi, ebedi Türk gazetesi.

Mülhakat ve taşra için 45 para.

Gazeteye konulmayan yazılar geri verilmez.

Faideli yazılar kabul ve neşredilir.

Nüshası

On Para

44/1

Sivas(5 Rebiyül evvel sene 1333)

Çarşamba(8 Kanunisanı sene 1330)

(21 Kanunisanı sene 1915)

SİYASİYAT

Balkanların Bugünkü Hali...

Şüphesiz bugün Balkanlar bizim için bilhassa iştilal edilecek bir saha değildir. Bizim dikkat kuvvetimiz daha esaslı daha canlı ve daha ebedi hayatiyenin istihsaline hazır ve tevci edilmiştir. Ancak bugünkü muharebenin Balkanlarda bizim aleyhimizde tertip olunan suikasttan yangınların kıvılcımı ile tutuştuğu hatıra getirilirse hiç olmazsa birkaç kelime ile Balkanları yad etmenin pek zait bir iştilal olmadığı sali olunur.

Üç sene evvel sevgili Rumeli dünya cenneti şeklindeydi. Bir taraftan Sırp ve Karadağ diğer taraflardan Bulgarlarla Yunanların ortasında ve Slav, Bulgar, Yunan ihtirasatının ve etrafında yaşayan Makedonya ve Arnavutluk sakinesi bugünkü kan ve zulmet manzarası hallerine böyle getirmiyorlardı. Öteden beri kah bir

..... kah bir yabancı parmak tahrikiyle meydan olan hareketler Türk Hükümetinin şevkatle bir şiddeti bedrone ile tediye tevkif ediyordu.

Beş yüz seneden beri elinde sulh ile Avrupa'nın cenubuna namuslu ve fedakâr bir bekçi sıfatıyla nezaret eden Türk uğradığı suikast yüzünden o diyarı terk edince Avrupa hükümetlerinin temelleri sarsıldı. İlk şeamet şirazesini Balkan mütteliklerini birbirine üzerine attı. Uzun hudut kavgalarıyla halli devam eden bu cidal Balkan işlerinin henüz halledilmiş olmaktan pek uzak bulunduğunu ilan ederken cenup da tahakkuk bir gasp ile elde ettiği kısmi azimin hışmı sersemliği içinde Sırlar Avusturya ya musallat oldular. Avusturya'nın darbeyi naidisi Sırbistan'ın kafasına inerken Avrupa rekasında hazırlandığı yerde sabreyledi. İşte bugünkü muharebeyi hazırlayan esbab...

Bugün Balkanlar Ne Halde? ...

Üç beş serserinin iğfalleriyle ne istediklerinden haberleri olmayan Arnavut kalabalığı bir gün en felaketli bir ihtilal ve perişanı içinde çalkalanıyor. Arnavutlar ne istiyordu? Avrupa Arnavutlar için ne istiyordu? Bunu Arnavutlara sormak abestir. Çünkü Arnavutlar Türk ve Müslüman idaresinin kıymetini başlarında ki üç beş sahtekârın defolup gitmesinden sonra anladılar ve ilan ettiler. Bunun için değil mi idi ki mevki vermek isteyen Avrupa diplomatları böyle kati bir karar ittihas edememişlerdi.

Şimdi Arnavutluk bir taraftan dâhildeki fitne ve ihtiblin felaketleri diğer taraftan komşuları Sırp ve Yunan muhterislerinin tecavuzatı ile uçuruma doğru gidiyordu. Bu buhran ve keşmekeş son günlerde İtalya'nın işgal altına almasıyla yeni bir safhaya girmiş bulunuyor.

Makedonya? mefkûrelerle bir taraftan Slavlığın diğer taraftan Yunanlığın mektebi iptidai sıralarındaki çocuklara hecelendiği genç kızların şevki şarkıları içine sıkıştırdığı Makedonya hülyası nihayet Türkiye'ye karşı yapılan ittifak ve cidal sonunda kırıldı.

Makedonya Yunanların mefkûresi yahut İslavların gayesi idiyse bir gaye bir mefkûre hayati esasları birbirine zıt milletler arasında nasıl taksim edilebiliyordu? Balkan harbinden sonra çizilmiş olan hudutlar Yunanlarında Sırlarında felaketini hazırlıyordu. İlk acıya Sırp uğradı haksız bir gaspın cezasını mahf ve inkırazla görecektir...

Şimdi Makedonya da Sırlar, Yunanlılar, Makedonyalılara izaller yapıyorlar. Millet her hakkı olan bir yere girenler zulüm ve şetaatle mi hareket ediyor,

yoksa muhabbet ve şefkatle mi? Bunlar zulüm ve cinayetle hareket edecekler. Çünkü orada birçok Avrupa bir merbutiyet irkiye sahibi değildirler. Senelerden beri olarak başlatılan bir mefkurenin arkasından gelen teşkilatı reaya ancak işkence gibi adetten utanan gayrı meşru bir kuvvetle mevki tutabileceğini mülhaza eder. Doğrusunu söylemek lazım gelirse Bulgarlar dün Türkiye'nin adil idaresinde faal bir hattı ihtilal takip ederken bugün Sırp ve Yunan idareyi resmiyesi altında kahreden kahrı felaketten felakete çarpılan Bulgarların bitip tükeneceklerini bildikleri halde atıl davranıyorlar.

Çünkü Sırp ve Yunanlılar uzaklarda Türkiye'nin cenah şefkatini Makedonya üzerinde iken tahrik edebilen Bulgar ruhu milliyesi bugünün felaketleriyle dünkü haksızlıkların mukayesesinden mütevellit bir inkisar ve tedamet içindedirler. Şimdi Bulgarları hareketsiz bir hale koyan sebep ve ameli yalnız bu noktada aramak lazımdır.

Bulgarların bugünde Makedonya da ihtilal yapabilmek için silahlarını bombalarını eksik? Hayır, bunların hepsi evvelki kadar ve belki daha fazla mevcuttur. Eksik olan şey ruhi takat ve mefkûrede imandır. Bulgar bugün ihtilal meydanının kanları ve dumanları içine atılmazdan evvel soruyor?

Dün döktüğümüz kanlar bize ne kazandırdı ve bugün ki fedakârlıklarımızla yine acaba ah! Bu acaba işte bir milletin göğsünde yaşamağa başladığı dakikadan itibaren mefkûre ve iman zehirlenmeye başlar ve günün birinde tereddüt inkisar kati bir dermansızlığa münecir olarak maddi ölümün ihtizarı demek olan manevi ölümü davet eder. Demek istiyoruz ki Balkanları bugünkü felaketi Rusya ve İngiltere ile bir safta harp eden devletlerden birçoğuna canlı bir ibret levhası olmalı ve tarihin son zamanlarda sık sık tekrar etmeğe başladığı daima düşünölmelidir.

ŞU'ÜN

Meclisi Umumi Vilayet

Kânunusaninin birinde açılacağını evvelce yazmış olduğumuz meclisi umumi vilayet nice şaniye günü Vali Muammer Beyefendinin riyasetlerinde kişad edilmiştir.

Gelecek nüshadan itibaren müzakeratı aynen kayimi mahsusamıza derece edeceğiz. İlk celse saat altıda başlamış ve taraflı alil riyaseti nahide meclisin edileceği beyan olunmuştu. Bilahare Reisi Sani ve kâtiplerin itihabı icra edilmiş ve mevcut iza maarif ziraat ve Nafia şehabelerine kare ile tetrik edilmiştir.

Heyeti idareye ve yurtça icabete her şubeden ikişer zat intihap edilmiştir.

Amasya Müdafaayı Milliye Cemiyetinin Gayreti

Müslümanlığın ve Türklüğün can evine el uzatmak isteyen düşmanlara ve kahramane sulet eden askerlerimize her hususta muavenet etmek gayesini takip eden müdafaayı milliye cemiyetinin Amasya şubesi bu defa 90 araba 120 beygir cemi etmek suretiyle hamiyet ve fedakarı etmiştir.

Bilhassa jandarma kumandan vekili Yüzbaşı Nuri Bey bu hususta gece ve gündüz sırf mesai etmiştir.

Kızılırmak müdafaayı milliye cemiyetinin Amasya şubesini ve Nuri Beyi takdir ve tebrik eder.

Zile'de İnkişaf Maarifi

Bu sene Merzifon ve Zile kazalarında birer idadi mektebinin kişadı tekerrür etmiştir. Dün gazetemize Zileden varid olan telgrafımıza mezkûr idadi mektebinin resmi kişadının icrasıyla temadiyen muvaffakiyetin hususunda dualar kıraat olunduğu yazılır.

Vilayetimiz dahilinde Zile ve Merzifon gibi müterakki ve muntazam şehirlerimizde bu suretle maarifin bir kat daha yükselmesi temin edilmiş oluyor ki doğru muvaffakiyetli adımlarla ilerlemeyi temenni eder.

44/2

Türk Medeniyeti

Bizim babalarımız olan eski Türklerin medeniyetleri hakkında bir fikir elde etmek için onların hayatı içtimaiye ve tarz maiyetlerini tetkik etmek icap eder.

Türklerde en eski zamanlarda vakıa akvam mesairi gibi bir takım kabilelere aşiretlere cemiyetlere ayrılmış idiyse de hiçbir zamanda bu kabilelerin gadat ve tarz hayatları yekdiğerinden farklı değildi. Şark da ... ve bahri muhit kebirden garpte Karpat dağlarına doğru at eda eden büyük ve vasi kıtayı ihata eden Türkün her yerde her cemiyette aynı tarz hayatı aynı dini, aynı lisanı ve medeniyeti muhafaza ettiği görülüyor.

Büyük Türk ismi altında toplanan ve muhtelif kabilelerle tavsım edilen kabail ve cemiyetlerin menşe ilerine doğru nazarı tetkikimizi uzanacak olursak onlar zira idaresinde buldukları kağanların kavmen gidenlerin isimleriyle yad olunduklarını göreceğiz ki Oğuzlar, Çağatay'ılar Selçukiler ve sonra Osmanlılar hep bu suretle

kendi kanlarının isimlerini almışlardır. Yine bazı Türk kabileleri de isimlerini buldukları diyarın memleketin yerleştikleri vatanın adlarına göre tevsim etmişlerdir. Kıpçak, Bulgar, Kaşgar, Altay, Kırım ve Sabirler bu ikinci surette tevsim edilen kabailendir. Filhakika Kıpçak eski Türkçe de vasi çöllere denir ki Bahri Hazarın şeritde ki sahralarda sakin Türkler umumiyet itibariyle bu isimle çağrılırlar. Şimdiki Kazan şehri ve civarındaki Türklere verilen Bulgar ismi de Kazan'ın eski ismi olan Bulgar kelimesinden ileri gelir. Esasen tarih Kazan da vaktiyle büyük bir Bulgar hükümetinin mevcudiyetini söylüyor ki bu suretle asıl Bulgarlar şimdiki Kazanlılar olmuş oluyor. Hâlbuki şimdiki Bulgar'dan daha ziyade İslavlara mensupturlar.

Bazı kavimlerin taşıdıkları isimlerde onların tarzı maişetlerini tarzı hayatlarını gösterir. Muayyen sükneleri, şehirleri bulunan Türklere 'Uygur' denildiği gibi yeri yurdu bulunmayan ve daima göçebe bir halde yaşayan Türklere de kaçan kelimesinden galiz olarak 'Kazak' veyahut 'Kırgız' denir.

Fakat bu küçük kabileler muhtelif zamanlarda ve muhtelif yerlerde başka başka isimler alıyorlardı. Bir kabileye sonradan şecaatli cesur bir Kaan gelse o kavmin ismi derhal bu Kaan'ın ismine göre değiştiriyorlardı. Mesela Çaçihan kabilesi sonradan Özbek hanın zuhuruna müteakip 'Özbek' ismini aldıkları gibi Selçukilerde Osman Gazinin İstiklalinden sonra Osmanlı unvanını almışlardır.

Binaenaleyh iklimi tarzı maişete ve kağanlara nazaran birer isim alan kabileler her ne kadar pek nazarda yekdiğerinden ayrı ayrı görülürse de hepsi de Türk ve Tatar isimleri altında cemi olunurlar.

Türklerin maişetlerinin tetkiki öteden beri edersek tarihin zapt edemediği zamanlardan biri umumiyet itibariyle göçebe halinde yaşamadıklarını görüyoruz. Çetin kadim merhaleleri miladı isadan 24 asır evvel Türklerin göçebe bir halde yaşadıklarını yazıyorlar. Bugünde güya Sibiry ovalarında göçebe halinde yaşayan ve bu yaşayışları dört beş bin yıl evvel ki Türklerin tarz hayatlarında hiç farkı olmayan birçok Türkler vardır ki Kazaklar, Kırgızlar ve Kalmuklar bu camiadandır. Esasen Türklerin medeni bir tarzda yaşayanları da bir takım harici sebepler ve harici kuvvetlerin tesiriyle göçebe hayatlarından ayrılmaya mecbur olmuşlardır. Filhakika Sibiry'da, Türkistan da şimdiye kadar göçebe halinde yaşayan birçok Türk kabileleri Moskof kuvveti ile kendileri için pek serbest pek müsait olan ve öteden beri mutadları bulunan bu yaşayışlarını terke mecbur oluyorlar. Hatta tatbik ile kuvvet ile şehirler, köyler tesisine

..... kalan göçebe Türkleri bu sıkıcı hayat binlercesinin veremden ölümüne mahvine sebebiyet veriyor. Büyük nazarda pek garip görünür. Fakat; muhitin insan ve cemiyet üzerine olan tesiri nazar itibara alındığında Türkistan'ın kurak ve isimsiz ovaları sürekli bir medeniyetin tesisine, muarifin sanayinin inkişafına pek de müsait olmadığı ve olsa da bunun çoğa mal olacağı anlaşılıyor. İşte tabiatın bu şekli sakinlerini göçebe hayatı tercihe mecbur etmiştir. Avrupa'yı bir münebbi medeniyet haline koyan esbab iklimin yeşil latif ovaları ile nehirleri ile bu büyük medeniyet için pek güzel bir zemin müsait olmasıdır. Aynı zamanda bu ufak bir iklime birçok insan kümeleri toplanması tabii olduğu gibi yine o insanlar arasında bir mübareze hayatın mevcudiyeti ve bundan da büyük neticelerin, büyük semerelerin tevellütü yine tabii bir keyfiyet idi. Hâlbuki Türklerin birleştiği muhit uzun kurak çöllerle Bahri muhit kepire ve Karpatlara doğru uzanıyordu. Bu kurak iklimde mevcut olan pek kısa ve pek az nehirler, göller bu büyük arazi için hiç de kâfi gelmeyecekti. Binaenaleyh böyle bir iklimde medeniyetin ilmin intişar ve gayri tabii idi. Çünkü Türkler bağ, süt ve kımızları ile gıdalarını temin eden sürülerce koyunları, sığırları ve kısrakları otlatmak için mevkilerini zamane mevsime göre değiştirmeleri icap ediyordu.

Bu suretle onlar yaz günleri şimalde Ural dağlarının yüksek yaylalarında Uyi ve İrtiş boylarında hayvanları için müsait zemin buluyorlarsa da kış mevsimlerinde de 'tarım', 'gobi' ovalarına inmeye mecbur oluyorlardı.

Mai mafiye bu her nevi vesaitin rağmen Türklük aleminde muhteşem ulvi medeniyetlerini asarı medeniyeyi tarih bize gösteriyor. Türk insanına muvafık muntazam ve muhtelif yazılar mevcut olduğu gibi muhtelif kağanların zaman idarelerinde birçok ilmi, edebi işlere de şuruh edilmişse de göçebelik hayatı bu hayırlı işlerin devam ve bekasını temin etmemiştir.

Fakat Ural, İdil taraflarında sakin olan Bulgarların ve Kaşğarda ki Uygurların vücuda getirdikleri pek kıymetli asarı medeniyeye halen tesadüf edilmektedir. Bundan anlıyoruz ki Türkler fitraten medenidir. Ve onlar gayri müsait bir zamanda göçebe bir hayat da büyür ve muhteşem bir medeniyet vücuda getirmişlerdir. İşte Türklerin Ali edebiyatları medeni kavimlerde bulunmayan hikmet ve faziletlerini havi olan halk edebiyatı kendi yazı ve lisanına muvafık harfler yazı ve yine ve dine muhabbet onların bu muhteşem medeniyetlerine birer buhrandır.

Kırımhoğlu...Sadi Movultay

Asar-ı Hamiyet

Erbaa mektebi muallime-i sanisi Hidayet Hanım yüz kuruş Erzurum Hilali Ahmer Hastahanesi hanımlar şubesine ve yirmi kuruş da Erbaa Hilali Ahmer cemiyeti şubesine terk etmiş olduğundan iki yüz kuruş maaşı olan bir Türk hanımı göstermiş olduğu asarı hamiyet ve fedakarını takdir ederiz.

Mevasılat

Vilayeti Celile Mülkiye müfettişliğine tayin buyurulan Muhtar Beyefendi şehrimize mevasılat etmişlerdir. Muhtar Beyefendi..... vukufu idare memurlarımızdan olduklarından memuriyet cedidesinde de naili muvaffakiyet olacaklarına eminiz.

Ahmed ve Abdurrahman Robinson Beyler

Memleketimizde hayatının açılmasına ve bilhassa izciliğin terakkisinde pek büyük hassayı faaliyeti ifa etmiş olan iki gardaş Ahmed ve Abdurrahman Robinson Beyler şehrimize gelmişler ve mektep talebesiyle ahaliye konferanslar vermişlerdir.

Hak ve Zulüm Muharebesi Telgrafları

5 Kânunusani

Almanya, Avusturya imparatorları tarafından Hilali Ahmere verilen ianeden dolayı kendilerine Hilali Ahmer altın madalyası suretiyle beyanı teşekkür olunması Hilali Ahmer 'ce tekerrür etmiştir. İstanbul hanımları tarafından teşkil olunan asker ailelerine yardım cemiyeti faaliyete başlamıştır. Alman harp raporunda Almanlar kıtasının Fransa'da ki son muvaffakiyetlerinin ehemmiyeti tefsil olunmaktadır. Fransızların Sen nehrinin cenup sahiline sürülmesi askerlikçe gayet mühim farz olunmaktadır. Fransız gazeteleri muvaffakiyetin ehemmiyetini saklayamıyorlar. Fransız ordusu bundan dört hafta evvel umumi taarruza kalktığı halde hiç muvaffakiyet elde edememiş ve muharebelerde yüz elli bin zayıat vermiştir. Fransa efkârı umumiyesi tamimiyle meyustur. Fransızların üç aydan fazla harp edecekleri zan olunuyor.

..... üzerinde ki (..... Konstantiniyye) yerine (darp fi darul hilafetel aliyye) ibaresi konması tekerrür etmiştir. İsveç parlamentosunun kanadı münasebetiyle kral tarafından ilan olunan nutukta İsveç'in bu harpte iktisaden pek mutazarrur olduğu

ve hükümet bi taraflığa karar vermiş olduğu halde her ihtimale karşı tederikat askeriye icrası elzem olduğu beyan edilmiştir.

7 Kânunusani

Resmidir: dün bildirilen Şattül Arap'taki muharebatta alınan esaretin ifadesini nazaran isteğimiz karşısında geri dönmeye mecbur olan düşman
..... olunduğu ve mühim surette hasar zade olunduğu
ismindeki süvarisiyle iki zabıt ve mürettebatında 37 neferin tarafımızdan Süleymaniye den bunu mütecaviz atlı ve piyadeden mürekkep dördüncü mücahidin kafilisi darülharp azimet etmişler. Hemavend asair süvariyle Bağdat'a gelerek harbe geçmişlerdir. Üsküp ve Sırlar Müslümanları askere çağırmaları üzerine Sırp askeriyle Müslümanlar arasında kanlı müsademeler olmuştur. Müslümanlar dağlara çıkıyorlar Alman Avusturya harp raporları her iki cihette işarı vukuat olduğu müeyyidir.

Vilayet matbaasında tab olunmuştur...

3.17. 45. Sayının Transkripsiyonu

KIZILIRMAK

(Numara 45)

(İkinci sene)

Mahalli-i idaresi: Sivas İttihat ve Terakki Kulübü

Abone bedeli Sivas için senelik 40 kuruştur.

Müdür-i mesul: İbrahim

Haftada üç defa çıkar: Siyasi, içtimayi, iktisadi, ebedi Türk gazetesi.

Mülhakat ve taşra için 45 para.

Gazeteye konulmayan yazılar geri verilmez.

Faideli yazılar kabul ve neşredilir.

Nüshası

On Beş Para

45/1

Sivas(Rebiyülahir sene 1333)

Cumartesi (7 Şubat sene 1330)

(20 Şubat sene 1915)

Beyanı İtizar

Matbaayı vilayetin yeni binaya naklinden dolayı Kızılıрмаğın bir müddetten beri çıkaramadığımızdan beyanı itizar ederiz.

Ecdadımızın Eserleri

Vilayeti meclis umumiyesinin geçen günkü içtimahında Havza Azası Abdulkadir Efendinin riyaseti celiliye takdim ettiği bir takrir okundu. Bu takrirden Abdulkadir Efendi Havza'daki eski ve tarihi imaretin haliyle kalması harabesini intaç edeceğini dermiyan ederek belediyeye veyahut mahalli maarifine telkini temenni ediyordu. Bu iyi bir vesile oldu. Aza ve samiin bu münasebetle ve Vali Muazzimiz Muammer Beyefendi Hazretlerinin mutalisat hakimanelerini değildiler. Vali Beyefendi Hazretleri takririn istimani mütealib: -Havzada imaret Fatih Sultan Mehmet Han Hazretleri devrinden kalmış bir eseri güzindir.

El yevm filhakika haraptır. Ve Abdulkadir Efendi böyle bir beyanı harabiden etmekle bir vazife ifa etmiştir. Ancak bugün bize ecdadın vediası olan bu kıymetli eseri tesir ve tecdid ederek belediye veyahut maarifçe daha bir hareket vardır ki oda harab olmaktan vikaye ederek onu bir yadigar bir hatıra olarak saklamaktır. Havzada ki imaret gibi birçok hanlar mescitler ve kervansaraylar vardır. Bunlar bize her ziyaretimizde bin ders ittibah verebilir. Atalarımız bu âli müesseseyi vücuda getirirken bir taraftan büyük muharebelerle meşgul oluyorlar ele geçirdikleri memleketlerde teşkilat yapıyorlar. Ve halde iken böyle binlercesine yaşayabilecek eserleri vücuda getirebiliyorlardı. Bu ecdat kıymettar bizim İslam'ımızdaki ruh hükümrânını bütün ulviyet ve necabetiyle nasıl hazıra nakleden çakılı tarih sahifeleridir. Sonra bizde bunları hüsnü muhafaza etmekle islahı ve ecdadımıza dereceyi hürmetimizi göstermiş olacağız. Birde efendiler bizde maal teessüf mesur tabakalarımızda böyle tesadüf edilen bir içtihat mukim var: Tarihi eserleri asarı atikadan ad etmek için bunların üzerinde Fenikelilerle, Keldanilere, Bizans'a ait yazılar aramak bin bunların kıymeti tarihiyesini kabul etmiyor değilim. Şüphesiz bunların umumi ve beynelmilel kıymeti vardır. Fakat bir millet bir devlet evlat ve efradı için daha kıymettar ve muhafazası ile asıl ataya tevdiye bir namus borcu olan asarı ecdat katiye ihmal etmemek lazımdır.

Vilayetteki devr ve teftişlerimde tarihi eseri tedarik ettim. Bunları tasnif ederek muhafazaları esbabını temin için teşbiatı lazımede bulundum. Bu meyanda Havza imareti içinde evkaf nezaretinde müracaat ettim. Münasipse Havza'daki imaretin etrafını temizlemek mani olacak tamiratı şekil muarisine hanel vermeyecek bir suret de icra ettirmek üzere evkaf nezaretinden tekrar bulunalım.

Meclisi Umumi bu samimi ve ilmi hitabeyi hürmetle dinledi ve imaretin hüsnü muhafazası hakkında ki teklif riyaseti bütün mevcudiyetiyle kabul etti.

Vali Beyefendi Hazretlerinin mazi ve anı namına dinlediğiniz bütün hitabelerinde yalnız bir gaye görüyoruz: bugünkü neslin islah ile ihlaf arasında bir vazife itisadiye ifa edebilmesini temin etmek ve uzviyet devleti evvelini sağlam temeller üzerine ikame etmek...

İhmalkâr iki asrın mefkûreden tecrit eylediği mevcudiyeti milliyenin ıslahı için bugünde yarışı birleştirecek kuvvetli ve canlı mucahidesine şiddetle ihtiyacımız vardır. Mazimiz yahut mazisini tarihin arasından temizleyip çıkarmağa

muafık olamayan milletler bile istiklale bir varlığıyla yürüyebilmek için kendilerine bir mazi bir tarih yaratıyorlar. Ve bu hayali mazinin istikbale uzanacak tellerini bağlayacak noktaları başka milletlerin mevcudiyet Salihalarına ait ebdet ve metrukane iliştiyorlar. Bunun en büyük misali Bulgarlar ve Sırplardır. Irak ve mensubiyeti tarihin bir mütearifesi hükmünde olan İskender Kebir Bulgarlar için Bulgar, Sırp için Sırp ve başkaları için de başka millette başka hükümdardır.

Sonra göze çarpan eserlerde gasp ve garabet beynelmilelden kurtulamıyor. Böyle geçmiş zamanlarda ortada nişane bulamayan ırklar tarihlerinin şiir ve hayal ile mesç edecek kadar hayranlar gösterir. Ve şayan hürmet bir mazi kıymettar bir ecdat ve asarı islaf halk etmeye çalışır ve bu mücahidelerin de hakayık tarihiyeyle böyle mağrub ederken avucumuzun içinde ki asarın kıymetinden muhafazasında musahamakar olmamız bir cinayet ve hırka olmaz. Yine Vali Beyefendi Hazretleri Merzifon'da caminin muhkim ve sanatkarane yapılmış kapısından bahs ederler. Bu tabi on dördüncü asırdaki Türk bir bediasıdır. Kapının taşdan geri ve alt üst eşikleri ile civarı üzerindeki taş oyma ve çiçeklerle yazılır birer şaheserdir. Fakat bütün sanatını caminin mimarı iki kanatlı ağaç kapı üzerinde göstermek istemiştir. Kapı üzerindeki eşgal hikâyeden bir zerre yoktur ki Türk sevki bediasına uymamış olmasın... Çiçekler, aylar, üç köşeli yivler ve kandil resimleri birbirine tabibi bir surette karşıdır almıştır ki bunun karşısında Takdis ve taziz etmemek mümkün değildir. Bu eser bedianın ağaçdan olduğu halde dost zamanın temasları ile aşınamayacak kadar güzel hak edilmiş olması da mahit sanatkaranesine başta bir kıymet izafe ediyor.

..... vatanın temiz afakları böyle binlerce asarı kucaklamaktadır. Bütün ömürlerini mücadele ile teşkilatçılık ile geçirmiş olan büyük ecdadımızın tarihini her adımda okuyabiliriz. Ve bugün maziye ve ecdada hürmet dersi veren ricalimizin sevgi ve himayetleriyle o islaf güzine layık bir nesil canlandığına iman ediyorlar. Ve yarın için kadirşinas ve basiretkar olacağımızdan ümit var olurken elimizde asar ve müessesat islafın bir taşını zayı etmeden ihlafa durur idi. Bilimin en büyük vazifemiz olduğunu tekrar etmek istiyoruz.

ŞU'ÛN

Sultani Mektebinin tekrar kişadı on beş gün evvel ekser milletinin taht silaha alınmasından dolayı sultani mektebi muvakata tatil olunmuştu. Fakat vilayeti celile tarafından mektep tekrar açılmış ve bugün tedrisata başlamıştır.

Mevlüt Nebevi Kıraatı

Veladet hazret musadat yevm mukaddeste cami kebirde İttihat ve Terakki Cemiyeti Sivas Hafik merkez tarafından şüheda meclisinin ve hallerine bir mevlüdü şerif kıraat olunmuştur.

Konya Gönüllüleri

Geçen gün Yüzbaşı Tahsin Beyin tahtı kumandasında olmak üzere 250 kişiden mürekkep Konya gönüllü alayı şehrimize vuslat etmişler. Ve birkaç gün kaldıktan sonra mevki harbe müteveccihen hareket etmişlerdir.

Mevlevi Gönüllüleri

Amasya Tokat ve erenleri Mevlevi gönüllüleri Sivas'a muvasalat ederek Çelebi Efendi Hazretlerine ve Konya Mevlevilerine ilhak etmek üzere hareket etmişlerdir.

Sivas Gönüllüleri

Kangal ve Aziziye taraflarından toplanan süvari gönüllüleri şehrimize gelerek bugün kabile kabile vaki harbe doğru hareket etmişlerdir.

Gemerek cihetinden gelen yüzü mütecaviz atlıda dün azmiyet etmiştir.

İstanbul Gönüllüleri

İstanbul teşkilat mahsusa taburunu teşkil eden gönüllüler Sivas'a muvasalat ederek iki gün istirahat ettikten sonra mufarik etmişlerdir... Muhterem Valimiz Muammer Beyefendi Hazretleri tarafından azizlerine azimet avdetlerinde izciler ve mektepliler tarafından ve isme istikbal ve teşbih iza edilmiştir.

Orduya Tebrii

Amasya'ya mülhak nahiyesinin Burdanen kariyesi ahalisi orduya iki tosun 333 kilo bulgur, 248 kilo tahid, 270 kilo saman ve 17 res keçi, res koyun bir öküz arabası bir öküz tebrii suretiyle izhar hamiyet etmişlerdir.

Hafik kazasının Horhun Kariyesinden ekserisi sekizer onar yaşından olmak üzere 55 çocuk arkalarıyla 53 şenik bulgur kaza merkezindeki ambara getirerek orduyu osmaniyyeye tebrii eylemişlerdir. Ve şu surette buyuracakları vatan orduya karşı ne büyük bir his muhabbet beslediklerini göstermişlerdir.

Vilayetimiz Dâhili Köy Bankaları

Bir köylü için ufak köy bankalarının ne kadar lazım olduğu aşikârdır. Filhakika bir insanın azası elleri, kolları ne kadar mühim bir vazife ifa ederse bir köylü içinde bu bankalarımız mühim vazifeyi ifa ederler. Çünkü bir memleket serveti kazancı ancak (45/2) toprağın yetiştirdiği mahsülü temin edebilir. Halbuki topraktan daha bereketli daha mahsul alabilmek için yeni usul cedide muvafık alet ve edevat almak lazımdır ki köy bankaları köylülerin bu aleti suhuletle tedarikini temin eder.

Maal teessüf öteden beri bizim nazırlarımız (banka) kelimesi çok büyük görünmüş değil köylerimizde, büyük şehirlerimizde bile tesisine teşebbüs etmemişiz.

Hâlbuki öteden beri analarımızın söyledikleri ‘ su damlaya damlaya göl olur ‘ nazariyesi bizim için düstur amel ittihad edecek olsaydı yek hakikat az bir zaman zarfından ve az sanayi ile bizim zannımızın aksi olan iyice semereler elde edecek idik.

İşte bu fikrimizin doğruluğunu Tokat’a mulhik Kızılca nahiyesinde teşkil eden köy bankası gösteriyor. Bu banka takriben 500 lira ile teşkil etmişti. Yine bu beş yüz lirayı da okur okumaz bu işin çok külfetli ve çok büyük olduğu anlaşılıyor. Fakat köylü bu parayı kesesinden değil toprağından çıkarıyor. Çünkü köylünün yegâne müşebbih serveti nevinin torağıdır. O halde her köylü her sene ki hasılatının muayyen bir miktarını sarf ederse hasar edecek olursa hiçbir köylünün hiçbir sıkıntı çekmeksizin pek yakın bir zamanda bu 500’leri meydana gelir. Ve bu suretle köylü çıkardığı mahsulat sayesinde birkaç sene zarfında toplanan büyük bir sermaye ile her nevi aleti tedarik edebilir ki bu suretle şehirlerdeki insafsız sahtekârların elinden kurtulacağı gibi aynı zamanda beyhude yere vakit zayi etmez.

Kızılıcada diğer birçok köylümüzde de aynı bankaların tesisini temenni ederiz. Çünkü Türklüğün tarihi ikliminde pek acı vakalar memleketimizin yükselmesi için yegâne çare çiftçilik olduğunu anlattı. Filhakika çiftçilik bir milletin efradını vatanına daha alakadar yapar.

Musiki Derneği

Türklüğün çektiği ızdıraplarla düçar olduğu felaketlerde unutulmuş ve uzun bir zamandan beri toprak altında metfun bir halde bulunan musikinın nağmesi son zamanlarda tekrar canlandırmağa teşebbüs olunmuş ve bunun için ilk defa merkez hükümetinde bir çok fedakarlıklar sarf olunmuş ve bu fedakarlıkların neticesi olarak

İstanbul'da darul musiki geçen senede darul bidayenin inkişadı ile bu hususa daha ziyade ciddiyle çalışmaya başlanmıştır.

Sivas'ta da yeni bir eser hayat bir zevk bedii bir heyecan bedii eser meydana getirmek için birkaç genç birleşerek musiki derneği namı ile bir mahfil meydana çıkardılar ki işte gençliğin büyük hamisi Vali Alimiz Muammer Beyefendi Hazretlerinde himayesi altına aldıkları bu derneğin dün gece resmi kışadını icra kılınmıştı. Resmi kışad da ilk evvel dernek muallimi Kirikor Koviniyon Efendi tarafından sancak ve vatan silistre marşları ile birkaç alafranga parça çalmış ve buna müteakip Muammer Beyefendi Hazretleri musikinin ehemmiyeti hakkında birkaç söz söylemişlerdir:

Muammer Beyefendi Hazretleri diğer ihtiyaçlar gibi musikininde bir ihtiyaç olduğunu söyledikleri gibi gündüzleri birer kurs tedris iştigal eden muallimlerden mürekkep olan dernek azasının geceleri yorgun dimağlarını teskin etmek, zevk sanatkaranelerini bu suretle tatmin etmek için gençlerin bu teşebbüsünü takdir buyurmuşlardır.

Köprü Muhabir Mahsusamızdan:

Köprüde Gayreti Vataniye

Seferberlik te cihadı ekberin ilanı itibaren memaliki Osmaniyenin her köşesinde olduğu gibi Köprüde de başlayan vicdan şayan şükran kıymeti haiz bulunan hareketi milliye ve gayret vataniyenin arz ettiği manzarayı görüp de memnun olmamak ve böyle el birliğiyle hizmete vazife başına koşan fedakar halkımızı alkışlamamak kabil olmuyor.

Başta memurun mahdiye olduğu halde her iş şubesindeki faaliyet ve gayret mütemadiye ve ahalinin her bir husustaki fedakârlık ve hamaseti hakikaten sezavar takdir ve şayanı şükrandır.

Bir tarafta nisfuleyle kadar vazife başından ayrılmayan tekâlif harbiye komisyonu, müdafayı milliye cemiyeti diğer tarafta her gün muntazam vazifeyi vataniyesinin ifaya sayı vesait nakliyei askeriye ve hususiye komisyonları daha sonra erzak ve eşya sevkiyle meşgul diğer gruplar hastaneler levazımatı içinde mahlatda bizzati icra faaliyet eden eşref ve mütehazyizin memleket uhdesine düşen vezayifi deruhte ile işleyen her sınıf esnaf askerlerimize entari, mintan vesair imal ve tedarikine sırf gayret eden hanımlarımız yüz binlerce kilo erzak birçok eşyayı arabalarıyla

memnunen ve müftehiren sevke koşan sevgili kadınlar, köylülerimiz, mücahitlerimiz vatan ve milletin selameti için refi dua ile meşgul olmamız evkaf muayinede dini mevizalar tahlil ve teşbihle çalkalanan cevami ve mescaid şerifemiz hülasa her nereye bakılsa bir azimkarlık bir faaliyet meşrud oluyor.

Her işte muzafferiyet ve muvaffakiyetin umumi fedakarlığa bir kitlei vahide halinde mütahhiden çalışmağa olduğunu kabul ve takdirle işte şu surette gayreti madaliye ve maneviyeden biran hali kalmayan Köprü kazasının cidden hamiyetli ve fedakar olan muhterem ahalisi her vakit olduğu gibi bu defada uhdesine düşen vazifeyi vatana emsali kazalara bir suret de ifa olmuş velayet de ifaya devam edilmekte bulunmuştur. Daha nefer birlik iptidalarında ordumuz hediye eşraf memleketten inkişaf zade Hacı Şükrü Efendi ve küçük mahdumları Hacı Şükrü Efendi iki eşraftan Ömer Bey Kalaycı Zade Bahattin Efendi Köprübaşından Hacı Ahmet Okvirandan Kabaş Oğlu Muhammed Ali Beyin üzerinden Davud Oğlu İbrahim ve İmam Oğlu Nuri Çavuş ve Hacıbekir oğulları ile İmam Oğlu Hacı Ahmed Efendi ile kariyesinden İsmail Oyma Ağaçtan Ahmet Çavuş Oğlu Muhammed ortaklardan Sara Oğlu Arif Taşkaladan Hacı Sabri Kabaklıdan Hacı Mustafa İhdadiden Hacı Sait ve Hacı Hüseyin Çekimdan'dan Hasan Taşkala mahlesinden Ersin Oğlu Efasin ve Murat Oğlu Ali Ağalar birer müntehib binek hayvanı Karkucak Kariyesi namına iki araba Karlı Kariyesinden Hacı Hasan Ağa bir araba Hacı İbiş Ağa ve Kartal Oğlu Hacı Ali Ağa birer sığır ve Kişaf Zade Hacı Sait Efendi Merzifon nizamiye alayına dört bin guruş kıymetinde portatif çadır direği Kasaba tevahi ve kara ahalisi askerimize hedayai şetaiye olmak üzere 1942 mintan, 254 ceket, çorap muhterem ve muzaffer ordumuza münasip bir hediye takdim edilmek üzere nakden 5000 guruş ve Erzurum hastahanesi için yatak, yorgan, yastık, çorap, mintan, yün kumaş vesairenden mürekkep 602 parça eşya ve 310 kışlık kürk ayna ve vesait nakliye hususiye için mükemmelen mücehhis olarak 120 esbab ve ester vema koşum iki esbeli iki araba ve binlerce kilo saman ve halebi mecanen tebrii ve ihda etmek suretiyle ishara hamiyet eyledikleri gibi bilhassa kasabadaki hanın hemşerilerimizle askeri hastahanemize meyanelerinde yorgan, yastık, havlu, entari takiye vesaire gibi levazımatdan mürekkep 275 parça eşya tedarik ve müdafayi millie komisyonuna teslim ederek ibrazı hamiyet ve fedakârı eylemişlerdir.

Mamafih daha bir taraftan derç Kemal keremi ve faaliyetle çalışılıyor. Hristiyan vatandaşlarımızın da ayrıca iane tedarikiyle meşai oldukları müstahaberdır.

Yekdiğerine müsabaka edercesine vazifeyi vataniyelerini ifaya müserahat gösteren Köprü eşrafı ve ahalisiyle hanımlarının ve derç ianet vesair hususunda ibrazı hamiyet ve hizmet eden tekâlif harbiye ve vesaiti nakliyei askeriye ve hususiye komisyonları müdafayı milliye cemiyeti reis ve azalarının vesair eşraf ve müşehizan terkinin Ulağı nahiyesi müdürü Osman Hulusi Efendinin gayret ve hizmet vatanperveraneleri layık takdirdir.

Kamuş Hacı Köy Kazası Müdafayı Milliye Cemiyetinden:

Düşman din ve devletimiz olan itilaf meselesi hükümetlerine karşı kahramanane cihat eden sevgili ordumuza karınca kararınca darp misline masadık olarak Gümüş Hacı Köy kazası ahalsinin tebrii oldukları dört yüz elli res davar ve on bir res karasığır hayvanatından imal olunan iki bin yedi yüz altı atık kaieyi muhteva 164 adet teneke kavurma ile bin çift çorap 750 çift eldiven 695 adet mintan 5343 atık kaieyi bulgur 95 kıyye patates 467 kıyye soğan kanuni evvel gayenisine kadar ordumuza bir ay isal emahiye müdafayı milliye cemiyetine ishal edilmiş ve teşanei bisalet olan yaralı gazilerimiz içinde yirmi yataklık hastahane levazımatı sedirini ittihaz edilmekte yollamış olduğundan ahali muayenen farızayı vataniye ve diniyeyi edaya ibraz eyledikleri ilanı kifayet olunur.

Meclisi Umumiye-i Vilayet Azasının Hamiyeti

İsimleri atide muharrer vilayeti meclis umumi azaları Hilali Ahmer cemiyeti tebrigat da bulunarak isharı hamiyet etmişlerdir:

Para Guruş

57 Ahmet Efendi Köprü

19 İsmail Efendi Reşadiye

10 Ohenes Efendi Niksar

19 Celal Efendi Suşehri

10 Hüseyin Efendi Gürün

19 Hamdi Bey Hafik

15 Davut Efendi Zile

19 Şerif Efendi Lâdik

50 Muhammed Efendi Kangal

9.20 Sabri Efendi Zile

19 Abdülkadir Efendi Havza

57 Ali Beyefendi Amasya

19 Ömer Efendi Zile

19 Ömer Efendi Karahisar

19 Ömer ve Mai Bey Divriği

57 Kariye Efendi

19 Mecid Efendi Aziziye

9.20 Muhiddin Efendi Yenihan

50 Murad Efendi Zara

38 Mustafa Efendi Sivas

19 Mustafa Efendi Aziziye

14 Eyüp Aluçra

57 Hacı Bekir Efendi Mesudiye

5 Kıvrık Efendi Tokat

57 Osman Efendi Darende

19 Muhammed Efendi Sivas

50 Şehabettin Efendi Sivas

57 Hüseyin Efendi Merzifon

19 Ömer Efendi Erbaa

19 Mustafa Efendi Yenihan

Yekün 90.900

TÜRK MEDENİYETİ**-2-**

Bir medeniyetin esasını anlamak menbağına doğru nazar etmek için mutlaka görmek ahlaki dini teşkilatı komşu milletler ile münasebeti hakkında bir fikir elde etmek lazımdır: Binaenaleyh bize Türk medeniyetinin hissiyatına girişmeden evvel eski Türk kavminin ahlaki adeti ile istifadad ve temeyülat ve hayasını komşu milletler ile münasebetini tetkik edeceğiz.

Türkler mahiyet ve ruhlarını tetkik ederken bizim nazarıımız ilk defa çarpacak fakat onların darlıkları cengaverlikleri olacaktır. İşte Türkler sırf bu hasletleri sayesinde pek uzak zamanlardan beri diğer milletlere karşı kendileri asılı necip ve mümtaz bir mevkide kalmışlardır. Bu büyük hasletleri sayesinde ki birçok milletlere hükümrân olmuşlar. O milletlerin mukadderatına icrayı tesir etmişlerdir. Acaba şu yirminci asırdaki hükümdarlar sülalelerini tetkik edecek olursak nihayet Altay ilinden kopup gelen bir Türk cengaverine varmayacak mıdır? Türkün yegane gayesini teşkil eden cenk onu adi şeylerle düşmanın, adi şeylerle iştilal etmekten alıkoymuştu. Esasen vasi gelmiş bir iklimde ona lazım olan şeyler pek At, koyun, kımız, yoğurt, su, Bunlardan başka bir şey ihtiyacı da yoktu onun ihtiyacı onun damağında bir tutam şeyi yoklamak diğer milletleri kendi mefkuresine tabi edebilmek ihtiyacı İşte sırf bu İle zaman zaman Türkler Avrupa'ya bu faaliyetle Çin, Hindistan ve İran'ı kendilerine kul etmişlerdi.

İşte kendilerini diğer milletlere nispeten daha ziyade faik bir mevkide bırakan cenge karşı büyük bir hürmet ve muhabbet beslerler, cenkten kaçanı öldürürler rahat rahat ölmeyi mekruh addederlerdi ki insan evde doğar muharebe meydanında can verir sonra ölülerinin kabirleri üzerine hayattayken öldürdüğü adamlar kadar taş koyarlar, ve o taşların üzerine de muvaffakiyetini yazarlardı. İşte bedevi bir hayatta bir eseri medeniyet daha...

Türkler riyakârlık nifak, casusluk, hilekârlık, yalan söylemek gibi adi huyları katiyen bilmezler. Türklerin ahde vefaları, sadakatleri harpler ve mücadelelerinde de darbı mesel hükmüne girmiştir.

Türklerin kendilerine mahsus bu sebepten başka fakat pek sade ve pek basit bir dinleri vardı. Onların Müslümanlık nurunun parlamasından evvel bütün dünyada ki

mahlûkatın hamisi olan bir tanrıya ibadet ederler. Ve toprak, su, , ağaç, tanrı gibi hayatta muvaffakiyetleri için inanmış oldukları şeylere de hürmet ederlerdi. Bu husus savaşlarında büyük bir vasıta olduğundan dolayı tanrıya karşı kalplerinde pek büyük bir hissi hürmet ve tazim yolları ve isimlerine tanrı gelmesini ekseriye ilave ederlerdi.

Vefat edenlerin uğruna kurbanlar keserler kabirlerine taşalar abideler diker ederek o abidelerin üzerine yine hayatındaki yararlılıklarını muvaffakiyetini yazarlardı. İleride bahs edeceğimiz gibi Orhun vadisinde kaçkar ilinde bu gibi abidenin pek çoğu bugün tesadüf olunmaktadır. Yine Türklerin kendilerine göre pek sade kanunu yasaları vardı: ihanet edenlere kadınlara tecavüz edenlere idam olunduğu gibi casusluk edenlere çaldıkları şeylerin mislini tazmin ettirirlerdi.

Her Türk kabilesinin bir reisi vardı ‘ ağa-ağa’ tesmiye ederlerdi. Genç ihtiyar bütün kabile halkı bu ağaya itaat ederler ve onun sözünden çıkmazlardı. İşte öteden beri Türkün dimağına yer etmiş olan bunlara itaat büyük kadim ve o kadimin muhalif kabaili arasında inzibatı temin etmiştir.

Herhangi bir fert kanuna mugayir harekette bulunacak olursa ağanın riyaseti altında teşekkülden af mukalileri heyeti tarafından muhazene edilirdi.

Türklerin yarası tedrisi tetkik olunurken nazardaki celp eden bir şeyi varsa evde kan kardeşleridir. Aralarında hiçbir garabet mevcut olmadığı halde iki Türk anda içerek birbirlerine kan kardeşi oluyorlar ki yine kan kardeşi arasında rabıta usulü kardeşi arasında mevcut rabıtanın daha ziyade daha kuvvetli olur. Hatta ikisi ayrı ayrı oymaktan ulustan olması halinde yine birbirleriyle and içerek kardeş olabilirler. And içmek içinde kardeş olacak iki adam kollarından biraz kan çıkararak süt veyahut kımız içerisine bırakırlar ve o süt ve kımızı beraberce içerlerdi ki ancak onlar birbirleriyle kan kardeşi olurlar ve nesil kardeşi hakkında cari olan ihkam ainiyle kanun kardeşi hakkında cari idi.

Türkler yarasında veraset meselesi mühim bir mevki tutar: Bir yerde malın en çoğunu ya en ziyade güçlüsüne, cesuruna verir veyahut en küçüğüne verasetten hasımdan olmayan oğulları ailelerin yavruların terk ederek başka bir kabilenin kanına başka bir oymağın oğlu olurlar ki bunlara adsız derler bu adsızlar kan namına yapılan muharebelerde yararlık göstermeye gayret ederler ve bu surette kanın hüsnü teveccühünü kazanarak bu büyük kumandanlıklara tayin olurlardı. Türk tarihine tetkik edecek olursak en büyük kanlar en büyük kumandanlar yuvasızlardı. Nitekim tarihi

cengiz ve Timur kanları bile esasen adsız oldukları iddia ediyor. Türklerin komşu milletler ile münasebetini tetkik ederken ilk evvel Çin ile İran'ı ve sonra Şark ve Roma imparatorluğunu görürüz hele Çin ile Türkler arasında olan münasebet pek kadimdir. Çinliler daima Türklerin nüfus ve murakebeleri anında yaşamışlardır. Yine Türk hükümdarları birçok zaman Çini bizzat idare etmişlerdi ki hala Çin hanedanı hükümdarının ırkı Türk olması bunu izahen gösteriyor. Çinliler ve İranlılar daima Türklere boyun eğmeye mecbur olmuşlardır ve Türklere dair korkunç masallar icat etmişlerdi. Türklerle muharebe etmek itikatlarınca ölüm cezasına mahkum olmaktı. Çinliler ve İranlılar memleketlerini Türklerin milletinden korumak için azim setler inşasına mecbur olmuşlardır. Yine Çinin şarkındaki seddi kebir ile İran hududunda ki ve Mısır Belh adasında ki hudut Türklerin taarruzuna karşı inşa olunmuştur. Fakat bu azim setler hiçbir zaman Türklerin akınlarına mani olmamıştır. Mamafih Türkler arasında mecbur olduğu zamanlarda cenuptaki Türkler İranlıların şarkdakiler de Çinlilerin nüfusları altında kalmışlardır.

Kırımhoğlu Sadi Movultay

Teşekkür

..... medi umumiyesi iken vefat eden mahdurenin ziya-ı üzere vali: Süleyman Beyefendi HazretleriErkânı merhumun namına yürüye gelen bir zat vasıtasıyla beyanı tesir ve tezin olundu. Bu tenzil garbde vezaneyekarşı muşar ileyhim hazretine borçlu olduğum teşekküratı samimane ve mümtazarane hayatı ihtiramkarane namla beraber cerideyi muteberiniz vasıtasıyla herkesi temenni ederim. Merhumun valideyi kadri dedesi.

İnayet

Darul harbe giderken şehrimizden geçmiş olan görmüş oldukları anlar mühman dolayı valiyi alimiz Muammer BeyefendiHazretimiz ile ahaliyi muhtaraya müdafayı milliye Reisi Nedim Beyefendi..... teşekkür etmişlerdir.

İzci Haberleri

Bundan evvelki nüshamızda şehrimize yazdığımız Ahmet ve Abdurrahman Dursun Beyler Hafik, Zara ve Suşehri kazalarında da izciliğe ait konferanslar vererek talebeleri ve gençleri izciliğe terkip ve teşvik ettikleri gibi vilayetimizde izciliğin suretle terakki ettiğini vecdi bir süratle çalışmaya devam olursa herhalde Sivas ve Mülhakatında muntazam izci oymakları meydana geleceğini beyan

etmişlerdir. Ahmet Robinson Bey oymak beyi daveti: yazdığı mektupta Sivas'ta izciliğin tesisinden dolayı mahsusatı yazıyor ve izciliğin süvari olarak uzak mevkilere kadar taşıyelerinden dolayı tekrar teşekkür ediyorlar.

Türklerin aleminde hayatın ve bilhassa izciliğin tesisinde çok büyük himmetleri müsabakat etmiş olan iki kardeşlik teşrifleri ile mülhakatında izciliğin ilerlemesine daha ziyade samimi ve daha ziyade sıcak bir kanla çalışmaya başladı.

Büyük Beyefendi Hazretlerinin zira himayelerinde izciler ocağı Sivas büyük ortası namıyla bir orta teşekkür ediliyor.

Suşehrinden izci levazımı sipariş edildiği gibi Zile'de de izciliğin tesis ve terkibi için hararetle çalışılmaktadır.

Numune Talebelerinin Hamiyet ve Fedakârlığı

Numune mektebi talebesi müdür vekili Mazhar Beyin tahtı idaresinde Hafik askeri ambarına teslim edilmek üzere aralarında bulgur taşıyarak fedakârlıklarını bir kat daha ishar etmişlerdir.

Talebe kanuni sanininin 25'i Pazar günü sabahleyin musiki ve bu yerlerin çaldığı nağmelerle mektebi terk ederek ahalinin bu küçük fedakârlıklarından dolayı ettiği şen ve müşfik nazarları altında aheste aheste ilerliyorlardı.

Şehri terk ederken teşbihe gelen mektebin heyeti talebesi ve bazı zevat ile küçük bir muvaffakat için veda ediyorlar ve büyük sancaklarını takiben vasi ovaların enginlerine doğru koşuyorlardı.

O akşamüzeri Seyfeye ve oradan da Binpınarı'na varmışlar. Kemali istirahatle geceyi misafir yerde köylülerin evlerinde geçirdikten sonra sabahleyin Seyfe'den Hafik istikametine dönmüşlerdi. Akşam saat on sıralarında Kaymakam Sermet Yaşar Bey ve Erkânı hükümet şehrin yarım saat haricinde yedinci karşılamaya gelmişlerdi. O gece talebe Hafik iptidai mektebinde misafir kalacak sabah saat beşte Hafik Kaymakamı Sermet Yaşar ve Yüzbaşı Rıza Beylerle Erkânı hükümete vedalarını ifa ettikten sonra avdet etmişlerdir.

Geceyi geçirdikten sonra saat yedi de Sivas'a gelerek yine mızıka heyeti talebesi ve diğer arkadaşları tarafından olunmuşlardır.

Vilayetimizde Asarı Maarif

..... idadi teşkilatı ikmal olunarak tedrisata muntazaman bağlandığını ve onun (45/4) mektebi binasının birinci katı kemalen diğer aksamının malzemesi ihzar ve taş kısmı inşaatına devam edilmekte olduğu müstacipdir. Bundan maade Amasya'ya Muzaffer Arslan Kariyesi mektebi iptidadiyesinin inşaatı hatem bulduğu gibi Merzifon'un tarihçe Kariyesi mektebi iptidadiyesi binasında bitmek üzere olduğunda sevinçlerle haber alıyoruz.

Bugünün vazifesi hudutlardaki mevcudiyetle ifa edilirken memlekette irfan ve ümran namına sarfı mesai edilmesi mucibi şükrandır.

Koçhisar İptidai Talebeleri

Birkaç aldığımız malumata göre Koçhisar talebeleri askerlerimize tebliğ etmek üzere bir miktar erzak ile beraber yarın şehrimize edeceklerdir.

Muhterem Bir Misafirimizin Fedakârlığı

Alman dostlarımız dün Dük Mösyö Alanso'nun şehrimize muvasılat etmişlerdir. Mösyö Muzar şehrimizin bütün müessesini gezmiş ve bu müessesat meyanında Hilali Ahmer hastahanesine de uğrayarak hastahaneye sekiz lira teberrü etmiştir. Bu muhterem dost misafire gösterdiği asarı insaniyet ve samimiyetten dolayı teşekkür ederiz.

Posta ve Telgraf Baş Müdüriyetinden

Erzurum'la Sivas arasında yevmi posta ihdas olarak nakliyata başlamış olduğundan mektupların her gün postaneye tevdi edilmesi lüzumu ilan olunur.

Amasya Marir Darul Tahsiyandan Üç Yüz Otuz Senesi Yaşahadetname Neşet Eden Efendilerin Esamiyesi

İsmi ve Pederinin İsmi Mahalli Veladeti Kazandığı Numara

Karmit Efendi Bin Araboğlu Mihail Amasya 19 Birinci

Ahmet Efendi Bin İsmail Hakkı Efendi Dersaadet 55,18 İkinci

Agop Efendi Bin Bağlayan Nişan Amasya 12,18 Üçüncü

Abdah Efendi Bin İdal İslam Amasya 30,16

Muharrem Efendi Binali Efendi Amasya 22,16

Hacı Hasan Hüsnü Efendi Bin Şerif Efendi Lâdik 30,14

Sara Efendi Bin Nikol Amasya 67,14

ARŞ İLERİ KAFKASYAYA

Turan ile Kafkasya da ecdadımız makberleri
Yüzlerce yıl matemdedir ol kıtanın her bir yeri
Ağlar akar ırmakları inler
Boynunda Moskof zinciri feryat eden ol dilberi
Hakanımız kurtarmağa azim eyledi hak rehberi
İslam'a teşhir etti hamd olsun cihadı ekber
Osmanlı cengâverleri meydan harbin erleri
Arş ileri Kafkasya ya gündüz gece ileri
Dab şimal azmış yine masum kanı içmekteler
Yoldaş hayvana yerinliği yerde gör çakal
Yutmak diler âlemi İslam'a en çok diş biler
İbret gözüyle şunların ahvaline bak şaşda kal
Şaşmak ne hacet bunlara bir pençe at aslan gibi
Mademki hırs ve tamah rehberleri boşdur dibi
Üç yüz küsür milyonlara baliğ olan ey Müslüman
Şan ve zahr erbabı ihlas hüdanındır inan
Osmanlı cengâveri meydanı harbin erleri
Arş ileri Kafkasya ya gündüz gece arş ileri
Allah yolunda şevk ile can baş vermiş şanlı biz
Ölmek büyük lütuf fakat dönmek minnettir bize
Sancağımız namus millettir ezelden şanlı bize
Ecdadımızdan ali emanettir bize
Üç devlet kast etti sancağımıza
Namus millet uğruna olsun feda hep canımız
Bayrağımız yerde sürünmekte ise ölmek şeref

Üç alçağı berbat ve mahfetmek hedef
Osmanlı cengaveri meydanı harbin erleri
Arş ileri Kafkasya ya gündüz gece arş ileri
Kafkasya'nın genç kızları arslan yürekli erleri
Türk oğlunun müştekidir bir hayli yıllardan beri
Özyurdumuz ağuşane koşmak gerek arş ileri
Turan ilinde inliyor öz ceddimiz kalma geri
Azim ve sebat etmek gerek Kafkasya ya geçmek gerek
Turan ilinde bekleyen ecdadı tebrik eylemek
İşte bizim amelimiz hakka ayan ahvalimiz
Canbaş bu maksat uğruna olsun feda ömrümüz
Osmanlı cengaveri meydanı harbin erleri
Arş ileri Kafkasya ya gündüz gece arş ileri!

R. Fani

Yalta'nın Bu Meyarda Mani Tarihinin Garbi Bir Celumesi

(Noya feraya pirase) Yalta'nın bu meyardamanı hakkında yazdığı bir baş makalede diyor ki: Asırlardan beri İstanbul'un işgali Ruslar için bir gayeyi amel hükmündeydi. İmparatoriçe Katerina Rusların boğaza mutlak olacağına o kadar emin idi ki nagihani bir suretin sahnına sizi teir etmemesi için işgal haberinin kendisine ihtiyatkarane bir surette bildirilmesini talep etmişti. Hiçbir zaman Rusların hatırından çıkarmadığı İstanbul ve boğazlar meselesi son zamanlarda Rusya'da türlü türlü maksatlarla mevzuyu bahis edilmekteydi.

Rusya şimdiye kadar İstanbul'u alamadı halbuki Osmanlı donanmasının bir kısmı ahiren Rus Çarına en ziyade sevdiği livadiye sarayının bulunduğu Yalta'yı kemali muvaffakiyetle bu meyarduman eylemişlerdir. Yalta'nın bu meyardumanı tarihimin garbi bir celudesi adeta bir latifesidir. Çar Nikol bundan pek müessir olacaktır. Zira Yalta'ya atılan her mermi şan ve itibarını bir derece daha tahrip etmiştir.

Feraye Pirase Yalta'nın bu meyardaman hakkında bir mecburiye muhtesası tarafından yazılmış bir makalede bahs etmektedir. Meşkûr makalede şu mütealalar

vardır: Rusların Osmanlı sifineyi hususiyesinin bahriyesinde serbestçe dolaşmasını men etmekten ne kadar aciz bulunduğunu ahiren Osmanlı-Rus sahneyi harbinde ve göstermektedir. Osmanlı devletinin bir kısmı Yalta'ya kemali muvaffakiyetle buna mecbur etmiş ve diğeri bir mıntıkada bir Rus vapuru batırmıştır.

Yalta istihkameti hakkında pek çok malumat yoksa da şehrin herhalde müstahkem olduğu malumdur. Yalta'nın Sivastopol'e yakın olması müstahkem olmasını mecbur etmektedir. Filhakika Yalta'ya çıkarılan bir kuvayı askeriye kolayca Sivastopol'e giden şimendüfer hattını şedid edebilir.

Osmanlıların hedef harekât olarak bu taktiği intihab etmeleri düşmanları büyük bir telaşa düşürmek istediklerine alamettir. Bu arzularına muvaffak olduklarına şüphe yoktur. Yalta'nın bir müberadanı ne demek olduğunu anlamak için Yalta ile Sivastopol arasındaki mesafenin Avusturya'da (Ayaya) ile (Pola) arasındaki mesafeden fazla olmadığını hatıra getirmek kâfidir. Birde çok muhteşem sarayda Yalta civarındadır. Yalta etrafındaki dağların uzakları müşahade altında bulundurmamak mümkündür.

Dağ tepesinde bulunan bir Osmanlı donanmasının yaklaştığını gündüzden pek uzaklardan görüyorlar. Gece içinde Yalta limanı etrafına mutlaka kargil sifine ikame edilmiştir. Bu yolda bir çok mani ve müşkülata rağmen Osmanlı deniz bahriyesi düşmana hiç görünmeksizin Yalta'ya kemali muvaffakiyetle duman etmeye muvaffak olmuştur. Eğer Osmanlı neferi Ruslar tarafından görülmüş olsaydı Ruslarla cereyan edecek olan müsademeye dair Osmanlı tebliğ resminde bulunması lazımdır. Hâlbuki tebliği resimde böyle bir şey yoktur. bir Rus hafiyesinin diğeri bir noktada yani siraseten beyan edilmektedir. Sefinenin mahiyeti bildirilmediği için keyfiyeti derine himayeye dair Yalta hiçbir şey söylenmez ancak şurası muhakkaktır ki Osmanlı bahriyesi her taraftan nezaret etmekte ve Ruslara rahatsızlık vermektedir. Rusların ise açıktan açığa muharebeye girişmeden çekindikleri aşikâr bilinmektedir.

İzci Tarlası Civarında

Kızılırmak Mektebi Öksüzler Yurdu

Memleketimizin en münevver gençleri ve en mukadder muallimleri tarafından medreseler takip olunuyor.

Vilayet matbaasında tab olunmuştur.

3.18. 46. Sayının Transkripsiyonu

KIZILIRMAK

(Numara 46)

(İkinci sene)

Mahalli-i idaresi: Sivas İttihat ve Terakki Kulübü

Abone bedeli Sivas için senelik 40 kuruştur.

Müdür-i mesul: İbrahim

Haftada üç defa çıkar: Siyasi, içtimayi, iktisadi, ebedi Türk gazetesi.

Mülhakat ve taşra için 45 para.

Gazeteye konulmayan yazılar geri verilmez.

Faideli yazılar kabul ve neşredilir.

Nüshası

On Para

46/1

Moskof, İngiliz ve Fransızlar arasında ittifak bozulmak üzere bulunduğunu ve herbirinin sulha talip olduğunu fakat Türkiye ile müttefiklerinin razı olmadığını haber alıyoruz.

Sivas 15 Rebiülahir sene 1333

Salı 17 Şubat sene 1330

2 Mart sene 1915

Çanakkale Boğazında

Süveyş kanalı etrafında kuvvetli ve çalak kıtamızın muvaffakiyetle icra hareket etmesi düşmanlarımızın en aczi olan İngilizleri kızdırdı. Lehistan'da, Kafkasya'da mağlubiyetten mağlubiyete düşen Rus orduları İngilizlerin de, Fransızların da en çok güvendikleri, bel bağladıkları ve hesaplarına en geniş ümitlerle ithal ettikleri bir kuvvet idi. Bilhassa Zürihlilerini istim üstünde tutmak ve Fransa daral-harbine birkaç bin Hintli serpiştirmekle ucuz bir dava haline karar vermiş olan hilekâr İngilizler karada Fransız ve Ruslara denizlerde de muharebesiz gezintilere rabıt emel etmişlerdi.

Son günlerde itilaf müsellesin beli bükülmeğe başladı. Altı aydan beri Ruslar ne Alman ne de Türk hudutlarında küçük bir muvaffakiyet elde edemediler. Avusturya'nın bir iki küçük şehrine sokulabilmiş olan Ruslar da şimalden Handenburg'un müthiş

darbeleri, Cenup'tan Avusturya ordularının azimkârane hücumları ile yorulmakla ricat etmeye başladılar. Fransa'nın şimal ve şimal-i şarki akşamı ile tekmil Belçika krallığı Alman ordularının taht işgalinde bulunuyor.

Osmanlı orduları Batum ve Kars kalelerini tehdit ediyor. Bu kadar zaman geçtiği, bu kadar zayıf verildiği halde itilaf müselles küçük bir şey kazanamadıktan maada daima gaip etti. Japonlardan Avrupa'ya asker getirmesini rica eden itilafçı devletler cevap ret aldılar. En nihayet Aksa şarkta İngiliz ve Fransızlar için en nahış vakaların mukaddimleri belirmeye başladı. Japonya Çin'e uzanıyor, Amerika müterassut ve müteyakkız bir vaziyet alıyor; zaman geçiyor, Rusya'nın insan sürüleri kırılıyor. Esir oluyor, Fransa eziliyor, İngiltere kocaman gemilerine rağmen Almanlar tarafından muhasara ediliyor. En müthiş bir akıbeti de İngilizlerin can damarı olan Süveys'i tıkamağa azmetmiş olan Osmanlı ordusu ihtar ediyor.

İşte Çanakkale boğazı o güne gelerek, tuhur-u vahdetle mermi savuran İngiliz ve Fransız gemilerini bu harekete sevk eden amiller bunlardır. Karada ve denizde değil muvaffakiyetten hatta hareketten bile aciz ve mahrum bir halde çabalayan itilaf müsellesi kuvvetleri için hiç olmazsa manası, gayesiz bir harekette lazım bulunmak lazım geliyordu. Hâlbuki öyle yedi sekiz tekne ile değil donanmalarının kısmi külliyesi ile de başlamayacak bir iş varsa o da bu gazaları zorlamak ve geçmektir. Bundan maada muhacimlerin en çok hesap etmeleri lazım gelen bir cihat varsa o da karşılarında her şeyi hesap ve tahmin ederek harekâtına ona göre vesait ve intizam vermiş bir millet ve duraklamış bir hükümetin mevcudiyetidir.

Biz Kafkasya'da, Süveys'te hücum ederek mağlup ettiğimiz düşmanlarımızın aciz ve çaresizlik içinde kıvranırken neler yapmağa kalkışacaklarını çok evvelden tahmin etmiştik. Fakat gafiller pek bilmiyorlar ki bu muharebe büyük bu mübareze bana öyle kapı ve pencere önünde hal edinecek küçük meselelerden değildir.

İngilizlerin Mısır'daki vazihı ve mevkiî günden güne müşkülât kesp etmektedir. Son günlerde Süveys kanalından geçmeye cesaret edemeyen İngiliz gemileri Ümit Burnunu dolaşarak Britanya adalarına ancak on beş gün bir tehirle vasıl olabilemeğe başladı. Harp hazırda zamanın derce-i kıymetini ve İngiltere gibi iki-üç çıplak ada üzerinde yaşayan bir kavim için levazım garaibe celebe tin derece-i ehemmiyeti hesap edilirse bu en hain düşmanımızın ne elim çaresizliğe düştüğü anlaşılır.

Bundan başka İngilizlerin Mısır 'daki idari ve askeri halleri de siyasi mevkilerinden çok berbattır. İngiliz komiseri ile Mısır 'daki İngiliz ordusu kumandanı Magümlük arası açılmış ve esasen Mısır lıları güç idare eden (İngiliz-Kamil) hükümeti büsbütün perişan bir hale gelmiştir.

İşte İngilizler bir taraftan Almanya cephesinde cereyan, diğer taraftan Japonya'nın Çin'e ve daha umumi bir tabirle teknil-i aksa şarka hâkim bir vaaz'ı cüretkâra ne alması ile siyaset mağlup olurken, Moskof'lardan olduğu yardımı da pek acı makûs bir şekilde gördüğünden Süveyş kapısına metin süngülerini dayamış olan Osmanlı orduları o günde titrerken Çanakkale Boğazı'na mezbu hane bir hücumda bulunuyor. Bizim için bu gazilerdeki harekât-ı harbiye Süveyş'te İngilizler için hazırlanan akıbeta benzemekten çok uzaktır. Boğazları biz altı ay evvel kapadık. Ve kapamakta fayda gördük. Bu gaziler vasıtasıyla erzak ve mühimmat getirmeye de muhtaç değiliz.

Boğazların vazifesi kapalı kalmaktır. Ve bu kapalı kapıları çalanlar cesur adamlar değil. Ancak müseleha ve dilencilerdir. Boğazlar o gün de patlayan İngiliz ve Fransız toplarıyla yüzleşmişlerimizin aciz ve dehaletini anlıyoruz...

ŞU'ÜN

Yeni Sene, Yeni İşler

Dini Bir Eser Bedii

Anadolu'nun en mühim ve başlıca büyük şehirlerinden olan Sivas'ımızda şimdiye kadar meal-teessüf şehrin cesaret şerefi ile mütenasip bir camii şerif mevcut değildi. Bu noksan ve ihtiyaç azim-i nazarı, dikkate alan Vali Beyefendi Hazretleri şehrin en şerefli bir mahallinde sanatkârane ve geniş bir camii şerif inşasını tekerrür ettirmişlerdir.

Camii şerif planı İstanbul'un milli üslup mimarımızda mütehasıs erbap gani tarafından ihzar edilmektedir. Camiinin leva hakkından olmak üzere bir medrese-i aliye bir de mahfil ilmi ve dini ifşa edilecektir.

Şehrimizin üç beş yüz senelik bir noksanı.

ADIMIZIN TÜRKİYE'Sİ

Demir Bey'e
Turan! Esir vatanım,
Moskof, benim düşmanım.
Moskofları çiğnerim,
Yeşil yurdu geçerim.
Kafkas bana yer konak,
Kazan bana bir durak.
İran Türk'e bir zümrüt,
Turan Türk'e baş umut,
Kanım, halis Türk kanı.
Canım, turan kurbanı.

Dünya var mı turan var,
Türk özünde iman var.
Ant içerim tanrıya,
Öz vatanı almaya.
Hakan dedi: İleri!
Düşman artık hiç geri.
Kanım, halis Türk kanı.
Canım, turan kurbanı.
Seller durur, aşarım,
Dileğime koşarım.
Türk dilekle gidecek,
Bir gün Allah verecek:
Büyük turan tahtı
Yüce Oğuz yahşi.
Kanım, halis Türk kanı.
Canım, turan kurbanı.

N. M.

46/2

Mühimmatı itmam ederek ahlakın gözleri o günde yer abide-i Mukaddes şeklinde yükselecek olan bu camii şerifin bir an evvel ikmaline muvaffakiyet hasıl olmasını temenni ederiz.

MERKEZ-İ VİLAYETTE NEFİS BİR BİNA DAHA ...

Meclis-i umumide encümen ile nafia ve muhasebe-i hususiye dairelerine mahsus olmak üzere merkez-i vilayette büyük ve nefis bir bina vücuda getirilmesi tekerrür etmiş ve yer eseresi ihzar edilerek temel hafriyatına başlanmıştır.

Mevcut mevalia rağmen İmran ve irfan vilayet namına pek feyizli geçmiş olan 330 senesinde olduğu gibi 331 senesinin de vilayete pek büyük eserler kazandıracığını mevcut ihzar at ve faaliyet mukaddimelerinden anlıyoruz.

Meclis-i umumi vilayet iki kat üzerine bina olunacak ve 4 kompartıman ile bir cephe kulesini ihtiva edecektir. Tarz-ı mimarı vali muhterem Muharrem Beyefendi Hazretlerinin umumi imarat programına tevfikan tertip edilmiştir.

MAMULAT-I DÂHİLİYEDEN TEBAŞİR

Memleketimizin her tarafında küllisi iradi ve tabakat-ı mebzul bulunduğu halde meal-teessüf bu mebzuliyetten hiç istifade etmemiştik.

Hâlbuki diğer mühimmadan gibi bu külfetli bir işe ve birçok sermayeye de tevakkuf etmiyor, az bir sayı ile çok ve aynı zamanda mühim bir takım netayiş husule gelebilir.

İşte son zamanlarda Avrupa mamulâtının azlığı dolayısıyla elçilerimiz bu hususu düşünmeye başlamışlar ve işin pek kolay olmadığını yek nazarda anlamışlardır:

Vergi kalemi kâtiplerinden Abdullah Efendi tebeşir imaline teşebbüs etmiş az zaman zarfında muntazam tebeşir parçaları çıkarmaya muvafık olmuştur. Bu tebeşirleri matbaamıza getirmişlerdi, fil hakiki tebeşir Avrupa tebeşirlerinden hiçbir zaman da fark olunmuyordu. Daha gittikçe tekemmül edecek olan bu tebeşirleri bütün mektepli efendilere tavsiye eder ve Abdullah Efendinin bu teşebbüsünü takdir ederiz.

Gönüllü Alayları

Vilayet ahalisinden teşkil eden süvari gönüllü alayları merkez vilayete uğrayarak darul-harbe geçmektedirler. Bu beyanda Tokat ve Amasya'dan gelen süvari gönüllüleri

geçen gün hududa meziyet etmişler Vali Beyefendi Hazretlerine arz-ı veda için hükümet

Tevsi Hizmeti

Sivas Hilal-i Ahmer hastanesi yatakları teksir ederek mümkün mertebe fazla hasta alınması temin edilmiştir. Bundan başka Tokat'ta da bir hastane açılarak ifa-yı vazifeye başlanmıştır. Vilayetin her tarafından Hilal-i Ahmere külli tebrik atta bulunmaktadır.

Lekeli Tifo Veya Ordu Humması

Öldürücü ve kırdığı yerlerde birçok canlar yakıcı bir hastalıktır. Bu hastalık yine her tarafta salgın yapıp ne bark söndürmektedir.

Lekeli Hummayı Bitler Getirir

Bitlenmemeye çalışınız, bitliler ile düşüp kalkmayınız, hastalarınızı bitten kurtarınız, bitlenmemek için essani çare saçları, sakalı kısa kesmek, vücutta başka kıl bırakmamak ve daima elbisede, çamaşırlarda bit aramak ve sık sık yıkanmaktır. Başta bit bulunur da temizlenmeye dikkat olunmazsa başa “gaz yağı” veya “neft yağı” ile ıslatılmış bir takke geçirmeli, bir saat bırakmalı sonra yıkamalıdır. Vücutta bit yuvası olmuş başka mahaller var ise oralara da “gaz yağı” veya “neft yağı” sürmelidir.

Eğer bitliler ile mecburen beraber bulunulur ise bit gelmesin için toz edilmiş “naftalin” ilacından cepte bir kutu bulundurmalı ve günde beş-altı defa gömleğin yakasının önünden ve arkasından bu “naftalin” tozundan deri üzerine ekmeli ve bırakmalıdır.

Bit ya saçların içine girer saklanır yahut yakadan, boyundan, donun paçalarından vücuda girer. Buralarda güzelce naftalin tozundan ekmeli veyahut ara sıra bir parça çıra merhemi sürmelidir.

Hanenizde legali hummadan hasta bulunur veya cenaze çıkarsa yatağını, oda eşyasını ve kalan çamaşırlarını bitlerden temizlemelidir. Çamaşır ve eşyadaki bitleri öldürmek için bunları kaynatmalı, eşyanın üzerine kaynar su dökerek haşlamalıdır. Lekeli humma veya ardı humması denilen hastalık ateşli iki hafta devam eder, yakaladığını ekseriyetle öldürücü, kolaylıkla insandan insana geçici, pek ağır bir salgın hastalıktır.

Hastalığı yapan bir mikroptur bitler, tahtakuruları, pireler, sinekler hastalık kanını emerek mikrobu alıp götürür, sağlam insanları ısırarak bunlara mikrop geçirirler. Ve bu sağlam insanlar böyle hasta üzerinden gelen mikrobu aldıklarının on dördüncü günü hasta olurlar. Hasta ile beraber oturanlara, yatanlara her türlü münasebette bulunanlara veya hastanın bitli, pireli elbiselerini giyenlere; bitli, pireli, tahtakurulu yataklarda yatanlara, hastanın bulunduğu odada ve meskenindeki kilim, halı, döşeme, yerde ve bilcümle eşyaya dokunanlara bu haşerat geçerek sirayete sebep olurlar.

Hastanın artığını yememeli veya temas ettiği yiyecek ve içeceğe de dokunmamalıdır.

Bazen hasta ile münasebette bulunanlar hastalandıkları halde hastanın üzerinden geçen mikroplu bitler diğer kimselere bu hastalığı geçirirler. Hastalık, hastaların üzerinden gelecek bu haşerat hususu ile bitler dolayısıyla geçmekle beraber mikroplu hastalıklar hastanın pislik, sidikleri, tükürükleri ve boku melüsaniyle girilmiş elbise ve çamaşırlar ile de geçer. Bu sera yit sebeplerinden pek ziyade çekinmekle beraber başlıca bitlerden çok sakınmalıdır.

Hastalığa tutulanlardaki alarm: bir iki gün kadar baş ağrısı, her tarafta bir kırgınlık, oynak yerlerinde daimi devam eden bir ağrıdan şikâyet ederler. Bundan sonra şiddetli bir titreme ile vücudunda ziyade bir sıcaklık, baygınlık peyda olur; hastanın yüzü kızarır evvela biraz kendini bilmezlik gelir. Dört beş gün sonra büsbütün kendini bilmez ve dalgın bir halde yatağa düşer üçüncü ile beşinci günler arasında hastanın göğsünde, karnında, arkasında, bel hizalarında mercimek büyüklüğünde kırmızı lekeler hamil olur. On dört gün sonra ya bir ter ile açılır yahut dördüncü-altıncı günleri ve ikinci hafta sonunda hasta ateşler içinde yanar iken deli gibi bir hal alarak nihayet vefat eder. Bu hastalığa tutulmamak için: bu hastalığa tutulanların hiç yanlarına. Odalarına, evlerine, gitmemeli, buralarda yatmamalı, böyle bir hastanın üzerinden çıkmış olması ihtimali olan yıkanmamış elbise, çamaşır giymemeli, kirli yataklarında yatmamalı vücudiyeti elbiselerini, çamaşırlarını temiz tutmalı, her gece soyunarak elbise üzerinde, çamaşır içinde bit aramalı, yatılan yatakta ve odada bu haşerenin bulunmamasına; bulunuyor ise itlaflarına çalışmalıdır.

Bitten vücudu muhafaza için saçları kısa kestirmeli, vücuttan fazla kılları kaldırmalıdır. Bitler elbisenin yakasından, gömleğin kolundan, donun paçalarından,

çorapların arasından içeriye girdiğinden buralarını iyice gözden geçirmelidir. Pis arzlardan çekinmelidir, hanelerde, bekâr odalarında, otellerde yatanlar odanın, yatakların temiz olmasına bakmalıdır.

Buralarda pislik gördükleri anda hükümete ve daire-i belediyeye ihbar etmelidir. Yatanın içmenin de temiz olmasında dikkat etmelidir. Legali humma hastalığı askerde çok olduğundan askerlerin dönüşünde evinize gelen askerleri hanenin dışarısında, bahçesinde soyarak elbise ve çamaşırları kaynatmalı, vücutlarını sıcak su ve sabunla iyice yıkamalı. Bitlerini telef ettikten sonra temiz çamaşır giydirerek içeriye almalıdır. Bey amildir ki asker dönüşlerinde her zaman legali humması ganiyi olmaktadır. Bir askerin haneye girmesi yüzünden yedi sekiz kişi olan bir hane halkı çoluk çocuk bu hastalığa tutularak birkaç ay sonra bu hanede kimse kalmamaktadır.

Ordudan dönen askerin bitlerinden her tarafından gelecek bitlerden vücudunuzu, elbisenizi, çamaşırlarınızı, yataklarınızı, odanızı, evinizi sakınınız.

Hastada yapılacak tedbirler: eğer ateşli bir hastanız olur ise aman hükümet hekimine haber veriniz, hekim gelirse hem hasta kurtulur hem de tarafınızdaki sağlamlara hastalık geçmez hekimin tembih edeceği bütün öğütlerini nasihatlerini tutunuz. Ancak bunları yapmakla bu felaketten kurtulursunuz.

Her ateşli hastanızı hekim gelsin gelmesin, gelinceye kadar yalnız bir odaya koyunuz, hastaya bakandan başka kimse odaya girmesin. Hastanın odasında bit, pire, tahtakuRusu, toz ve pislik yuvası olan halı, kilim, bezli eşya, yerde minder yastıkları kaldırınız. Hastaya bir yatak, iki iskemle, bir masa kâfidir. Hastanın yanına girenler elbisesi üzerine bir entari giymeli, ayağına bir takunya takmalı, hasta yanında iken hastanın üzerine, yatağına, elbisesine dokunmamalıdır. Yalnız sıvanmış kollar ve eller ile işini görmeli odadan çıktıkta güzelce ellerini, yüzünü sabunlu su ile temiz yıkamalıdır.

Hasta yanında yemek yememeli, bir şey içmemeli, ağzına bir şey götürmemelidir. Hastaya bakanlar daima bitlenmemeye bakmalı, sık sık çamaşırlarına, elbiselerine göz gezdirmeli mümkün ise her gece çamaşır değiştirmelidir. Hastaların üzerinden çıkan çamaşırları, yatak çarşaflarını, bez parçalarını bir torba içinde bahçeye götürüp orada yarım saat suda, güneşli suda kaynatmalı, hastanın odasında, yatağında, elbise ve çamaşırlarında ve donunda, saçlarında hiç bit, pire bulundurmamaya uğraşmalıdır.

Hastalar iyi olduklarında yine sabunlu su ile odada her tarafını yıkamalı, saçlarını dibinden kesmeli, temiz çamaşır giydirip dışarıya çıkarmalı. Hastanın yatağını çarşafını muhitinden dışarıya alıp kaynatmalı ve odanın içini kokulu çok sabunlu su ile iyice haşlayıp, fırçalayıp temizlemeli. Hasta odasının içini dışını kapadıktan sonra içerisinde kükürt yakıp ve bir saat kapısını açmayarak kükürt dumanını hapsetmelidir.

Hastalarını hükümete haber vermeyene salgın hastalıklar lüzumuna maddesi mucibince şiddetli cezalar vardır.

46/3

TÜRK MEDENİYETİ --3--

Türk medeniyetinin esasetini bilmek için zemin tetkik ettikten, daha doğrusu Türk'ün seciyesini mahiyet ırkıyesini psikolojinin bir surette tetkik ve tamik ettikten sonra o büyük damağın meydana getirdiği asar medeniyeti tetkik edeceğiz.

Son zamanlara kadar Türk'ler herkes nazarında barbar, medeniyetin muhrife ve düşmanı ad olunmuş, Türk denir denmez nazarlarda pek korkunç simalar, pek kanlı facialar canlanmıştır. Meal teessüf, Avrupalılar hemen umumiyet itibarı ile bu fikirlerinin tashih etmişler ve Türkler hakkındaki sahih ve esaslı malumat ancak müsteşriklerin, müverrihlerin kitaplarında, iradı ettikleri konferansların tesir edebildiği mahdut sahalarda kalmıştır.

İşte on dokuzuncu asrın seyri yapılan mesai ve tetkikat neticesinde turan ilinin vâsîi, ıssız ve kumlu topraklarının altından meydana çıkan her nevi eser pek kadim ve pek canlı bir Türk medeniyetinin mevcudiyetini meydana çıkardı.

Çıkarılan eski Türk eserini tetkik ederken yazılarak mükemmeliyet ve inceliği sonra lisanın bir lisan tahrir ve edebi olması mütehassıslarını hayretler ve taaççuplar içerisinde bırakmıştır. Fil hakiki “Orhun” ve “yeni çay” da meydana çıkan eserde yazıların bu mükemmeliyeti ve o yazılarla efkârın gayetsade bir ifade ile izah edilmesi bize pek eski zamanlarda büyük, yüce bir medeniyetin mevcudiyetini gösteriyor.

Yine zamanımızda o eski Türk lisan ve yazısı ile birçok eser-i edebiye; efsaneler, eser kahramanına bulunuyor ki pek şık bir yazı ve pek sade bir lisanla bu eski eser, zamanın, muhitin ruhunu, vakayı ve hadisatı ahval ve hayat içtima iyeyi pek razı ve pek canlı bir denizde gösteriyor.

Esasen bugün eski Türklüğün hayat-ı içtimaiyesine ancak bu vasıtalarla vakıf olunabiliyor. Tabiidir ki Çin ve İran müverrihlerinin yaları pek noksan malumat o büyük millet hakkında bize katii fikirler vermez. Çünkü onlar Türklüğü kendi nokta-i nazarlarına göre anlatmak istemişler ve esasete doğru nazarlarını temdide etmemişlerdir.

Mamafih tarih hiçbir zamanda bir milletin tercümanı olamaz o hadisat ve vakayı pek sathı ve pek mahdut sahalarda dâhilinde mütalaa eder. Aynı zamanda bir ruh milli bir heyecan bedii peyda hamil olmadığı için ancak bize verdiği malumat zahiri, mahdut bir takım malumattır.

Hâlbukisanatkârane bir eser, bir kavmin hayat-ı içtimaiye sini bütün vuzuhu ile bütün üryanisi ile gösterir. Orhun'daki hafriyat ve tetkikat neticesinde çıkan abideler, heykelle bu fikri tamamen teyit eder.

Bu aidat mey anında en ziyade zikre şayan Türk Kağanlarından "Kül Tigin" ile oğlu "Bilge Kağan" namına rekze olunan heykellerdir. Kül Tigin Araplar Türkistan'a akın ederken turan ilini müdafaaya çalışan ve Semerkant'ta Araplara galebe çalan büyük bir kumandandır.

Miladın yedi yüz otuz birinci senesinde Kül Tigin vefat ettiği zaman kardeşi Bilge Kağan namına heykel rekze ederek hayatında Türk milletine gördüğü hizmetlerini, yaptıklarını yazmıştı.

İşte bu heykeli bize mütalaa ederken evvel emirde o zamanın Türklerinde büyük bir his millinin mevcudiyetini, milliyetlerini, adetlerini, ananelerini muhafaza için bütün varlıkları ile çalıştıklarını anlıyoruz. Sonra bu heykel bir Türk kağanla tabasına, milletine karşı beslediği his şefkati gösteriyor.

Arapların hücumlarına karşı milletini himaye için yaptığı fedakârlıkları, yararlıkları zikrediyor.

Üç sene sonra Kül Tigin'in kardeşi Bilge Kağan vefat ettiği zaman namına yapılan heykel daha ziyade zikre şayan ve daha ziyade sanatkârane. Bu heykelde milletine hitaben yazılmış olan kitabeyi aynen alıyorum: (1)

Teker tekerde bulmuş Türk bilge kağan bu ved ki olur nem sayman Türkünü eşit kil inliyi günüm oğlanım. Birigi oğuşum bu dönem Şadabet bekler virya tarikat buyruk bekler otuz.

Tuguz Oğuz Beyleri budünü sayman Ötügünü işit kati de tikla! İlkeru gün toğuska otuskaro gün otu meklero gün banşakkav otuskaro anda içere ki bu dün komakakürür an ça bu dün. Kub andım Olmati alığ yok Türk Kağan Ötüken beş olur sar eline yük yok ilkeru şan direk yazgata ki suladım ve taluka geçin tekmedim ve berkero Tuguz ersenki teki sulayım tüyü satki geçin tekmedim kurigar, yanço öğür.

Diyor ki mealini şu yola hülasa edebiliriz: “ Türk kavminin milli kağanı sıfatıyla ben bugün tahta oturdum. Ey benim genç kardeşlerim ile evlatlarım milletim. Ey oğuz halkı, Oğuz beyleri siz benim sözlerimi dikkatle dinleyiniz!

Şarkta, cenupta, garpta, şimaldeki bütün milletler benim kolumun altındadırlar.

Fakir ve çıplak bir kavim üzerine kağan oldum. Tanrının yardımı ile halkı zengin ettim, nam ve itibarlarını artırdım. Denize pek az bir mesafe kalıncaya kadar gittim, Tibet’e vardım...”

Kül Tigin ve kardeşi Bilge Kağan namına rezk edilen bu sütunlar Moğolistan’ın şimal [1] **Türk ve Tatar tarihi – Ahmet Zeki Velidi –**

Garbısında “ Kuşuçaytaryukarı Orhun arasında keşfolmuş ve ilk defa olarak Danimarka ulemasından “ Thomsen” tarafından hal ve kıraat edilmiştir.

Bu sütunlar üzerine yapılan tahkik-i tetkikat neticesinde hem mensur ve hem de manzum bir surette yazılmış olan bu hitabenin muharriri şah zade “Yoluğ Tigin” isminde bir Türk şairi olduğu anlaşıldı.

Yoluğ Tigin daha birçok şiirine tesadüf olundu, bugün Avrupa müsteşrikleri bu hususta fazla tetkikat ve tahkikatta bulunmaya başladılar.

Filhakika Yoluk Tigin’in ele geçen tek tük şiirleri bütün sadelikle beraber bize kavmin, muhitin güzel tercümanı oluyor.

Esasen Türk tarih medeniyetinin ilk türlerindeki asar-ı edebiye ve asar-ı sanatkârane bir şahıstan ziyade bir kavmin mahsulüdür. Yani eser şahsi değil, umumidir, şahıstan ziyade umuma ait bir eserdir. İşte biz bu eseri kendimize mühim bir vasıta ittihaz ederek eski Türk kavminin adet ve ananesi hakkında bir fikir elde edinebiliriz.

Şimdiye kadar serd edilen malumat Türklerin pek eski zamanlarına aitti. Binaenaleyh, ara sıra topraklar altından çıkan bu eserler bizim dedelerimizin, eski

Türklerin gizli, başka bir medeniyetle alaka ve irtibatı olmayan bir medeniyet sahibi olduklarını gösteriyor.

Kırımhoğlu Sadi Movultay

MECLİS-İ UMUMİ-İ VİLAYET

Üçüncü Devre-i İçtima

İçtima -1- Celse -1-

Meclis umumi-i vilayet kanun-i saninin birinci Perşembe günü kable'z-zuhr saat on birde Vali-i ali-i vilayet Ahmet Muammer Beyefendi Hazretleri tarafından riyaset-i celilelerinde olarak küşat ve icra-i mezekirata ibtidar edilmiştir. Taraf sami-i vilayet penahiden meclis umumi-i vilayetin üçüncü devre-i içtimaiye sinin küşadına muvaffakiyetten dolayı Cenabı-ı Hakka arz-ı şükran Muhammed'in ve azaya baya hoş amedi edilerek geçen seneki içtimada hazır bulunan aza meyanından istifa etmek veyahut bir memuriyete tayin olunmak suretiyle çıkmış olanların yerine intihab edilen zevatın mazbatalarının tetkik edilmek üzere şubelere havale edildiği baniyan nafia ziraat-i maarif şubelerinin ve bütçe encümeninin ithafına ibtidar olunmuştur.

İcra edilen yoklama neticesinde ekseriyet hâsıl olduğu anlaşılmış ve azayı mevcuda özrüne kişide olunan kura neticesinde keşide olunan ati zevat tefrik olunmuştur:

Maarif Şubesi

Vahan Efendi Hafik

Mecid Efendi Aziziye

Hacı Bekir Efendi Mesudiye

Ömer Efendi Zile

Sabri Efendi Zile

Hıfzi Efendi Koyulhisar

Celaleddin Bey Su Şehri

Ömer Efendi Karahisar

Ahmet Efendi Köprü

Zirvan Efendi Tonus

Ziraat Şubesi

Mustafa Lütfi Efendi Tokat

Mustafa Nafi Efendi Sivas

Osman Efendi Darende

Hüseyin Efendi Gürün

Mustafa Efendi Aziziye

Eyüp Efendi Alucra

Ohanis Efendi Niksar

Abdulkadir Efendi Havza

Karabet Efendi Amasya

Ali Bey Amasya

Şerif Efendi Lâdik

Hüseyin Efendi Merzifon

Ömer Efendi Erbaa

Davut Efendi Zile

Muhammed Efendi Köprü

Hadyus Efendi Sivas

Tevfik Efendi Tokat

Karabet Efendi Amasya

NAFİA ŞUBESİ

Sehpos Efendi Sivas Muhammed Efendi

Ömer Bey Diyar-ı Beki

Hamdi Bey Hafik

Keyuruk Efendi Tokat

Mustafa Efendi Yeni Han

İsmail Efendi Reşadiye

Muhammed Efendi Kangal

Şükrü Efendi Gümüşhacı

Ali Efendi Erbaa

Muhyiddin Efendi Yeni Han

Murat Efendi

Mustafa Ziya Efendi Zara

Rahmi Bey Tokat

İntihabadın hitamı ile şubelere tefrik edilen azanın esamisi kıraat edildikten sonra taraf riyasetten bir çarık saat tenhus edilmek üzere müzakerata nihayet verildi.

Celse - 2 -

Vali Beyefendi Hazretleri makam riyaseti teşrif ve müzakereye ibtidar edildiğini beyan buyurdular. Heyet idareye ve bütçe encümenine şubattan tefrik edilecek azanın intihabına mübaşeret edilmek üzere rey kâğıtları tevzii edildi. Netice -i arada

zevat-1 heyet idareye:

Ömer Bey Diyar-ı Beki

Murat Efendi Zara

Sabri Efendi Zile

Ömer Efendi Karahisar

Hüseyin Efendi Gürün

Hüseyin Efendi Merzifon

Bütçe encümenine zevat-1 atıye intihabı ve tefrik edilmişlerdir:

Hacı Bekir Efendi Mesudiye

ŞükrüEfendi Gümüşhacı

Osman Efendi Darende

Mustafa Efendi Aziziye

Bunu müteakip riyaset-i saniye ve müteakip kâtipler içinde rey-i hafi ile intihaba mübaşeret edilerek yirmi dokuz mevcuda nazaran 26 rey ile ikinci reisliğe Mustafa Lütfi Efendi Tokat ve iki kâtiplikten birine 27 rey ile ŞükrüEfendi Gümüşhacı köy, 28

rey ile Ohanis Yenkiyan intihab edilmişlerdir. Keyfiyet intihab makam sami-i riyasetten şubeler ve heyet idare ile bütçe encümeni azasına ve ikinci reisle kâtiplere tebliğ buyurunmuş ve heyei idarenin 3 Kanun-i Sani sene 330 cumartesi günü ruznamesini tertip etmek üzere 2 Kanun-i Sani sene 330 cuma günü toplanması karar kir olunmuştur.

Genaral Rafail Donukalaz Şehrimizde

Cenub-i Amerika reusasından Menezüelalı Genaral Rafail Donukalaz şehrimize gelmiş ve matbaaya uğrayarak muharrirlerimizle görüşmüştür. Genaral Donukalaz fevkaledede yaratılmış adamlardan, zeki ve cesur ve tehlikeli maceralara can atan bir Amerikalıdır. Kendisi Menezüelada belli başlı partilerden birinin reisidir. Hatta genç Türkiye' ye temayül ve muhabbet eseri olarak partisinin adını " Jön Türk" koymuştur.

Donukalaz otuz kırk yaşında genç bir hükümet adamıdır. Vücudu zinde ve çeliktir. Memleketimize muhabbeti çok olduğundan mübareze-i beka ve mevcudiyete girişmiş olan milletimizle yakından temas etmek için buralara söylüyor.

Muharrirlerimizden birisi ile Cenaral Donukalaz arasında geçen mükâlemeyi kısmen kaydetmek istiyoruz: Muharririmiz, Amerikalılar ve bilhassa cenubi Amerikalıların Türkiye'mizi nasıl tanıdığını sormuş ve generalden şu cevabı almıştır:

Sizi temin edebilirim ki cenubi Amerika ahalişi Türkiye'yi çok iyi tanırlar. Türkiye'den cenubi Amerika'ya ve bilhassa Arjantin'in Urukaya pek çok kimseler gelmekte ve kendilerine has olan zekâ ve feda nişleriyle ticaret ve ziraatla **(46.sayı 4.sayfa)** muvaffakiyetler kazanmaktadır. Bundan başka Türkiye'de altı yedi sene evvel vukua gelen hürriyet tebarüzleri ve bilhassa tecdidi perver Türk Gençlerinin mesaisi nazar-ı hürmetle takip edilmektedir. Emin olunuz ki bugün siz Rus, İngiliz ve Fransız gibi üç büyük düşmanla yaka mübarezesine girişmiş bulunurken de Amerikalılar sizin muvaffakiyetinizi istiyorlar. Ve ben vatandaşlarımızın umumi fikirlerine tercüman olarak diyorum ki, bu muharebeye tam zamanında giriştiniz. Ve mutlaka muzaffer olacaksınız. O vakit Türk sultanlığı büyüyecek ve bu Türk Müslüman kavimleri bu büyük günün beyi olacaktır. Her tarafta kazanıyorsunuz. Kafkas cephesinde Türk kahramanlığına misal olacak levhalar gösterdiniz. Süveys'te İngilizlere uykuyu haram ettiniz. Bir kere Süveys'i zapt edip Mısır 'a girerseniz İngiltere müthiş bir çaresizlik içinde kalacaktır.

Fransa'daki Hintli askerleri yakından tetkik ettim. Bunlarda maneviyat fena halde sükût etmiştir. Benim beklediğim bir şey varsa o da bir Hintli askerin yakında Hindistan'a avdet için silah çatarak isyan etmeleridir.

Ruslarda da mühimmat ve bilhassa büyük toplarla levazım harbiye yeniyor. Kara denizin birkaç noktasında hapis ettiğiniz Rus filosu hiçbir iş göremiyor. Boğazları kapamakla Rusya'ya ilk tufanı atmış oldunuz.

Çünkü Rusya müttefikleri olan Fransız ve İngilizlerle münasebette bulunacak hiçbir yol malik değildir.

Boğazlar kapandıktan sonra da Rus ve müttefiklerinin tehdidini dinlememekle de büyük bir kıyaset gösterdiniz. Nihayet bahr-i siyah havzasında Sivastopol kalesinin bedenlerinde patlayan mermileriniz size halas ve itila günlerinin geldiğini müjdeledi.

Anadolu'yu baştanbaşa geziyorum. Büyük şehirlerinizden en küçük köylerinize kadar her yerde milli ruhunuzu tetkik ettim. Ve hükmettim ki güzel Anadolu'da seciye ve duyguca pek sağlam ve pek asil bir büyük millet yaşamaktadır. "Delikanlılardan seksenlik ihtiyarlar" nişanlısı harbe gitmiş genç kızlardan oğluyula torununu da hududa göndermiş ihtiyar kadınlara kadar herkes muharebeyi emniyet kalple takip ediyor. Şehirli ve köylü herkes fedakâr... Bütün yürekler birlik ve iman ile çarpıyor. Böyle bir milletin kısmeti mutlaka muzafferiyettir.

Ben avdetimde tekrar Anadolu'dan geçerken sizin büyük muzafferiyetinizi tebrik edeceğime katiyen eminim. Benim bu iman ve itminanımda sizin büyük milletinizde gördüğüm imandan tevellüt ediyor.

HAK VE ZULÜM MUHAREBESİ

Telgrafları

16 Şubat

Düşman Sulh İçin Kapı Çalıyor

Düşman donanması seddü'l-bahir bataryasına karşı bu günde katı bir surette ateşe devam etti. Bazı takate keşif kolları ihraç için yaptığı teşebbüsler akim bırakıldı; bil ahir düşmanın beş zırhlısı diğer birkaç bataryalarımıza karşı bila muvaffakiyet ateş ederlerken bataryalarımızdan indehat edilen yedi merminin isabeti üzerine geri çekilmeğe mecbur olmuştur.

Azm-i Milli

Meclis-i Mebus anın tatili münasebetiyle Reis Halil Bey tarafından sevilen nutukta meclisin hizmeti vatanpervarenesi takdir olunduktan sonra denilmiştir ki: Vukuat-ı harbiye de bu sözünü ispat etti. Harp cephesinde ordumuz şan takdir bir besalet gösteriyor. Harbin başında hududumuzu geçerek Köprü köy civarında birleşen düşman kuvay-i külliyesini, kahramanlarımız süngüleriyle mevzilerinden kovmuş Sarıkamış'a kadar sürmüştür; metanetle susuz çölü aşmış kanalın şarkında düşmanı mağlup ederek ilerlemiştir. Kanalın garbına geçmiş ve vazifesini muvaffakiyetle görerek avdet etmiştir. Müstahlis ordunun yakında Mısır 'ı düşmandan kurtaracağı şüphesizdir. Basra civarına gemilerinin himayesinde asker çıkaran düşmanda mücahitlerimizin devleti karşısında siperlerinin içinde sıkışıp kalmıştır. Yakında oralarında İngiliz askerinden kurtulacağına eminiz.

Her cephede makhur olan düşman Çanakkale'ye hücum etmiştir. Dört beş günden beri kuvvetli zırhlılarla yaptığı bombardımanla bir muvaffakiyet elde edemeyen düşman cezasını görecektir. Boğazı geçmesi muhtemel olmakla beraber geçse dahi bu muvaffakiyeti azim ve tezyit edecektir.

Her ihtimale karşı tedbir alındığı bilinmelidir. Bizde sürünerek değil aslanlar gibi dövüşerek sefil ve ceylanlar gibi alınımız yerde değil asil olanlar gibi cephe yanımız yüksekte olarak yaşamağa azım eylemiş olduğumuzu, Sultan-ı Osman'ın elimize verdiği kılıncın hakkını ödeyerek öleceğimizi dünya bilsin. Bu kirsiyi maladan çıkarıyorum:

Ölmeyeceğiz yaşayacağız: Yolumuz halas yoldur, Moskoflar emin olsunlar harp meydanında birleşen, kaynaşan Osmanlı, Alman, Macar – Avusturya silahları bugün de yarında inayet hakla onları kahir edeceklerdir. Bu günde yarında İstanbul Anadolu havadisini bekleyen Osmanlı sefiri aynı zamanda Viyana'nın, Peşte'nin kahraman bekçisi olduğu gibi Alman, Avusturya neferleri de İstanbul ve Anadolu'nun muhafızları olduklarını tehdit edeceklerdir.

Gazilerimize selamlar, şehitlerimize Fatihalar gönderir cümlelerinizi selamete uğurlarım.

Hala Çabalyorlar

Dünkü Çanakkale bombardımanının kalbe'z-zeval saat ondan bade'z-zeval saat altıya kadar devam ettiğini, düşmanın hiçbir hasar yapamadığını, bizim tarafımızdan atılan mermilerden yedisinin isabet etmiş olduğunu Çanakkale muhabirimiz bildirmektedir.

Cubursaleditalya gazetesi Çanakkale bombardımanının Mazuriye'deki Rus hezimetlerinin tesirini izole ve Türkiye'ye münferiden akd-i sulha icbar için yapılmış bir blöften ibaret farz ediyor. Mezkûr gazete düşman filosu Çanakkale'yi geçse de Türklerin bir askerleri kalıncaya kadar harp edeceklerini yazıyor. Bulgar muhafil askeriyesi de bu tarzda beyan fikir ile Çanakkale bombardımanının İstanbul'un teshiri demek olmadığını Çanakkale'nin behren zabtı kabil olmadığını beyan etmektedirler.

Bükreş dar'ul-fünun muallimlerinden birisi boğazlara dair verdiği konferansta Boğazların Romanya hayatı için elzem olduğunu Rusya'nın Boğazlara veda yed etmesinin Romanya menafine mugayir olduğunu söylemiştir. Romanya mebuslarından biri Çanakkale'nin bombardımanı hakkında hükümetten istida handa bulunmuştur.

Almanlar Fransa'da İlerliyor

Cenevre'den gelen malumatta Almanların şarki Fransa'daki mevzilerde ilerlediklerini bildiriyor.

Amerika Donanması Hal Faaliyette

İki Amerika filosu bahir-i muhit kebre girmişlerdir. Çin sularındaki Amerika donanması neferliye olmuştur.

17 Şubat 1330

Tu Cihat Padişahı

Padişahımız tarafından Almanya harbiye ve muharebe nazırlarına altın şecaat madalyası verilmiştir. Bu münasebetle müşarun ileyhim teşekkür ve Osmanlı ordularının Almanlarla birlikte çalışmalarına beyanı suretle ordu ve donanmamızın tamamının muvaffakiyetini temenni etmişlerdir.

İngilizler Ümitsiz

Bunu Avrupa gazeteleri Çanakkale'yi zorlamanın pek güç bir keyfiyet olduğunu yazıyorlar. İngiliz muharebe istihbarları bu zeminde beyan etmektedirler.

Tunus Ve Cezayir'de İsyân

Tunus ve Cezayir Müslümanları tarafından Fransızlar ile: Büyük mukayesede tertip olunmuş bir kıyam keşif olunduğunu bir dük olma muhrikleri tevafuk edildiğini Fransız gazeteleri yazıyorlar.

RuslarKarpatlarda da Mağlup

Macar gazeteleri kar patlarda pek müthiş muharebe işittiğini ve Rusların Avusturya taarruzunu mâniî için pek çok kuvvetler sevk ettiklerini yazıyorlar.

Vilayet matbaasında tab olunmuştur.

3.19. 47. Sayının Transkripsiyonu

KIZILIRMAK

(Numara 47)

(İkinci sene)

Mahalli-i idaresi: Sivas İttihat ve Terakki Kulübü

Abone bedeli Sivas için senelik 40 kuruştur.

Müdür-i mesul: İbrahim

Haftada üç defa çıkar: Siyasi, içtimayi, iktisadi, ebedi Türk gazetesi.

Mülhakat ve taşra için 45 para.

Gazeteye konulmayan yazılar geri verilmez.

Faideli yazılar kabul ve neşredilir.

Nüshası

On Para

47/1

Sivas15 Rabiü'lahir sene 1333

Perşembe 17 Şubat sene 1330

11 Mart sene 1915

YENİ SİVAS

Kızılırmak'ın esas makalesini ihzar ederken matbaanın donan duvarlarında tiz bir lokomotif düdüğü çınladı... Sivas'ımızın fakir ve çorak ufuklarını birçok seneden beri motorlar ve buharlı büyük ziraat makineleri, elektrik cereyanları gibi yirminci asrın ava mil farikasıyla tanıştıran dost azimkârın bize birden bire bir şimendifer kıtarı getirdiğine inanmak istedim. Tabiatın ve insanların kudretinden çok yüksek olan bu kadr-i azim bir işi böyle lemha-i basarda ümit etmeğe biltab-i hakkımız olamazdı. Fakat bu lokomotif düdüğü durmuyordu. Kavimleri, milletleri en derin uykulardan uyandıran, meskenleri yürüten, yürüyenleri koşturan, tabiatı mağlup, mesafe ve zaman desturlarını alt üst eden bu ses bana bir şiir-i hakiki ilham ediyordu. Daire-i vilayet önündeki meydanla yeni büyük caddemizin zemin ve bütün tefrişatı için getirilmiş olan buharlı bir silindire ait olan bu tiz düdüğü bizi dünyanın her tarafına rabit eden bir can damarına, bir demir yoluna kavuşturmuş sevinci verdi. O vakit beş on sene sonraki Sivas'ımızı düşündüm ve bir hülya ile değil bir muadeleyi riya siyenin terkip edildiği hududu hakiki ile gözlerimin önünde yeni Sivas'ı teressim etmeğe başladı:

Yine böyle bir şubat: Fakat fazla kar yağmış, belediyenin makineli süpürge cihazları hummalı bir faaliyetle parkeleri temizlemekle meşgul...

Bu kardan şemsiye şeklinde ve müteharrik bir tulumba taşları yıkayarak temizliği tamamlıyor. Evvelce kabak yarısı diye tanıyabildiğimiz o geniş meydanın yerinde şimdi beşer altışar katlı apartmanlarıyla ve ortasında büyük fasılalarla ayrılmış müessesesiyle bir büyük kasaba tesis etmişti. Bu yeni mahallenin sokaklarından büyük küçük arabalar taşıyor, hükümet, önüne inen caddedeki tramvay da otomobiller de birçok halk tiyatroya sinemaya tehalik ve şevk ile akıyordu. Hükümet meydanında ay şeklinde elektrik fanusları vardı. Ortada şimdiki şadırvanın yerinde bir heykel gördüm, heykelin kaidesindeki mermer büklümlerin sağ cephesinde şu yazıları okuyabildim: “Yeni Sivas’ın banisi...” Akşam yemeğinden sonra gecelerini zevk-i ruh ile geçirmek isteyen Sivaslıların birkaç genci konuşuyordu:

-Ben biraz meclis-i umumiye ye uğrayacağım, bu gece amele sendikalarına karşı söz söyleyecek bir aza arkadaşım davet etti. Sonra büyük caminin yanında mahfil İslam’da birleşir, Gök Alp tiyatrosuna gideriz. Sarıklı bir genç ilave etti:

Bu gün meclis-i umumiye de gürültülü bir müzakere olacak bana kalırsa Mehmet Emin kütüphanesinde tiyatro başlayıncaya kadar kitap okumak daha faydalıdır.

Ben bu katibe-i medeniyetin sokaklardan taşan cereyanları arasında hedefimi sevk ve tesadüfe terk etmiş gibi idim.. Birden bire kırmızı gömlekleri ve sarı serpuşları ile gece mesaisi için demirhaneye giden genç amele gurubunu gördüm ve bunları takip ettim.

Demirhane şimdiki büyüklükte ondan fazla pavyondan terekküp ediyordu. Bacalardan fışkıran kesif ve kuvvetli duman dalgaları beyaz karlarla örtülmüş çatılarda kare kalem levhaları çiziyor, Türk üslubu mihraplı geniş pencerelerden fışkıran elektrik ziyası demir yurdunu bahçesine amelenin gezen ve çalışan gölgelerini teressim ediyordu.

Pavyonun geniş kapısı açıldı, genç amele sevinçler, kahkahalarla demirhaneyi doldurdular. Biraz sonra kayışlar büyük bir suretle dönmeye, ocaklar ateş saçmağa başladı. Ortada tekmil makinelerle aletin padişahı gibi heybet ve azimetle sallanan büyük bir çekiç geniş bir örse çarpıyor ve kulakları sarsıyordu. O vakit bu büyük çekiçle bu geniş örse hürmetle dedim:

-Vur ey muhterem kuvvet... Muhitin bir sumt-u unvet ile her tecdid-i perver sese karşı sağır kılan ruh-u kadimini bir daha dirilmemek üzere ancak sen ezebilirsin...

Genç amelenin çekiç darbelerine, ocağın horultularına, kayış hışıltılarına karışan mahalli şarkıları insanın yüreğinde güneşler açıyordu. Pavyondan çıkınca boş bir kiralık otomobili ile karşılaştım. Şoför teklif etti:

Parkın kışlık bahçesinde Kızılırmak talebesinin musiki ve hatiplik müsameresi var, beş dakikada yetişebilirsiniz...

Sakafi kalın camlarla yapılmış geniş bir bahçenin sahanlığına girince Sivas'ın şubatını değil, Suriye'nin baharını yaşıyorum zannettim. Limon, portakal fidanlarıyla yasemin ve gül ağaçlarının ortasındaki genç sanatkarları herkes hürmetle dinliyordu. Bir saat burada, iki saat da belediye dairesinin karşısındaki Gök Alp tiyatrosunda kaldım. Tiyatrodan, sinemadan, müsamereden taşan halk "Yeni Turan" oteline doğru şet ab ediyor, matbaanın önünde Kızıl ırmağın gece nüshalarını kapıyordu. Kızıl ırmak birinci sahifesinde uzun satırlarla şu telgrafi yazıyordu:

(Dünkü sürat kıtarıyla İstanbul'a azimet etmiş olan Vali muhterem Muammer Beyefendi Hazretleri meclis-i umumiye deki amele sendikaları müzakeresini bizzat idare etmek üzere bu gece Azerbaycan sürat treniyle şehrimize avdet buyuracaklardır. Refakatlerinde şair Gök Alp Bey de bulunacağı müstehberdir.)

Şimdi gazetede bu haberi okuyan halk bir yel gibi garp istasyonuna koşuyor, saatlere telaşla bakılıyor, otomobiller, arabalar, çağırılıyor, tramvay bu günü ağırlaştırabiliyordu.

Öteden Kızılırmak talebesinin sade kıyafetli bir gurubu ellerinde mektebin bayrağıyla ilerliyor. Matbaa caddesinden değneklerinin uçlarına fenerler takmış izciler taşıyor. Bütün bu kabile-i iştiyak ve hürmet istasyona doğru gidiyordu.

Caddenin iki tarafındaki temiz güzel kitapçı dükkânları ve berber salonları önündeki halk duvarlardaki reklamlara göz gezdiriyordu. Pek zarif bir müdürün camlarında:

Sivas Türk Şayak ve Çuha Farikası Okunuyordu

Duvarda eflatun bir satıh mailin eteklerinden testisini dolduran bir köylü kızını tasvir eden levhaya dikkat ettim:

Yıldız Maden Suyu Şirketi

Ve sırasıyla Tokat sebze konservesi fabrikasının, Gürün şalları anonim şirketinin ve kardeşler kömür madeni müdüriyetinin reklamları okunuyor, bunu takiben küçük büyük levhalarla şehir tüccarlarının ilanları göze çarpıyordu.

Ben sekiz on sene sonra gözlerimizi kamaştırarak olan yeni Sivas'ı bütün his ve tasvir kuvvetlerimle görürken bu güzel tenezzüh fikri yeden yine silindirin tiz uzanan düdüğü ayırdı. Ne beis var ... dedim, yeni Sivas'ı sekiz sene sonra bütün güzellikleriyle görmek pek kabil...

O vakit Kızılırmak'a ümit ve emelden müteşekkil sütun kazandıran bu buhar sedasına teşekkür ettim.

ŞU'ÛN

İstanbul Gönüllüleri

İki gönüllü gurubu birkaç gün evvel şehrimize muvasalat ederek iki gün istirahat ettikten sonra mevkiî harbe doğru hareket etmişlerdir.

Buharlı Silindir

Yeni caddelerimizle daire-i hükümet önündeki meydanlığın zemin ve bütün ameliyesinde kullanılmak üzere celp edilen zatı'l-harika silindir geçen gün şehrimize gelmiştir.

47/2

Sivas İzci Ortası

Vali-i irfan perverimiz Muammer Beyefendi Hazretlerinin himaye ve riyaset mahsuslarında olarak teşekkür edeceği istihbar edilen Sivas izci ortasına mahal içtima olmak üzere kızıl ırmak mektebinde bir salon ihzar edilmiştir. Bundan başka izcilerin faik arı olacak ve küçük bir orkestra takımı yetiştirilecektir.

MECLİS-İ UMUMİ-İ VİLAYET

İçtima -2- Celse -1-

Kanun-i Sanının üçüncü cumartesi günü Meclis umumi-i vilayet-i riyaset vilayet penahide olarak kable'z-zuhr saat on bir çeyrek geçe akt-ı içtima eylemiş ve icra olunan yoklama neticesinde selesinin ekseriyet hâsıl olduğu anlaşıl原因 olarak müzakerene başlanılmıştır. Evvel emirde taraf Sami-i vilayet penahiden bir senelik hülâsa icraatı

havi olmak üzere heyet-i umumiye ye tevdii olunan izah nameye dair şifahi tafsilat verilmiştir.

İÇTİMA – 3 –

4 Kanuni Sani

Kable'z-zuhr saat on bir buçukta celsenin kaade edildiği reis Vali Beyefendi Hazretleri tarafından beyan buyruldu. İntiha banın icrası ve izah nameyi riyaset penahi ile mütalaa namesinin kıratıyla keziran olan içtima sabık zabıt suretlerinin kıratını gelecek celseye bırakılarak muhasebeyi umumi yenin üç yüz otuz seneleri bütçeleri mukii müzakereye vazih edilmiş veledi tezekkür kabul edilmiş.

Darende azası Osman Efendi varidat-ı hususi yenin cibayet ve hıfzı hakkında beyanatta bulunacağını bil-beyan söz istedi ve varidat-ı hususi yenin ziraat bankalarınca teslim ve muhafaza edilmesi uğrunda aidat olarak bankaya terk olunan meblağın tasarruf edilmesi için muhasebeyi hususiye memurlarının ikmal kefaletiyle bu vazifenin onlara gör dirilmesini teklif etti. Taraf riyaset penahiye, varidat-ı hususi yenin cibayet ve sarfı için ziraat bankalarınca tavassut etmesi müessese-i varidat vilayet kanununun ahkâmı cümlesinden bulunduğu cihetle Meclis-i umumiye de tez kiri hariç salahiyet olduktan maada muhasebeyi hususi yenin hali hazırdaki kadrolarıyla akçe hesap baninin ve sandık eminlerinin yapabilmesine imkân-ı mevcut olduğundan ziraat bankasına verilen aidatıma pek fazla sarfiyatla yeni memurlar ve bi'l-mecburiye bir heyet-i teftişine istihdamına mecburiyet hâsıl olacağını beyan buyurunmuş ve teklif-i vaki muvakkit-i tezkere vazih edilmiştir.

Taraf Sami-i Vilayet Penahiden Meclis-İ Umumiye Ye Tevdii Buyrulan İzahname

Vilayet Meclis-i Umumi yenin üçüncü devre-i içtimaiye sini idrak ve küşat ederken Cenabı hakka arz-ı şükran Muhammedin eylerim. Geçen seneki içtimamızda ittihaz edilen mükarriranın sevr tatbik iyesi hususi raporlarda da görüleceğinden burada yapılan işlere dair bir fikir icmalî hâsıl edilebilir:

Anadolu'nun tam vasatında bulunan vilayetimiz sahilden ve henüz demir yollarından mahrum bulunduğu cihetle geçen seneki içtimamızda vilayetin iktisadiyatında temin salah ide bilmek için yolların mevcutlarını tamir eylemek ve mümkün mertebe yeni yollar kışad etmek hususlarına vakıf vakfı ihtimam etmiştik. Vilayetin komşu olduğu Ankara, Mamüratü'l-Aziz, Erzurum, Adana, Trabzon, Halep,

Kastamonu vilayetleri ve Kayseri levasıyla diğer taraftan Kara denizle olan münasebat ticariyemizin merkezi bulunan Canik levasıyla münthehi yolların münakalat cisimeye münasip bir surete ifrağı fi'l-hakika bir meseli hayatiyedir.

Ankara ile Sivas arasındaki şose, vilayeti Ankara şemindufer istasyonuna rabıt eden bir hat olmak itibariyle haiz ehemmiyet bulunduğundan tamirat ve tahkimatına itina edilmiş yeni hanla Akdağ madeni arasındaki tarik kısmen yapılmıştır.

Divriği ile Mamuretü'l-Aziz vilayetinin Eğin kazası arasındaki şosenin inşası için ihzar atı esasiye ve fenni yede bulunulmuş ise de biraz sonra temhir edilecek esbaptan dolayı bu kısımda yalnız Fırat üzerindeki Penkan Köprüsünün tamirine muvaffakiyet hâsıl olmuştur.

Sivas Erzincan hattı üzerinde de faaliyetle çalışılmış..... Hafik arası tamir edildiği gibi Sivas, Hafik, Hafik, Zara kısımlarında da inşaata devam edilmekte bulunmuştur. Zara, Su Şehri arasındaki kısım el-yevmi tamir edilmekte olduğu gibi Zara önündeki Kızılırmak üzerindeki köprü ile Erbaa civarındaki Yemişe Bükü köprüsü ikmal edilmiş ve Yusuf Bey çiftliği ve Zara'daki Ümraniye köprüleri ile Reşadiye önündeki köprüde yapılmakta bulunmuştur.

Vilayetimizin şark şimali kısmı ile Mamuretü'l-Aziz ve Erzurum Vilayetlerinin aksam-ı karinesine ithalat ve ihracat kapısı olan Giresun, Kara Hisar yolu Halil Rıfat Paşa merhumun ceht ve himmetleriyle açıldığı günden beri tamir yüzü görmediğinden metruk ve gayr-ı kabil istifade bir hale gelmişti. Bu yolun inşa ve tamiri de mübrem olduğundan geçen mevsim inşaatı içinde ikmal için sırf gayret olunarak evvelce mekarilerle nakliyat icrası bile pek güç olan bu kısım metin bir surette tamir ve inşa edilerek arabaların suhuletle mürur ve uburine pek müsait bir hale getirilmiştir.

Sivas vilayeti ile ata vilayeti arasındaki münasebat-ı iktisadi yenin derece-i ehemmiyetine rağmen şimdiye kadar iki vilayeti birbirine rabıt edecek ve münakalatı ticariye ye müsait olabilecek bir yol yoktu. Bu ihtiyacın tatmini için Aziziye'den Adana vilayetinin Hacın kazasına mümettit bir şose açılması derpiş edilmiş ve geçen mevsim inşaat içinde işe başlanmıştı. Bu şose için taharri olunan birçokgüzergâhlar meyanında fennen rüçhamı haiz bulunan Gümüş Gün deresi vadisini takiben Aşağı Bey çayırından geçerek Sarı yaz nahiyesi merkezine uğrayacak ve bu istikamete vilayet hududunu geçerek Haçın'e vasıl olacak tarikin takibi muvafık görüldü. Bu hat üzerinde bin yüz altmış sekiz metrelik bir kısım Saab'ı-Imurur kayalardan müteşekkil olduğundan bu

mevanii arsından tüneller hafriyi ve mühim ameliyat ganiye icrası lazım gelmiştir. Ameliyat, seferberliğin ilanına kadar muvaffakiyetle devam etmiş ve yüz yetmiş bir metro davilinde nısfı tüneller açılmıştır.

İnşallah gelecek mevsim inşaatta haiz olduğu kavaidi azime derecesinde muvaffakiyet kayyımaya sayılan tünelleri ile de temiz edecek olan bu şose itenam edilecektir.

Vilayetimizin münasebat mütemadiye de bulunduğu vilayetlerden biri olan Halep vilayeti ile ittisalimizi temin etmekte olan Sivas – Gürün – Darende hattı üzerinde de 66 – 75 kilometreler bittiği kısım mükemmelen tamir edilmiş ve Tecer – Gürün arasından mahduden üç köprü, dört menfez vücuda getirilmiştir. Bundan maada yirmi beşinci kilometredeki üç gözlü Halep köprüsü de tamir ve tahkim edilmiştir.

Sivas – Kayseri hattı üzerinde Şarkışla civarında da muhtaç tamir aksam ikmal edilerek elyevm yük otomobillerinin emniyetle seyahat edebilmeleri temin olunmuştur.

Vilayeti Karadeniz'e rabıt eden ve emsali içinde pek kısa bir hat olan Sivas – Niksar – Ünye tarihindeki kadim Kumanat köprüsü müceddiden inşa edilmiş ve uzun burun civarında hattın güzergâhı değiştirilerek Niksar köprüsü ve Ünye hududuyla Niksar arasındaki diğer on köprü tamir olunmuş ve Umçe'nin civarındaki sersebat temizlenmiştir.

Vilayet dâhilinde ahiren icra eylediğim devrede Karahisar'dan Giresun'a azimle yapmış ve oradan bahren Samsun'a geçerken Ordu karyesini ve bilhassa ati yen pek faydalı ve müsait bir benddir. Ticaret olmak istidadını haiz bulunan Fatsa limanını ve bu limanın vilayete ifa edeceği vazife-i iktisadiye yi tetkik etmiştim. Mesudiye'den Ordu'ya temdit edilecek hat bu limanları dâhile rabıt edeceğinden pek kıymetli bir tarik olacaktır. Bu kısmın da iyi bir şose hane ifrağı müsemmam olup gelecek mevsim inşaatta itmamına muvaffakiyet hâsıl olacağını ümit ederim.

Samsun – Sivas şosesindeki yol bozuklukları ve köprüler tamir ve ıslah edildiği gibi yıldız hanından sıcak çermiğe de müceddiden bir kol ifraz ve inşa edilmiştir.

Nafia dairesinin tefriarı ihtiva eden iden raporuna terk-i tafsilat ederek nafia işlerimizi telhis edeceğim:

Bu senenin mevsim inşaatında vilayet dâhilinde yetmiş beş bin yüz seksen iki metre mikâbı tesviye-i terbiye ve iki bin yedi yüz elli altı metre mikâp kaya hafriyatı ve

on iki bin sekiz metrelik hendek ve yedi bin iki yüz otuz metre dav ilinde banket ve altı bin dört yüz elli metrelik bir sahada bir silindir ameliyatı ikmal edilmiş ve dokuz bin dokuz yüz on sekiz metelik mehle kırma taş faraş edilmiş ve beş bin otuz bir metrelik mikâp taş da kırılmıştır. Ve bundan maada bin sekiz yüz doksan üç metre mikâp taş hazırlanmıştır.

Vücuda getirilmiş elzem bulunan yirmi bir adet köprü ve yirmi yedi menfez müceddiden inşa edilmiş ve harap olan yirmi sekiz köprü ile iki menfez tamir ve tahkim edilmiştir. Sathı maile tesadüf eden şose aksamında iki bin beş yüz doksan yedi mikâp beton ve beş bin sekiz yüz iki metre mikâp taş duvar yapılmıştır.

Temmuz içinde eli kazma kürek tutan iş erbabının ikdası ve zayıf olan müdafî vatani şitab eylemesinden ve esasen memurun feniyesinin derece-i kifayede bulunmasından dolayı mevsim inşaat zarfında mütemediyen çalışılarak azami istifade temin olunmuştur. Yoksa geçen seneki nafia bütçesinin olduğu miktar mübellîğ yolların inkişafı şöyle dursun mevcut yolların sathı bu suratta tamirine bile gayri kafi idi.

Güzel ve feyiz dar Sivas vilayetinin zeki ve hamiyet şiar evladına asrın ihtiyaçlarıyla mütenasip bir terbiye-i fikir verebilmek için takibi lazım gelen hadd-i mesai hakkında geçen sene müdavele-i efkâr edilmiş ve makrurat lazım ittihaz olunmuştu. Tedrisat için evvel emirde çocukların sıhhat, oyuna müsait olacak ve onların ruhunda mektebe ve hayatı mahsus iyeye karşı ümit uyandırarak hissiyat-ı selime verebilecek muntazam ve ziyadar binalar lazımdır.

Sonu var

47/3

TÜRK MEDENİYETİ

- 4 -

Miladın yedinci ve sekizinci asırlarında büyük turan sahrasında muhteşem ve ulu bir medeniyetin mevcudiyetini peyderpey topraklar altından çıkan bakayasından anlıyoruz.

Filhakika, bu “Uygur” medeniyeti Türklerin tarih medeniyetinde hiçbir iz bırakmadan geçtiklerini iddia edenleri emri vaki karşısında bırakmıştır.

Uygurlar Orhun ve civarında büyük bir medeniyet çıkarmışlar ve hayretler, taaccüplerle enkazı çıkan şark “.....” Sini, “kara kurum” ı tesis etmişlerdir.

Bunların aralarındaki intizamları, yasaya olan merbutiyetleri, mektepleri, nefis kitapları, kitabeleri ile Türk yanında “Uygur” – ki cemiyet demektir- adını kazanmışlar ve bu adları ile de Türk tarih medeniyetinde büyük bir nam bırakmışlardır.

İşte bugün kum diyarları içerisinde çıkan, heykeller, abideler, kitabeler ve kitabelerdeki sanatı, inceliği tahlil ederken Türklerin kendi zevk yedimi ve zevk millilerini okşayacak bir medeniyetin, kendilerine mahsus bir tarz sanatın mevcudiyeti anlaşılıyor.

Heykeller, abideler, kitabeler üzerindeki tarihi parçalar, bir Kaan veyahut bir kumandan için yazılan methiyeler onların zamanında dünyanın hiçbir tarafında bulunmayan bir medeniyet meydana getirdiklerini pek açık gösteriyor.

İnce meşinler, deriler hatta kağıt üzerinde zarif Uygur yazısı ile yazılmış edebi nefis parçalar ve satırlar arasında resimler, çiçeklerle minyatürlükte fevkalade ilerledikleri görülüyor.

Çin müverrihleri Uygurların muntazam mektepleri bulduklarını ve bu mekteplerde birçok şiir söylendiğini, birçok şair çıktığını yazıyorlar.

Dokuzuncu asra ait birçok eseri himaye hayatında Bilge Kaan heykelinin birkaç kilometre cenubu şark iyesinde büyük bir heykel ve bir takım yazılı eser bulundu.

Hepsinin de Uygurlara ait olduğu temin eden bu eserin yekdiğerinin aynı veya müşabihi olması ve bu eser üzerindeki yazıların da yine aynı tarzda oluşu Uygurların milli bir sanatı, milli yazısı olduğunu gösteriyor ki bir medeniyetin büyüklüğü, azimeti içinde esasen milli bir sanat lazımdı.

Vakıa Uygurların Türkler yanında ve diğer komşu milletler nazarında mevki siyasileri o kadar parlak ve o kadar yüksek değilse de, ilimde ve medeniyette pek çok muvaffak olmuşlar. Türklerin fitraten medeni bir kavim olduklarını göstermişlerdir.

Türklerin buldukları vâsii muhit onları medeniyette fevkaladelikler yapmaya muvafık edememiş, onları ancak bir cengâver yapabilmiştir. Fakat medeniyetler tesisi için bir zemin, bulur bulmaz Türklerin orada pek nefis eser-i medeniye meydana getirdiklerini bundan evvel söylemiştik.

İşte Uygurlar bu mesaide zemin bulmuşlar, orada muntazam ve müstahkem şehirler, kaleler, daru'l sanayiler inşa etmişlerdir. Kaşgar, Tuzkan, Karakurum, Karahoca, Beşbalık şehirleri, harabeleri hala büyük medeniyet canlı enkazını taşıyorlar.

Uygurlar hicretin dördüncü asırlarına kadar buda mezhebinde kalmışlar ve ondan sonra Kaanları Buğra Kaan İslamlığı kabul ettikten sonra Uygurlar içerisinde İslamlık yerleşmiş, fakat onlar uzun müddet adetlerini, ananelerini, milliyetlerini ve yazılarını hiçbir zaman terk etmemişlerdir.

Hala Kaşkar, Gülça Türkleri eski ananelerine büyük taassup ve iştiyakla sarılıyorlar.

Uygurlar Urumçe kitabeleri bile Uygur yazısı ile yazmışlar ve o zaman Uygur yazısı Çin'den Bizans imparatorluğuna kadar olan saha dâhilinde umumi bir yazı hale geçmiştir.

Uygurlar musikiyi bir ilim bilmişler ve ona pek büyük ehemmiyet vermişlerdir. Tarih Uygur Kaanlarından “Kadir Kaan”ın musik-işinas olduğunu söylüyor.

Uygur medeniyetini biz her şeyden evvel ali bir medeniyet olduğu için takdis ediyoruz ve ona büyük bir ehemmiyetle bakıyoruz.

Şimdiki Türklerde en büyük noksanlığı teşkil eden milli, saf bir lisanla, milli bir yazıya malik olmalarıyla Uygurlar Türk medeniyetinde büyük bir eser bırakmışlardır.

İşte bugün o milli yazı ve lisanla pek zarif bir surette yazılan kitabeler yavaş yavaş yerler altından çıktıkça biz o medeniyeti daha yakından tanıyor zevatı daha ehemmiyetli daha yüce görüyoruz.

Bugün elde edilen eser pek azdır. Fakat azlığı ile beraber zamanımı, zamanın hayatı içtima iyesini, teşkilatını, kava niyetini daha doğrusu bütün ruhunu gösteriyor.

Bu eserin başında “Kutadgu Bilig” i görüyoruz, ondan sonra “Bahtiyar name” ismindeki roman ile “Miraç name” , “Tezkire tül Evliya” bunu takip ediyor.

“Kutadgu Bilig” 1061 sene-i miladiye sinde Kaşgarlı Yusuf isminde bir Türkâlimi tarafından yazılarak Buğra Hana ithaf olunmuştu. O mevzuu cihetinden “Nizamü'l-Mülk”ün [Siyasetname]si gibidir. Siyasetname garipteki Türklerin ahvalini gösteriyor. Kutadgu Bilig ise şarktaki Uygurların hayat-ı içtima iyelerini anlatıyor. Lakin aralarında pek çok farklar var; siyasetname farsça yazılmış Kutadgu Bilig ise saf Uygur Türkçesiyle yazılmıştır.

[1] Türk ve Tatar tarihi – Ahmet Zeki Velidi her ikisinin mevzuları birbirlerine her ne kadar yakın ise de fikirler yekdiğerinden pek uzaktır.

Kutadgu Bilig Rusça ve Almancaya tercüme edilmiştir.

Uygurlar yalnız kendi âlimleri ile iktifa etmemişler, Kaanlar Çin'den, İran'dan birçok ulema erbabı sanat celp ederek onlara karşı fevkalade ihtiramlarda bulunmuşlardır.

Çin İmparatorundan mektep muallimlerini Çin tarihleri yazdıkları gibi o asrın ulemasından Şeyh Süleyman Bakırgani, Buğra Kaan'ı ziyaretimde fevkalade hürmet ve iltifat gördüğünü eserinde yazıyor.

Uygurlar ulum ve fununun, medeniyetin terakkisi için çalışırken son zamanlarda Çinlilerin nüfuzu altına girmişler ve eski Kaanlar şimdi Çin boyunduruğu altında birer vali olmuşlardı.

Ecdadının intikamlarını almak isteyen Çinlilerin zulmüne dayanamayan o zamanda şanı bütün turan âlemini istila eden büyük Türk Kaan'ı Cengiz Kaan'a dehalet etmişler. Cengiz Kaan'da onları himayeleri altına aldığı gibi, bu medeniyetin terakki taaliyesine büyük yardımları ve himmetleri sebkate etmiştir.

Kırımhoğlu Sadi Movultay

Zile İdadisinde...

İki seneden beri vilayetimizde esaslı ve muntazam bir meşy-i irfan var: Bu hareket-i meşkûra her sahada mühim inkişaf lar tevellüt ediyor, vilayetimizden gelip geçen ziyaretçilerin nazar-ı hürmet ve takdirini celp eden müesses atımız, hayat-ı tahsil iyedeki tecdit ve faaliyeti mucip fahrimiz oluyor. Bu inkişaf lardan bilhassa Merzifon ve Zile kazaları müstefit oldular. Bu iki metrukü ve güzel kazalarımızda birer idadi mektebi açıldı. Gelecek sene diğ er mühim kazalarımızın da sırasıyla büyük derecede birer mektebe nail olacaklarına imanımız vardır. Ancak bu mesai celile ile vücuda gelen teşkilatı müessisat idaresinin bi- kaydı ve mübalat ellere düştüğünü görmek kadar tesir verecek bir hal tasvir edemiyoruz.

Tekmil muallimlerin bu defa ki muharebemizde vazifelerin en mukaddesi olan müdafa-i vatana koşmaları üzerine bütün mekteplerde ki muallimler azaldı. Birçok vilayetlerde mekteplerin kapandığını haber alıyoruz. Çok şeker vilayetimizde Vali

muhteremimiz Muammer Beyefendi Hazretlerinin meşk ulata karşı azimkârane hareketleri ile tedrisat devam etmektedir.

Yine bu zaruri ahval içerisinde Zile ve Merzifon idadileri açıldı. Fakat, teşkilatın intizam ve izahatı ve mektebin küşadında İltizam buyrulan sürate rağmen mektep müdüriyete tayin olunan Tokat müdürü Sıtkı Rahmi Efendi böyle yeni bir teşkilatı idare edecek hararet ve şevk ile alakadar olduğunu meslek hazırıyla göstermektedir.

Zile içtimai ve iktisadi temayüzü haiz birer şehirlerimizden biridir. Zile muhiti ihtiyaç irfanı çok iyi takdir etmiştir. Oradaki idadi yenin hakiki bir memba-i irfan olması için çok faal ve mefkûre sahibi bir müdürün bulunması kâfidir. Hâlbuki Zile idadisi müdürü Rahmi Efendinin mektebe hasır hayat etmekten sarf-ı nazar, tedrisatın cereyan yevmiye sinden gafil ve avare bir hayat yaşadığını maal-teessür haber alıyoruz. Fakat yine ümit varız, çünkü bir ay teftiş Zile'ye azimet etmiş olan maarif müdürü Tevfik Beyin yeni teşkilatı ve bu teşkilatın başına getirilen zatın iş başındaki mesleğini yakından tetkik ettiklerine eminiz.

Biz Zile idadisinin bidayet-i teşkilatta uğradığı bu arzu-i idareyi gazetemizde yazsak da yazmasak da tetkik ve ıslah edileceğinden eminiz. Fakat Kızılırmak vazife-i neşriyesini ifa etmiş olmağı muvafık bulmuştur.

Mısır 'da

Osmanlı heyet-i istihbar iyesinden : “kurye radar lil-esara” gazetesinin Kahire muhabiri Sudan ordusunda asker firarilerinin adedi her gün nezayine etmekte ve Mısır üzerine yürüyen on dört bin kadar mücahidin her tarafta hüsnü kabule mazhar olmakta bulunduğunu, gazetesine gönderdiği telgraf namede iş'ar ediyor. Diğer taraftan İstanbul gazeteleri Mısır'daki Müslümanların Mısır'ın yeni sultanı namına ihtar edilen o emir ve ihtar attan hiç birini istemediklerini ve hutbenin halife –i müslimin namına kıraatini talep ve iddiada ısrar ettiklerini yazıyorlar.

Alçaklık

Sihhiye müdüriyet umumiyesinden : Hastahaneyi Macar ve Çin ile feci bir surette Türk ve Ruslara iltihak ettiği Van vilayeti Sihhiye müdüriyetinden bildirilen Hakkari Sancağı tabibi Karakin Şah Nazaryan ve eczacı Arteynuk İş bu hareketlerinden dolayı Memalik Osmaniye'nin hiçbir tarafta icra-i sanat edememek üzere diplomalarının yedilerinden alınmasına ve keyfiyetin gazetelerle ilanıla beraber Divanı

harp örfi riyaset aliyesine malumat verilmesine Meclis-i ali sayıca karar verilerek ifa kılınmıştır.

47/4

Paris'te Hayat

Paris hayatına dair bir alman gazetesinden iktiyasen defanos nasyonal neşriyat atiyede bulunuyor: ikamet etmekte olduğum otel 200 yataklı bir cisim penadır. Vaktiyle bilumum kira icaba merkez teşkil eden bu bina bu gün ne kadar değişmiştir. Otelde kiracı olarak yalnız on kişiyiz. Bizim için bir kısım tefrik edilmiş ve diğer taraflar kâmilen muhacirlerle dolmuştur. Belçika'dan şimali Fransa'dan gelen bu muhacirler balık istifi gibi yığılmışlardır. Her odada la makul yüz kişi vardır. Bir zamanlar pek şen olan lokanta Büyük taam salonunda muhacirin ikamet etmektedir. Kalorifer yakılmadığı için odalar soğuk bulunuyordu. Otel müdürüne kalorifer veya sobaların neden yakılmadıklarını sordum, hükümetin bütün kömürleri zapt ettiğini ve ahaliye pek az pek az miktarda verdiğini, bunun da fiyatı pek pahalı olduğunu beyan eyledi.

Zavallı muhacirler pek müteessir olmakta idiler. Bunlar hükümetten yevmiye 20105 frank derecesinde muavenet görmekte ve serseriyane dolaşmaktadırlar. Belçikalı bir Flaman aileye harp hakkında hissiyatını sordum: “Memleketimiz harbe girmekle en büyük hamakatı irtikâp eyledi. Harbin belalarını biz çekmekteyiz.” Cevabını verdiler. Bunlarda artık his vatan pervaraneden eser kalmamıştı. İş bulmak, rahat yaşamak şartıyla hangi hükümet olursa olsun hüsnü kabule mahya bulunuyorlardı.

Fransız eşrafi arasında dahi sulh arzuları gittikçe his edilmektedir. Fransız politikası kati bir tarz cereyan alacağı zaman bu muhacirler mühim bir rol oynayacaklardır.

Fransa'da hayatı ticariye pek zayıf bir haldedir. Hükümete levazımı harbiye verenlerden başka herkes işsizdir. Mağazaların ekserisi açık olduğu halde iş yok gibidir. Nazil olduğum otelin yanında küçük bir meyhane vardır. Burada her akşam hükümete karşı protestolar işitilmektedir. Bura müdavimleri: “Muharebeye sebep olan büyüklerdir, biz değiliz. Hâlbuki bunlar çocuklarını tehlikeye göndermiyorlar. Mallarını tahtı emniyete almağı biliyorlar. Joros bu hakaiki söylediği için öldürüldü. Alzaslorana gelince biz burasını düşünmüyoruz bile.” Hükümet zayıat listesini neşir etmediği cihetle

bilhassa olunmaktadır. Herkes “ Evlatlarımızın ne olduğunu bilmek isreriz. Aylarca bunlardan haber almıyoruz ve neden sonra kendilerinin telef veya esir olduklarını işitiyoruz. Hükümet zayıf hakikiyeti neşir etmeğe cesaret edemiyor. Memleket mecruhun ile doldu.” Diye tartılışiyor. Memlekette büyük bir bidayetlik hükümfermadır.

Kafe dola biyede, operada görüşüklerimin kâffesi aynı mütalaayı serdettiler. Herkes hükümetten ve parlamentodan nefret ediyorlar. Bir efendi bana: “Bize bir reis lazım.” Deyince “kim” diye sordum. “Kral Alber” cevabını verdi. Marsilyalı bir tacir bana: “Biz İngilizlere satıldık. İngilizler sadece ticaret muharebesi yapıyorlar.” Dedi. İngilizlerin Belçika’yı himaye için ilanı harp ettiklerini söyleyince şu cevabı aldım: “Bunlar hep boş sözler.” Paris’te hiç kimse İngilizleri sevmiyor. Hatta askeri bile İngilizlere yaklaşmıyor.

HAK VE ZULÜM MUHAREBESİ

Telgrafları

24 Şubat 330

Karadeniz’de

Evvelki gün Karadeniz Rus filosu kendi sahillerinde keşif yanda bulunan hafif filomuzun uzaklığından bilistifade Kilimli, Zonguldak, Kozlu, Erikli limanlarını bombardıman etmiştir.

Zonguldak’ta Fransız mahallesinde Fransız hastanesiyle 15 hane tahrip edilmiş; limanda “taksper” ismindeki yunan vapuru batmıştır.

Limana yaklaşmak isteyen bir düşman torpidosu bataryalarımızın ateşiyle yaralanarak geri çekilmiştir.

Eriklide ahşap köhne Rum mahallesinden atılan mermi yanın tesiriyle elli kadar hane muhatrik olmuş ve Yunan tebaasından Rus vapurları acente müdürü mecruh ve familyasıyla iki çocuğu telef olmuştur.

Limanda İtalya bayrağını hamil “” vapuruyla evvelce Ruslardan iğtinam olunan “neva” vapuru , “Heybeli Ada” ve “berisya” vapurları tamamıyla batmış ise de mürettebatı kurtarılmıştır.

Bu dört mevkide altı saat bombardıman neticesinden askerden, ahalden hafif surette yedi mecruh vardır.

Seddülbahir Civarında

Düşmanın üç zırhlısı seddü'l-bahir istikameti civarında piyade siperlerimizi tesirsiz bombardıman etmiştir.

25 Şubat 330

İzmir'de

İzmir muhabirimizden: Dün düşmanın orayı tekrar bombardıman ettiği ve bir torpil taharri gemisinin torpile çarparak battığı bildiriliyor.

İzmir valisi neşir ettiği beyannamede düşman gemilerinin taarruzda ettiği, bu taarruzların kendilerine pahalı oturacağını ve şehrin esbabı müdafaasının istik mal edildiğinden sonuna kadar sebat edileceğini.

Kalede yapılan müdafaanın daha müthiş şehirden yapılacağını ve bu takdirde ahaliyi gayr-i musliha ve bilhassa kadın ve çocukların masun kalmaları için dâhile gitmelerini tavsiye etmiştir.

Yunanistan ve İtilafı Müselles

Venizelosun itilafı müselles taraftarı olduğu, Yunanistan'ın itilafı müsellele birlikte Türkiye'ye harp açacağı hakkında Atina'ya gelen Cinrak "Yu" ya vaat de bulunduğunu hâlbuki kral buna muhalif olmakla "Venizelosun" çekildiğini beyan ediyorlar; diğer taraftan Bulgaristan'ın vaziyeti de Yunanı düşündürüyor. İtalya gazeteleri Yunanın fedakâr ve kralın harbe müdahale etmemesi niyetini takdir ediyorlar. Atina gazetelerinden mazileri de bu hususta Kralı tebrik ediyorlar ki "Venezilosun" istifası itilaf müsellesin bir mağlubiyet siya siyaseti tedain ettiği temin olunuyor. Bu sebepten Fransız gazeteleri fena halde hiddet etmişlerdir.

İtalya'da

Trablus'ta meşhur Heyecan üzerine İtalya parlamentosunda azadan bir kaç hükümetten istirzahde bulunmuşlar ve İtalya hükümetin Trablus'taki siyasetine Arap unsuruna karşı hareketini itiraz etmişlerdir.

Kafkasya'daki Muvaffakiyet

Kafkasya cephesinde arı boyun civarındaki müfrezelerimizden birine düşman icra eylediği taarruz muvaffakiyetle püskürtülmüş düşmanda bir miktar emir ile bir metrelyoz almıştır.

22 Şubatta örtüsünün karındakiBil kale tepelerine düşmanın vaki olan taarruzu tamamıyla def edilmiş evvelce düşmanın elinde bulunan siperler tarafımızdan işgal olunmuştur.

İş bu muharebede düşmanın la akıl biri zabıt olmak üzere 150 yi mütecaviz vardır.

Kum Kalede ve Seddülbahir Önünde

Bugün iki düşman zırhlısı kum kale ve seddülbahir mevziini pek uzun fasılalarla ehemmiyetsiz bombardıman etmiştir.

İzmir İstihkamata Etrafında

23 Şubat gecesi İzmir'de torpil hattına yaklaşmak isteyen düşman torpil muharebe gemisi torpile çarparak batmıştır.

Dün düşman filosunun bir saat müddetle İzmir istihkâma tına karşı açtığı ateşin hiç tesiri olmamıştır.

Deniz Tayyaresi

Düşman deniz tayyaresi istihkamata üzerine tevcih ederek tayyare bataryalarımızın ateşleriyle uzaklaşmaya mecbur olmuştur.

Avrupa hududunun bozgundan bugün Avrupa takar ruflarımız gelmiştir.

m.a.

Vilayet matbaasında tab olunmuştur.

3.20. 48. Sayının Transkripsiyonu

KIZILIRMAK

(Numara 48)

(İkinci sene)

Mahalli-i idaresi: Sivas İttihat ve Terakki Kulübü

Abone bedeli Sivas için senelik 40 kuruştur.

Müdür-i mesul: İbrahim

Haftada üç defa çıkar: Siyasi, içtimayi, iktisadi, ebedi Türk gazetesi.

Mülhakat ve taşra için 45 para.

Gazeteye konulmayan yazılar geri verilmez.

Faideli yazılar kabul ve neşredilir.

Nüshası

On Para

48/1

Sivas 5 Mart sene 1333

Perşembe 2 Cemazievvel sene 1331

18 Mart sene 1910

1331 Kızılırmak yeni yıl için bütün okuyucularını kutlar ve bu yılın tekmil-i Türk illerine hayırlı bayramlar getirmesini büyük tanrıdan dileriz.

KUVVET,MUKAVEMET

Üç yüz otuz senesi ortasında başlayan umumi muharebe bütün şiddet ve ateşi üç yüz otuz bir senesine geçti. Aynı suretle miladi bin dokuz yüz on dört ile bin dokuz yüz on beşte işgal ediyor. Muharebe iştirak eden devletlerin orduları donanmaları gibi maddi şevk-i cidal, azm-i zafer gibi manevi kuvvetlerle büyük olduğu gibi devam ve imtidai itibariyle tarihte emsalsiz bir badire olacaktır.

Muharebe açılırken ufak bir kıvılcım gibi görüldü. İmtizara lüzum kalmadan bu kıvılcımın ne zaman bir yangın yaptığı ve yapacağı anlaşıldı. Şimdi bu cidal tamamıyla inkişaf etti; iki muharip tarafından itilaf müselles hükümetleri mukavemetten meyüs olarak ellerindeki maddi kuvvetlerin yardımına acele ile sarılmaya başladılar. İngiltere'nin bütün hayatını teşkil eden ticareti tevkif etti; kazançsız bir İngiliz varlığı olamayacağını anlayan Londra hükümeti muhaberenin uzamasından ihtiraz ediyor.

Fransız vatanının dörtte biri Alman ordularının işgal ve idaresi altında kaldığı ve zaten sanat inhitata uğramış olan Fransız milletinin atisi daha karanlık bir şekil aldığı için memleketin asabında buhranlar hissedilmeye başladı. Kati bir kanaatle Fransızların harbin temadisinden bizar iddia olunabilir.

İtilaf müsellesin meşhur müttefiki Rusya'nın şimdiye kadar gördüğü ve bundan böylede görebileceği işlerin kıyameti aylık mübareze ile anlaşıldı. Bundan başka Baltık denizini Almanlar, Akdeniz yolunuda Türkler kapattıkları için Rusya ordusunda cihana ve levazım-ı harbiyenin gittikçe azalmasına rağmen telafi-i mafat edilememektedir.

İtilafçı devletlerin karşısında da maddi ve manevi kuvvetlerini müdrük bir muhassıl halinde toplanmış bir ittifak meselles varki bu güne kadar istihsal eylediği muvaffakiyetlerle âleme ilan ediyor; Bu muharebe mukavemet muharebesidir.

Filhakika bu muharebenin neticesinde tali en çok dayanabilen tarafa gülecektir. Devlet ve milletler arasındaki münasebette bir hukuk ve birçok uhde mevcut olduğu ve her devlet diğer devletlerle olan münasebetlerinde daima hak ve meşrunu gözetir, görünmeye gayret istediği halde son söz mübarezenin oluyor. O vakit muahedeler daha yenileri yapılmak üzere yırtılıyor, hukuk-u düvele ait mecelle ve serler barut dumanları arasında kayboluyor. Yirminci asır ve medeniyeti hazıra namına insanlığın mukaddes hakları olduğunu bağırان ağızlar kilitleniyor. O vakit kuvvetler çarpışmaya başlıyor. Hâlbuki büyük muharebenin en birinci sıfatı müeyyidesi kuvvetlerin yanı başındaki değil hatta başucundaki mukavemetin ehaz-ı mevki eylemiş olmasından ibarettir. Daha açık bir tabirle diyebiliriz ki: bu muharebede en çok dayanan muhakkak surette kazanacaktır.

Mukavemet meselesi mevzu bahis olunca, itilaf-ı meselles devletlerinin bu günkü acele ve telaşları göz önüne geliyor, itilaf-ı meselles son kuvvetlerini sarf etmeye ve son tehditlerini de yapmaya başladı. Hatta itilaf-ı meselles'in takip eylediği harbin hattıharekette son günlerde mantık ve gayenin bile iflas etmiş olduğunu görüyoruz. Mesela: İngiliz ve Fransız filolarının Çanakkale boğazına karşı o günden beri devam eden hücumlarını birden bire keserek Anadolu sahilinde Üçer evli köylerimize varıncaya kadkar bombardıman etmek gibi manasız taarruzlarında bir manayı hakiki bulabilmek kabul olmuyor.

Dünkü telgraflar Fransa hükümetinin Almanlardan musaliha esaslarını etmiş olduğunu haber veriyordu. Evvelden beri intizar ettiğimiz bir hadise olduğu için bu

haber bizi hiç de hayrete düşürmedi. Çünkü muharebenin bu günkü hali; kuvvetlerin çarpışması neticesi az çok tayin etmiş bir vaziyet ifade edebilir. İttifak-ı meselles daima galip istilacı mevkiinde bulundu. Muhitindeki kuvvetleri daima ezdi ve ordugâhlarını düşman devletler arazisinde tesis etti. Belçika devletini tesis eden büyük bir memleket topraklarıyla beraber istiklalini de galip Alman ordularına teslim etmiş ve Fransızlar istila altında kalmıştır. Ruslar bütün kuvvetleriyle saldırdıkları şark-ı Prusya'da emsalsiz hezimetlere ve tecavüz etmek istedikleri Avusturya topraklarında bile muvaffakiyet ricatlarına duçar oldular. Galip Osmanlı orduları Rusların Kafkas ordularına en kahramanca darbeleri indirdi.

Şimdiye kadar kuvvetlerle yapılabilecek işlerin hemen pek çoğu yapılmıştır. Bugün muharebenin neticesini mukavemet tayin etmek üzeredir. Bir mukavemet bahsinde de Türkiye ile mütteliklerinin ihraz-ı muvaffakiyet edeceklerine eminiz. Fransız ve İngilizlerin mühimmatça derece-i fakrı izaha muhtaç değildir. Buna mukabil Almanya ve Avusturya hayat-ı iktisadiyesin de sakın ve mütevazı bir salah bu iki memleket kuvvayı istihşaliye bir dakika atıl kalmadı. Ordu ve asker merbutsa ve me'kulatca en iyi bir halde bulunuyor.

Kendi memleketimizi de görüyoruz. Allah'a çok şükür muharebeye şevki ve hararet her gün tazelenen kuvve-i manevimizin derece-i kuvvetini gösteriyor. Her gün kafiye – kafiye, alay – alay, gönüllüler hükümetin emrine artı hizmet ediyor. Asil ve fedakâr ahali harp için her şeyi veriyor. Göğüslerde kuvvetli ve imanlı birer yürek çarpıyor. Bütün Türkiye bugün, bir baş, bir yürek demektir. Bu kadar vahdet ve fedakârlığınmükâfatı ise mutlak surette zafer ve muvaffakiyettir.

Muharip devletler içinde de iktisadiyatota bizim kadar sağlam olanı yoktur. Tarlalarımız ekiliyor, ticaretimiz hal-i aslisinde cereyan ediyor. Fazla olarak yarını da düşünmüyoruz. Harp nihayet bulduktan sonra, Avrupa ticaret ve sanayinin tehacümü karşısında hazırlıklı bulunmak gayretiyle memleketimize mahsus sanat ve ticaret yollarını açıyoruz. Biz hem harben galebe ediyoruz, hem mukavemette birinciliği kazanmak azm-i katisindeyiz. Bu günkü cidalde mukavemet ederken yarının iktisadi sahasında da bir mevki tutabilmek gayesine doğru yürüyoruz.

Harp nihayet bulduğu gün bizim için yeni bir cidal başlayacaktır ki mübarezeni iktisadiye den ibarettir.

ŞU'ÛN

Şehrimizin İkinci bir Hilal-i Ahmer Hastanesi

Hamiyetli Konyalılar tarafından teşkil edilen seyyar, Hilal-i Ahmer heyeti tarafından şehrimizde bir hastahane açılmış ve ifayı hizmete başlamıştır. Hastahane en güzide doktorlarımızdan muallim Server Kamil Bey efendinin riyaset-i hazineleri altındadır.

Operatör Doktor Emin Beyle birlikte bu heyet-i Hayriye meyanında muhasebecilik vazifesiyle gazeteci refiklerinizden... ve kıymetli gençlerimizden Niyazi beylerde bulunmaktadır.

Mesai sıhhiyelerinde mevki almalarını temenni ederiz.

Vali Beyefendi Hazretleri

Muhterem Valimiz Muammer Beyefendi Hazretleri dün devir ve teftiş için hakik-i vüzera cihetlerine azimet etmişlerdir.

Teberrü

Tokat Hilal-i Ahmer heyeti tarafından toplanan beş bin kuruş ile çarşaf ve çamaşır gibi iki yüz tecavüz eşya Sivas Hilal-i Ahmer hastahanesine gönderilmiştir.

Tokat Hilal-i Ahmer şubesinin bu mesaisi hamiyet pervanelerini takdir ederiz.

Orman Teşebbüsleri

Her sene olduğu gibi bu sene de birçok mahallelerde ağaçlar dikileceği ve gariben büyük miktarda ğarsyata başlanacağı haber alınmıştır.

İdam

Kiran kazasından Yeken karyesinden Tatos oğlu Agob, Akkaran oğullarından Beyrus, Himbarsom, Agob, Kangal'ın Mancılık karyesinden Lor oğullarından İshak oğlu Tolon Sivas Divan-ı Harb-i Örfisince verilen idam kararı irade-i seniyeeye iktiran ettiğinden evvelsi gün hükümet meydanında salbe-i hüküm idamları icra kılınmıştır.

Boyunlarına talik olunan idam kararlarından birini aynen naklediyoruz.

“Askerden firarla Meslihan dağlarında kırlarda dolaşıp yolcuların eşyasıyla nukudunu gasp ve Kürünlü gazlı Ağa zade Mehmed'i kurşunla cerhi, Vakitli katırcı Ali'yi darp ettiğinde muhakeme-i sabit olan Kürün kazasının Kara Hisar karyesinden

..... oğlu Ağu Bey mülkiye ceza kanununun altmış ikinci maddesinin zeyli mucibince idamına dair Sivas Divan-ı Harb-i Örfisince verilen karar daire-i aidesince muvafık kanun Astık Ali-i Hazreti Padişahiye iktiran etmekle icra olundu.”

48/2

MECLİS-İ UMUMİ-İ VİLAYET İÇTİMA -4-

Kanun-u Saninin altıncı Salı günü gable’z-zuhur saat on bir buçukta Vali Beyefendi Hazretlerinin aht-ı riyasetlerinde akt-ı içtima eden meclis-i umumi-i vilayet bütçe müzakeratına devam ile matbaa-i velayetin 231 senesi bütçesini tetkike başlamıştır.

Matbaa bütçesinin masarifi tesisi faslında yeni bir makine ve motor celbi için vaz’ ve teklif edilen altmış bin kuruş ile muallim olarak der saadette celbine lüzum gösterilen ser merteben bir senelik maaş-ı mecmu-u bulunan yedi bin iki yüz kuruş ve matbaa umur-u tahrir iyesiyle mükellef olmak üzere tayin olunacak kâtip için dört bin sekiz yüz ve bir tevzi memuru için 2400, odacı için 1800 ve müstahdemini hazıra meyanından alil veya ihtiyar olmalarına mebni kadro haricine çıkarılacak iki kişiye bir defaya mahsus olmak üzere ita edilecek ikramiye mecmuu olan 9000 kuruşun ve müstahdemini saireye cüz-i miktarda zammiyatın ve masraf-ı daireden vuku bulan tenkifatın kabulü karar kir oldu.

İçtima -5-

Kanun-u Saninin sekizinci perşembe günü gable’z-zuhur saat on buçukta saat-ı sami-i ve vilayet nahiyenin taht-ı riyasetlerinde akt-ı içtima eden meclis-i umumide bütçe encümeninden tevdi edilmiş olan nafia bütçesi mevki-i mezakireye vaz’ edilmiştir.

Merkez mühendislerinden Ahmed Rıza Efendinin maaşına sekiz yüz kuruş zımnen dair olan teklif kabul edilmiş ve Amasya memurin fennîyesin vaz edilen zamaim-i nazar itibaren alınmıştır.

Kara Hisar mühendislerinden Hasan Basri Bey’e 300 ve Şükrü Efendiye 100 kuruş teklif edilmesine mukabil yalnız mühendisin maaşına 100 kuruş zam edilmekle iktifa olunmuştur.

İçtima -6-

Kanun-u Sani'nin onuncu cumartesi günü Vali-i vilayet Ahmet Muammer Beyefendi Hazretlerinin riyaset-i ilmiyelerinde içtima eden meclis-i umumi vilayette bütçe encümeni tarafından tetkik ve heyet-i umumiye ye tevdi olunan Mektebi-i sanayi bütçesiakkı edilmiş ve her madde hakkında taraf-ı riyaset penahide verilecek izahat üzerine ittifak ara ile bir vecih zir kabul edilmiştir.

Kuruş

121800 maaşat

103035 masarîf-ı daima

104 levazım-ı tesissiyeye ve tedrisiye

İçtima -7-

Meclis-i umumi-i vilayet kanunu saninin on birinci Pazar günü saat dokuzda Vali Beyefendi Hazretlerinin riyaset-i aleyhlerinde içtima ederek yoklama icrasından sonra bütçe encümeninde heyet-i umumiye ye tevdi olunan ziraat numune mektebi bu derecesi mevki müzakereye vaz' edilmiş ve bağ del tezkire şu senetle kabul olunmuştur.

Kuruş

81300 müdür ve muallimin ve müstahdemin maaşı

128640 masarîf-ı eimme

195000 masarîf-ı ve lavazım-ı tedrisiye

Alat-ı ziraiye deposu:

Kuruş

15000 memurun ve müstahdemin maaşı

12700 masarîf-ı daima

35000 eşcar ve nebatat müfide masarifi alat

66500 ve edevat-ı ziraiye vesait-i nakliyesiyle memurin-i ziraiye harcırah,

45000 mübayen olunacak alat ve edevat-ı ziraiye bedeli

577640 yekûn

İçtima -8-

Vali-i Vilayet Ahmet Muammer Beyefendi Hazretlerinin taht-ı riyasetlerinde akd-ı içtima' eden meclis-i umumi fi 329 senesi kat-ı hesap cetveli tefrişatıyla kıraat edilmiş ve canib-i riyaset penahiden verilen izahat üzerine aynen kabul olunmuştu. Bunu müteakip 330 senesi zarfında encümen-i fasıldan fasıla icra edilen izahat-ı müteferriasi ile tetkik ve kabul edilmiştir.

İçtima -9-

Kanun-u Sani'nin on yedinci cumartesi günü Vali Beyefendi Hazretlerinin riyasetleri altında içtima eden heyet-i umumiye de tetkikatı bütçe encümenince ikmal edilmiş olan 331 senesi maarif bütçesi okunmuş ve takarrür ettirilmiştir.

Maarif bütçesinin esna-i müzakeresinde Vali Beyefendi Hazretleri müderrislerin asrın ihtiyacıyla mütenasip bir surette tetkik ve ıslahı ve programlarının tevsi' edilerek ulumu riyaniye ve tabiiyenin dahi suretiyle muallimeynin her vecihle esbab-ı tenevvürlerinin temini teklif buyrulması üzerine heyeti umumiyece dâhilve vilayette mevcut medreselerin beyanat-ı riyaset penahı mümtaz müsebbibince bir an evvel ıslahı emeli müttefikten izhar edilmiştir. Ancak, bir sene içinde tekmil-i velayet müderrislerinin ıslahı gayrı mümkün olacağı mülahazasıyla yine makam-ı riyaset penahiden 331 senesi için Sivas, Aziziye, Tokat, Amasya, Karacahisar'da olmak üzere beş medresenin bir şekili teceddüd ve intizama vaz-ı ve karşılığının taharri ve temini hususunu bütçe encümenine havalesi teklif buyurulmuş ve bağde-l tezkir heyeti umumiyece müttefikten kabul edilmiştir.

At ve Sığır Irkının Islahı

Cins ıslah ve tasfiyesi ile ırkın teksiri için cins aygırlar celp edilerek köylere tevzii devre-i sabıka mukarraratından olup gelecek sene içinde bu bab da daha fazla miktarda halis eldem atlar tedariki musammem idi, ise de ahval-i haziranın tahdisi ve bütçenin müsadesezliği ve bu hususun teminini gayet mümkün kıldığından yalnız telafi-i mafat ciheti düşünülerek hiç olmazsa tesalüp tekessüre mühim bir haleb gelmemek üzere dahil velayette mevcut atlardan bir metro, 44 santim ve irtifa üssü asgari imkaz edilerek ve cinsleri de nazarı itibara alınarak bitar ve belediye heyetlerinin raporları ile sefada elverişli oldukları tasnif olunacakların yirmi kısrağa sefad-ı icrası mecburi tutulmak ve diğer bir ele geçtiği takdirde sahib-i ceditince de mecburiyet-i mukarrara kabul edilmek şartıyla ashabiyetinde vesika ile terk edilmesi hususunun tarafı

samii velayet penahice temin buyrulması kararkir olmuştur. Hayvanatı bakariyenin ıslahı için hariçten her köye cins boğalar celbine bütçenin müsaadesi olmadığı gibi para olsa bile ahvali hazıra sebebiyle sene-i atiyede bunların celbi mümkün olamayacağı cihetiyle şimdilik köylülere kendi köylerinde yetişen hayvanat meyanında tohumluğa en ziyade elverişli olanların bittefrik seffadin yalnız bunlara hasrı tahammülüne yaramayacak boğaların da inek sürüleriyle ihtilata meydan vermemekle beraber bunların bir yaşını geçiştirilmeksizin behme hal burdurulması ve bu karara muhalif edenlerin idare-i umumiye-i vilayeti kavanin yetmiş dördüncü maddesine tevfiken tecziyeleri ve her sene ağustos veya eylül aylarında kazadan bir heyeti nevahi merkezlerine ulaşarak günlerce tohumluğa tahsis edilen boğaları celp ile en iyi boğa yetiştirilen köyler ahalisine varidat-ı hususiye-i vilayetten beşer lira miktarında ikramiye verilmesi yetiştirilen boğa köyü taamne altmış ise ikramiyenin yine köy namına olarak heyeti itibariyeye yahut bir şahsın malı ise sahibe iğtası taht-ı karara alınmıştır.

**Taraf-I Samii Vilayet Penahiyeden Meclisi Umumiye Tevdi
Buyrulan İzahname**

Mabağde

Cenabı hakka hamd ve senalar ederim ki: merkezi vilayette mülhakatın hemen kâffesinde inşasına başlanılan mekteplerin birçoğu itmam edilmiş ve kâffesinde aynı tarzı sıhhi ve aynı şekil mimarı tatbik edilmiştir. İtmam edildiği mahallelerin tahsil vasıl olmuş çocuklarının miktarına göre birer ve ikişer katlı mekteplerinin yapıldığı gibi tedrisat programları da derecatı muhtelifededir. Ancak şekil mimari taksimatta vahdet muhafaza olunmuş ve cümlesinin tarzı mimarileri ecdadımızın metrukât miclesinden olan mübatiye Tevfik edilmiştir. Esas itibarıyla metrut ve yeknesak bir tarzı mimari kabulü zaruri olduğuna göre ecdad ve eslafımızın asarındaki şekili bedii esas imhak etmiş suretiyle evlat vatanın taze dimağlarında anane-i milliyemizin en canlı intibakatını temine çalışmak elbet en doğru bir tarik olur. Maarif inşaatı arasında merkez vilayette:

Darul muallimin binasının temellerini seferberliğin ilanı ile atılmış ve o kadar meşagil arasında inşaata devam edilerek binanın zemin katı iyice yükseltilmiştir. Mektep sanayi levahıkından olmak üzere inşa edilen sanathanede ikmal edilmiştir. Merkez levasına mülhak Zara, , Aziziye, Gürün, Darend, Yıldız ile kazalarında ve Gümrük nahiyesi merkezinde vüsat cesametleri mahalli ihtiyacına göre tehalüf eden

yeni mektep binaları kemal edilmiştir. Tokat levasının Turhal ve Artık Abad nahiyelerinde ki mekteplerinde inşaatı hitam bulmak üzeredir. Mektebi rüşti ile diğer mektebi iptidaiyenin ve Tokat'ın kız mektebi ile diğer mekteplerin ve Yeşilirmak mektebinin icap eden tevsiat ve tamirâtı itman edilmiştir.

Amasya levasının merkezinde ve Lâdik, Hoza, Merzifon, Gümüşhacı kazalarındaki mektep binalarının ikmalî inşaatı kuvve-i karibeye gelmiştir.

Karahisar levasının Suşehri kazasındaki mektep geç vakit başlamış olmakla beraber hüvelerin mutedil kimseden bilistifade ikmaline gayret eylemektedir. Bize tahsisâtı gönderildiği halde ahvali hazıra sebebiyle usta ve amele bulunamamasından dolayı başlanmamış üç mektep vardır ki; , Karahisar, mektepleridir. Esasen binaları mevcut olan Tonus ve mekteplerinin de lüzum görülen tamirâtı kemal edilmiştir.

Merzifon kazalarının vüsat ve maiş mektebi keşadını bulundurduğuna idadilerinin sürat-i mümkününe ile keşadı için mahsus kararlarının tamam ve bilcümle bu esasen ikmal edilerek her yeni mektep açılmış ve yevmi tedrisata devam edilmekte bulunulmuştur.

Sonu Var

48/3

İçtimai Musahibeler

Mekteplerimiz Nasıl Olmalı?...

Meşrutiyetin ilanından sonra her memlekette her cemiyette olduğu gibi bizde de mekteplere daha ziyade ehemmiyet verildi. Mekteplerin mevki-i daha ziyade büyüdü. Artık herkeste bir kanaat uyandı ki bir milleti yükseltenler milletin mektepleri olduğu gibi bir milleti tarihi beşeriyetten tay eden yine mekteplerdir.

Türklük aleminde bütün dimağları, bütün mevcudiyetleri istila etti. Ve memleketin milletin mukadderatını hamil bulunan irfan menbağlarına karşı herkes kalplerinde bir hissi takdis ve hürmet besledi.

Sonra mekteplerle alakadar bulunan zevat mektepleri memleketi yükseltecek bir kabiline, bir hale koymak çarelerini düşündüler, işte sırf bu emel peşinde olmak üzere birçok projelere birçok metodlar tatbik ettiler. Birkaç defa mekteplerde ki programları değiştirdiler. Fakat mekteplerdeki tadilat sırf dersler üzerine münhasır olduğu için bu

programlar çok yaşayamamaktadır; mektep bir talebenin kafasını doldurmaya mahsus bir daire değildir ve hiçbir zamanda böyle olamaz. Mektep memleketiyle alakadar olan, memleketin ihtiyacatı tamamıyla anlayan ve memlekette çalışmak için kendisine mahsus bir gayesi olan gençler yetiştirmektedir.

İşte bu ikinci noktayı şimdiye kadar büyük bir ehemniyet verildiği için tetkik edilen yeni programlarda devam edememiştir. Yalnız son zamanlarda birkaç zatın himmetiyle iptidai mekteplerinde en ziyade talebenin dimağını, maneviyatını terbiye etmek esası konulmuş ve bunun içinde terbiye-i bedeniyelere, talebeyi düşündürecek oyunlara, gezintilere büyük bir ehemniyet verilmişti.

Mekteplerimizde sırf bu fikrin kökleşmesi için çalışan birkaç zat, satıh İsmail Hakkı ve Nafi Atuf Beyler mekteplerimizde ki İnkılabın temellerini kuranlardır. Fakat biz mekatib-i iptidaiye için tatbik edilmiş olan bu esasatın aynını hiç olmazsa mekatib-i sultaniye ve idadine de olunmasını istiyoruz. Çünkü bu mektepler talebesi bu suretle hazırlanmamışlar, yedi yaşından itibaren birçok şeyler ezberlemek ve hocanın dayağını, tokatını yemek suretiyle iptidai tahsillerini bitirmişlerdir.

Binaenaleyh ne küçüklüğünde ne de gençliğinde böyle bir his bir terbiye-i maneviye arayan gençler yarın hayatı içtimaiye ye atıldıkları zamanda bu sellesini şaşırmış, esen rüzgâra tabi bir geminin hali gibi şaşkın bir halde kalmış ve tabiatıyla bir şahsiyete, bir benliğe malik olmaksızın hangi kuvvet çoksa o kuvvetin himayesine ilticaya çalışmışlardır.

Bizde bir talebenin düşüncesi pek mahdud sahalarda kalıyor. Ve o düşüncenin en vasi hududunu da sene nihayetinde ki imtihan teşkil ediyor.

Bütün ile birer seviliyorum, umumiyet itibariyle bizim talebelerimizde, bizim gençlerimizde, milli ve vatani mefkure yoktur. Talebelerimiz ali şeyinleri düşünemiyor, yükselemiyor aşağıda kalıyor.

Fakat talebeyi bu mevki de bırakan her şeyden evvel muallimler, müdürler, mürebbilerdir diyeceğim.

Pedagoji mekteplerinde tahsil etmiş, pedagojide ihtisas peyda etmiş muallimlerimizin daire-i şaisi mah teessüf İstanbul hududundan harice çıkarmıyor. Ve bu muhitin haricinde kalan zavallı mekteplere de yegânedüşüncesi ailesi, ailesinin geçimi olan otuz kırk sene evvel darul mualliminden veyahut darülfünundan çıkmış ve

otuz kırk seneden beride sırf bu geçim derdi için birçok yerler dolaşmış olanlar muallim kürsülerini işgal ediyorlar.

Tabidir ki otuz sene evvel talebelik hayatını yaşamış olan bu hoca efendiler şimdide talebeyi aynı mevkide bırakmak isteyecek ve binaenaleyh, mektepler otuz kırk sene evvel nasıl bir halde ise şimdide aynı hali muhafaza edeceklerdir.

Muallim kürsüde ders verirken evdeki ailesinin yiyeceğini, giyeceğini düşünmeyecek o sırf talebeye bir his bir fikir verilebileceğini nazarı itibara alacaktır. Acaba Anadolu'da ki mekteplerimizin içinde sırf bu hususu nazarı itibara alan kaç muallimimiz var.

Bizde talebeyi adi şeylerle uğraşmağa, adi şeylerle düşünmeye sevk eden yine diyeceğim ki mürebbilerdir.

Düşüncesi saf olan küçük talebeye karşı mualliminin bir tesiri pek çabuk bir aks tesir uyandırır. İşte muallim bu tesiri iyi idare etmeğe dikkat edecektir.

Faraza bir muallim veyahut bir müd talebenin elinde bir tablodan makis bir kartı gördüğü zaman derhal onu yırtar, o talebeye bir ceza verecek olursa çocuk onu dimağında izam eder evirir çevirir uzun uzadıya bahse koyulur. Ve bu suretle adi düşünceler başlar yükselemez sukut eder.

İşte bütün bunlar muallimliğin ne kadar mühim bir meslek olduğunu gösteriyor ki ailesini geçindirmek için muallim olanlar bu kadar vicdani azaplarının hamili buluyorlar.

Son zamanlarda medreselerden cübbesini toplayan darul mualliminlere koştular. Orada zahiri ve cali olmak ve de pek çabuk istihaleler geçirdikten sonra şık bir kostüm ile darul mualliminlerden çıktılar.

Fakat Müslümanlık ve Türklük âleminde Bey büyük kimseler yetiştirmiş olan o sarık ve cübbeyi terk eden, fakat fikren hiçbir zamanda yükselememiş olan bu zevat tabiatıyla muallim olamazlar. Ve bu suretle otuz kırk sene evvel ki çıkan muallimlerle şimdiki muallimler arasında fark yalnız zahiri kalır.

Türklüğün yükselmesi için mekteplerimizin yükselebilmesine bir kanaat gelmişse mekteplerimizde ciddi ıslahat yapmak, bunun içinde birçok darul mualliminler açmak ilk evvel mefkûre sahibi gaye sahibi muallimler yetiştirmeli ve ondan sonra mekteplerimizdeki eski muallimlerin ellerine birer beratı tagaat vermelidir.

Her sene yeni ve en müntehib program tatbik olursa o programı layıkıyla takip edenler bulunmadıktan sonra mekteplerimiz maalesef daima inhidama meyyal bir halde bulunacaktır.

Biz malumatlı muallimlerden ziyade talim ve terbiyeye, usulü tedrise aşına muallimler arıyoruz. Çünkü muallimlik şuan olduğu gibi ücrete mukabil bir memuriyet değil doktorluk gibi bir meslektir.

Binaen aleyh, her muallim olacağım diyen muallim olamaz, onlarda ihtisas ve istidal aranılır.

Ailesinden esaslı bir terbiye görmeyen gençler mektebe geldikleri zaman mektep dede kendilerine esaslı bir terbiye-i dimağîye ve ruhiye verilmiyor. O yalnız kafasını doldurduktan sonra mektebi terk ediyor. Ve böyle bir gençlikte memlekete, millete hatta ailesine yardımını pek az görüyor. Çünkü o mektep sıralarında kendisine milli, vatani bir mefkûre bir gaye elde etmemiştir.

Eğer mekteplerimizde ki gençler bizim arzu ettiğimiz terbiye-i esasiye verilse idi bugün dimağın sağlam, vücudu metin büyük bir irfan ordusuyla karşılaşacaktık. Ve o irfan ordusundaki genç dimağların projelerini pek az bir zamanda Anadolu'nun çorak vadilerinde tatbik olduklarını görecektik. Bir kısım genç el-cezire de her nev vesaita malik zengin, bereketli çiftlikler vücuda getirirken, Suriye de Fransız müessesatına karşı rekabete girerek onları yurtlarından kovmaya azim eden gençlerin meydana getirdikleri müessesatı irfanı, Sivas, İzmir vilayetlerinde genç müteşebbüslerin tesis ettikleri konserva fabrikalarını, sevhilde yine Türk gençlerinin büyük mecarihanelerini görecek ve o vakit Türk gençlerin de artık sağlam bir imanın doğduğuna kanaat getirecektik.

Yaşamak, yükselmek istiyorsak mekteplerimize gerek maddi ve gerek manevi esaslı bir terbiye sokmak icap eder. Türkiye'nin yükselmesi mekteplerin dört duvarlarının arasına sıkışmış olan genç dimağların yükselmesine genç dimağlarda sağlam, sarsılmaz bir gayenin vücuda gelmesine mütevakıftır. Biz her şeyden evvel bunu nazarı itibara almaya mecburuz.

S. M.

TİFO-KARAHUMMA

Hastalığın mikrobi en evvel Ebevet ve Koh namındaki adamlar görmüştür. Basil denilen bu mikroplar oldukça kalın ve çomak şeklindedir.

Hastalığın Bulaşmak Yolu...

Tifo mikropları hemen daima hazm yolundan girer ve bilhassa bağırsaklarda oturur.

Kan vasıtasıyla vücudun her tarafına gider, tifo en ziyade büyük abdest ile çıkan mikropları vasıtasıyla doğrudan doğruya veya bilvasıta geçer.

Tifolulara bakanlar onların mevad-ı gaitasıyla kirlenmiş çamaşırlarını yıkayanlar çok kere tifoya tutulurlar. En çok içme ve kullanma sularıyla bulaşır; tifo mikrobuna havi olan mevadı gaita bir çukura gider ve oradan etrafa sızarak kuyuya karışırsa yahut lağımlarla doğruca bir nehre akarsa bu suları içenler tifoya tutulurlar. Kezalik çıkarılan yiyecekler pislenmiş sularla yıkanır, süt sulandırılırsa, suni gazoz yapılırsa, yiyecek kapları yıkanır hatta yüzü ağmal edilirse, bunlarla yine tifo mikropları bulaşabilir. Yiyecek ve içecek kaplar yalnız mülevves sularla değil, tifolularla ve onlara bakanların elleriyle de pislenebilir.

Tifo mikropları pek dayanıklıdır, bu sebepten tifonun bulaşması kolaydır. Tifo mikrobi haftalarla hatta aylarca, mevadı gaitada, kuru toprakta, durgun sular içinde, buzda canlı olarak kalır, mikrobun asıl çoğaldığı yer insanın vücududur. Bir kuyunun bir çeşmenin pislenmesiyle küçük tifo salgınları olduğu gibi, bazen de mikroplar suyollarına karışarak büyük bir salgın yapabilir, tifo ziyade genç ve kuvvetli insanlarda olur, ihtiyar ve zayıflar bundan ekseriya bundan mesundur. Elli yaşından yukarı olanlarda pek az, ilk yaşındaki çocuklarda nadirdir. Tifo geçirenler uzun müddet bu hastalıktan bağışlanır, yeni muafiyet verici bir hastalıktır. İnsanın müddeti ömründe iki defa tifoya tutulması nadir. Tifo dünyanın her tarafında vardır. Memleketi Osmaniye de hususuyla Şark-ı Anadolu vilayetlerinde, Hicaz ve Yemen taraflarında şiddetli tahribat yapmaktadır. Büyük şehirlerde senenin her mevsiminde görülür, hatta İstanbul'da senenin her ayında tifo vakayı eksik olmaz.

Bu Hastalığı Anlatan İraz

Tifo mikrobunun vücuda girmesiyle hastalığın asıl irazının çıkması arasında geçen (müddet-i devir) 1-9 gündür. Bu müddet tarafta hastalar kesinlikten, bel ve

baş ağrularından müstekidir. Diğer umumi bazı iraz ile birlikte hastanın derece-i harareti yavaş yavaş yükselir. Hastalığın ilk haftasının nısfı(48/4) ahirinde 39-40 dereceyi geçen ikinci hafta zarfında hastalık tamamen tesis eder, tifoya mahsus döküntüler (âdemi lekeler) çıkar ve humma çıktığı yüksek derecede kalır, hastada hezeyanlar görülür, dil kurur ve çatlar.

Üçüncü haftada hastanın sıcaklığı sabahları çok az fakat akşamları eski yüksekliğe çıkar, hastanın ızdırapları zail olur, döküntüleri solar, müsait vakialarda hastalarda üçüncü haftalarda oldukça aşikâr bir iyilik görünmekle beraber en tehlikeli zamanıdır. Bağırsak delinmeleri, karnın iç zarı ufunetleri, kalp ve ciğere ait bazı hastalıkların karışmasıyla ölümü mucip olur.

Hasta bu tehlikelerden mesun kalırsa dördüncü hafta nihayetinde ateşi düşer, iştihası süratle artar, beşinci hafta zarfında hasta negamete girer, tifo hastalığının seyri esnasında ve sonunda pek çok hastalıklar karışabilir. Tifonun hafif, gezici, yıldırım şekilleri vardır. Hafif şeklinde ateş azdır, gezici şeklinde 48/4 iraz o kadar hafif olur ki hastalar zayıflar, fakat yanmazlar. Yıldırım şeklinde ise; derece-i hararet pek yüksektir, hasta 8-9 gün içinde ölür.

Tifodan Korunmak Yolu

Yeni keşif olunan tifo aşısı sayesinde yekün pek çok kimse bu mühlik hastalıktan korunmaktadır.

Her yeniliğe karşı gösterilen teşyif ve lakaydının sıhhatı umumiye ait olan kısmında ibraz edilmeyeceği malum olmakla beraber bu öldürücü hastalığa karşı pek müessir bir tebdir vafi olan tifo aşısına çiçeklinin ki kadar ehemniyet atf edilmesi lüzumunu kayt etmeden geçmeyeceğim. Esasen hükümet, nefsine, sıhhatine karşı lakayıt olanlarında bulunabileceğini düşünmüş ve tifo aşısını bir kanunu mahsusla teyit etmiştir. Binaen aleyh tifo hastalığı bulunan mahallelerde aşısının tatbiki katiyen mecburidir. Tifo aşısı yapılırken ufacık bir iğnenin batmasıyla hâsıl olacak gayet hafif bir ızdırabı canı pahasına değişecek bir fert tasavvur edilemez.

Tifolu bir hasta tedavi edilirken sağlam insanları korumak için bima hal mevad gaitası ve edeva ve bunlarla kirlenmiş olan çarşaf; ahir eşyayı hekimce temizlemelidir: bunun için hasta dikkati hacet ettikten sonra oturağın içine takriben mevad-ı gaita vardır az miktarda (taze yapılmış) kireç sütü konur bir saat sonra oturağa dökülür. Çamaşırlar doğrudan doğruya kaynatılırsa pislik lekeleri kalır, bunun için

iptida hamız faninli veya izollu suda bir müddet bıraktıktan sonra yıkamalı, kaynatmalıdır. Odanın zemini pislenmişse mahlüllerle temizlenir.

Tifolulara bakanlar, hastalara temas ettikçe ellerini ispirto ile silmeli veya su ile yıkamalıdır, hasta iyi olduktan sonra yatakları göndermelidir:

İLANAT

Münhal Kitabet

Meclisi idare-i vilayet kaleminde üç yüz guruş maaşlı mübeyyizlik münhal olduğundan vazife-i mezkureye talep olanlar arasında Mart'ın on birinci günü müsabıka imtihanı icra olunacaktır.

İzci Ortası

Sivas izci ortası yarın ki Cuma günü Kızılırmak mektebinde ki daire-i mahsusasın da içtima edecektir.

Ortaya dâhil olan izciler Cuma günü alaturka saat altı da ortada ispatı vücud etmeleri icap eder.

Mürettib Aranıyor

Civar vilayetlerden de birçok sipariş almakta olan matbaa-i vilayet müstahtemin kadrosunu genişletmiş olduğundan sürat ve isabetle tertibe muktedir olan mürettibler Sivas'ta ise bizzat taşra da ise mektupla matbaa müdüriyetine müracaat etmeleri lüzumu ilan olunur.

Sivas Vilayet Matbaası

Nefis kartvizitler, zarf ve kâğıt antenleri, tefanür necariye, her nev ilanlar tab olduğuna gibi litoğraf ile de haritalar, plan ve cetveller gayet muntazam ve nefis bir surette tab edilir. Taşradan gelecek siparişler süratle yetiştirilir.

HAK VE ZULÜM MUHAREBESİ

Telgrafları

2 Mart 331

Tabyamızın Tesirâtı Karşısında

Öğleüstü boğaz üzerinde uçmak isteyen bir düşman tayyaresi ateşlerimizin tesiriyle uzaklaşmaya mecbur oldu.

Akşama doğru bir zırhlı uzaktan mudhal civarındaki sırtlara hedefsiz boşa ateş açmış ve bil mukabele bir mermi isabetle hemen uzaklaşmıştır. Bugün mudhal karşısında düşman sefaini görülmedi.

Diğer cephelerde mühim bir tebdil yoktur.

İzmir İstihkamata Önünde

İzmir gazeteleri İzmir bombardımanına dair aşağıdaki tafsilatı veriyorlar: 23 Şubat'ta üç düşman zırhlısı beraberinde bir nakliye gemisi ile torpil gemisi olduğu halde saat onbir de müstahkem mevkiye tecavüzle onikiye kadar ateş etmiş, 158 gülle atmıştır. Bataryalarımız kahramanca mukabele etmişlerdir.

Ahali dürbünlerle bu top düellosunu seyretmişlerdir; güllerimizden birinde iştiial vuku bularak hasar zade olmuştur. Öğleden sonra düşman bombardımanı devam etmiş ise de bir şey yapamamıştır. Bir düşman zırhlısı 21 Şubat'ta İzmir'i bir müddet bombardıman etmiştir; bombardımanlardan şehre bir ziyan yoktur. Askerin kuvve-i maneviyesi yerindedir.

3 Mart 331

Türk Topçularının Şecaati

Avrupa merkez muhtelifesinden varid olan haberler Çanakkale'yi bombardıman eden düşman donanmasının hasareti mühimmaya uğradığına dair verdiğimiz havadisleri teyit ediyor.

İş bu donanma aksamından en mühimi olan Elizabet, Drednouğtu'nun topçularımızın en dahatından mühim surette yaralandığı tahakkuk etmiştir.

Çanakkale müdafasından efradatımızın gösterdiği şecaat Avrupa'nın takdirine mucip olur.

Mukabele-i Bil-misl

Roma gazeteleri İngiliz ve Fransızların Çanakkale'yi zorlamalarına cevap olmak üzere Almanya'nın da hattını zedeleyeceğini Almanlar bundan muvaffak olurlar ise Rus ordusunun hiçliği meydana çıkacağını yazıyorlar.

Rusya'nın İnfiali

Boğazlar için Rusya ile müttefikleri arasında ki ihtilaf gazetelere aksedecek kadar mühimleşmiştir. Rusya'nın mühim gazeteleri boğaz meselesinde ve İngiltere, Fransa'nın Rusya ameline hizmet etmemek istemelerine karşı galiben izhar ediyor.

Ordumuzun Metaneti

Bazı alaime göre Çanakkale bombardımanının şimdiden âdememahkûm olduğu anlaşılıyor, hükümetimiz ordumuzun bu hususta gösterdikleri metanet besalet-i şayanı takdirdir.

Ahvalde Sukunet

El yevmi ahvalde geçen haftalara nispeten büyük bir sükûn ve ehemniyet meşhuddur.

Garbı Darul Harekâtında

İngiltere, Fransa Alman liman sahillerini ablukaya almaya çalışsa dursunlar Alman taht el bahirleri Şimal ve Manş denizlerinde rast getirdikleri İngiliz ve Fransız gemilerini batırıyorlar. Son günlerde yine pek çok düşman vapuru bu suretle batırılmıştır.

3 Mart 331

Düşman Donanması Hali Sukûnda

Düşman donanmasının bugün boğaza karşı hiçbir teşebbüsü olmamış ve müdahili birkaç gemi ile tarassut etmiştir.

El-Cezire'de

Bağdat muhabirimizdir: Bir haftadan beri Irak harbinde de şayan şua bir vakte vuku bulunmadığı bildirilmektedir.

Kerkük muhabirimizden: Bağdat'tan murat olundu kain kulacaya kadar temiz edilen hitama ermektedir.

Salahiye de bulunan muhabirimizden ihraz olunan kömür nakliyatını teshili için yine kadar bir şimendüfer hattı inşası maasur olup bu bab da tetkikatı lazımede bulunmaktadır.

Basra da bulunan Kerkük muhabirimizden gitmek

150 Milyonluk Mermi Sarf Etmişler

Atadan varid olan malumatta şems ve Çanakkale bombardımanında 150 milyonluk mermi sarf ettikleri bildirilmiştir.

İtiraf Ediyorlar

Rus gemileri Çanakkale bombardımanının da
..... zırhlıları ile müttefik İngiliz bataryalarımızın mermileri isabet ettiği itiraf ediliyor.

Vilayet matbaasında tab olunmuştur.

3.21. 49. Sayının Transkripsiyonu

KIZILIRMAK

(Numara 49)

(İkinci sene)

Mahalli-i idaresi: Sivas İttihat ve Terakki Kulübü

Abone bedeli Sivas için senelik 40 kuruştur.

Müdür-i mesul: İbrahim

Haftada üç defa çıkar: Siyasi, içtimayi, iktisadi, ebedi Türk gazetesi.

Mülhakat ve taşra için 45 para.

Gazeteye konulmayan yazılar geri verilmez.

Faideli yazılar kabul ve neşredilir.

Nüshası

On Para

49/1

Sivas 9 Cemazi'l-evvel sene 1333

Perşembe 12 Mart sene 1331

25 Mart sene 1915

Çanakkale Muzafferiyeti ve Nişancı

Çaresizlik içinde Çanakkale istihkamatına saldıran Fransız, İngiliz gemileri kırık, dökük bir netice elde ederek çekilip uzaklaştılar. İngiliz ve Fransız Bahriye Nezaretlerinin resmi itiraflarıyla da sabit olan zararlar müthiş yekünlere balığ oldu.

En yeni ve en büyük zırhlılarından altı tanesi Akdeniz'le Marmara'nın birleştiği sahada gömüldü. Yine cesim birkaç zırhlıları hiç işe yaramayacak suretle paralandı. Çanakkale Boğazının şanlı müdafileri tarafından atılan mermilerin gürültüleri Londra, Paris ufuklarında hala matemli uğultular yapıyor.

Bugün bütün dünya Çanakkale'de ki büyük muharebenin galip ve mağlubunu öğrendi. Mağrur Fransız ve İngiliz donanmasının uğradığı mağlubiyet ve hezimet çok siyasiye de itilafçı devletleri bakmağa namzet şimşekler parlattı. Boğaza karşı icra-i harekete başlamaya karar verdikleri zaman itilafçı devletler büyük ve kuvvetli bir maninin karşısında bulunacaklarını hesap etmemişlerdi. O vakit ihmal ettikleri bu takdirin cezasını bugün en acı bir surette çekiyorlar.

Zahiren bir müdafaadan ibaret olan Çanakkale muharebesindeki vaziyetimiz hakikat halde umumi muharebenin en mühim bir mübarezesi idi. Zira Çanakkale öyle bir kapıdır ki orası kapalı kaldıkça Rusya'nın ihtinak-ı iktisadiden tahlisi can etmesine imkân yoktur.

İktisaden boğulup kalan Rusya, aynı zamanda en mübrem en acil bir ihtiyaç karşısında da kıvrınmaktadır.

Silah ve Cephane İhtiyacı

Bugün Rusya bir çelik çemberin tazyik-i cedidi altında müttefikleriyle, hatta bi taraflarla ihtilattan memnu bir haldedir. Rusya şimdiye kadar böyle müteferrit bir hapse mahkûm olmamıştı. Baltık Denizi tamamen kapalı ve oradaki müthiş Alman donanması karşısında bir iki Rus Kurunaşat da korkudan saklıdır. İsveç, Rusya'ya karşı bi taraflık kaidelerini en küçük icabatına kadar tatbik etmektedir. Şimal denizinde uzak ve büyük gaiz müsait olduktan maade hal ihtimaldedir.

Rusya için buzundan hayat içinde uzaklardan küçük bir delil görünüyor. Oda aksa-i şark ve Japonya yoludur. Hâlbuki bu tarafta müteveccih olan Sibiryâ demir yolunu askeri nakliyatında da derece-i kıymetini Rusya bundan üç sene evvel çok güzel tecrübe etmiştir.

Rusya'ya verecek kadar fazla silah ve mühimmata Japonya malik mi?

Şüphesiz ki hayır...

Hususıyla şimdi her devletten ziyade mühimmata muhtaç olan hükümet, Japonya'dır. Kolayca elde ettiği muhtemel ki Japonya için bir tahribe-i istila olduğu gibi bir mukaddeme-i iştiha yerine de geçti. Şimdi Çin'in geniş kişirüne uzatmak istiyor. Bu kadar büyük hareketlerin hazırlığını gören Japonya'dan Rusya'ya silah gelmesini ümit etmek boştur.

Fransızlarla İngilizlerin aksa-i şarka kadar gemiler dolusu mühimmat ve silah götürmeğe karar verdiklerini farz bile etsek bu gemilerin cümlelerini oraya kaç ayda götürebilecekleri ve levazımı Harbiye'nin aksa-i şark limanlarından şimendiferlerle Rus harekâtı harbiye sahnelerine ne kadar zamanda getirilebileceği düşünölmek lazımdır. Vel hâsıl Aksa-i Şark yolu Rusya için yok demektir. Şu halde de Rusya müttefikleriyle ihtilattan ve bütün dünya ile münasebatı-ı hayatiye den men edilmiş bütün manasıyla müteferrit bir mahpustur.

Karadeniz'e Çanakkale Boğazından girilebileceğini ümit eden İngilizlerle Fransızlar son ve kati teşebbüslerinin neticesiyle anladılar ki Rus dostlarına kapı açabilmenin imkânı yoktur. Fakat bu tecrübe kendilerini için pek pahalıya mal oldu. Boğazın karşısında iken bu kadar tehlike ve zarara uğrayan bir filonun girebilmesi ihtimalini mülâhaza etmek abestir. Çünkü boğazdan girmek demek, boğazın iç tarafında denize gömülmek demek olduğu pek güzel anlaşıldı. Çanakkale müdafaayı kahramananesinin en büyük tesirâtı Balkanlarda hissedildi.

Çanakkale önünde ilk patlayan düşman mermileri Romanya ve Bulgaristan'da gözlerin dört açılmasını intaç etmişti. Yunanistan'da ise sergüzeşte ve macera arkasından koşan Venizelos hükümetini yeni bir kumar oyununa heveslendiriyordu. Düşmanların muvaffakiyetle def edilen her iki taarruzları üzerine Yunanistan da hırs ve hülya ile dumanlanmış olan gözlere hakikati görebilmek imkânı geldi. O vakit tesadüfün kuvvetlendirip yaşattığı serseri serseri Venizelos siyasetinin iç yüzü göze çarptı. Yunanistan tereddüt ve kararsızlıkla sallandı. Bu sallantı neticesinde Venizelos düştü. Şimdi Venizelos ve siyaseti de Çanakkale önünde yatan İngiliz ve Fransız gemileri kadar derin enginlere gömüldü. Binaenaleyh itilaf meselesinin Yunanistan'dan ümit edeceği bir yardım kalmamıştır.

Çanakkale'ye taarruz Romanya'da huzursuzluk veren bir raşa husule getirdi. Efkârı umuminin asabı gerildi. O vakit Romanya münafinin ne gibi tehlikelere maruz kaldığı muhakeme olunabildi. Sevrin topçularının muvaffakiyeti Romanya ufuklarında sükûn ve huzurun tesisini temin etti.

Sebatkâr Bulgar politikası hadisatı başlangıcından sonuna, düşman taarruzundan, Türk muzafferiyetine kadar ihtimal ve metanetle takip etti. Bidayette ahvali pek alakadarına seyreden Bulgaristan müdafaadaki muvaffakiyetle sakin kaldı. Denebilir ki itilafçı devletlerin uğradığı hezimet, müttefik Alman ve Avusturya devletlerinden sonra en büyük masrafı Bulgaristan'da etmiştir.

Çanakkale muharebesini en büyük dikkat ve heyecanla takip eden yegâne devlet, İtalya'dır. İtalya Akdeniz mevazinesiyle mezci hayat ve mevcudiyet etmiş bir devlet olduğu için her devlet ihtimalatı göz önüne alarak hazırlanmaktadır. Son günlerde pek büyük bir ehemniyet alan Avusturya, İtalya mezikiratının Akdeniz'de itilaf meselesinin başına yeni felaketler getirmesi pek muhtemeldir...

Şeyhülislam Efendi Hazretlerinin Vilayetimizdeki Yeni İşleri

Sevgili Şeyhülislamımız Hayri Beyefendi Hazretleri tarafından Vali-i Muhteremimiz Muammer Beyefendi Hazretlerine insal buyrulan vilayetimiz hakkında takdirat ve hamiyeti mahsusayı ihtiva eden taksiratın elde ettiğimiz suretini aynen arz ediyoruz.

Meclisi Umumi Vilayetin üçüncü devreyi ictimaiyesi için ihzar edilen ve bir senelik icraatı hulasasını ihtiva ederek salnamenin 7 Rebiül-ahir tarihli ve 2039 adetli tahrirat velayet nahileriyle irsal buyrulan nüshayı matbuası mütalaa kezar senaveri oldu. Faaliyet heyetiyle memleketin istinatgâhı olan yolların tamir ve tevsi-i ve vatan ve milletin menbanı tekâmül ve tealisi bulunan maarifin taammüm ve terakkisi ve memleketi besleyecek, yetiştirecek ve uç kemale isal edecek zevait ve ticaret ve sanayinin inkişaf ve tekammülü hususlarında sarf edilen mesai ulye-i vatan perveranenin makesai belii olan bu izahnameyi okurken kalbim duyduğu fahr ve sürur ve hisleriyle bi keselerin himayesi terfihi hastaların tedavisi için ihzar olunan vesait bir güzide-i şefkatkaraneyi tasvir eyleyen satırların mütalaasından ruhun hissettiği ferah ve inbisat o suretle imtizaç etmektedir ki husule gelen levha-i gıda Sivas Vilayetinin levh-i istikbali kadar ali ve saadetle malidir. Cenabı Feyyazı Mutlakın sai ve gayret velayet penahilerini meşkûr ve vatan ve milleti her türlü saadetle mesut ve mesrur buyurması niyazını tekrar ile himmet-i cemile-i kar senasalarına teşekkürler eylerim efendi’.

49/2

ŞU’ÛN

Memleket Hastahanesinde

İki sene evveline gelinceye kadar berbat ve sefil bir halde bulunan memleket hastahanesinin bu günkü tertibat ve intizamı ziyaret edenlerin takdir ve şükranına mucib olmaktadır. Temiz ve muntazam hastahanemizde hastalara büyük bir intizam ve itina ile bakılmakta olduğunu gören zevadı şifahi ve tahriri takririyle hastahane idaresine beyan-ı tebrikat ediyorlar. Ahiren memleket hastahanesinde tedavi edilmekte olan bir hemşehrisini ziyaret eden mülkiye kaymakamlarından Ahmet Hamdi Bey hastahane idaresine bir kart yazarak şu suretle hissiyat-ı nakdiyesini beyan etmiştir.

Hemşehrim Mehmet Ali Efendiyi ziyarete geldim. Kendisine pek güzel bakıldığını minnet ve şükranla ifade eyledi. Bende müteşekkir ve memnun kaldım.

Şimdiye kadar ibzal buyurulan ihtimamat bir aile şefkatinin ayıdır. Hasail-i insani perveraneyi temsil eden bu müesseseyi tebrik ederim.

Hastahanenin tertip ve intizamı her türlü takdiratın fevkindedir. Samimi hayatımı takdim ederim efendim.

Mebusların Avdeti

Meclisi Mebusan'ın tatil-i müzekarat etmesi üzerine muhterem mebuslarımız avdet etmeye başlamışlardır.

Sivas Mebusu Hoca Emin Efendi geçen hafta mebus Rasim Beyde Çarşamba günü şehrimize avdet etmişlerdir.

Amasya mebusları İsmail Hakkı ve Nafiz Beyler daire-i intihabiyelerine avdet etmişlerdir.

Azl

Koyulhisar Kazası Kadısı İsmail Hakkı Efendi azl olunmuştur.

Meclisi Umumi Vilayet

İçtima -10-

Kanunu saninin on sekizinci Pazar günü zatı sami vilayet penahinin tahtı riyasetlerinde içtima eden meclisi umumi vilayetçe mevad-ı atıye üzerine mezakirat-ı atıye ittihaz edilmiştir:

Kangal azası Sabri Bey'in vuku bulan istifası üzerine yerine intihab olunan Darendeli Zihni Zade Cami Mehmet Efendi'nin mazbatası okunarak azalığı heyeti umumiyenin ittifakıyla kabul olundu.

Tonus azası Müderris Mehmet Efendi'nin ziraat şubesince tetkik olunan mazbatası okundu. Azalığı heyeti umumiye de ittifak ile kabul olundu. Ladik azası Süleyman Efendinin vukuu istifasına mebni yerine ittihaz olunan müderris şerif efendinin nafia şubesinde tetkik olunan mazbatası heyeti umumiye de kıraat **49/2**ve azalığı ittifakla kabul olundu. Amasya azası Nafiz Beyin Mebus olması ve Rıza beyin istifa etmesi hasebiyle inhilal eden azalıklara intihab olunan Topçu Zade Ali Beyler Karabet Efendinin maarif şubesinde tetkik olunan mazbatası kıraat umumi ileyhimanın azalıkları müttefiken kabul edilmiştir.

Sivas azası Emin Edip Efendinin Mebus olması hasebiyle inhilal eden azalığa ikinci derecede ekseriyeti haiz olan Şahneban Karabet Efendinin intihabına dair mazbata ile bakma şubesinin tetkikatı heyeti umumiyeye arz edilerek umuma ileyh azalığa kabul edildi.

Sivas'ta inşa edilmiş olan vilayet matbaasının ikmalî inşası için itasına zaruret hâsıl olan 60000 kuruşun nafia inşaatı cedide tertibinden matbaa inşaat maddesi mütekallesinin icrası ve mütekallenin tasdiki aliye iktiranına kadar meydana gelmiş olan inşaata zarar gelmemek üzere sarfiyatta bulunulması hakkındaki inşaat komisyonunun ve bütçe encümeninin karar ve tasvibi heyeti umumiye de kiraat olundu.

Mütekalle icrası hususunun dâhiliye nezaret celilesine işarına ve mütekalletin tasdiki aliye iktiranına kadar inşaat geri kalmamak üzere şimdide sarfiyatı icrasına müsaade iğtası müttefiken kararkir oldu.

İçtima -11-

Vilayetin 331 senesi muvazenesindeki üç dört bin yüz kuruşluk açığa rağmen memleketin hayatı iktisadiyesin de fevkala de haizi ehemniyet bir nazım olan yolların tamiri ile bir takım yeni yollarında kişad ve inşasına zaruret ve mecburiyeti katiye mevcut olduğundan harekâtı ticariyenin teshili ve mahsulatı ziraiyeye yeni mahreçler bulunabilmek suretiyle bir salah ve tevazünü iktisadi temini namına biraz fedakârlık icrası lazım gelsin ki cihetle ekser vilayetlerde el yevm otuz kırk kuruşa kadar iblağ edilmiş olan tariki bedelatı nakliyesinin Sivas vilayetinden on altı kuruş olarak istifa edilmesi ihtiyacı nafiyaya mukabele 49/2edilmesini intaç etmekte bulunduğundan tarik mükellefiyetinin bedelen veyahut bedenen tezyidi lazım geleceği tarafı mesami vilayet penahiden beyanı keyfiyet olunarak mevkiyi tetkik ve tezkire vaz buyurulmuştur.

Cereyan eden müzekarat neticesinde tariki bedel nakdisini dörder yevmiye itibarıyla on altı kuruş olarak tahsili amele yevmiyesinin hesabı hazıraya göre dün görüldüğünden şu kadar var ki bedelatin ucuratı hazırda derecesinde birden bire tezyidinin veyahut eyyamı mesainin tebessümünün mevsim inşaatı ile müterafık olan muharrematı ve hasat devresinde ahaliye küran gelmesi ihtimaline binaen bu senelik tariki bedel nakdisinin hafif bir tezyide tabi tutularak yalnız Mesudiyeliler gibi zammı vaki-i kabul etmekle beraber bedenen yahut belen bir makli daha izhar fedakârı, azmi ümran perveranesin de bulunan kazalar ahalisi fazla mesailerinde muhtar kalmak üzere

bedelen ifa edebilecek olan tarik mükellefiyetinin yirmi kuruşa iblağı ittifakı ara ile kabul edildi.

Tarafı Sami Vilayet Penahiden Meclisi Umumiye Tevdi Duyurulan İzahname

Mabade

Avn ve bani ile bizi büyük muzafferiyetlere isal edecek olan bir cihat içindeyiz. Din ve vatan uğrunda birçok kardeşlerimiz feda-i can edecektir. Bunların millete birer kıymettar olarak terk edecekleri yavrularını ve diğer suretlerle kimsesiz kalan vatan evladını şefkat ve ihtimamla yetiştirmek üzere merkez vilayette bir öksüz yurdu açılmış. Tokat'a, Amasya'ya, Karahisar livalarının merkezlerinde veyahut kazalarında olmak üzere daha böyle üç müessesese vücuda getirilmesi ve merkez vilayette geçen sene kişad edilerek bir sene zarfında ümidin farkında bir terakki gösteren Kızılırmak mektebine leyli talebe kabul edilmesinden mülhakatı atfalının da müstakıt olacakları edilerek mektebin ona göre tevsil edilmesi tekerrür etmiştir. Mekteplerin icar ve hanelerden kurtarılması elzem olduğundan geçen sene içinde Kızılırmak mektebi için bir daire mahsusa istimlak edilmiş ve kızlar mektebi alınmıştır. Tokat ve Amasya livalarındaki idadilerde mevcut binalar istiab etmiyordu. Bunlarda icarhanelerden çıkarılarak geniş ve müsait bir daireye nakledilmiştir.

Yine vesaiti tenevvür ve irkab meydanında bu sene vücuda gelen bir müesseseyi zikür edeceğini: seferberliğin ilanı esnasında temelleri vaz edildiği halde Rum kişadının birkaç güne kadar icrası mukarrer bulunmuş olup olan matbaa vilayetinde muhtaç olduğumuz mebniden birisiydi. Şimdiye kadar icarhanelerde perişan bir halde kalmış olan matbaanın alatı zevaiye ve makine getirildi. Bunlardan ikisi fabrikasının biçer bağlar orak makinesi yirmi dört adedi yine aynı fabrikanın yalnız hasadı mahsus makinesidir. Elli sekiz adet ekret fabrikasının bir sıra göz sistemde ve dört adet de pulluk ve sabanı ile ön üç adet Muhiddin Beyin ihtiyaç ile mütenasip bir surette islahı için ol emirde matbaa olabilecek bir binaya ihtiyaç vardı. Bina vücuda getirilmiş ve yeni sistem buharlı bir makine ile levazımı sairenin tecdid ve ikmalî mukarrer bulunmuş olmakla muavin gayrı mufarakı olan vazifesini ifa edebilmesi teshil edilmiştir.

Sivas vilayeti memleketimizin en ziyade ziraatıyla meluf bir muhittir. Ancak çiftçilik tarzı kadimini muhafaza etmekte ve az emekle çok mahsul almak gayesinden

uzak bulunmaktadır. Nafia işlerinden bahsederken söylediğim vecihle vilayeti mahsulat ve mamulatına vilayet haricinde mecruhlar bulabilmek için yollarımız ıslah ve edildiği takdirde az emek sarfıyla fazla mahsul iktilaf etmek ve bil iltica makinelerin ve alati cedide-i ziraiyenin kıymeti takdir edilmek gibi bir ittiba zari husule gelecektir. Bu gayeye vusul için bir taraftan yollarımızı teksir etmekle beraber diğer taraftan da ahalimize alati cedide-i ziraiyenin kaide ve musenatını bil fiil göstermek ve ziraatın nazarı dikkatini yeni usulü ziraata celpve imale eyleyebilmek lazımdır. Bu cümleden olmak üzere üç yüz otuz senesi içinde yüz on bir parça yeni İzmir fabrikasının düken makinelerinden getirilmiştir. Bunlardan başlıca üç adet cesim ve zatül her ki harman makinesi celp edilmiştir.

Ziraatın ıslah ve terakkisi namına sarf edilecek mesainin bir kısım mehmada hayvanatın ıslah ve tasfiye ırkıyesine tahsis edilen lazımeden olduğundan iyi at ve öküz yetiştirebilmek için cins aygır ve boğalar celbi takarrur etmiştir. Otuz beş res boğa getirilmiş ve ahvali hazıra hasebiyle bunlar teksir edilememiş ise de Erzurum ve Kafkasya'dan sene-i atıye de cins boğalar celbi musammem bulunmuştur.

At ırkının ıslah ve tasfiyesi için bir taraftan aygır getirilmekle beraber at koşullarının muntazaman icrası nazarı itibara alınmıştır. Bir mutat üç yüz otuz senesi haziranında merkez vilayette at koşusu icra edilmiştir.

At yarışlarından edilen kaidenin ağzamını istihsal edebilmek için koşullar vesilesiyle içtima eden atlar arasından birde teşkilat bedeniye yine müsabakası kişadı darbaş edilmektedir.

Vilayeti mahsulatı ziraiye ve mamulatı sanaiyesini çiftçilerin işleri bittiği bir sırada merkez vilayette teşhir ederek gerek mahsulatı ve gerekse erbabı ziraat ve sana-i birbirine katmamak ve iyi mahsul ve güzel bir eser sanayi teşhir edenleri mükafatlarla teşvik ve terkip eylemek maksadıyla istiamında umumi bir sergi kişadı tekarrur etmek idi. Sergiden intizar olunan münafi iktisadiyenin tezyidi maksadıyla civar vilayet mamulatlar da kabul ve teşhiri münasip görülmüş ise de sergiye iştirak için vilayetin her tarafında hazırlıklarda bulunulduğu bir sırada daha mühim vazai fi vataniye ve hayatiyenin zaruri ile bu senelik zarfı nazar edilmesine mecburiyet olmuştur.

TÜRK MEDENİYETİ

-5-

Büyük Turanın şark-ı aksamında ve oldukça müspet, mahsuldar bir iklimde zaman ve muhitin terkinde muhteşem bir Uygur medeniyeti meydana gelmiş ve Kara Kurum, Turfan, Kara Hoca ve bu gibi şehirler bu yüce medeniyete merkez, makar olmuşlardı. Turanın şerefinde bu medeniyetin sanayi-i neticesini, edebiyatını, minyatürlüğü hulasa bütün güzelliğini mütalaa ederken garp da obasında ticaret ve ziraatıyla Bizans'a kadar büyük bir sahaya iktisaden hakim bir hükümetle beraber doğan büyük bir medeniyetle karşı karşıya geliyoruz.

İşte bu medeniyeti meydana getiren Bulgarlar büyük Turan sakinlerinin azmı katiye, teşebbüsü şahsı malik, metin vücutlu ve sağlam dimağlı bir ırk olduklarını pek vazih pek ayan olarak göstermişlerdir.

Bugün Moskof'un kanlı çizmesi altında esir ve mahkûm yaşayan, fakat azm ve metanetlerini mahkûmiyetlerinde bile gösteren, Kazan, Oral Tatarlarının babaları olan Bulgarların idal vadilerine ne zamandan beri birleştikleri kati olarak malum değilse de pek eski zamandan beri bu vadinin sakini olmaları bize Atlıhan –Atilla- o üstün bekayasından olduklarını gösteriyor.

Filhakika bahri muhit atlasıya kadar atlarını süren Hunlar beğendikleri yerlerde yerleşmişler, oraları kendilerine yurt ittihaz etmişlerdi. İşte Avrupa'nın ortasında bugüne kadar milletini muhafaza etmiş olan ve milliyetini her türlü taarruzlardan vikaye etmiş bulunan Macarlar yine o büyük Türk ordusunun bekayasındandırlar.

Bulgarlar buldukları ziraatla iştiler gibi şimaldeki Finler ile cenuptaki Hazarlar ve Bizans arasında bir vasıta-i ticariye olmuşlardır.

Oranın kıymettar madenlerini, imal ettikleri her nev eşyayı Volga Nehirleri vasıtasıyla Bizans'a sonra Arabistan ve Hindistan'a sevk ederlerdi.

Her sene Bizans'tan, Arabistan'dan, Hindistan'dan birçok tüccar kabileleri Bulgar memleketine gelirler ve ora mamulatını, imtiasını alarak avdet ederlerdi. Bulgar şehirlerinin hepsi birer merkezi ticaret olmakla beraber birtakım büyük yarar yerleri de bu tüccar kabilelerine açıktı. Şimdi kazan civarında 'ağa pazarı' ismindeki mevkinde bu pazarlardan biri olduğu mervidir. (1)

Ticaret ve sanat memleketi olan Bulgar memleketi idare-i dâhiliye itibarıyla da gayetle muntazam teşkilata malik olmakla beraber bütün Türk akvamının, Türk hükümetlerinin tatbik ettikleri kavanini de aynen tatbik ediyorlardı. Bulgarların teşkilatı dâhiliye itibarıyla bugünkü Almanlara müşabehetleri vardır. Bulgar memleketi de aynıyla Almanlar gibi bir takım ufak harıklara taksim olmuştu. Fakat bu harıklar beyinde sağlam bir kuvve-i irtibatiye mevcut olduğu gibi bütün bunlara kumanda eden birde ‘Uluğhan’ vardı. Bu Uluğhan mezar şehri civarında ‘Bulgar’ Verilen büyük bir şehirde otururdu.

Bulgarlar İslamiyet’i kabul etmeden evvel Türk âdetine, Türk dinine ve Türk töresine sadık kişilerdi. Binaen aleyh, bütün Türkler gibi Bulgarlarda cidali takdis ederler ve o cidaldeki hudematından dolayı demire karşı büyük bir hürmet gösterirlerdi; sonra cinayet işleyenleri, hukukun nişvana tecavüz edenleri ağır cezalarla tecziye ederlerdi. Bulgarlar da bütün Türklerde olduğu gibi kadına büyük bir hukuk, bir serbesti bahş edilmişti. Kadınlar erkeklerden kaçmadılar ve büyük cemiyetlerde erkeklerle birlikte bulunurlardı.

İslamiyet Bulgarlar yanında pek çabuk intişar etmiştir. Cenuptan Arap tüccarları Bulgar memleketine koşarak icra-i necaret ettikleri gibi aynı zamanda birçok Arap uleması da buralara gelmişler ve Bulgarları şeriatı İslamiye ye davet etmişlerdi. Bulgarlar öteden beri beyinlerinde münasebeti iktisadiyeleri olan

Arapların teklif ettikleri bu dini derhal kabul etmişlerdir. Çünkü Araplar sadakatleriyle, doğrulukları ile kendilerini Bulgarlara sevdirmişlerdi. Bulgarlar hicretin üç yüz dokuzuncu senesinde resmen Müslümanlığı kabul etmişler ve Abbasilerle münasebeti daha ziyade tezyid ederek Bağdat’tan kendilerine İslamlığı telkin edecek İslam ulemasıyla camiler, medreseler, kaleler inşası için Arap mimarları celp etmişlerdi.

İşte Bulgarların Araplarla olan münasebeti Bulgar medeniyetinin bir kat daha yükselmesine sebebiyet vermiştir. Filhakika Bulgarlar İslamiyet’i kabul ettikten sonra yalnız ticaretle iştiğal etmemişler, büyük ve muhteşem camiler, medreseler, kervansaraylar bina ederek medeni bir millet olduklarını bu güne kadar baki kalan asarıyla ispat etmişlerdir.

Bugün kazan ve civarındaki imaretler, medreseler o muhteşem medeniyete birer şahit oldukları gibi yer altından çıkan kılıçlar, süngüler, taş ve demirden mamul

resimler, gümüş ve altından mamul kıymetli eşya, meskûkât o medeniyete bütün dakaiki bütün inceliği ile bize anlatıyor.

Bulgarlar bu suretle şimdiki Rusya'nın tamam vasatında büyük bir medeniyet vücuda getirmişler, sanayinin, terakki ve inkişafı için birçok himmetler sarf ederek bu medeniyetin devam ve bekasını temin etmişlerdi. Sırf Bulgar mamulâtı olarak gayet ince ve şık işlemeli kumaşlar, deriler imal ederek pek uzak iklimlere kadar sevk ederlerdi.

Bulgar eşyası Arabistan'dan Çine kadar olan sahada revaç bulduğu gibi şimaldeki Kırım mamulâtının cenup memleketlere sevk içinde Bulgar memleketi bir transit vazifesini görüyordu. İşte bu suretle şarkın iktisadiyatına hâkim olan Bulgarlar memleketlerine pek çok servet celp etmişler. Ve o servetle Bulgar'a niyetinin esasatı teşkil eden asarı muammariye gibi vücuda getirmişlerdir.

Bulgarlar her ne kadar büyük bir medeniyete malik iseler de Uygurlar gibi milli, kavmin halatı ruhiyesini hamil bir medeniyet sahibi olamamışlar, binaen aleyh husule getirdikleri asrı medeniye Arap nüfuzundan katiyen kurtulamamıştır. İşte bugün Kazan'ın en muhteşem binalarını teşkil eden Bulgarların bıraktıkları asarı muammeriye de Arap tesirâtı pek vazih, pek ayan olarak görülebilir. Filhakika Arapların nafiz ve sahar nazarları Bulgarları derhal mas ve temsil etmiş, bu nafiz nazarların tesirâtı Bulgarları Arapları her hususta taklide çalışmışlardır.

Araplardan medreseler Bulgarlar memleketlerinde maarifin terakki inkişafı için Arabistan'dan bir takım medreseler, muallimler celp ederek medreseler açmışlar ve bu suretle az zaman zarfında memlekette irfanın ilerlemesine muvaffak olmuşlardır. Fakat maat teessüf Bulgarlar milli edebiyatlarının, milli lisanlarının terakki ve tekâmülü için uğraşmamışlar, bilakis Arapça öğrenmeyi moda ittihaz etmişlerdi. Hatta Bulgarların İslamlığı kabul etmeden evvel yazıları var mıydı ve ne şekilde idi, bu hususta malumat noksandır. Esasen bize Bulgarların hayatı iptidailerinden ancak Arap ve acem tarihleri bahsediyorlar ki bunlara da birçok noksanlıklar vardır. Bulgarlar İslamlığı kabul etmeden evvel milli bir yazıya, milli bir edebiyata malik mi edilir, burası meçhul kalmıştır.

Bulgarlardan birçok ulema hakema yetişmiş, fakat bunlar eserlerini hep Arapça olarak yazmışlardır. Öz dilleriyle yazılar asara pek nafiz tesadüf olunuyor. Bulgarlar

memleketlerinde esaslı bir medeniyet meydana getirmek için Arap medeniyetini esas ittihaz etmişler, fakat milli adetlerini, ananelerini hiçbir zaman kaybetmemişlerdi.

Bulgarlar ticaretlerini, mevki iktisadilerini korumak, ümran ve irfan memleketi ilerletmek için komşu milletlerle daima iyi geçinmeye çalışmışlar ve bu suretle muharip bir devlet olmaktan ziyade sulhperver bir mevkide kalmaya çalışmışlardır. Daha doğrusu Bulgarlar bahadırılığı kılıç kuvvetinde aramayarak onu iktisadi kuvvetlerde kazanmaya çalışıyorlar ve sırf bu fikir arkasında hâkimiyeti iktisadiyelerini peyder pey tavsil ediyorlardı.

Yalnız zengin Bulgar memleketini yağma etmek kastıyla komşuları olan İslavlar, Kıpçaklar tarafından hücumlara maruz kalırlar ve bu sırf gasp ve garat üzerine mukayyet hücumları def için tedafi bir vaziyet alırlardı.

İşte Turanın Garp ve Çin de refah ve saadete taşkın, zengin aynı zamanda medeni bir hayat yaşamış olan Bulgarlar yine bizim eski müddeamızı Türklerin fitraten medeni olduklarını onlarda fitri olarak medeniyete karşı bir meclubat bir istidadın mevcudiyetini iddia ediyor ve bu müddeamızı bir zemini müsait bulur bulmaz Türklerin pek az bir zaman zarfında bir eseri medeniyet meydana getirmeleri ile ispat ediyorduk.

..... büyük bir medeniyet meydana getiren Bulgarlardan bu fikrimizi ispat ve teyit ediyor.

S.M

İradeye İktiran

Muallim ve gayri müslim malı gayri müslime ifradı ihtiyatiye ve müstahfazasıyla müslim ifradai ihtiyatiye ve müstahfazanın gayri muallimler ve aşarul tizam etmiş olan muallimlerinden ve hudumatı gayri maslahaya tefrik edilmiş muallim ve gayri muallimlerden bedel nakdi kabulü ve bedel nakdi mezkûrun iki taksitte ve altmış gün zarfında temini iştiğası hakkındaki kanunu iradeyi seniye-i hazreti padişahiye iktiran eylemiştir.

Çanakkale Müdafaaları İçin...

İngiliz ve Fransız donanmalarının hücum ve taarruz karşısında şeciane harp ederek düşmanlarımızın altı büyük zırhlısını batıran ve dört beş bin kişisini telef ve imha eden kahraman boğaz müdafaaları için 'Kızılırmak' teberruat defteri açmıştır.

Toplanacak ianat ile:

1- Müdafilerden şehit olanların ailelerine yardım

2- Gazilere hediye

3-Sivas'ta müdafilerimizin şanlı gazasını temid için kabristan dahilinde bir sutunu mufahherat olunacak ve şühedanın ervahı mübarekelerine ittihaz tahyat edilmek üzere büstüne güzel bir kitabi vaz ve tağlık edilecektir.

Erbab hamit tebriatı muhterem mebuslarımız Hoca Emin Efendi ile Rasim Bey Efendiden ve Numune mektebi müdürü Kamil Efendiden müteşekkil komisyona götürmeleri rica olunur.

49/4

İlanat

Umuru nafia ve müessesat umumiye de maaşla çalışan memurin ve müstahteminin temettü vergileri hakkındaki kanuna zeyl:

1- Demir yolu, tramvay, nakliye ve öbürleri, liman, rıhtım, telefon, tamir, iskân, su tenvir, muharreke tevzii ve hudematı umumiye ye ait sair bilcümle umumu nafia için teşekkül eden şirketler temettuatı seneviyelerinden hissedarane tevzi olunan gerek faiz gerek hisse temettünü yekününün yüzde beş derecesinde temettü vergisine tabi tutulurlar.

İş bu yüzde beş müesseseler hissesiyle heyeti idare azasına ve şirketin müdürlerine temettuatını yüzde bir miktarı olarak tediye edilecek bilcümle meblağında da istifa ediliyor. Ve hissedarane amortisman suretiyle vuku bulacak tevziat vergisine tabi değildir. Tevzi olunarak ve vergiye tabi tutulacak mukadir şirketlerin hissedarını meclisi umumilerinin mukarraratına göre temin edilir.

2- Şirketin inkisamı halinde hisse senedatının kıymeti itibariyesinden maade olarak vuku bulacak bil umum tevziat yüzde beş temettüğe resmine tabi olacaktır.

3- Meclisi idare azası umumiyetle Osmanlı olmak ve name muharrer hisselerden mürekkep bulunmak hükümetçe mecburi tutulan şirketlerden maddi sabıka mucibince alacak temettü vergisinin nısfı istifa olunur.

4- Her nev sigorta şirketlerinden her sene memalik-i Osmaniye dâhilinde olandan gayrı hususat üzerine akd edecekleri sigortalar için aldıkları resimler yüzde ikisi nispetinde hayat üzerine akd edecekleri sigortaların her yoluca için bir defaya

mahsus olmak üzere sigorta edilen sermayenin binde ikisi nispetinde vergi alınır. Şubece acentelikler yapılan sigortaların vergisi şirketin merkezinde istif olunurda esvarani suretiyle alınan primler vergiye tabi değildir. Sigorta şirketleri tarafından tediyeye edilecek olan iş bu vergi primler zam edilebilecektir. Memalik-i ecnebiyede yapılan sigortalar için memalik-i Osmaniye de yayıldığı takdirde iş bu madde mucibince alınacak resmin nısfı istifa olunur.

5-Sigorta şirketlerinden madde-i sabıkada muharrer vergiden maade muamelatının vüsatına göre senevi, elli, yüz, yüz elli, iki yüz Osmanlı lirası maktu vergi alınır.

6- Birinci madde de gösterilen şirketlerin temettü vergisi taksite tabi olmayıp plançoların meclisi umumiyeye tastikini müteakip takik ettirilerek dalga-i tahsil kalınacak salname mündericatinin âdemi sıhhati tebyin ederse maktum miktarı üzerine iki kat vergi sabit olunacaktır.

7- Alel umumu müessesatı umumiyeye ve şirketlerden maaş ve aidat ile müstahtem olan memurini müstahtemin hakkında bulunurlarsa bulunsunlar aldıkları maaş ve aidatın yüzde üçünü temettü olarak vermeye mecburdurlar. Umumu nafia ve sigorta şirketleri ile alel umum müessesat umumiyeye ve şirketlerde maaş ve aidat ile çalışan memurin ve müstahteminin temettü vergileri hakkında temettü kanunu cedidine tanzim olunup mevki-i vaz ve irade-i seniyyeye iktiran eden kanunu balaya dare olundu. Salit-i zikr şirketlerinin vergileri merkez idarelerinin bulunduğu mahalinde ve müstahteminin vergide istihtam ettikleri yerlerde tahakkuk ettirilerek tahsil olunacaktır. İş bu kanunun alel usul ilanı ve memurin maliyeye tebliyini mütmendir.

Maliye Nazırı Vekili Namına Faik

Sultan Suyu Tay Deposu Kumandanlığından

Sultan suyu tay deposu merkezi olan urgada sureti daire de tayı hizmet için binek ve toycu kuşun hayvanatı mübayası için teşekkül eden komisyon ifa-i vazifeye mübaşeret etmiştir. Mübaya olunacak hayvanat hakkındaki şerait bir vecih zira iraz edilmekle şeraiti mezkureyi haiz hayvanatı olanların her gün komisyona müracaat eylemeleri ilan olunur:

1- Komisyon iki buçuk yaşından aşağı ve sekiz yaşından yukarı hayvanı mübaya etmeyecektir.

2- İki buçuk ile üç yaşında tayların sağiri irtifaileri ölçü bastonu ile bir metre otuz sekiz santimetre olacaktır.

3- Üç buçuk ile dört buçuk yaşında olan tayların sağiri irtifaları ölçü bastonu ile bir metre kırk santimetre olacaktır.

4- Üç buçuk ile dört yaşında olan tayların sağiri irtifaları ölçü bastonu ile bir metre kırk iki santimetre olacaktır.

5- dört ile sekiz yaşında olan hizmeti binek hayvanlarının sağiri irtifanı ölçü bastonu ile bir metre 42 santimetre olacaktır.

6- İki buçuk ile dört ve dört ile sekiz yaşlarındaki toycu koşum hayvanatlarının irtifalarında 1 metre 48 santimetre olacaktır.

7- İki buçuk ile üç yaşındaki taylar on beş liraya kadar mübayaa olunur.

8- Üç ile dört yaşındaki taylar yirmi liraya kadar mübayaa olunur.

9- Hizmeti binek hayvanatını 30 liraya kadar mübayaa olur.

10- Toycu koşum hayvanatı 35 liraya kadar mübayaa olunur.

Balada iraz olunan fiyatlar hattı vasati olduğundan komisyona getirilecek hayvanat diğerine göre daha fazla fiyata da mübayaa olunacaktır.

Ağzı kilitli çantalı, çayraz ve daha haiz bu gibi ahali yanında mukibattan sayılan işareti mübayaa olacak hayvanat için kusur ad edilemez. Pamuk maade her tondaki hayvanat mübayaa edilir.

Komisyonce mübayaa edilecek hayvanatın yirmi dört saat tahtı müşahede de bulunmak üzere muhir bırakılır. Yirmi dört saatin hateminde bedeli nakden peşinen komisyon tarafından sahibine verilir.

Balada gösterilen irtifalar asgari olduğundan bu kardan yukarı irtifalarda her hayvan mübayaa olur.

Sivas Vilayet Matbaası

Nefis kart vizitler, zarf ve kâğıt antenleri, defatürü ticariye, her nev ilanlar tab olunduğu gibi litoğraf ile de haritalar plan ve cetveller gayet muntazam ve nefis bir surette tab edilir. Taşradan gelecek siparişler süratle yetiştirilir.

Rusya Kıvranyor...

Rusya Çanakkale boğazında hezimete uğrayan müttefiklerine bir nota vererek on beş gün daha boğazların kışadına muvaffak olamadıkları takdirde tek başına musalihaya mecbur kalacağını beyan etmiştir.

Kızılırmak

Fransızlarda böyle söylüyor. O halde sebatı şerefi İngiltere ordularına kalıyor!

HAK ve ZÜLUM MUHAREBESİ TELĞRAFLARI

11 Mart

Erzurum muhabirimizden: evvelki gün ileri keşif kollarımıza tesadüf eden düşman keşif kolları ateşimiz önünde çanta ve tüfenklerini atarak firar etmişlerdir.

İstihkâm izharı teşebbüsü toplarımızla akim bırakıldı.

..... açıklarına gelen düşman torpidosu sahile takarrub edemeyip gitmiştir.

Sivas'tan Gönüllü Süvarileri Erzurum'a Geldi.

Avusturya, Alman gazeteleri kalesi sükutunun müessif bir hadise olmakla beraber hareketi umumiye katiyen icra tesir etmeyeceğini yazıyor.

Beş Mart Çanakkale muzafferiyeti hala bütün dünya efkârı umumiyesini işgal ediyor. Kaleminin gazeteleri müttefikler donanmasının tamamiyle âdemi muvaffakiyete uğradıklarını yazıyorlar.

İtalya gazeteleri Çanakkale zorlanmasının itilaf meselesi için hayat memmat meselesi olduğunu ve İngiliz, Fransız donanması teşebbüste muvaffak olamadığı takdirde Rusya'nın itilaftan ayrılacağını yazıyorlar.

Bulgar kabinesi azasıyla mebusatının Bulgaristan'ın bi tarafiyetini muhafazası lüzumuna dair verdikleri son karar üzerine Bulgar gazeteleri bu kararı tasvip ve bütün Bulgarların bu fikirde olduklarını yazıyorlar.

Fransız gazeteleri Cebeli Tarık sularında iki Alman tahtelbahiri bulunduğunu ve tahtelbahirlerin buraya kadar İngiliz gemilerini takip etmiş olduklarını yazıyorlar.

Japonya Mançurya asker sevkine devam ediyor.

11 Mart 331

Avrupa gazeteleri muhabirleri düşman donanmasının Çanakkale de uğradığı zaiyata dair malumatı sahiha veriyorlar. Amiral zırhlısının başına bir arabüs düşmüş ve mezkûr gemi iki kruvazörün ianesiyle zorla boğazdan çıkıp sığınak

mahallere gitmiştir. gemisinde vuku bulan işgal neticesinde 40 kişi ölmüş 80 kişi yaralanmış.

Fransa gazeteleri bombardımandan zedelenmiş'' zırhlısının tamiri için Malta adasına gideceğini yazıyor. Düşmanın ve hasar zede olduğu anlaşılıyor. İtalya gazeteleri Çanakkale'nin yalnız denizden zorlanmakla alamayacağını behmehal karaya asker çıkarılması lazım geleceğini yazıyorlar.

Vilayet matbaasında tab olunmuştur.

3.22. 50. Sayının Transkripsiyonu

KIZILIRMAK

(Numara 50)

(İkinci sene)

Mahalli-i idaresi: Sivas İttihat ve Terakki Kulübü

Abone bedeli Sivas için senelik 40 kuruştur.

Müdür-i mesul: İbrahim

Haftada üç defa çıkar: Siyasi, içtimayi, iktisadi, ebedi Türk gazetesi.

Mülhakat ve taşra için 45 para.

Gazeteye konulmayan yazılar geri verilmez.

Faideli yazılar kabul ve neşredilir.

Nüshası

On Para

50/1

Sivas 19 Cemaziel evvel sene 1333

Perşembe 19 Mart sene 1331

1 Nisan 1915

Afrika ve Akdeniz Havzası

1885 senesinde Berlin konvansiyonunun garbı Afrika'nın kimsesiz bucaklarından başladığı sureti hallerde günden güne kızışan Avrupa devletleri rekabeti Akdeniz havzasındaki gazetelerle Avrupa'nın göbeğinde birkaç defa müthiş bir yangınlar yapmak istidadını gösterdi. Fakat Avrupalı yağmacıların siyasi temasları bir ihtirak yapacak kadar karışmadığı için yangın biraz gecikti.

Varlığı bugün bir infa siyasi şeklinde olan Belçika hükümetinin bir heyeti seferiyesi 1884'te semtini de yolunu da bütün dünyanın bildiği Kongo'yu güya keşf ederek idaresini Belçika Kralına vermiştir. Herhangi bir yağmada daima iştihası kabaran İngiltere ile Afrika için kendisini daima bir mizancı mevkinde gören Fransa işe karıştılar.

O vakit ‘.....’ namındaki bir Fransız zabiti Kongo’ya gitti ve Gayon ile Kongo’nun şimal sahili arasındaki sahayı işgal etmek istedi. Berlin konvansiyonu bu meseleyi halletti:

Belçika’nın Kralı, Kongo’nun da Kralı oldu. Kral bir fakat memleketlerin idaresi ayrı ayrı idi. Birde Belçika’nın günün birinde bir spekülasyon yapacağı takdirde Fransa’nın bu kıta üzerinde bir hak şifası olacağını konsivansiyon tahtı karara aldı. Portekiz’de hisse oldu. Diğer devletlerde Kongo’da ve garbı Afrika’da serbest ticaret hakkını istihsal ettiler. Sonra Afrika’nın büyük mikyasında paylaşılmasına nöbet geldi. O vakit pençeler hırs ve tama ile zavallı Afrika’ya uzandı. 1885’te İtalya’da bahri ahmar kenarında tutunacak bir yer buldu. ‘.....’ limanı işgal etti ve orada yavaş yavaş Habeşistan topraklarına girmeye başladı. Yirmi sene sonra Afrika’nın paylaşılması tamamlanmıştı.

Afrika’nın en müthiş iki avcısı Fransa, İngiltere oldu. 1890 senesinde Nijer’in garb tarafındaki sahra Fransa’nın; şark tarafı İngiltere’nin olmak üzere bir mukavele yapıldı. İngiliz ve Fransız ihtirasatı kızgın kum çölleriyle bile kanadı. 1898’de Fransa müstamereleri genişledi. 1899’da Fransa Nil Nehri hitasını İngiltere nüfusuna terk etti.

Sonra (1899-1900) Transval ve Oranj gibi iki mutemeddin Afrika cenubu hükümeti imha etmekle nihayet bulan cinayeti siyasi Afrika imparatorluğu tacını biraz daha İngiliz başına doğru meyil ettiren Afrika’da başka devletlerin müstemlekeleri Fransa ve İngiltere metafik nüfusu arasında sıkışıyor ve daima istila tehlikesine maruz kalıyordu.

Site boğazının cenup sahilinde Afrika’nın en son müstakil hükümeti yaşıyor. Fakat Fransa’nın Cezayir’den ve sahilden başlayan izacatı bu teşkilatı noksan menayi hayatiyesi fakir olan hükümetinde istiklal temrini sarsıyordu.

Artık Afrika bitmişti. Şimdi şarka doğru, Suriye’ye ve en eski ihtiraşlara tevcih ediliyordu. Şark garip meselesi müttezadı amalin nokta-i tesadumunda olması idi. Vele ki bir an evvel kopabilirdi.

Fas meselesinin İspanya küçük bir tavizle Fransa lehine tamamlanması İtalya’nın Trablusgarp’a atılmasını intaç etti. Afrika meselesi bu dakikadan itibaren Akdeniz meselesi şekline istihale etti.

Balkan mürettebatını müteakip Akdeniz’de vaziyet pek büyük bir tebdile uğradı. Rusya için boğazlar İtalya için Adriyatik, Avusturya nokta-i nazarına girmede Dalmaçya sahili daima batan birer diken meşakkati vermeye başladı.

Trablusgarp’a İtalya’nın ayak bastığı günden beri Tunus komşusu Fransa ile Mısır’a idma-i vesayet eden İngiltere’nin rahatı kaçmıştı.

Nihayet harbi umumi geldi. Ol emirde Akdeniz de Fransız ve İngiliz gemileri Avusturya sahillerine tehditkâr bir vaziyet aldılar. İtalya lakayt göründü. Harbi umumi badiresinin hal ve istikbalini en zor endişane bir nazarla tetkik eden Türkiye’nin sahne-i harpte tam vaktinde ispatı vücut etmesi itilaf meselesi hesaplarını alt üst etmeye kati geldi. Rusya korktuğuna uğradı. O vakit Rus diplomasisi için yapacak bir iş kalmamıştı. Müttelik Fransız ve İngilizleri yılanmış Rus emeli namına çalıştırmak, Rus donanma ve ordusunun cesaret edemediği bir işi onlara gördürmeğe sevk etmek... Bu da oldu, Fransız ve İngiliz gemileri Çanakkale’ye çarptılar bütün manasıyla ezilerek ricata mecbur kaldılar.

Fakat itilaf meselesi devletleri Çanakkale’ye tecavüz etmekle yalnız birkaç büyük zırlı kaybetmek gibi bir felaketle kalmadılar. Akdeniz’le alakadar devletlere sırt ve intizarı fırsat lüzumunu hissettirerek bi taraflardan zarar bekleyecek bir mevki müşkilata düştüler. Şimdiye kadar Trablusgarp endişesiyle bi huzur olan İtalya ricali bir Tunus ve hatta Mısır rüyası görmeye başladılar.

İspanya El-cezire kendisine pek az şey temin ettiğini ve bir gün bununda elinden gitmesi pek muhtemel olduğunu nazarı itibara alıyor. Muharebenin başladığı günden beri adı işitilmeyen İspanya’nın Akdeniz meselesi meydana çıkınca endişeye düştüğü Madrid ten telgraf namelerle anlaşılıyor.

Şimdi İngiltere için en müthiş ızdırıp günleri hulul etmiştir. Süveyş boğazından yürüyen Osmanlı ordularıyla sahra-i kebirden hücum eden Arap mücahitlerinin ortasında kalan Mısır’ın zaten İngiliz düşmanı olan ahalisi İngiltere’nin Hint yolu keseceği şimalden Trablusgarp ve cenubu şarkiden de ile komşu olan İtalya’nın İngiltere’nin mağlubiyetine icabında maddi bir surette yardım edileceği şüphesizdir. İtalya ricali pek güzel bilirler ki Akdeniz de bütün kuvvetiyle tesis edecek bir İngiliz hâkimiyeti yarın Sicilya’yı ve tek mil İtalya topraklarını nüfusu altına almak isteyecektir.

İtilaf meselesin Akdeniz de nüfusu neticesinde İspanya, başına gelecek maceraları tayinden aciz olacak derecede bi hoş değildir. O vakit İspanya Afrika’daki

topraklarını ve Kanarya adalarını elden kaçırmakla kalmayacak Fransa'ya İngiltere'ye haracaküzar olacaktır. Bunu içindir ki Akdeniz de fazla faaliyet göstermeye kalkışan itilafı meselles devletlerinin yeni kuvvetlerin kıyamını hazırlamakta olduklarını görüyoruz.

Biz bu mülahazalarımızla Afrika ihtirasatının ve Akdeniz meselesinin büyük bir tesadümü intaç edeceğini tahmin ederken ilave etmek isteriz ki: İngiltere şimal denizinde yaralanacak, Cebeli Tarık boğazında ölecek ve Akdeniz mezarı olacaktır.

ŞU'ÜN

.....

Geçen sene izcilerin talim ve terbiyesine memur İngiltere de celp eden yerine geldiğini haber aldık.

Gemerek'te İzcilik

Gemerek nahiyesinde iptidai talebesinden mürekkep küçük bir izci ocağı teşkil etmiştir. Muallimleri elbisenin bir an evvel tedarik ve istikmal için çalışıyorlar. Yarına dinç faal gençler yetiştirmek emelinde Gemerek talebelerinin bu mesaisini takdir ederiz.

Muhtar Bey Efendi

Bir aydan beri Reşadiye cihetlerinde teftişte bulunan mülkiye müftüsü Muhtar Beyefendibirkaç gün evvel şehrimize muvasalat etmişlerdir.

Münevvera

Geçen pazartesi günü şehrimizde mevcut depo taburu kararı meyanında kayak yarışında bir askeri münevverası icra olunmuştur.

Amasya İpekçilik Yurdu

Amasya'da ipekçilik tahsili için birkaç sene evvel kışad edilen ' Darül Harir' mektebinin adını tebdil ile 'Amasya İpekçilik Yurdu' denmesini daha muvafık buluyoruz.

Lisanımızda daha ziyade ahenktar kelimeler mevcut olduğu halde yine halkımıza pek yabancı gelen bir takım kelimeleri istiğmal etmek doğru değildir.

Bu sene vilayetimizde açılan 'Darul İslam' mektebine 'Öksüzler Yurdu' denildiği gibi darul harir kelimesinden daha ziyade ahenktar olmakla beraber daha

ziyade şumullu bulunan 'İpekçilik Yurdu' denilmesi hususunda makamı aidiyenin nazarı dikkatini celp ederiz.

50/2

Yeni Bir Müesseseyi İrfan Daha...

Vilayetin en mecra yerlerine varıncaya kadar açılan kız mekteplerine muallime celbindeki müşkilatı nazarı itinaya alan Valimiz irfan perverimiz Muammer Beyefendi Hazretleri tarafından merkez vilayette leylî bir darul muallimat kişadı kararlaştırılmış ve esasatının ihzarına tavsil buyrulmuştur.

Müesse-i irfanın sene-i dersiye bidayetine kadar levazımı ikmal olunarak resmî kişadının icra edileceği de cümle-i müstahberatımızdandır.

Niksar Mektebi

Niksar da altı dershaneli büyük bir mektep iptidai inşasına başlanmıştır.

Karahisar İdadisi

Karahisar da vilayeti imaret irfaniyesi programında ki plana tevfikeyen bir mektebi idadi binasının inşası tekarrur etmiştir. Karahisar idadisi ziraat ve sanayi şubelerini de ihtira edecektir.

Tayin

Bidayet mahkemesi ceza riyaset nevan vilayeti merkez bidayet mahkemesi ceza reisi sabıkı Ahmet Tevfik Bey tayin edilmiştir.

Koyulhisar Niyabeti

Koyulhisar kazası Düzce kazası esbakı Muhammed Haşim Efendi tayin edilmiştir.

Kaymakamlıklar

Minhal olan Gümüş hacı köyü kazası kaymakamlığına Töşöz kaymakam sabıkı Mehmet Ali ve Reşadiye kaymakamı Hasan Niyazi Bey azl edilerek yerine Darende kaymakam sabıkı Ahmet Hamdi Bey tayin olunmuştur.

Darende Kaymakamlığı Vekâleti

Darende kaymakamlığı vekâletine vilayet nüfus müdürü Nabi Bey tayin edilmiştir.

Azl

Alura Kaymakamı Sami Bey azl edilmiştir.

anakkale Mdafaları

anakkale müdafaaları için tebriatta bulunan zevatı kiram:

Kuruş

38 Jandarma Alay kumandanı Halil Bey

19 Telgraf Baş Müdürü Bey

38 Muhasebeyi Hususiye Müdürü şükrü Efendi

38 Muhasebe Mmeyyizi Hayri Efendi

19 Ziraat Bankası Müdürü Sabri Bey

19 Mektubu Mmeyyizi Emin Efendi

10 Mektebi Sultani Müdürü şükrü Bey

10 Darul Muallimin Müdürü Kazım Bey

10 Duyunu Umumiye Muhasebecisi Sıtkı Bey

10 Merkez Telgraf Müdürü Tevfik Bey

10 Posta Müdürü Kerim Bey

221 Yekn

Tarafı Velayetpenahiden Meclisi Umumi Buyurulan İzahname

Mabede

Arazinin kuvve-i enbaniyesini bankaca alınacak mahsul miktarını artırmak için temsil edilen tedbir meyanında ameliyatı ervaniyeyi hasseten ehemniyet verilmiş ve birkaç yerde kanallar kişadına teşebbüs edilmiştir. İhtiyaç ve kabiliyet nazarı itibara alarak fenne muvafık ana kanallardan bir kaçının bu sene içinde itmamına gayret edildi. Fakat mütehasıs erbabı fennin hali hazırda daha mühim işlerle vazifedar olmaları ve esbabı saire bu teşebbüsünde sene-i atiyede talikini ve icap ettirilmiştir.

Gayrı matrad ve gayrı mazbut bu halde bulunan ve evzan ve ekyalin selamet tedavül namına tevcid ve tanzimi hakkındaki kararda Karahisar levası müstesna olmak üzere vilayetin her tarafında tatbik edilmiştir.

Ormanların mütabi servet arasındaki mevki mühimmeni nazarı itaba alarak geçen seneki içtimamızda bir taraftan mevcut ormanların muhafazası diğer taraftan yeni ormanların yetiştirilmesi kararlaştırılmıştı. Bu sene zarfında vilayetin muhtelif mahallelerinde metnu ağaç fidan ve tohumları zurul edilmiş ve şu suretle yeni ormanlar ihdasına doğru bir hutu atılmıştır. Ancak ormanlarımızın hüsnü muhafazası teşkilatı hazıra ile maatteessüf mümkün olamamaktadır. Ormanlar daha sıkı bir nezaret ve daha mazbut bir muhafaza altında bulundurulması için daireyi hususiyeye muavenet edilmesi lazım gelecektir.

Geçen seneki mezakiratımız arasında mevzu bahis olan şehirlerimizin tanzim ve imarı meselesiyle de işgal edilmiş ve imarata esas olarak şehir planlarının tertibine çalışmıştır. Muntazam ve sahi şehirlerin temin edecekleri fevaiti hayatiye ve içtimaiyeden maade hariçten gelenlerin nazarında sakinesinin kabiliyet ve vahye ve müddetiyesini de temessül edeceğinden imarata sarf edilecek mesaiyinin ehemmiyetini izaha hacet yoktur.

Şimdiye kadar beldelerimizin ormanı kifayet edemediğinden şehir ve kasabamıza esaslı imarat yapılamıyordu.

Geçen sene bu maksadın temini için yeni menabi ve varidatı taharri eden heyeti umumiye bu sene şehirlere dahil olacak mevad ve eşyayı muineden belediye mıntıklarına girerken istikasına dair hükümeti merkeziyenin kanunun ihzar ve eylediğini tebşir ederim. ehemmiyetli bir varidatı yekünü teşkil etmekte olduğundan atide belediyelerimiz daha semeradar bir surette ve daha müsait şerait içinde çalışabilecektir. Geçen sene zarfında gerek merkez vilayetinde gerekse Tokat ve Amasya levaları merkezinde caddeler açıldı ve parke taşlarıyla tefriş edilmekte bulunduğu gibi numune olmak üzere merkez vilayetinde de sahhı mazbut-u umumi mecralar inşasına başlanmış ve bir kısmı ikmal edilmiştir. ait tarife ve teferruat da meclisi umumi belediyece takarrür ettirilerek meclisi umumiye getirmek üzeredir.

Sivas şehrinin elektrikle teneviri içinde istihzaratı lazımede bulunmuş ve sipariş edilen teçhizatı elektrikiye ve büyük dinamolar ahvali hazıra sebebiyle kiraylamamışsada edilebilen vesaitle kariben elektrik tenevviratına başlatması memul bulunmuştur.

Merkez vilayetteki memleket Hastahanesi bir bir müesseseyi sıhhiye evsafen ve şeraitini haiz olmadığından geçen seneki karar mucibince ianeten tefrik edilen meblağla

nevakasının ikmaline sarfi mesai edilmiştir. Ol emirde hastahane muntazam ve temiz bir daireye nakledilmiş ve bir celp edildiği gibi aleti tıbbiyenin itmamına gayret edilmekte bulunmuştu. Az cümle kafe-i levamıyla bir alet cerrahiye takımı sipariş edilmiş ise de Avrupa'daki buhranı harp vusulüne mani olmuştur. Yeni ve cesim memleket hastahanesinin inşaatına başlanmış ve bina ikinci kata kadar yükselmiştir. Bu müessese-i hayriyenin hitamında vilayet büyük bir ihtiyacını tatmin etmiş olacaktır. Şimdilik küçük bir pansiyon halinde olmak üzere birde Bimarhane tesis edilmiş ve hastaların en çok şefkat ve himayete muhtaç olan emrazı akliyyeye mübtelalarına olmak üzere daha muntzam bir daire vücuda getirilmesi mukarrer bulunmuştur. Acze ve maluliyeti istitaatı cismaniyeleri derecesinde birer amel ve sanatla işgal ederek sefaletin önüne durmak içinde bir darul aceze önümüzdeki senenin icraatı meyanında bulunduğunu ilave-i beyanat eylerim. Bundan başka merkezi vilayette bir Hilali Ahmer Hastahanesi vücuda getirilmiş ve mamulini askeriye muvaffakiyetle tedavi edilmekte bulunmuştur. Kezalik Tokat ve Karahisar leva merkezleriyle Suşehri'yle de birer hastahane tesis olunmuştur. Geçen seneki mukarraratımız arasında bir mevki mühim işgal eden sanayi-i mahalliyenin teşviki rahmanesi ile ıslahı emrinde de bedeli muavenet edilmiştir. Mamulat ve mensucat mahalliyenin revacı geçen sene zarfındaki tedaviyle nazaran daha evvelerine nispetle çok fazla bir hale gelmiştir.

Diğer tarafı ahaliyemizde sermayelerin tevhide ile büyükçe işlere teşebbüs etmiş ve hususunda daha büyük bir intibahın asarı meşhut olmağa başlamıştır. Salaha müteveccih bir inkılâpı imtisadi olarak selamlaşmak bu hareketle inşa maden ve ziraat için teşekkül edecek büyük şirketlerinin mevki ve meydanını teşkil etmiş olacaktır.

Geçen seneki mukarraratımız arasından mühim bir mevki haiz olan köy bankalarının tesisi için istihzaratı evveliya da bulunmuşsa da sergi gibi aynı sebeple bankanın da tesisi geri kalmıştır. Çiftçilere müsait şeraiti imdadı nakdidi bulunarak inkişafı ziraimizi hazırlayacak başlı başına bir amil olan köy bankasının 331 senesi içinde her halde tesisine sarfi mesai edilecektir.

Efendiler!

Vilayetın teşkilatı resmiye ve kavayı içtimaiyesi üç yüz otuz senesinde kaideli bir surette çalışmış ve gelecek senenin mesaisi içinde feyizdar bir çığır hazırlanmıştır. Cenabı haktan hattı mesaimizde avn ve muvaffakiyet ihsan buyurmasını niyaz ederek

mühim anadı rika itilasını yaşayan bütün Osmanlılığın müstenad merkezi ameli olan devletlerin muzafferiyeti katiyesine dua han olurum.

SON

Kanunu Muvakkat

Seferberlik müddetince efrad ve zabitanın iştiharında bulunan askerlere hukuku tasarruflarının teminine dair:

Madde 1- Seferberlik müddetince efradın ve bihasebil vazife ikametkahları haricinde bulunan zabitanın müstehiren ikamet etmekte oldukları hanelerden ittifaklarıyla taiş eden aileleri hiçbir sebeple ihraç olunamazlar. Ancak mesakini mezkurenin icarı bedaleti talep ve dava edilebilir.

Fahr ve zaruretlerine mebni bedeli icarın tesviyesinden aciz kaldıkları heyeti ihtiyariyenin şehadeti ve zabitanın tahkik ve tasdikiyle teyin eden efradın tediyesiyle mükellef oldukları icar bedelleri harbiye nezaretinden veya iraz edeceği cihetten tesviye olunacaktır. Zabitan ailelerin ikamet ettikleri hanelerin seferberlik ilanından itibaren aya ait icar bedelleri ihtiyarlarıyla tesviye edildiği takdirde harbiye nezaretince maaşlardan kat ve tevkif ve suretiyle tediye edilecektir. Seferberlik ilanından mukaddem ki bedaleti icara kavaidi umumiyeye tevkifen tahsil bulunacaktır.

Madde 2- Seferberlik müddetince efrad ve zabitanın emvali makveleleri ehaz ve sirkat ve emvali gayrı menkulelerine ve müdahale ve irası hasar olduğu ve vekil hususları da bulmadığı takdirde vuku bulacak ihbar ve müracaat üzerine hukuku şahsiye davası dahi hukuku umumiye davasıyla beraata rüyet ve hüküm olacaktır.

Madde 3- İş bu kanunu tarih neşrinden itibaren meriiddir.

Madde 4- Bu kanunun ihrasına harbiye muale nazırları memurdur.

50/3

Gençlik Musahabeleri:

Hadise, Hazin Fakat Ümit Veriyor

Üç gün fasıla ile aldığım Samsun da çıkan Aksı Sada Gazetesinin nüshası beni hazin içinde en ince duygularla aniden ümit var etti. Evvel ki nüshada yakıcı bir ziyadan haberdar oldum: Samsun Müftüsü Efendinin Mektebi Sultani onuncu sınıfta okuyan pek

genç oğlu Salim vefat etmiş... Bu felaket genci ve ailesini tanıyanları alenen izharı teessüme sevk ettikten maade gençlik bilhassa münevver ve mektepli gençlik anı bir ihtilacı elemle sarsılıyor. Mektepten çıkmış gençlerle, mektepteki gençlerin başı ucunda zehirli bir rüzgârın kanatları geçiyor ve analarından yarının teceddüt safında mücahede için hazırlanan çalışkan bir vatan evladını kapıp götürüyor.

Hadise-i ufulü haber veren nüshayı takip eden gazetede gençliğin gözyaşlarına tesadüf ediliyor, gençlik Salim için sıcak ve deruni yaşlar döküyor. Bir mertebe bir anın samimi ve satırlara teellümat... Sonra zavallı Salim'i makberesine tevdi için yapılan samimi merasim...

İçtimai sahneye çıkacak çağdan epey uzak olan, on beş, on altı yaşında bir mekteplinin tabutu etrafındaki bu samimi tezahürat gözlerden dökülen yaşlarla kalbimi yaktı... Teessüm içinde ümit var oldum. Teessüm benim hakkımdı, çünkü yarının milli varlığı namına bugün hazırlanan bir münevver genç, bir büyük kuvveti uful ediyordu. Kim bilir yarının milli hak ve itilas uğrunda ne güzide mücahedeatla vatan borcunu ödeyece olan bu zavallı mektepli henüz pek erken toprağa giriyor ve arkasında telafisi hiçbir zaman mümkün olmayan bir boşluk bırakıyordu. Ve bu boşluk feci bi emandı. Belki felaketlere karşı sabır ve mütevekkil yaşamak isteyenler bulunabilir. Ve medarı teselli olarak: 'Şahsın ve müsahhasiyetin umumi düşüncelerde vaziyet ve mevki o kadarda mühim değildir. Şahsiyet, mevcudiyet sahnesinden çekilecektir. Fakat hiçbir zaman mefkûre olmaz. Bir şahsın ziyayıyla ümitsizliğe düşmek hiç doğru değildir. Ne yapalım kader bizden bir Salim'i aldı. Yerine ümit ederiz ki başka bir genç yetiştirecektir!

Ben bunu biraz ihmalkâr bir hissin mahsulü görüyorum. Mefkûre olmaz pek doğru... Mefkûre dimağların birbirine tevdi ettiği müessir bir elektrik bir meyaledir. Mefkûre nesillerin arasını bağlayan mukaddes bir ilahi birliktir. Fakat yetişmiş ve yetişecek şahsiyetlere hürmet ve hizmette mefkûrenin hayat ve bekası namına bir vazifedir.

Mefkûrelerini seciye sahibi gençlerine tevdi eden bir ırkı itila bayramını idrak etmiş demektir. O halde şahsiyette mühim bir mevki vardır. Büyüklerimiz kadar, büyüklüğe namzet olanlarda hürmet ve tazize layıktır. Bunu kabul ettiğimize göre yarın için büyük bir vazife yüklenmeye çalışan bir gençlik nagihanı iğtirabı karşısında

dökülen gözyaşlarında, yükselen tellüm seslerinde anının feyiz ve ümit verecek irtirasatını görmüş olmakla seviniyoruz.

Evet... Salim hayata veda ederken onun genç arkadaşları gözyaşlarını silerek diyorlar ki ‘ ... onun hakiki mezarı zeka ve kudreti fikriyesiyle huluk ve sevimli refakatine hayran olan arkadaşlarının kalbidir’

Genç ve hassas ruhların tercümanı olan bu iki satır bana la yemut bir gençliğin yükselmek için çırpındığını gösteriyor.

Yine bu felaket etrafındaki teellümatı ruhiye arasında nereye ve samimi bir mersiyeye tesadüf ettim. Bana pek teessür eden basit bir ifade ile yazılmış fakat hissedilmiş, duyulmuş olan bu parçayı aynen derç edeceğim:

Mersiye:

Salimin Ruhuna

Salim vücudun söyle ne oldu

Mevkin elinde incindi soldu

Kalbimde bugün giryayla doldu

Nurlar içinde ruhlan boşaldı

Ancak hayalin bu yerde kaldı

Beklerdi senden hizmet buyurdun

Sen yine eyvah!... gitmiş bulundun

Uçtu demek ki şimdi o ruhun

Pek nagihanı iş bu ufulun

Kurbanı oldum badı semumun

Tam altı yıldır ahababın oldum

Pek az zamanki sensiz bulundum

Şimdi ne çare makberde buldum

Nahş oldu dimağa fikir ve hayalin

Pek erken oldu bu irtihalin

Pek genç yaşında girdin mezara

Çıktın cihanda gençtin taraba
Hicran değil mi?... şimdi bu hale
Kalpler dayanmaz bin ah ve zara
Eyvah ki cismin girdi mezara
Sönmüş diyorlar bir veçhi taban
Ruhun semada gezdikçe her an
Ağlar ya yerde binlerce ihvan
Elbet görürdün bir an uyansan
Eyvah ki uçmuş eflake ruhun
Pek çok çalıştın yordun zekanı
Hep bu uğurda verdindi canı
Şimdi bir aktın ah ve vefanı...
Ah ve vefandan başka ne kaldı
Kaldıysa bir şey şimdi hayalin

Münir Hamdi

Ben Samsun gençliğinin duyduğu müthiş olan yüreklere duyurduğu bu teessürata temenniyle iştirak ediyorum; en samimi taziyelerimi zavallı Salim'in kardeşi Ahmet'e ve pek sevgili kardeşim İhsan'ın Samsun genç muhita takdim ederken tekrar ediyorum.

Bir genç uful ediyor, bu pek mühim bir hadisedir. Fakat bu taze kabir açılır tarafında ağlayan gençliğin ve tezahüratı bizi aniden ümitvar ediyor.

S.M

Sancak Selamı Hakkında Talimat Name

1- Hali harekette bulunan sancağa (yani yürümekte olan bir kıtanın sancağına) gerek durur ve gerek yürürken resim selam ve tazim ve ihtiram: ayakta durup sancağa karşı cephe alarak icra olunur. Şöyle ki: dururken cephe sancağın geçeceği tarafa döndürülür. Sancak on adım kadar yaklaşınca muntazam bir vaziyet alınır. İmni eller aşağıya yanlara salıverilir. Vucüt düzgün tutulur ve kımıldanılmaz. Sancak on adım

yaklaşınca boş sancağa çevrilmekle beraber sağ elle temenna edilir. Fakat bu el aşağıya indirilmeyip sağ kaş üzerinde kalır. Baş ile gözler sancağa bakmak üzere sancağı üç adım geçinceye kadar takip eder. Ve el dahi bir vecih meşruh başta selam vaziyette kalır. Bade baş ileri döndürülür ve sağ el aşağı indirilerek tazime-i makam verilir. Bu vecih ile sağ el temanna-ı icra ederken eğilmek haiz olup dosdoğru durmak ve sol eli sol tarafta durduğu yerden kımlıdatmalıdır. Yürürken sancağa on adım kadar yaklaşınca evvela durmak bade beyan edildiği vecihle resmi selam ifa etmek lazımdır.

2- Hal-i tevfik de bulunan sancağa yürürken resmi tazim: sancağa altı adım kalınca baş sancağa döndürülür ve temenna edilerek sancak hizası geçilinceye kadar sağ el selam vaziyetinde yani sağ kaşın üstünde olmak üzere sancağa bakılır. Bade baş ileri döndürülüp aynı zamanda sağ elde aşağı indirilir ve selam hitam bulur.

3- Kılıfı geçirilmiş sancağa resmi tazim icra edilmez.

4- Araba ve otomobilde giderken hali harekette ve hali tevkifte bulunan bir kıtanın sancağa tesadüf edilirse derhal arkaya yaslanmadan feragat edilip oturulduğu yerde muntazam bir vaziyet alır ve baş sancağın bulunduğu tarafa çevrilip birinci madde de beyan olunduğu vecihle resmi selam ifa edilir. Şayet araba otomobil süratle hareket etmekte ise hareketlerini ağırlaşmalıdır.

5- Hayvanda giderken hali harekette veya tevfikte bulunan bir kıtanın sancağına tesadüf edilirse yürüyüş ağırlaştırılır ve sancağın bulunduğu tarafa bakarak birinci madde mucibince resmi tazim ifa edilir.

6- Tramvay ve otobüs arabaları hareket ederken duran ve yürüyen bir kıtanın sancağına tesadüf eylediklerinde vesaiti nakliye-i mezburenin süratleri bunları sevk edenler tarafındadır. Hali tenkis edilir ve içerisindeki yolcular mümkün olduğu kadar yerlerinden kalkarak temanna etmek suretiyle lazıme-i ihtiramı ifa ederler. Ancak otomobil, otobüs ve tramvay bir kaza vukuruna meydan vermemek için sancağa yalnız başlarını sancak tarafına çevirmek suretiyle resmi selamı ifa ederler.

Tokat Müdafa-i Milliye Şubesinin Raporu Hülasası

Tokat müdafai milliye şubesinin bidayeti tesisi olan ağustos 330 tarihinde şubat 330 gayesine kadar 4982 adet mintan (59784) kıymetinde ve 5126 adet çorap (17941) kuruş kıymetinde ve 543 adet gömlek (4344) kuruş kıymetinde ve 1728 kıyve kavurma (17394) kuruş kıymetinde ve 433 adet koyun derisi (4330) kuruş kıymetinde ve 29 adet

sığır derisi (1740) kuruş kıymetinde ve 25 adet yatak çarşafı (187) buçuk kuruş kıymetinde ve 283 adet takye (405) kuruş otuz para kıymetinde ve 50 adet havlu (85) buçuk kuruş kıymetinde ve 5 adet kebiri çayda (62) buçuk kuruş kıymetinde ve 52 adet maden kaşık yirmişer paradan (25) kuruş kıymetinde ve 1622 adet çarık maa ip (9326) kuruş kıymetinde ve 111 adet kendir (888) kuruş kıymetinde ve 193 adet yular (579) kuruş kıymetinde ve 3 adet başlık (57) kuruş kıymetinde ve 73 adet hırka (1825) kuruş kıymetinde ve 53 adet entari (1060) kuruş kıymetinde 543 çift eldiven (2715) kuruş kıymetinde ve 25 adet tas (46) buçuk kuruş ki ceman 14955 adet (126683) kuruş beş para kıymetinde eşya şube-i merkeziye ile Tokat ehazı asker şubesine ve katan askeriye irsal ve teslim kılınarak 235 adet iki yüz otuz beş kuruş kıymetinde mendil ve (640) buçuk kuruş kıymetinde 83 çift çorabın derdest teslim olduğunu ve gönüllü gidenlerle hasta olarak avdet eden bazı efrada dahi muaveneti lazımede bulunduğunu ve binaen aleyh ahalimizin göstermiş olduğu asarı hamiyet ve fedakârı fevkala takdir bulunduğunu mübeyyen rapordur.

Amasya İpekçilik Yurdu

Amasya ipekçilik yurdunun beşinci devre-i tedriyesiyesine nisan zarfında başlanacağı cihetle nisan iptidaisinde Amasya'da teşekkül eden komisyonu mahsus tarafından müsabaka-i imtihanı icra olunacaktır. Binaen aleyh on beşten (50/4) devin olmamak üzere okuyup yazmak bilenlerden yurda girmek isteyenlerin müsabaka-i imtihanı küni ispatı vücut etmeleri lazımdır.

1- İpekçilik Yurduna kayıt olunmak için la akıl on beş yaşında olmak okuyup yazması bulunmak şarttır.

2- Mahalli en büyük ziraat memuruyla ipekçilik yurdu müdüründen ve hükümeti mahalli tarafından intihab olunacak bir zattan müteşekkil bir komisyon tarafından her sene tedrisata mübaşeretten bir ay evvel müracaat edenlerin müsabaka-i imtihanı icra olunur. Müsabaka-i imtihanı talebelerin derece-i imtihanına göre mezkur komisyon tarafından tayin edilir derecat itibariyle haddi azami olarak talebe kayıt ve kabul olunur.

3- İpekçilik yurdu her sene tedrisata ipek böceği tohumunun uyandırılmasından bir an evvel başlanılarak ilkbaharda dört ay son iki ay olmak üzere nazari ve ameli tedrisat altı ay zarfında ikmal olunacak ve bir iki kutu kadar ecnası muhtelif tahmini beslenecektir.

4- Nebatın izale-i efanesi icra etmek böcekleri evkatı muinde beslemek temizlemek tohum ve böcek odalarında derece-i harareti muhafaza etmek ot bahçesinden munaviye ile yaprak kesip nakletmek patör ameliyesini teşkil eden ameliyatı muhtelif talebe tarafından icra olacaktır.

5- Hitamı tedrisatta altıncı madde de zikrolunan komisyon huzurunda nazari ve ameli ispat ehliyet eden talebeye ol babda tanzim olunan mazbata mucibince ipekçilik müdürüyle ziraat müdürü umumisi tarafından bir tasdikname ita olunacaktır. İş bu tasdiknameye haiz olanlar her bir tohumun istihsal ve furuhatına dair nizamname ahkâmı mucibince ipek böceği tohumunu istihsal ve furuhatına mezundur.

6- Nazari ve ameli imtihanlarda ispatı ehliyet edemeyen talebe ertesi sene tekrar imtihana dâhil olmak hakkına haizdir.

İLANAT

Mektebi Sanayi Müdüriyetinden

Marangozhane Muallim Muavini Ethem Ağanın vefatı üzerine yeri münhal kalmıştır. İki yüz kuruş maaşlı ve sabah akşam yemeklerini mektepte yemek üzere talip olanların vilayetine, yahut Mektebi Sanayi Müdüriyetine müracaat eylemeleri ilan olunur.

Madde-i Muvakkate-i Kanuniye

Teşrin-i sani 330 trihinde temettü vergisi kanunu muvakkati ile 25 Şubat 330 tarihinde zeyli mucibince istifası mukteza vergiden irad gayrı safiye ve adet müstahtemine göre hesap edilenlerin harbi hazır dolayısıyla 1330 senesine mahsus olmak üzere nısfı ufuv edilmiştir.

Sivas Merkez Hastahanesi Sertabibiyetten:

Maaşlı iki yüz kadar olmak üzere merkez hastahanesinde kadın ve erkek hademe ile hasta bakıcılara ve dört yüz kuruş maaşlı ihtiyaç vardır. Müracaat etmek isteyenlerin her gün hastahaneye gelmeleri ilan olunur.

Sivas Vilayet Matbaası

Nefis kartvizitler, zarf ve kâğıt antenleri, defatir-i ticariye, her nev ilanlar tab bulunduğu gibi litoğraf ile de haritalar, plan ve cetveller gayet muntazam ve nefis bir surette tab edilir. Taşradan gelecek siparişler süratle yetiştirilir.

HAK ve ZULÜM MUHAREBESİ TELGRAFLARI

18 Mart

Haziranda Sulh Mezakiratu

Amerikan gazeteleri sulh mezakiratının haziran ayında ve İsviçre'nin merkezi Bern şehrinde açılacağını yazıyorlar.

..... Son İçtimasında

..... meclisinin son içtimasında Rus taraftarı mebuslardan Balkan muharebesinde olan Bulgar askeri namına Edirne'de vesair harp meydanlarında yapılmasını teklif edilmesi üzerine meclisin çiftçi partisi azası bu teklife itiraz etmişler ve bu fırkanın reisi teklifi yapan siz siyaset serserilerisiniz, siz reisiniz keşuf ile Balkan ittifakını yaparak Bulgaristan'ı harap ettiniz ve vatana hıyanet ettiniz demiştir.

Beyanatı mezkure Bulgaristan'daki Rus taraftarının entrikalarından nefret eden birçoklara hüsnü surette tesir etmiştir.

Mısır 'da Şimendifer Memurları

İtalya gazeteleri Mısır hükümetinin yerli şimendifer memurlarından şüphelenerek yerlerine İngiliz memurları koyduğu yazıyorlar.

Alman Teyyareleri

Alman teyyareleri dönkerin, kale ve diğer bir şehir üzerinde uçarak bombalar atmışlardır.

Arnavutluk'ta...

Arnavutluk asileri son günlerde derece-i müteaddit taarruzlarda bulunmuşlardır.

Fransa'da...

Fransa hükümeti şimdiye kadar çağrılmayan elradiye de silahaltına davet etmeğe mecbur olmuştur.

Uşakta Leyli Medrese

Uşakta tali derecesinde 160 kişilik leyli bir medrese açılmıştır. Medreseye nehari talebe alınabilecektir.

Rusya ve İtalya-Avusturya Mezakiratu

İtalya ile Avusturya arasındaki mezakiratın hüsnü suretle devam etmesi Rusları kızdırmaktadır. Rus gazeteleri İtalya ile Avusturya arasında Dalmaçyaya ait akd olunan itilafılara Rusya'nın muhalefet edeceğini yazıyorlar.

18 Mart

Şaşkınlık Neler Yaptırır?..

Rus filosu dün Karadeniz sahiline Ereğli, Kazlı, Zonguldak muavene karşı 2000'den ziyade mermi tedahiş ettiği halde ehemmiyetli bir hasareti ifaina muvaffak olamayarak şimal istikametine çekilmiştir. Yalnız birkaç hane tahrip olmuş birkaç ta maune batmıştır. Bu mübareme istilasında uçurdıkları teyyareler ateşlerimizle tart edilmiştir.

Sükûn...

Çanakkale karşısında ve diğer darul harekâta yeni bir tebdil yoktur.

Kafkas İstikametinde

Erzurum muhabirimiz: gazetelerimiz karyesiyle diğer bazı köyleri zapt etmiştir.

Süveyş Üzerinde

Roma muhabirimizden: Kahire İngiliz ve kumandanı Osmanlı Faaliyete giriştiklerini ilan etmiş olduğunu bildiriyor.

Muharebe

..... muharebat şiddetle devam ediyor. Ruslar oralara Parzemişten asker getirmişlerdir. Sonra Ruslar Doklav ve Uçuk geçidine pek şiddetli hücumlarda bulunmuşlarsa da takatı külliye vererek püskürtülmüşlerdir.

İngilizlere Suikast

İtalya gazeteleri Hindistan'da İngilizlere karşı yeni suikastlar tertip olunduğunu bildiriyorlar.

19 Mart

Aksay-ı Şarkta

İsviçre gazetelerinden biri Çin denizlerinde dolaşan Japon sefaini harbiyesinin iki İngiliz zırhlısını batırması olduğunu ve bu sebepten İngiltere'de büyük heyecan husule gelmiş olduğunu yazıyor.

Midillide Harap Sefineler

Atina muhabirimizden: Ahiren gelmiş olan bir vapur kaptanı Mondros Limanına girmiş virada 27 parça düşman sefinesinin fena halde harap ve hepsinin bayrakları yarı çekili olduğunu içlerinden Quin Elizabeth zırhlısının 14 top ve parçalarından başka güvertesinde mühim rihteler mevcut olduğunu görmüştür.

Bitlisliler ve Hindenburg

Bitlisliler Mareşal Hindenburg'a tebrik mesajı göndermişlerdir. Mareşal verdiği cevapta teşekkür ile Osmanlı ordusunun cesaret ve şecaat fevkaladesine haran olduğunu ve müttefik kuvvetlerin düşmanları ezerek harbe nihayet vermeye muvaffak olacağını beyan etmiştir.

Rusya Adriyatik Sahiline Göz Dikiyor

Ruslar yalnız her galip olmuşlar gibi şimdide Avusturya Adriyatik sahiline göz dikiyorlar. Rusların bu Büyük infali mucip oluyor.

Gazeteler Adriyatik denizinde hakim olmalarına müsaade edemeyeceğini yazıyor.

Karpatlarda

Karpatlardaki muharebat devam ediyor. El-yevm başka yerlerdeki muharebelerde ehemmiyeti burada merkez askeri hücumları muvaffakiyetle püskürtüyorlar. Buradaki mebhe-i harp 120 kilometre kadar uzamaktadır.

7500000 Adam

..... Türkiye dâhil olunacağı halde muharip olanların şimdiye kadar yedi buçuk milyondan fazla insan zayi ettiklerini ilan etmiştir.

.....

Sivas vilayet matbaasında tab olunmuştur.

3.23. 51. Sayının Transkripsiyonu

KIZILIRMAK

(Numara 51)

(İkinci sene)

Mahalli-i idaresi: Sivas İttihat ve Terakki Kulübü

Abone bedeli Sivas için senelik 40 kuruştur.

Müdür-i mesul: İbrahim

Haftada üç defa çıkar: Siyasi, içtimayi, iktisadi, ebedi Türk gazetesi.

Mülhakat ve taşra için 45 para.

Gazeteye konulmayan yazılar geri verilmez.

Faideli yazılar kabul ve neşredilir.

Nüshası

On Para

51/1

Sivas 23 Cemaziel evvel sene 1333

Perşembe 26 Mart sene 1331

8 Nisan sene 1915

İÇTİMAİ İHTİYAÇLARIMIZ...

Muharebe devam edip gidiyor. Biraz daha geçerse hali harp, hali tabi olacak... Zaten milletlerin siyasi teşkilatları birbirine karşı daima muharip vaziyetindedir. Harbin resmen ilanı iktisadi ve içtimai mübarezeyi silahla çarpışma şekline sokuyor. O vakit diplomasinin mücamelakarlıkları, riya ve hadiseleri çekiliyor, hakikat itiraf ediliyor:

‘Yaşamak için öldürmek’ desturi faaliyetle tatbik olunuyor.

Biz Türk gemimizi bugüne kadar muzaffer ve galip görmekle bahtiyar olduk. Bundan sonra daha büyük muzafferiyetleri idrak edeceğimizden de imitiz. Ne olursa olsun muharebenin neticesinde şerefli ve tam manasıyla müstakil bir Türkiye doğacak... Fakat o büyük bayram bize ancak siyasi bir mevki şeref verecek.. O mevki muhafaza etmek için daha fazla yükselmeye çalışmak lazım.

Biz Türklerin yeryüzünde görece hesaplarımız çoktur. Bu muharebe ile o muallak hesapların tamamıyla temizlenmesi mümkün değildir. Bizim uzak yerlere ve uzak zamanlara uzayıp giden haklarımızı ancak senelerce mücahadat neticesinde elde edilebilir. Mefkûresini istikbalin bulutları arasında seçebilen ve ona doğru yürüyebilen milletler mazinin külleri altında gömülüp kalmış olan şanlı varlıklarını yaratabilmişlerdir. Türkün mefkûresi ise başka milletlerin gaye-i emelleri gibi dar ve basit değildir. Türkün mefkûresi dünyanın gayesidir. Çünkü bugünkü milli teşkilatın menbaı Türklüktür.

Türk'e, Türklüğe ait sözler ve yazılar yapıp taşıyor. Bizde kalemimizi bu cereyanı sehriamıza kaydırmamak için hasbihalimize dönüyoruz.

Silahla muharebe bitince milletler yeni bir cidal sahnesine atılacaklar. Bu cidal, zayıfatı yerine koymak, yaraları sarmakla başlayacak... Ondan sonra, iktisadi kavga-i içtimai yarış hazırlıkları...

Medeniyetin o yüksek basamaklarına kadar çıkmış olan devletlerde bizim gibi üç dört asır geri kalmış devletlerin arasındaki mesafeyi muharebe küçülttü. Şimdi daha müsait bir yoldan yürüyeceğiz. Muharebe kanları coşmuş, genişlemek, muhitlerine zarar vermek ihtiyacıyla müfteris bir hale gelmiş olan büyük hükümetleri mecalsiz bir hale getirdi.

Harpten sonra herkes elindeki toprakların boşluklarını doldurmak telaşına düşecek... Onları ikinci bir tuğyanına kadarda biz tamamıyla hazırlanmış olacağız.

Şimdiden işbaşında bulunmak lazım. İşbaşına geçebilmek için işi tayin etmek iş belli olduktan sonra (müşterek bir dimağ) ile yürümek ve çalışmak... İşte bizim yolumuz...

Bugüne kadar en büyük noksanımız cemaat hayatımızda kaldı.

Yedi senelik mesai ve mücahadat ile hükümet, memlekette resmi teşkilatla yapılabilecek her şeyi yaptı. Araya büyük felaketler büyük maniler girdi. Yine teşebbüsat teceddüt karane durmadı. Bugün yalnız Sivas vilayetini gösteren sahada işleri tedkik etmek bu hakikatin tevzihine kâfidir.

En zengin ve en kuvvetli olarak tanıdığımız devletler. Bugünkü muharebenin yükü altında birçok vazifelerinden vazgeçerlerken bizde hükümet, vazifelerini noksansız yapmaya gayret ediyor. Yarınki varlığımızın temessül olacak olan bugünkü

küçüklerimizin mektepleri yapıyor. Yollarımız çoğalıyor, sıhhat-i umumiye namına kasabalarımızın ıslahına, şehirlerimizin medeni şekiller vermeye çalışılıyor. Daha main, daha vazih bir misal olarak Sivas'ımızı göz önüne alalım:

Harbi umuminin başlangıcı ve bizde seferberlik ilanı ile bugün arasındaki mesafe-i zaman hemen bir seneyi buluyor. Bu müddet zarfında yalnız Sivas'ımıza yapılan işler, hali tabii ve hazaraninin en feyizli mahsulleri derecesindedir.

Hali harbin zarureti geri kalan bazı işler, müstesna olmak üzere şehrimizde lağımlar yapılmış, caddeler açılmış, büyük inşaatımızdan birkaçı itmam edilmiş, bir kısmı da hayli ilerlemiştir.

Meclisi umumi ve kütüphane ile polis dairesi gibi diğer büyük işlere de başlandı. Buna mukabil cemaatimizin ruhundan da samimi ve hakiki bir nebat beklemek pek haklı bir intizalar olur. Bekler, şimdi iktisat yanımıza bir inkişaf, ziraiyatımıza kermi vererek harbin nihayetini daha inşirahlı selamlamak pek mümkündür. Ziraiyatımız çok şükür eski senelerden noksan değildir. Hali harbin temadisine rağmen en iyi ekin saçan vilayetlerden birincisi, Sivas'ımız olduğuna şüphe yoktur. Fakat buda yine başta müşfik ve meşuk bir vali-i muhteremin bulunduğu menzume-i idare sayesinde temin edilmiştir.

Biz halkımızdan hükümetin bu hayırlı ve feyyaz mesaisinin yanı başında yürütülmek üzere daha geniş ve daha derd-i endişane hizmetler bekleriz. Mesela bugün ithalat ve ihracatımız bütün dünyanın devletleri gibi hali tevkiftedir. Fakat yarın Anadolu'muz bütün dünyayı zahire anbarlığı vazifesini görecektir bu sayede mülkümüze birçok servet girecektir. Bunu temin eden vesaitin ise bugünden tanzimi zaruri...

İş zamanı gelince işe başlamak üzere şimdiden esasları hazırlatacak bir ihracat ve nakliye şirketi yapılamaz mı? Yine ithalat için bir şirket tesisi olunamaz mı?

Hatta bu şirketler şimdiden ufak mikyasta iş göremezler mi?

Sonra parasız, pulsuz yapılacak işler var:

Bunun için tam manasıyla bir insan olmak kâfidir. Temizlik... Evlerimizden başlayarak, sokaklarımız ve umumi içtima yerlerine kadar ciddi bir nezafet temin etmekte bir vatanperverliktir. Hususıyla bugün ve bugüne göre doğacak yarın için... Harp eden bir milletin ferdi vazife ve mükellefiyetleri pek çoktur. Harp, galip devletleri de insanca, nüfusça, zayıflatır. Nüfusumuzun artmasına en çok dikkat edeceğimiz zaman harp zamanıdır. Yarının büyükleri, yarının ordusu bugünkü yavrulardan teşekkül edecektir.

Bu maksat içinde cemaatimizin müşterek bir dimağla hareket etmesini isteriz. İçki ve sarhoşluktan korkmalı ve çekinmeli, gençlerimizin fikirce vücutça yükselmesine itina etmeli...

Ve bütün aziz vazifeler ferden fakat müşterek bir dimağ ve manzumenin eser ve mahsulü olarak tatbik edilmelidir. Tekmil esnafımızın tüccarımızın bir lonca ve grupları olmak lazımdır. Bu lonca kendi mesleki iktisadilerine vaziyetlerine tayin ederler. Yürüyecekleri yolu sağlam tutarlar sonra bu gruplar arasındaki münasebet memleketin tevezini iktisadisini temin ve ihzar eder. O vakit cemaat daha iyi yürür.

Mahalle ve köy ihtiyar heyetlerini de unutmuyoruz. Hükümet cemaatin vasıta-i insal ve münasebeti olmakla kalmayarak içtimai teşkilatın idare etmek bu heyetlerin borcudur.

Birde ticaret ve ziraat odalarımızın ne ile meşgul olduklarını bilmek isteriz. Mesela tüccar bazı mallar üzerine keyfi zamlar yapıyor. Yapmayanlarda çok... Buna dikkat etmek hükümetin, belediyenin işi değildir. Çünkü zam yapılan mallar havaici esasiyeden değil... Fakat herhalde erbabı ticaret arasında iktisadi anarşiye, bir âdemi muvaffakata delalet etmek itibarıyla ihmal edilmesi müberremdir. Bu babda ticaret odasının vazifesi pek barizdir. Bütün bu işlerin fevkinde en mukaddes vazifeyi şevk ve irşatta muhterem hocalarımıza düşüyor:

Darul-Hulafe her gün birçok ulemamızın irşadâtı diniye ve dünyeviye de bulduklarını duymakla bahtiyarız. Bizim hoca efendilerde bu mübarek vazifeleri yapıyor. Fakat biz kendilerinden muvaiz ve irşadâtı aliyeleriyle faide-i teşmil etmelerini rica ederler. Halkımızı ahlaken yükseltmek, içtima-i teşkilatla kuvvetlendirerek bir gayeye imanlı bir yürekle yürütmek mücahedesini hocalarımızın uhtesine tertip ediyor.

Şimdi Türkiye ve âlemi İslam çalışılıyor; herkes işbaşında... Hükümet haricen siyasi manzumemizi, dâhilen vesaiti terakkimizi sevk ve idare ediyor. Ordu bir aslan kalbi gibi mühib ve cevval...

Bizde hocalarımız, tüccarlarımız, çiftçimiz hülasa halkımız yarın için hazırlanırsak büyük bayram çabuk gelecek...

51/2

ŞU'ÛN

Şarkışla'da Maarif ve Sıhhiye İşlerimiz

Vilayetimizin her tarafında olduğu gibi Şarkışla'da da maarif için esaslı ve hayırlı adımlar atılmaktadır. Geçen sene tamir ve tevsi edilmiş olan mekteplerde tedrisat muntazamen devam etmektedir. İnas mektebine sıhhi sıralar imal ettirilmiş, izcilik teşkilatı ileri görülmekte bulunmuştur. Şarkışla izci oynağının kırk kişilik grup olduğunu mesaretle haber alıyoruz.

Mühim bir güzergâha tesadüf eden Şarkışla da birde Hilal-i Ahmer Hastahanesi teşekkül etmiştir. Hastahane otuz yataklı ve muntazamdır. Hastalarla kabul ve tedavi edilmektedir.

Konya Hilal-i Ahmer Hastahanesi Heyeti

Konya'dan Darul harekâta azimet etmek üzere şehrimize gelmiş olan Konya Hilali Ahmer Hastahanesi heyeti birkaç gün evvel Erzurum'a müteveccihen şehrimizden mufarakat etmişlerdir.

Heyeti sıhhiye reisi muhteremî Sürür Kamil Beyefendiile refika-i muhteremesi burada buldukları müddetçe hastaların tedavisine muavenet ettikleri gibi müteaddit konferanslarla ve sayayı sıhhiye de bulunmuşlardır.

Hükümet Tababeti

Sivas merkez vilayeti hükümeti tababeti tabiplerden Avni Bey tayin edilmiştir.

Bu seneyi tabipliğini memlekete faide verecek bir surette idare etmiş ve sekiz aydan da beri şehrimiz Hilali Ahmer Hastahanesi sertabipliğinde ibraz ve faaliyet etmekte bulunmuş olan Avni Bey'in şehrimiz sıhhiyesinde muvaffak olmasını temenni ederiz.

Orman Müdürlüğü

Vilayetimiz orman müdüriyetine Ankara vilayeti Orman Müdürü Neşet Bey Tayin edilmiş ve müdür Özkan Efendi açıkta kalmıştır.

Sıhhiye Müdürlüğü

Vilayet sıhhiye müdüriyetine Diyarbakır, Van, Bitlis vilayetleri sıhhiye müfettişi Doktor Resmi Tahsin Bey edilmiştir. Şimdi müdür vekâletini Sivas Vilayeti emrazı sareye tedkikine memur Sedat İhsan Bey ifa ediyor. Sıhhiye müdür Sabıkı Ali Saib Bey Trabzon'a nakledilmiş ve Salı günü şehrimizden gitmiştir.

Çamurdan Kurtulduk

Hükümet meydanının taş ve kum tefrişatı ikmal edilmiş silindir ameliyatı da birkaç güne kadar nihayet bulacaktır. Şimdi şehrimizin güzel ve temiz bir meydanı oldu. Büyük şehirlerde bahçe ve meydanlara olan ihtiyacı düşünülünce yeni meydanımızın kıymeti daha iyi anlaşılıyor.

Mesudiye'den Faaliyet Karahisar Muhabirimizden

Mesudiye beş altı gün kadar kalmıştım ben bu pek az müddet zarfında Mesudiye'de büyük bir faaliyetin uygulandığını gördüm.

Yeni İttihat ve Terakki kulübünde her gece memleket Memurin hükümet toplanarak memleket ihtiyacatı ve bu ihtiyacatın ne süratle tatbik edilebileceği hakkında mezkuratta bulunuyorlar. El-yevm yüz lirayı mütecaviz nakde malik olan bir müdafaayı milliye cemiyeti var, yeni açılan bu mahfili cemiyet netice-i mesaileri daha ziyade çoğaltmak için mütemadiyen çalışıyorlar. askeriye'nin tedavi ve istirahatlerinin temini için açılan hastahanedeki intizam, nezafeti çelb dikkattir. Hastalara gayet temiz yemek veriyorlar, elbiselerini hastaneye girmeden evvel yakarak yine temiz ve yeni elbise giydireyorlar.

Hükümet civarındaki mezbaalelikler temizlenerek gayet temiz bir bahçe haline ifrağ olunmuş ve birçok ağaç fidanları edilmiştir.

Kaymakam Bey ile memurin hükümet ve muhterem Koyulhisarlılar memleketlerinin her hususunda terakki ve tealisi için çalışıyorlar.

Meclisi Umumi Vilayet

İçtima -11-

Mabede

2- Mensucatı dâhiliyenin temin ve rabet ve revacı için ihtiyacat-ı esasiyemizden olan elbiselerimizin yerli kumaştan ittihadı hakkında geçen 329 senesi içtimasında

verilen kararın teyidi ve ahaliye numune-i imtinal olmak üzere azanın yerli kumaştan birer kat elbise yaptırarak gelecek sene içtimada öylece inbatı vücut etmeleri ve keza beş yüz kuruştan fazla maaş alan memurlarında bu maksadı teminen üç yüz otuz bir senesi nihayetinde karar yerli kumaştan birer kat elbise yapmaya mecbur tutulmaları ve bu karara Tefvik-i hareket etmeyen memurlar hakkında idareyi vilayet kanununun yetmiş dördüncü maddesinin tatbiki ve aynı zamanda her kazada muktezi elbiselik mensucatı amel ve yahut celp etmek çarelerine tevessül için memurin idareyi tebligat icrası ve aza efendilerinde daireyi intihabiyelerinde bu babda imaliye-i tebligat ve teşvigat-ı mukteziye de bulunmaları hakkında canibi ali-i riyasetten dermiyan buyrulan mutaliat ve teklifatı mucip görülerek aynen kabul edildi.

3- Mensucatı dâhiliyenin temin-i revacı için meclisi umumi vilayetin geçen sene devre-i içtimaiyesin de görevinde çıkan kumaşlarda yün ve ipliğin karışık kullanılması ve boyalarının halis olması ve bu hususta nezaret etmek üzere mahalinden bir komisyon teşkiliyle mensucatın bunlar tarafından muayene ve tedkika tabi tutulması ve boyaların halis olduğuna ve kumaşın yünden veya iplikten mamul olduğuna göre hususi mühürlerle temhiri ve bu usule riayet etmeyen amillerden beher çizgi için beş lira ceza-i nakdi alınması tahtı karara alınmıştı. Bir sene zarfında vuku bulan tecrübeye isnaden mahallinden verilen malumata nazaran karar-ı mezkûrun tamamı tatbiki Avrupa'dan makine celbine mütevakkıf olduğu ve şimdiki halde ham boyanın men-i istimali ticaret-i memlekete tesir ettiği anlaşılması üzerine kararı mezkûrun şu suretle tadili takarrür etmiştir.

A- Erkeklerle mahsus olarak yapılacak elbiseliklerin behme hal yünden ve halis boyalı olması

B- Kadın elbiselikleri, perdelikleri ve yorgan yüzleri vesaire gibi imalatta ham ve halis boya kullanılmasında amillerin muhtar bırakılması ve ancak ham boyalı kumaşların ham ve halis boyalı kumaşların halis olarak furuhatıyla ihtikâra meydan verilmemek üzere bunların muayeneye tabi tutularak kumaşın ham veya halis olduğuna göre hususi damgalarla damgalandırılması

C- Muayene ve tedkiki icra etmek üzere muallince erbabı vukufundan bir komisyon teklifiyle bunların muitine memurlar terfiki ve iş bu memurların miktarı ucurat ve adedinin ve ücretlerinin destgah sahiplerinden suret cebayetin bu seneye

mahsus olmak üzere komisyon tarafından tayin ve tecdidiyle encümeni vilayetin tasdikine arz edilmesi.

M- Avrupa'dan celb olunacak makineler için el-yevmi Gürün kazasında bir fikri teşebbüs bulunduğuna göre şu teşebbüs üç yüz otuz bir senesi nihayetine kadar neticelendirildiği takdirde getirilecek makine bedeline mukabil beş yüz liranın -diğer hissedarlar gibi teşebbüs dairesinde temettüden intifa etmek ve ileride makine satıldığı vakit yine hisse-i musibesini almak şartıyla hususi bütçenin masarifi gayrı melhuza tertibinde tesviyesi ve şimdiden teşebbüsatta bulunması için küruna tebligat-ı icrası.

4- Merzifon Tokat, Amasya vesair mülhakatta da imal olunan mensucat ile boyatılan yazma ve mendillerinde baladaki kararlar mucibince ham veya halis oldukları bilinmek üzere damgaya tabi tutularak ol vecihle meydanı furuhata vazıda intika kabul olundu.

5- Alet-i cedide-i ziraiyenin tamimi istimali kastıyla leva merkezlerinde bir aleti ziraiye deposu bulundurulmakta ise de merkez levanın uzak olan kazalar bundan hakkıyla istifade edememekte olduklarından aleti mezkürenin her tarafça teshil-i tedariki zımında mahalleri alet muhafaza ve teşhirine mahsus bir lira ve gönderilecek aletin süratle elden çıkarmasına itina edilmek ve satılacak alet bedelini de derhal merkeze gönderilmek şartıyla merkez sancağının raporunu ve azizeye ve Karahisar sancağının Suşehri, Mesudiye ve Amasya'nın Merzifon ve Tokat levasının da Zile ve Niksar kazalarında belediye meclislerinin tahtı nezaretinde olarak birer aleti ziraiye depo şubesi kişadı zarfı ali-i riyasetpenahiden teklif buyrulmakla bil ittifak kabul olundu.

6- Bağ ve bahçeler arasında ağnam sığır sürüleri ria eden ve başıboş hayvan salıverenler haklarında geçen sene Niksar kazasına mahsus olarak ittihaz olunan karar muktezasının görülen kavaidine binaen umum vilayete teşmili karar kir oldu.

7- Şehir ve kasabaların atiyen alacakları şekli ümrana esas olmak üzere planlar tanzimi ve sokaklarla meydanların tayini mevaki ve vüsati için her levada birer heyeti fenniye celbi hakkında geçen sene ittihaz olunan kararın ilhakatın bazılarında tamamen tatbik edilemediği anlaşıldığından memleketin istikbali nokta-i nazarından tatbik ve icrası ehem ve elzem olan kararı mezkûrun 331 senesi zarfında tatbik ve icrasına gayret edilmesi hususun mülhakata ekiden tebliği bil ittifak karar kir oldu.

8- Ormanlar serveti memleketin avamili mühimmesinden olduğu halde vilayetin dâhilindeki ormanların bakımsızlık yüzünden günden güne harap olmakta ve bir ay muhafaza lüzumu olan kolcuların istihdamı için ziraat nezaretinden istenilen tahassusat verilmemekle tahribatta tımarı etmekte olduğundan nezaret aidesinden tahsisat talebine yine devam edilmek ve muvaffakiyet hâsıl olamadığı takdirde mehemen imkân tahribatın oki alta bilmek için her kazada yüz ellışer kuruş maaşla ikişer bekçi istihdam edilmek üzere bütçeye mevzu-u masarîf gayrı melhuza tertibinden doksan iç bin altı yüz kuruşun buraya hasr ve tahsis ve ikişer bekçi ile temin maslahat kabil olamayan kazalarda da bu yüzden müstefit olacak olan ahali-i kaza ve muavenetlerine bil müraca başkaca karşılıklar tedarikiyle lüzumu kadar bekçiler istihdamı lüzumuna dair dermeyan edilen beyanatı muvaffak nefsi-emr görülerek ol vecihle ifa-i muktezası bil ittifak kabul olundu.

9- Zabtı sabıklar kıraat olunarak aynen kabul edildi.

10- Evladı şüheda için her levada tesis ve kişadı kararlaştırılan için evvelce kabul olunan bin kuruş muhassasatın temini maksadı kafi olmayacağı canibi ali riyasetten beyan buyrulmakla muhassasatı mezkurenin haddi kifayeye iblağı için bu derece-i içtima yeniden tedkikatı icrasına bil ittifak karar verildi.

51/3

Uzaklardaki Arkadaşlarımıza Dair:

Rusya'da Tatar İntibahı

Bundan bir asır evvel Kırım ve ondan daha evvel de Kazan Hanlıklarının İslavlığın kanlı, facialı hakimiyeti altına girdiği günden beri kahr ve tahakküme rağmen bir aksi tesirle batı, kaydı sakraları pek seri pek çabuk olmak üzere Tatarlık yükselmeye başladı.

Rusya'nın Baltık Denizine kadar büyük bir sahasını işgal eden Tatarlığı havassı ırkiyesinden tecrid ederek mah ve belîğ etmek gayesini takip eden ve sırf bu emel uğrunda pek çok fedakârlıklar yapan Rusya bu kadar mesaisine mukabil karşısında milli mefkûrelerle teçhiz olunmuş bir gençlik görür.

Moskoflar Tatarların taassubu dinisinden istifade ederek riyakarane bir müteaddid camiler yaptılar. Cahilane taassublarıyla hakiki Müslümanlıktan uzak

yaşayan ve kendi maddi menfaatini milletin karanlıkta kalmasında gören bir takım imamlara, müftülere ve çelebilere fazla temayül göstererek Rusluğu onlara sevdirmek ve onlarla halkı idare etmek emelini gören Rus hükümet imamları bu müfdetkerane ve faidesiz yollarında muvaffakiyet için pek çok paralar sarf ediyorlardı. Ve zannediyorlar ki bir milletin sırf ruhanisini elde etmekle o milleti mas ve belîğ etmek kolaydır.

Fakat menfaati maddiyesi için milletini, vatanını ve imanını her şeyini feda eden birkaç menfaat pereste mukabil Rusya'nın her tarafında sarsılmaz kolları, azleleri ve sağlam dimağları, mefkureleri ile yükselmek memleketin ticaretine ve daha sonrada toprağına hakim olmak azm ve emelinde bulunan daire-i nüfusu, mevki-i içtimaiyesi gittikçe yükseliyor.

Avrupa merkez ilmiyesinde tahsil ederek artık milletin ihtiyacatını pekiyi anlamış olan Tatar gençlerini memleketlerine, köylerine döndükleri zaman müessesatı diniyeyi Rus hükümetinin ulema-i İslamiye kisvesindeki hafiyelerinden tathir ederek ibadethanelerine münir ve imanlı imam ve azalar ikamesine ve camilerin yanı başında da ufak birer iptidai mektebi açmağa ve bu mektepler de milli mefkûreye malik gençler yetiştirmek projesini takibe başladılar, bu yolda hararetle yürüyorlar.

İşte bugün Rusya'daki Türklerin, Tatarların teşebbüsü şahsileri sai zatileri ile meydana getirdikleri semereler kendilerini bütün Rusya'nın iktisadiyatına hakşım bir mevkide bırakmışlar. Asıl Ruslar, Rusya'da sefil ve fakir bir sınıf halkıdır. Her sene Kars'a giderken İstanbul sokaklarını pis kokularıyla telvis eden Rusluk kadrosunu dolduruyorlar. Hükümet amirleri Hükümet Alman Tatarlar arasında yükselmektedir. Esasen Rusya'da alemler iktisatta Tatarların karşısında yalnız Rusya'nın herhangi bir şehrine göz gezdirilecek olursa karşısında bir Tatar tüccarın hanesi arzı endam eder.

Sonra gibi zenginler getirdikleri darul fununlar medreseler niyetinde irfanın yükselmesine ciddi bir men olmuştur. Filhakika irfan Kazan medreseyi alilerini ikmal eden gençler Kırgız illerine Ural Dağlarına Sibirya'ya giderek oralarda idare-i ruhaniyeyi ellerine alırlar ve bu suretle halkın inkişafı dimağına yardım ettikleri gibi küçük iptidai mektepleri de yarınki hayatı içtimaiye ye dinç sağlam gençler yetiştiriyor.

Rusya hükümeti medreselerde iptidai mektebinden başka mektepler kişadı için Tatarlara müsaade etmiyor, maarifin Tatarlar beyninde pek az bir zamanda inkişaf ve

terakkisine hizmet etmiş ve bu hususta birçok fedakârlıklar yapmış olan cemiyeti hayriyelerde Tatarca veyahut Türkçe mezakireleri men ediyor.

Fakat Tatarlığın yükselmesinin, tealisinin önüne geçemiyor. Hiçbir zamanda Tatarlığın keskin haddi hareketleriyle takip ettiği bu yolun çekemiyor. Kati imanlı prensipler uçurumları, engelleri de aşıyor.

İptidai mektepleri, medreseler namı altında açılan müessesat maarifliğine darul fünun medresesinde dersler takip olunduğu gibi fedakâr hamiyetli zenginler milleti için nafi gördükleri birkaç genci Avrupa'ya göndererek Avrupa ilmi maarifin Tatarlık âleminde tatbikine çalışıyorlar.

Binaen aleyh, Rusya'nın alt fesadı olan menfaat perest güruhu günden güne oluyor ve enkazın üstünden faal, dinç, vatanperver bir gençlik yükseliyor. İşte bu gençlik büyük Turanın üstünü kaplayan zifiri Moskof bulutunu yırtacak. Türklüğü canlandıracak, Turanı nurlandıracak ve şenlendirecektir.

S. M

Çanakkale Müdafaaları

Çanakkale müdafaaları için gayrette bulunan Zevad-ı kiram:

Para Kuruş

38 Şükrü Oğlu İsmail Efendi

38 Hızır Zade Turan Efendi

19 Zade Şükrü Efendi

20-9 Emirbal Zade Sabri Efendi

9 Nazır Zade Ahmet Efendi

19 Darendeli Tüccardan Osman Efendi

19 Hakkı Bey

19 Sanayi Mektebi Muhasebe Kâtibi Ahmet Efendi

19 Amasyalı Topçu Zade Şükrü Efendi

19 Tahsil Memur Kamil Efendi

20-9 Tahsil Muavini Veysi Efendi

19 Numune Mektebi Müdürü Kamil Efendi

247 Yekûn

421 Geçen haftadan Mutabak

268 Yekûn

Konferans 1:

Bulaşıcı Hastalıklar (*)

İnsanlar vücutlarını tesirâtı hariciyeden muhafaza için daima tedabiri sıhhiyeye riayet etmeleri iktiza eder. İşte hattı sıhhat, tedabiri sıhhiyenin sureti icrasıyla envacını bize öğretir. Filhakika tedabiri sıhhiye muhtelifdir. Bir heyeti içtimaiye ye arız olacak tesirâtı hariciye ye karşı yapılması lazım gelen tedabir var. Bu iki tedabiri esasiyeninde birçok teferruatı mevcut.

Şimdi biz en ziyade tedabiri şahsiyeden, her şahıs kendi vücudunu tesirâtı hariciye ye karşı müdafaa ve muhafaza için yapması lazım gelen tedabirden bahsedeceğiz. Fakat biz insanın icraya mecbur olduğu bu tedabiri izah içinde evvelen insanın vücuduna hangi hastalıklar arz olduğunu söylememiz icap eder.

İnsanın vücuduna arız olan bütün hastalıklar alelumum dört vasıta ile girerler. Bu dört vasıttan birincisi: Mevadı gaita idrar ve melus sulardır ki Karahumma (tifo), Kanlı Basur (dizanteri), Kolera gibi hastalıkların vasıta-i sirayeti bu suretledir.

Karahumma (tifo) bunun vasıta-i sirayeti hardabını mikroplardır ki umumiyet itibarıyla pis sulara, hayvanat ifrazatında bulunurlar. Binaen aleyh ilk defa içilecek, hatta kap yıkamak için istismal edilecek suların temiz, her nev malusattan ari bulunmasına dikkat etmek icap eder. Bunun içinde ilk defa umumi bir tedbir yapmalı, şehre gelen suların menbalarında ki saf haleti muhafaza etmesine dikkat etmelidir. Suların mecralarını lağımlardan mason kalacak tarzda yapmalı ve sular şehre toprak küfenlerle değil demir borularla nakil olunmalıdır. Şimdiye kadar Sivas'a iki su geliyordu. Bunlardan birisi Kepenek diğeri Behram Paşa. Bunların ikisinin de menbağları saf olduğu halde şehre gelinceye kadar eski safiyetini muhafaza edemiyorlar. Kepeneğin mecrası temizlenerek menbağındaki safiyetin muhafazasına dikkat olunacak olursa Sivas en saf ve en temiz bir suya malik olacaktır.

Şimdiye kadar şehre getirmeğe teşebbüs edilmemiş iki su var; Birisi Tavra, diğeri de Mehrufa. Muhterem Vali Muammer Beyefendi Hazretleri muntazam, sağlam mecralarla bu suları şehre getiriyorlar.

İşte pek yakın bir zamanda civardaki temiz ve saf menbağlardan muntazam mecralarla şehre su gelecek olursa Sivas muhitinde hastalık pek az olacaktır.

Su, Karahumma için vasıta-i sirayet olduğu gibi süt, taze meyve veya sebzelerle Tifolulara temas Karahummanın pek seri bir surette intişar ve intikaline gayet müsait vasıtalarıdır.

Süt inekten veyahut koyundan sağıldıktan sonra pis sularla yıkanmış kaplara konursa süt derhal tavis olunur. Binaen aleyh bu gibi şüpheli sütleri iyice kaynatmadıktan sonra içmek katiyen caiz değildir.

Keza ekser yerlerde meyve ve sebze bahçeleri şehrin mulus suları ile erva ve iska olunuyor, tedabir ki milyonlarca mikropları havi olan bu sular nebatatın incesine giriyor. Binaen aleyh, pişmeden ve haşlanmadan yenen sebzeler herhalde emrazı sâriye mikroplarını haiz olduklarından bunları çiğ bir surette yemeden katiyen sakınmalıdır.

Tifolu bir hastanın mevadı gaitasına: mulus-u elbisesine temas edenlerde tifoya yakalanırlar.

Binaen aleyh; bu intikal yolları nazarı itibara alınarak tedabiri tahaf ziyade bulunmak iktiza eder.

Bir kere şehir sularına hükümeti mahalliye tarafından temiz ve saf bir halde bulundurulmalıdır. Sonrada herkes müttefidane hareket etmelidir. Çünkü hükümet suların çeşmelere kadar saf bir surette gelmesiyle alakadardır. Çeşmelerden sonra suları yine saf bulundurmak için çalışmak şahsa ait bir meseledir.

Herkesin her yerde yapabileceği gayetle kolay tedbirler vardır. Bunun içinde bir kere umumi bir tedbir, suları kaynatarak içmek, fakat lezzetinin kaçması nazarı itibara alınacak olursa, içilecek su içerisine bazı eczayı kimyevi konur. Bu eczayı kimyeviden birincisi şaptır. Su bulanık olacak raddeye gelinceye kadar şap konur ve iki saat sonra süzülürse su temiz ve saf olduğu gibi debut, kok Aynı neticeyi verir.

..... debutlu sunun rengini izale için sunun içerisine bir parça çay atmak kâfidir.

Sütü kaynatmalı, sebze ve meyveleri güzelce kaynatmalıdır.

Bir hastada tifo alaimi his olunur olunmaz, derhal hükümete haber verilmeli ve hastanın çamaşırlarını iyice kaynatmalı, hastaya temastan sakınmalıdır.

Tifodan bu suretlerle mahfuz gayet kolay olmakla beraber aynı zaman zarfında bu aşının tevayüt ettiği muafiyetle vücut katiyen tifoya dıçar olamaz.

Binaen aleyh; tedabiri sıhhiyeye riayet mümkün olmadığı takdirde de aşılınmak suretiyle tifonun öldürücü pençesinden pek kolay bir surette kurtulmak kabildir.

Kanlı Basur (dizanteri) ile kolerada aynı suretle ve aynı vasıtaların yardımı ile vücudu arız oldukları için bittabi yapılacak tedabir tahfiziyede de fark yoktur.

Suları kaynatmak veyahut içerisinde eczayı kimyevi koymak, sebzeleri, meyveleri pişirerek yemek ve bu hastalığa dıçar olanların çamaşırlarına, elbiselerine, efrizatına temastan sakınmak vücudu bu gibi hastalıklardan kurtarır.

Esasen bu gibi tedabir umumi ve hayat için elzendir.

Dizanteri yüzde otuz raddesindedir. Metinzane hareket bu hastalıkların defi için kâfidir.

Kolera aynı usul Hindistanlıdır. Bize Hindistan'dan gelen hacılar vasıtasıyla gelmiştir.

Karahumma da olduğu gibi Kolera ve Kanlı basurunda kendilerine mahsus birer aşılıarı vardır. Kolera ve dizanteri aşılıarıyla aşılınanlar yine bir seneyi müteceviz bir zaman zarfında muafiyet kazanırlar.

(Sonu var)

51/4

İngiliz Amiralin Mektupları

..... 9 Mart 1915

İzmir'i bombardıman eden İngiliz filosu amirali Vis Amiralin Vali Rahmi Bey Efendiye gönderdiği mektubu kariemize arz ediyoruz:

1- Kalelerinizi iskat etmiş olduğum cihetle (A) İzmir körfezi savahlinde bulunan Yalmum Kalesi ve bataryaların bilakayd ve şart teslim ve tahribini

(B)- İzmir limanına serbestçe dâhil olabilmek için mezkûr limana kadar olan mecranın lağımları ile torpillerden tathirini talep etmek ahdeme meratip bir vazife olduğunu zatı ali vilayet penahilerine işar etmekle kesbi fahr eylerim.

2- Mamafih zatı devletlerine şurasına da temin ederim ki müttefik hükümetler fazla kan dökülmekten müctenip ve İzmir şehri ile vilayetini mesaibi harbiyeden vikaye etmek arzuyu insaniyet pervanesiyle müttehittirler. Binaen aleyh zatı penahilerinin müslim olan insaniyet ve havane-i şahsiyeleri muktezasına muttalibin kabulünü icbar için ad edeceğim. Harekâtı askeriye her zaman ki cihette devam etmek vazife-i elimesine beni mecbur etmeksizin muttalib-i mezkurenin kabul buyrulacağını hükümeti muşar ileyhim ümit ederler.

3- Devleti Osmaniye ye karşı zerre kadar dostluk perverde etmeyen Almanya'nın tesvilatı hodkamanesi olarak Enver Paşa ile hemfikirlerinin devleti muşar ileyhayı ifa etmiş oldukları hal ve mevki müellim hakkında zatı devletlerinin bu ana kadar tamamıyla vukuf peyda etmiş olduklarına hiç şüphe yoktur.

4- Devleti Osmaniye, yalancı devletlerinin ruyi fikirlerini kabul ile kendini İngiltere'den ve İngiltere'nin müttefiklerinden tespit ve bu suretle İngiltere ile asırlardan beri çaykir olan münesabatı dostaneyi kat etmiştir.

5- İş bu halin neticesi Devleti Osmaniye için mevhibi felaket olmuştur. Rus kuvvetleri Kafkasya'daki muzafferiyeti katiyeyi müteakip ilerlemektedir. Mısır ın istilasını teşebbüsü büsbütün düçarı akıbet olmuştur. Hatta İstanbul bile müttefiklerin ellerine düşmek üzeredir.

6- Binaen aleyh muzafferiyetin nihayetül emri dünyanın her tarafında kendilerini daima İslam'ın hakiki dostları olduklarını ispat etmiş olan müttefiklere tevcih edeceği zatı vilayet penahilerince şüphesiz ölümüdür.

7- Müttefik hükümetlerin zatı alilerine karşı hiçbir etmediklerinin ve alenen şerh ve izah olunan şeraitim kabul olunduktan sonra zatı ali vilayet penahilerine müsait olacak surette daha bir takım mezakiratın icrası mümkün olacağı zatı alilerince anlaşılmasını arzu ederim.

8- Masum ve bi günah ahali ile muharebe etmek müttefiklerin mesleği dâhilinde değildir. Şayet muharebenin tahribatı neticesi olarak şehrimiz veyahut vilayetiniz ahalsi düçarı zaruret veyahut sefalet olmuş ise iş bu zaruret veyahut sefaletin tehvinine sarf ve

istimal olunmak üzere oldukça mühim vesait malik bulunduğumu zatı vilayet penahilerine beyan ederim.

9- muttalibe yarın yeni Martın Üçüncü Çarşamba günü sabahleyin saat ona kadar İngilizce veyahut Fransızca olarak cevap ita buyurmalarını mısran talep ederim.

10- İhtiramat kaymakamın kabulünü rica eylerim. Zatı sami vilayet penahilerinin muti bendeleri

İmza: Vis Amiral

İLANAT

Zayi Mazbata

Amasya merkez kazasının Soma, orta meramil, ılıcak karyelerinin sene-i haliye işar mültezimi Amasyalı Kof Zade Mustafa Efendinin Amasya teklifi harbiyenin komisyonuna teslim etmiş olduğu yüz elli kile yedi ölçek arpaya mukabil almış olduğu 31004 cilt varak numaralı fi 16 Ağustos sene 330 tarihli ve yedi bin otuz iki kuruş on parayı muhtevi bir kata-i mazbata zayi edilmiş olduğundan her kim bulmuş ise komisyonu mahsusana hemen teslim edilmesi ve edilmediği takdirde vilayet dâhilinde maliye ve duyunu umumiye veznelerine ibraz halinde muhteviyatı kabul ve mahsup olunmaması ilan olunur.

Sivas Mektebi Zayi Müdüriyetinden:

Şehri beş yüz elli kuruş maaşı bulunan mektebi sanayi marangozhane ve resmi sanayi muallimi Fuat Efendinin üç yüz on tevellütlü hizmeti filiye erbabından olarak hizmeti askeriye ye davet edilmiş olduğuna mebni münhal olan hizmeti mezbureye sabah akşam yemeklerini mektepte yemek üzere mezkûr maaşla talip olanların encümen vilayete ve tarafı acezeye müracaat etmeleri ilan olunur.

HAK ve ZULÛM MUHAREBESİ TELGRAFLARI

25 Mart

Darul Harekâtlarda

Bugün muhtelif darul harekâtta şayanı eşsame bir hareket olmuştur.

Birgan Potamızın Muvaffakiyeti

Bağdat muhabirimizden; Kuveyt üzerinde vazifesini gören ufak bir sefinemiz civarında mevkiinde tarassut ettiği büyük çaplarla mücahiz bir İngiliz makinesinde iştigali husule girdiği gibi aksamı sairesinde hasar zade eylemişler. Kaput imdadına yetişen diğer gemilerin ianeleriyle köprüye çekilebilmiştir.

Bu defada düşmanın hayli zayıata uğradığı söyleniyor. Mürettebatımızın gayreti şayanı takdirdir.

İngiliz Gazetelerinin Nevmidane Mütalaaları

Alman tahtelbahirleri Manş Denzinde Tacnuplara kadar icrayı faaliyet etmeleri İngilizleri heyecana düşürüyor. İngiliz gazeteleri bir taraftan İngiliz donanmasının tefavvukundan bahis olunurken bir taraftan tahtelbahirlere karşı bir şey yapabilememiştir. Şikâyetiyle milyonlar sarf ederek büyük zırhlı yapmanın beyhude olduğunu yazıyorlar.

Rusya'da Yiyecek Kalmıyor

Rus gazeteleri Rusya'da yiyecek pahalılığında bahisle yakında erzakın bütün bütün azalacağını beyan ve bu takdirde ahalinin harp istemeyeceği yazmaktadır.

25 Mart

Mecit Nasıl Yattı?

Mecidiyenin garkı hakkında tafsilat alınmıştır. Mezkûr kruvazör sabahleyin erken düşmana karşı taarruza başlamış iken torpito muharriblerinin göremediği bir torpile çarpmış, bunun üzerine yana yatarak baştan suya girmeye başlamıştır. Bu mühlik zamanda gemi mürettebatı katiyen telaş korku göstermemişler talimde imiş gibi manevralarına devam etmişlerdir. Bir ara gemiye su hücum etmiş efradın yukarı çıkması icap etmişti. Bu esnada dümen önde bulunan kartallı aşir Ahmet,, Mehmet, Bursalı İsmail mevkilerinin son derece tehlikesine rağmen yerlerinden kıvıldamamışlar.

Süvaride emir almayınca vazifelerini bırakmamışlardır. Bir müddet sonra sular kapılara hücum etmiş kumandan filikaları indirmiştir. Bil ahire fesat geminin mühim eşya ve aletini almışlar almayanları tahrip ederek sığmamışlar ve gemide ki torpillerle batırmışlardır.

Karpatlarda

Karpat muharebeleri son dalga yine kalbi şiddet etmiştir. Alman Avusturya efradı kani muharibat neticesinde Rus taarruzu püskürtmüşlerdir ve bir günde 3000 esir almışlardır.

Sırbistan'ın Makedonya aksamındaki günden güne arttığı bildiriliyor.

26 Mart

Tehire Karar Vermişler

Düşman donanmalarının Çanakkale'ye karşı taarruzunu bir müddet tehire karar verdikleri Avrupa'nın muhtelif menabiinden alınan havadislerden anlaşılıyor.

Yunanistan'dan gelen malumatta itilaf meselesinin Balkan hükümetlerini Türkiye aleyhine çevirmesi üzerine lüzumu derecede ihracı asker tedarik edemediğinden vakfi husulüne kadar tehiri harekete karar verdiği işar olunuyor.

İngiliz gazeteleri de bu mealde neşriyatta bulunmaktadırlar. Havaaların iyi gitmesine rağmen birkaç gündür düşman donanmasının teşebbüsü görülmüştür.

İtilaf meselesi devletlerinin kararı ne olursa olsun Çanakkale de bulunan arslan safiler düşmanın başını bir daha vurarak yeniden zayıyatı müthişeye uğramasını temenni etmektedirler.

İtilaf Kabil Mi?

Fransız gazetelerinin meşhurlarından Jorna Depari Gazetesi sarp Bulgar Hanesinden bahis ile Sırbistan ile Bulgaristan arasında itilaf bulmanın gayrı kabil olduğu yazıyor.

2000000 Franklık Şeker

Son zamanlarda donanmamız tarafından Karadeniz'de batırılan Rus Vapurlarının birinde iki yüz bin karatlık şeker bulunmaktaydı.

Fabrikalar Mühimmat Yetiştiremiyor

İngiltere hükümeti mühimmat imali yüzünden ziyade sıkıntıya düşer olduğu ve fabrikalar çok makamlarda yapıyorlarsa da bu kadarının orduya kifayet etmediğini Avrupa gazeteleri yazıyor.

Diğer taraftan fabrika amelesi de fazla maddiyatta bulunuyorlar. Bunlardan birçoğu tatili şughul etmişlerdir.

Bağdat Hakkında Nakliyatı Ticariye

Anadolu ve Bağdat Haydar Paşa'dan dâhile doğru nakli ticariye için serbest bırakılması takarrür etmesi hususunda harbiye nezaretinden icap edenlere tebligat yapılmıştır.

(Fi Telgraf Azası)

Vilayet matbaasında tab olunmuştur.

3.24. 52. Sayının Transkripsiyonu

KIZILIRMAK

(Numara 52)

(İkinci sene)

Mahalli-i idaresi: Sivas İttihat ve Terakki Kulübü

Abone bedeli Sivas için senelik 40 kuruştur.

Müdür-i mesul: İbrahim

Haftada üç defa çıkar: Siyasi, içtimayi, iktisadi, ebedi Türk gazetesi.

Mülhakat ve taşra için 45 para.

Gazeteye konulmayan yazılar geri verilmez.

Faideli yazılar kabul ve neşredilir.

Nüshası

On Para

52/1

Sivas 1 Cemaziel Ahir sene 1333

..... 2 Nisan sene 1331

15 Nisan sene 1915

Sulh Dedi Koduları

On beş günden beri muharebenin nihayet bulacağına dair şayalar dönüp dolaşmaya başladı. Bu şayalar bilhassa Fransız ve İngiliz menbağlarından sızmaktadır. Biz bu nev rivayetleri mecalsiz kalmış olan itilafı meselesi devletlerinin uçurduğu birer tecrübe balonundan ibaret telakki ederiz. Yalnız iki telgraf name biraz dikkatle okundu. Onlardan birisi, Amerika reisi cumhurunun tevassuta karar vermiş olmasına diğeri de İsviçre'nin merkezi idaresi olan Bern şehrinin sulh muahedesinin mütakeresi için mahalli içtima-i ittihat edeceğine dair idi. Şu hal gösteriyor ki, muharebe edenlerden maade ve onlardan daha fazla olarak bi taraf kalmış olan hükümetlerde muharebeden zarar görmektedir.

Bu da pek tabidir. Çünkü bir başına girmesine pek az bir zaman isteyen büyük muharebe, yirminci asırda misli görülmemiş bir badiredir. Ve öyle bir iki hükümetin hali harpte kalması gibi mevzu bir halde değildir.

İspanya-Amerika muharebesi pek az devam etmesine ve mevzuu kalmasına rağmen yine ticareti âleme zarar verdiği şikâyetle nihayet bulması için birçok tevassutlar olmuştur.

Transuval muharebesi de Cenubu Afrika ticaretini alt üst etmekte. O vakit askeriye de bulunan İngiltere hükümeti ahalisinin itirazlarına nümâyişlerine maruz kaldı. Hâlbuki İngiltere bu muharebeyi şerefi için yapmıyordu. Yalnız zengin transuvalin madenlerine, çiftliklerine el uzatmak istiyordu. Menfaatini her şeye tercih eden İngiliz kavmi kendilerince pek parlak olan bu netice-i bile memnun olmadı.

Hâlbuki bugünkü muharebe İngilizlere sağlam ve nafi bir netice ümit ettirmekten pek uzaktır. Bu büyük herç ve merç içinde İngiliz münafığının dolanıp toplanması İngilizlerin kafasına sığmamaktadır. Hatta muharebeden evvelki halin iadesi bile İngilizler için adimül imkândır.

O kadar dağınık kıtadaki o kadar muhtelif anasır ve mezahip erbabının İngiliz boyunduruğu altında açılmayan gözleri harbin ortaya koyduğu hakikatlerle pekiyi görmeye başladı. Hindistan da büyük bir yangın olabilmek için küçük bir kıvılcım bekleyen bir istiğdadı isyan var. Beraber kıyımlar bile oldu.

İngiltere'nin can damarı olan Süveyş'te Osmanlı ordusu bir vazı tehditkâr ile bekliyor.

Sonra iktisadi buhran ve tahtı maişet İngilizleri derin derin düşündürüyor. Bütün bu haller sulh için İngiltere'de müthiş bir iştiyak uyandığını makul gösterecek esbaptandır.

Sonra itilafı meselesi en zavallı bir olan kuvvet ve mecalini hemen tamamen kayıp etti. Fransa toprakları istilada tenabüs-ü nüfus ile olan Fransızlar her gün eksilmekte, Rusya'ya müthiş yekünlerle verilen ödünçlerin sarstığı kuvve-i maliye, harp masarufatının da inhihamıyla pek perişan bir halde ve en büyük felaket, Fransız efkarında muharebeden bıkkıldığını gösterecek günden güne artması... Fransızlar, yanı başlarında bir İngiltere, bir Rusya olursa iki üç ayda Alman tehlikesini bir taraf edebileceklerini umuyorlardı. Hâlbuki bu ümitlerinin ne kadar hesapsız, ne kadar mantıksız olduğunu gösterdi. Akli başında olan Fransızlar:

(Bizim için Alman tehlikesi yoktur. Bir İngiliz tehlikesi başladı. Yorulduk ve hayatımızı delice sarf ettik. Bir Alman dostluğu bizim için en doğru yoldur. Vakit var bu hatırlı ve hatalı yolu terk edelim.) diyorlar.

Şu halde Fransa'nın en çok sulha olması lazım gelir.

Sulh meselesinde Rusya'nın mevkiini muhakeme etmek beyhude ve zahmet olur. Rusya muharebeye hiç dayanamayacak bir devlettir. Zulüm ve idare-i keyfiyenin en kahhar bir şekilde idare ettiği tebaasından emin değildir. Harp ordusu kadar hafiyeye besleyen ve vatan gayesinden ziyade Çar'ın hayat ve şahsiyeti etrafında sırf faaliyet eden bir hükümet elbet muharebenin devamından bi huzur olacaktır. Hususıyla bir muharebe günden güne Moskof hezimetleriyle uzayıp giderse...

Rusya'nın vaziyeti iktisadiyesi de pek vahimdir. Rus muharebesi Rusya'da bir hareketi dahiliye yapmıştı. Bu muharebenin ise Çar hükümetinin başına daha büyük belalar getireceğinde hiç şüphe yoktur.

Bunun için Rusya hükümeti sulha sabırsızlık ve iştah ile muntazırdır.

Biz bu mülahazalarladır ki, sulh dedi kodularının menbaalarını itilaf meselesi memleketlerinde buluyoruz.

Almanya ve Avusturya harbin devamından istifade edeceği gibi muharebeye en büyük inşirahla dayatacak olanda biziz. Bu münasebetle gençlerde darul harekâta geçen münür ve fedakâr bir gönüllü arkadaşımızın şu sözlerini kayıt edeceğiz:

(Moskof muharebesiyle kanmayacak, mutlak İngilizlerle de çarpışmak isterim. Onlarda her şey bitiyor, biz de artıyor. Hem muharebeye henüz başladık. Onların bıktığı ve vaz geçtiği noktadan biz kemali şevk ile başlayacağız.)

Bütün memleket böyle düşünüyor. Bu düşünce bu azim ile çarpışan bir millet için sulh dedi koduları kulağa girecek şeylerden değildir.

ŞU'ÜN

Vali Beyefendi Hazretleri

Bazı mühim işleri mahallerinde tetkik ve tanzim için geçen Cuma Günü Hafik, Zara, Suşehri kazalarına azimet buyurmuş olan Vali Muhteremimiz Muammer Beyefendi Hazretleri dün gece şehrimize avdet buyurmuşlardır.

Niğde Levası

Mevki ve cesameti itibarıyla en mühim levalarımızdan olan Niğde sancağının Konya'dan tek irtibatı ile müstakil levasına ifrağı takarrür etmiş ve irade-i seniye şeref sadır olmuştur. Ziraat ve iktisadiyatıyla vesaiti Anadolu'muzda haiz olduğu mevki Akımının olduğu letafeti de inziham eden Niğde ile güzel kazalarının bundan sonra daha seri bir surette terakki edeceğinden ümit varız.

Muhtar Bey

Mülkiye müfettişi Muhtar Beyefendigeçen Cuma ertesi günü icra-i teftişat için Niksar kazasına azimet eylemiştir.

İfakat

Namus ve mülkündeki vukufuyla şayan itimada bir icracıyız olan Ali Rıza Efendinin bir aydan beri muzdarip olduğu hastalıktan kurtularak tamamen ifakat bulunduğunu memnuniyetle haber alıyoruz.

Erbabı ihtiyaç gariban Ali Rıza Efendinin ecza hanesini acil görmek istiyordu. Bu emelin husulü de uzak değildir.

Zile'de Hilali Ahmer

Zile Hilali Ahmer Şubesi büyük bir faaliyetle çalışmaktadır. Ahiren Zile de kırk yataklık bir Hastahane şimdiye kadar bir hayli hasta ve şifa tedavi edilmiştir. Kaymakam İrfan Beye teşekkür ve Zilelilere beyanı takdirat ederiz.

Tayin

Tokat bidayet mahkemesi ceza reisi Mehmet Hayrettin Efendinin Ankara müdde-i umumiliğine tayini ile yerine Eskişehir kazası leva bidayet mahkemesi müdde-i umumisi Hafız Mehmet Efendi tayin edilmiştir.

Çiftçilerimize İrşat

Her sene harman mahsulünde ve birçok hayvanatta hastalık avariz görülüyor. Tanelerin veyahut kınacık adı verilen baş arız olur. Bunların en büyük hasarı hububatın kıymetini düşürmesidir. Bundan başka mahsulün az olmasına da sebep oluyor. Ahiren ticaret ve ziraat nezaretince bu hastalıkların nasıl men edileceğine başka mahsullere bulaşmaması için ne yapılması lazım geldiğine dair bir tertip ettirilerek vilayet ve levalarda ki ziraat müdür ve memurlarına gönderilmiştir.

Ziraat müdür ve memurları da inşallah bu risaleleri dairelerinin köşelerinde tozlandırmazlar ve programı ihtiyar ederek çiftçimizi irşat ederler.

52/2

Yüzbaşı Celil Bey

Üç ay evvel gönüllü bölüğü kumandanı sıfatıyla darul harbe giderken şehrimizden geçen Yüzbaşı Celil Beyin pek büyük kahramanlıkları, fedakârlıklar gösterdikten sonra şehadetini haber aldık. Celil Bey ile evvelce görüşmüş ve onda necip, nasıl bir sima görmüştük, Kırım'ın Gözler Kasabası muhacirlerinden olan bu genç zabıtın taziyesinde bir kin ve intikam beliriyor simasında bir şetaret bir sevinç his olunuyordu. Çünkü oda küçük yaşlarından beri kalbinde yer tutan bu intikamı almaya, ebedi düşmanını ezmeye gidiyordu.

Muharebede mecruh olarak memleketine avdet eden Celil Beyin silah arkadaşlarından bir zatı muma ileyhin vakia-i şehadetini şu suretle anlatıyor: ' Meydanı muharebeye varır varmaz Celil Bey taburunun önüne geçerek şeciane bir savletle mübarezeye atıldı. Ve bu şanlı hücumun karşısında hezimete uğrayan düşmanlar mevkillerini terk ederek perişan bir suretle ricat ettiler. Celil Bey üç gün muharebe ettikten ve düşmanın bazı mevkinin meşgal ettikten müteaddit yerinden yaralanmak rütbe-i şehadeti etti. Bölük efradı böyle mucip şeci bir kumandanlarını kayıp ettiklerinden dolayı büyük bir hüzün ve matem içindedirler.)

Zileli Muharrem Çavuş

Kahraman askerlerimizde görülen fedakârlık mertlik her Türk gönlünü bezeyecek derecede büyük ve yüksektir. Altın Bulakta Zileli Muharrem Çavuşun göstermiş olduğu harbi pakiliği yazmadan geçemedik:

Altın Bulaktan da savrulan Moskoflar bu nokta ile hayli uğraşmışlardı. Düşman bir gün buraya kıyam etmiş, avcılarını makineli Tüfeklerimizi ihate edecek mesafeye kadar sokulmuşlardı. Kahraman Muharrem Çavuş ile melazimi kahraman Yahya Efendi birer makineli tüfekle düşmana ecel yollamakta idiler. O sırada otuz metreye kadar sokulan düşman piyadesinin kurşunları bu iki tüfeğin numarası neferlerinden bir kaçını yere sermiş ve bir kısmını yaralamış idi. Halin kötülüğünü gören Yahya Efendi ile Muharrem Çavuş tüfekleri kurtarmaktan başka mühim vazife kalmadığına hüküm

ederek icabına tavsil ederler fakat Muharrem Çavuş biri gözünden olmak üzere iki yerinden yaralanmıştı Kahraman Çavuş:

-Bu yaraların ne ehemmiyeti var, tüfeğimiz milletin namusudur, düşmana bırakmamalıyız der, millet vatan gayretinin verdiği kuluna bir kuvvetle namluyu omuzlar, büyüklük karşısında gözleri dolan Yahya Efendi de sehbayı alır almaz ricat ederler. Düşman mermileri, kurşunları oraları taramakta olduğundan muharrem Çavuş düşmana aynen şu sözleri söyleyerek idi timsal gösterir.

-Efendi devlet sana birçok masraf ederek yetiştirmiştir. Sen benim gibi çok çavuş yetiştirirsin sen benim duldamda siper al gelen kurşunlar iptida bana değsin, sana geçen olursa yarı kuvvetini kayıp etmiş olsun...

Muharrem Çavuşun yaraları iltiyam buldu. Devletçe zabıt namzeti yapılmak suretiyle taltif edildi.

Büyüklükler karşısında anılmak bir vazifedir.

Al Bayrak

İhanet

Tercan aşçı memuru Serkiş Efendi gelip geçen yaralı askerlerin yaralarını yıkamak için istirahat hanelere memur edildiği halde verilen emre itaat vazife-i insaniyeti ifaya müsaraat etmeyip bir aydan beri hanesine çekilerek ve orada gizlice ilaç yaparak menfaatı şahsiyesini temin ile meşgul bulunduğu öğrenildiğinden memuriyetinden azl edildiği kaza-i mezbur kaymakamlığından Erzurum vilayetine işar olunmuş ve vilayetçe de tasvip edilmiştir.

Meclisi Umumi Vilayet

İçtima -12-

Kanunu saninin yirminci Salı günü bağdel zuhur saat üçte riyaseti illiye-i vilayet penahide andı içtima eden meclisi umumide zabtı sabık aynen kabul bulunduktan sonra mukarraratı atıye nihaz olunmuştur.

1- İdare-i umumiye vilayet kanununun teşkilatı milliyesine dair olan yüz kırk dördüncü maddesinin altıncı fıkrasına tevfikeyen encümen vilayetçe ittihaz olunan mukarraratı alel müfredat okutarak heyeti umumiyeye aynen kabul edilmiştir.

2- Mülhakatta vaki olan mutalibat meyanında teşkilatı mülkiyeye dair olanların ol emirde her şubeden ikişer azadan mürekkep bir heyet tarafından tetkik edilerek neticesinin heyeti umumiye ye arzı tensip kılındı.

3- Sivas şehrinin cereyan eden Murdar Irmağın tathiri mecrası ve iki tarafına setler inşası ile üzerinin kapatılması için idare-i hususiye bütçesinden bir miktar tahsisatın belediyeye muavenet olarak tefrik hakkındaki Sivas cemiyeti umumiye-i belediyesinin mazbatası okunarak varidatı hususiye-i vilayetin emare-i mahalliye ye ait hususiyeti bile temin gayrı kafi olduğu ve bu babda belediyeye muavenet mümkün olamayacağı tezkir olarak teşebbüsü mezkurun belediye varidatının tezyidi esbabının istikmalî suretiyle temine çalışmasının beldeye tebliğine ve mamafih umumi bütçeden de biraz muavenette bulunması hakkında merkez hükümete tembihatta bulunmasına bil ittifak karar verildi.

4- Muhtar resmünün mahburu tonlaması hakkındaki Sivas cemiyeti umumiye-i belediye mazbatası muamelatı ehaz ve itanın selamet ve intizamı ve hukuku ahalinin ihtikardan siyaneti ve varidatı belediyenin de tezyidi namına resmi mezkurun nefsi Sivas'a mahsus olmak üzere mecburi tonlaması ittifakla kabul olundu. Teşili hakkında işğadan bazıları tarafındadır meyan olunan mütalaat üzerine cereyan eden mezakir neticesinde mahalleleri cemiyet umumiye-i belediyelerince bu babda mazbata talep vukuunda meclisi umumi teşekkül olduğu takdirde encümeni vilayetçe münasip görülürse mezuniyet itasına bil ittifak karar verildi.

5- Sivas belediyesi varidatın tanzifat ve tenvirat karşılığının ihtiyaca tekabül edebilecek bu iradeye evsali zımında resum beldeye kanunu mucibince müsakkafat ve temettü vergisine yüzde beş nispetinde 'resmi manzum' ve emlak vergisine yüzde iki buçuk nispetinde 'tanzifat' ve yüzde iki buçuk nispetinde 'tenvirat' resmi tarahi hakkındaki Sivas Cemiyeti umumiye-i belediye mazbatası kıraat olunarak ahkâmı kanuniye ye muvafık ve mukteza-i hale mutabık görülmekle ittifakı aza ile kabul ve tasvip edilmiş ve mülhakattır debu suretle vukuuyla hak talepler üzerine onlara da encümen ve Mezuniyet imtası karar kir oldu.

6- Sıhhati umumiye-i tehdit eden ve günden güne daire-i sarayı tevsi eyleyen karanki hastalığının tedbir sirayeti zımında merkez vilayette bir Hastahane teyidiyle kanki mütehasıslarından icap eden atiyenin sülbü tahtı elzemiyette ise de irdatı belediye böyle bir müesseseyi baş idareye gayrı kafi olduğundan varidatı

hususiyeden bir miktar tahsisatı ifrazı mülhakattan gündesiyle hak-i malulün ikramcı dahi kabul edileceğine nazaran mülhakat belediyeleri varidat birer miktarın müessese-i mezkure masarufın umumiyesine medar olmak mezkure-i emsali esbabının istikmaliye dair olan Sivas Cemiyeti umumiye-i belediyenin mazbatası kiraat olundu. Cereyan eden mezakiratı mülhakasına sıhhati umumiyenin namına mülhakatın her tarafında Hastahane reisi lüzumu dergar ise de beldeler varidatıyla emeliyenin husulü şimdilik gayrı mümkün olduğu gibi varidatı hususiye ile de her yerde hastahaneler vücuda getirilemeyeceği cihetle şimdilik hiç olmazsa leva merkezlerinde birer Hastahane tesis ve kışat olunmak üzere vilayet bütçesinin umuru sıhhiye kısmına müessesatı mezkureye muavenet kaydıyla birer miktar tahsisatın ilavesi ve bu suretle de tesis ve kışadına munkıt hâsıl edilemediği surette merkezi vilayette tesis olunacak hastahaneye muavenette bulunmalarının levalara tebaası karar kir oldu.

7- Sivas kasabasına pek yakın bir mahalde kain olan taalisinin hayvanı alım satımıyla pek ziyade iştiğal eyledikleri halde karyenin kasaba hududu dahiline ithal edilmemiş olmasından dolayı orada vukuu bulan alım satımdan havan resumu sabit edilememekte olduğu bu ise resumu mezkureden belediyenin istifadesini kabul eylediği gibi bu yüzden bir çok ihtilafat hudus eylemekte bulunduğu cihetle hukuku ahali ve belediyeyi ziyağdan siyanete kiraatı mezkurenin de dahil adıyla orada vukuu bulacak hayvanatı alım ve satımından resmi ehaz ve istifası hakkındaki Sivas Cemiyeti umumiye-i belediyesinin mazbatası kiraat olunarak mütalaatı meşruda muvafık nefsül-emr görülmüş ve karye-i mezkurenin de dahil kasaba adıyla hayvan resumunun oraya da teşmili bil ittifaq kabul edilmiştir.

8- Müvazene-i umumiyeden verilen tahsisat ile Sivas kasabasına demir borularla su ihalesi hakkında teşebbüs edilmiş olan ameliyanın ikmali için icap eden tahsisatın bütçeye ithali istikmali, hakkındaki Sivas Cemiyeti umumiye-i belediye mazbatası okundu. Bu uğurda şimdiye kadar ihtiyaç edilmiş olan masarufı azimeyi hederden vikaye ile beraber ve sıhhati umumiye memleketi emrazı saye tehlikesinden siyanet-i maksat aliyesine matuf olan ameliyatı vakıanın bir an evvel ikmali zımnında tahkikatı mukteziyanın itası hususunda merkez hükümete inhası bil ittifa karar verildi.

9- Sivas şehrinin tenviri için yapılacak elektrik fabrikası masarufına mukabil vilayet bütçesinden bir miktar tahsisat itası hakkında Sivas cemiyeti umumiye-i belediyesinden verilen mazbata okundu.

330 senesi zarfında nefsi Sivas kasabasının 329 senesiyle daha evvelki tarik bedelatı bekayasından vukuu bulacak tahsilatın bu maksatta hasrı hakkındaki kararın bu senede temdidıyla 331 senesi zarfında 330 senesiyle daha evvelki tarik bedelatı bekayasından vukuu bulacak tahsilat ve 330 senesi nihayetine kadar tahsil olunup belediyeye tevdi ve tevsî olunmayan meblaların 331 bütçesinde açılacak belediyelere muavenet masraf kaydıyla daire-i mezkureye itası ve bu kararın bütçe nizamnamesine ithali ittifaken kabul edildi.

.....

52/3

TÜRK MEDENİYETİ

-6-

Şimdi Türk tarih medeniyetinin ihtişamlı bir sahifesini okuyacağız.

Moğol dağlarından yükselerek hududu Akdeniz'den kadar uzanan Büyük Moğol İmparatorluğunun büyük kaanı ve 'çin gayiz kaan' bu muhteşem sultanın aynı zamanda büyük medeniyetin konusu oluyor. Binaen aleyh, biz bu saltanatlı medeniyet hakkında daha esaslı fikirler elde etmek için Büyük Çin Gayzı ve onun bu muhteşem medeniyeti meydana getiren esbab ve avamili tetkik edeceğiz.

Çin Gayiz Kaandan evvel muntazam teşkilata malik, muharrep iki devlete tesaf ediyoruz.

Bunlardan birisi Çin'in şimalinde Mançu Tatarlar hakkında teşmil ettikleri hükümet.

Mançurlar ve şecaat-ı askeriye ye malik bir millet olmakla beraber onların Çinliler ile yakın temasları kendileri şayanı ehemmiyet bir medeniyet yükselmesini intaç etmiştir.

Mançurlar muhtelif zamanlarda Çin'e akın etmişler ve nihayet Çin'i tahtı çekimlerine alarak Pekin'i payi taht hükümet ittihaz etmişlerdi. Pek yakın zamanlara kadar Çin'de icrayı saltanat eden Çin hakkında hükümet bu Mançurya atlarının

Mançular Çin'i istila ettikleri zaman müthiş bir Çin medeniyeti ile karşı karşıya gelmişler. Ve bu büyük medeniyet Mançurları etmiş ve galip Mançular daima medeniyeti manevi maluba kalmışlardı.

(*) Çin gayz, şevketli demek. Frenklerin öküştü makamına kaimdir. Bu tabir Çin'den evvel Türk İlhanları hakkında müstağmel imiş.

Turan-Tekin

Fakat Çin medeniyetinin yükselmesi, terfi ve talisi için Mançu Tatarlarının ve bil hassa Mançu Kaanlarının 'Yelev Kaan' aynı zamanda memlekette irfanın yükselmesi için birçok mektepler açtırmış, hatta milli büyük bir adamı tesis etmişti.

Kazan Tatarları bahtiyarlarından Ahmet ZekiBey bu muhterem zat için 'bir elinde kalem, diğer elinde kılıç tutan zatlardan' diyor.

Fakat Çin medeniyetinin cazibedar tesirâtı altında Mançular mürur-u zamanla eski mahareti harbiye ve şecaat-ı askeriyelerini kaybetmişlerdi.

..... ikinci asrına doğru tecrübatın şimaldeki Tatarları isyan ederek bulunan Mançur hükümetini büyük bir mağlubiyet ve hezimete duçar etmeleridir.

Bu büyük hezimet üzerine Yelev Kaan kendisine sadık kalan askeri ile Türkistan şarkiye Kaşkar taraflarına gitmişti.

..... buralardaki Türkleri pek dağınık bir surette yaşadıklarını gördü. Ve derhal bir kurultay teşkil ederek kendi malik ve maksadını bu mesele izah etti.

..... müdürü idaresizlikten perişanlıktan yıkılmış olan Kaşkar Türkleri Yelev Kaan sözlerinden çok tesir almışlar. Yelev Kaan Türklerde kendisine iyice asker topladı Tatarlarından intikam alarak.

(*) Kurultay Türk Kaanlarının intihabı için Türk beylerinden mürekkep toplanan bu meclisi alidir ki Sultanı Osman Han'da bu meclisin inhabı ile tayin edilmiştir.

Eski hükümetini karşı kuvveti az olduğunu binaen aleyh öyküdür etmeyi düşündü ve garp taraflarına götüren gezide kara hat namıyla bir devlet tesis etti. Ve o pek az zamanda zarfında buralarda da mektepler açarak biraz medeniyet meydana getirdi. Fakat kendi kurduğu esasatın terakki ve tekâmülü hususunun oğlu Gürhan terk ederek vefat etti.

Gürhan her ne kadar babasının yarım bıraktığı işleri tamamlamış, babasının fütuhâtını ilerletmiş ise de ondan sonra gelen Kaanlar hükümeti idare edememişler ve birçok kargaşalıklar baş göstermiştir.

İşte miladın on ikinci asrına tesadüf eden bu zamanlarda büyük Turan ili de bir karışıklık bir idaresizlik hükmü ferman eden belli başlı hiçbir hükümet kalmamış, her kabile, her aşiret birbirine ayrılmış, her kabile ancak kendi reislerini tanıyorlar.

Yalnız şark Tatarlarının daire-i nüfusu gittikçe tevsi ediyor. Yalnız bu Türk zulmüne karşı bütün Tatar, Moğollar ve Türk bu kin ve nefret besliyorlardı.

Yeleve Kaanının akıbetini Bey iyi hisseden Tatarlar ve Türkler kendisine bir düşman telakki etmişler ve zaman zaman onlara hücum etmişlerdi.

Çünkü onlar bu karışıklığı izale için Büyük imparatorun buraya hükümdar olması icap ettiğini biliyorlar ve bunu Yeleve Kaandan bekliyorlardı.

(.....)S.M

(*) Hitay Türkçe bahadır, cengâver demek, Kara Hitay'da Kara Bahadır.

Ahmet Zeki Velidi

Çanakkale Müdafaaları

Çanakkale meydanları için firkatte bulunan devlet-i kiram:

Kuruş

38 Defterdar Tevfik Bey

19 Mektupça Ata Bey

19 Mülkiye Müftüsü Muhtar Bey

19 Maarif Müdürü Tevfik Bey

57 İsmail

19 Polis Dairi Şevki Bey

19 Evkaf Müdürü Nuri Bey

19 Jandarma Tabur Kumandanı Salih Zeki Bey

19 Zirai Müdürü

19 Muhasebe Kâtibi Halit Bey

10 Umumiye Mühendisi Nuri Bey

9 Evrak Müdürü Faik Bey

266 Yekün

421 Evvelce Toplanan

687 Yekün

Mevadı Umumiye

Darul Funun'da sene-i haliye Ağustosunda icrası mukarrar olan '.....' imtihanlarının daire-i şümulü Mübin olup darul-Fünun müdüriyeti umumisinden mürur :

1331 senesi ulumu şeriye melazimet reisi imtihanın daire-i şümulü:

Ulumu Diniye:

..... tarikiyle niyat vacip, sıfatı ilahiye bahşi farkı İslamiyenin irade-i cüziye ile hüsn ve kabih eşya hakkındaki nazariye.

Konferans 1:

Bulaşıcı Hastalıklar

-Mabağde-

İkinci vasıta-i sirayette boğaz ifrazatı, tükürük ve balgam iledir. Bu vasıta ile sirayet eden emraz-ı verem, Kuş Palazı (Difteri)

Bu verem mehlak bir hastalıktan bilhassa öteden beri bizim mevcudiyeti ictimaiyemizi kemiriyor, her sene Anadolu'nun her şehrinde birçok insanı alıp götürüyor.

Veremin insandan insana intikaline vasıta olan verem basili vücudu insanın her tarafına nüfus edebilir. Binaen aleyh verem basili vücudun hangi aksamında hastalık tevellüt etmiş ise verem hastalığı da o imzaya göre ayrıca isim alır.

Verem basilleri zarlarına girse beyin humması, kemiklerde kemik iltihaplarını husule getirdiği gibi en ziyade tesadüf edilen akciğer veremi de havadaki tozlarla beraber bulunan verem basilinın havaile akciğer orada kana karışmasıyla husule gelir.

Akciğer veremine tutulan kimseler mütemadiyen kan tükürürler. verem iki aydan üç seneye kadar devam edebilir ve kabil-i şifadır.

Ziyası az, rutubetli izbe gibi yerlerde ikamet etmek, çalışmak mecburiyetinden bulunanlar, ve de müptela olanlar vereme suhuletle duçar olabilirler.

Veremin daire-i nüfus ve tevsiri tahdit etmek gayetle kolaydır. İlk evvela tükürmemek tükürük çünkü bir veremlinin etrafa saçtığı tükürükler, balgamlar buhar ederek içerisindeki bulunan verem basilleri havadaki tozlara karışır. Binaen aleyh cihazı teneffüsüyeye dâhil olarak akciğerlere gider.

Verem yüzde seksen tükürük ve hava ile sirayet eder. Fakat veremli ineklerin eti bilhassa sütü ile de verem mikropları cihaz hazmı vasıtasıyla vücuda intikal eder. Bunun için etleri iyi pişirmeden yememeli ve sütü kaynatmadan içmemelidir. İşte gerek et ve gerek süt vasıtasıyla cihazı hazmiye dâhil olan verem mikropları bağırsaklardaki bezlerle iltihap yapar.

Veremlilerin tükürükleri ve balgamları üzerine kireç kaynağı dökerek mikropları itilaf etmeli:

Veremin tedavisi gayetle kolaydır. Açık havalı bol güneşli yerlerde ikamet etmek, besleyici, madî yemekler yemek, bu şerait dâhilinde yaşayan kimseler pek az bir zaman zarfında veremden kurtulurlar.

Kuşpalazı (Difteri) de sirayet ediyor.

Küçük çocuklara arız olan hastalıklar çocuklar arasında pek müthiş tahribat yapar. Fakat kuşpalazından tahakkuz kolaydır.

Kuşpalazı mikrobunun ifraz ettiği zehirden bu barkire edildikten sonra o barkirden alınacak kan ile çocuklar aşılacak olursa kuşpalazının tesiratından çocuk derhal kurtulmuş olur.

Derece-i rifyatı az ve Babil tedavi olan nezle-i mestuliye (.....) da yine ifrazaatı laabiye ile sirayet eder.

Bu hastalığa tutulanlar konuştuıkları zaman ağızlarından çıkan tükürükler ve aksırıklar vasıtasıyla..... mikrobu saçarlar.

Cildin efradı ile sirayet eden emraz ise fazil, lizamak, büyük şarbon ve kelliktir.

Kızıl hastalığı pek vahim bir hastalıktır. Cildin her tarafında bir takım lekeler peyda olur. Deri soyulur hasta ile temas katiyen caiz değildir. Derhal intikal eder.

Kızamıkta ekseriya çocuklara arız olan bir hastalıktır. Bu hastalığa düşer olan çocukların vücutlarının her tarafını kırmızı lekeler kaplar. Deri soyulur. Hastanın evvela odasının temizliğine dikkat ederek odayı badana etmek icap ettiği gibi yanına başka çocukları bırakmak hiç doğru değildir. Takayyüdatı lazimedede bulunmak yüzünden birçok köy veya şehirlerde bu hastalık birden bire sirayet ederek takatı mucip olur.

Çiçek hastalığı da ekseriya çocuklara farz olur. Bunda yüzde bir takım indifaat çıkar, bu indifaat cerehatlenir, sonra kurur, simayı bozar.

Bu hastalığın tesiratından kurtulmak için ineklerden çıkan aşı ile çocukları aşılama icap eder.

Şarbon hastalığı da koyun, sığırla çok uğraşanlarda çobanlarda olur.

Çünkü bu hastalık hayvanat arasında hükmü fermadır ve insana da hayvanlardan sirayet edebilir. Sirayet yine ifrazatı cildiye dir.

Kellik başın temiz bakılmamasından ileri gelir.

İlk defa başta bir takım indifaat yaparak kılları düşürür ve bil ahire bu indifaat kuruyarak carlak kalır. Sirayeti aynı suretle dir. Tedavisi ya kılları çekerek tentürdiyot sürmekle olur veyahut kıyasi vasıtasıyla.

İşte bu sayılan hastalıklarda cilt ifrazatı vasıtasıyla intikal ettikleri için bu hastalığa düşer olanlara kasten tevki etmek lazımdır.

(Sonu var)

52/4

Ulumu Diniye başlığının devamı;

-leri ispat-ı sübut ve lisani nübüvvetle beyan buyrulan haşr ve neşr, cennet ve cehennem gibi uhreviye, Kitaul-Taret; Kitabus-salat, Kitabul-Nikah, tarihi islam:

Ceziretü'l Arabın mevki coğrafyası ve hududu Kable'l İslam Kavmi Arabın tabakatı Kable'l-emsile Kavmi Arabın lisani Kable'l-İslam Kavmi Arabın dini-Kable'l İslam Kavmi Arabın ahvali ictimaiyesi- Kureyşliler ve 'Adnana kadar' Umuru neseb - Cidaleti 'haşimin' İcraatı-cidaleti Abdulmuttalib'in İcraatı- Resul-ü Ekrem

'S,l' hazretlerinin veladeti- Ebevyen muhtaraları ve bunların vefatı-kefaleti Abdulmuttalip ve Ebu Talip-Şam ve Yemen Seferleri-Ficar Muharebeleri- İcdivacı Nebeviye, Hazreti Hatice 'R.A' ve ondan tevellüt eden evladı nebevi- Kabe-i muazzamanın zamanı Nebevide tamiri- Hilful Fudul vakıası – Biseti Nebeviye ve Zuhuru Vahy-Fıtratı Vahy- Risalet Mustafa'ya tebliğe mübaşeret-Vahyin Derecat Mütefavetesi- İslamdan şebkat eden zevat-Resul'u Ekrem'in Hasması-Ashabın Habeşiyeye birinci muhaceratı ve avdeti-Ashabın Habeşiyeye ikinci muhaceratı ve avdeti- Kureyşin ehli İslam aleyhinde ittifakı ve ahd namesi- Ebu Talip ile Hatice'nin vefatı- Resulu Ekrem 'S,l' hazretlerinin Taif'e azimet ve avdeti- İlk ensar-ı Kiram- Miracı Nebeviye- Biseti Ukba Bilseti Ukba-i Seniye- Ashabın Yesribe Hicreti Seniye-i Nebeviye- Biatı Ebu Bekir Sıddık 'R.A' ve Hazreti Ömer'i istihlafi- Hilafeti Hz. Ömer-İran Futuhu-Şam Futuhu-Afrika Futuhu-Zamanı hilafette tertibi devanın- maaşaat- Vazı Tarih- Hazreti Ömer'in şehadeti- İltihabı Hazreti Ali Bin Ebu Talip 'R.A'-Cemel Muharebesi-Sıffin Muharebesi-Nehrdan Muharebesi Şehadeti Ali 'R.A' Hilafeti Hazreti Hüseyin 'R.A' Terki Hilafet-Hilafeti Abd İlanZübeyir 'R.A' Türkçe:

İlmi yahut ahlaki bir mevzu hakkında muhtasar bir şey ilme aldırılacak meharini edbadan birinin manzumesi tahvil ettirilecek, tahvili sarfı ve nahvi yaptırılacak.

Arabi:

İmla edilecek Arapça bir ibarenin tercümesi ve sarf ve bahir kıraatine tatbiki tahlili, beyan ve bedia temas edecek malumatı muhtasara iğtası.

Tarihi Osmaniye:

Kanunu Sultan Süleyman'dan beri: Sultan Süleyman'ın seferleri sırasında fetih olunan memleketler, Sultan Süleyman'ın sadrazamları, Sultan Süleyman sırasında akd olunan muahedeler, Sultan Süleyman Şehzadeleri, şehzadegah vakayı, Sultan Süleyman devrinde vakayı bahriye ve bahriye ümerası, Sultan Süleyman zamanında terakiyatı medeniye, ulumu funun ve sanayi, bu asır içinde Avrupa devletleriyle, devleti Osmaniye'nin münasebeti.

Tarihi Umumi:

Kanunu evveli, Mısır Keldaniye ve asuriye akvamı dinleriyle beni İsrail dini ve bu edya: beyninde mevcut münasebatı tesiratı müteakabile:- Hazreti Süleyman

zamanında beni İsrail-Beni İsrailin teshil eden esbab, samirenin zabtı, Babil esareti, Asurya ve İran münasebeti, Arsuryanın sukutu, esbabı dahiliye ve hariciyesi.

Kurunu vasati, zuhuru İslam'dan Devleti Emeviyenin zuhuruna kadar Hazreti risalet penahının hayatı hicretten evvel bağdel hicret- Risalet Hazretlerinin Medine'deki hayatları-Gazavatı Peygamberiye, hulefa-i Raşidin devri, İslam'da ihtilafatın zuhuru, Hazreti Osman'ın şehadeti hilafetin Emeviler'e intikali.

(İş bu devir dâhilindeki vakayı tarihiye sureti mazume de bilmek muktezidir.)

Kurunu ahire, 1, Mevzu: Asrı hazırda Almanya'nın ittihadı. 2, Tafsil: Almanya'nın ittihadta milliyeti efkârının tesirleri- Katolik ve Protestan mezheplerine dair malumat-Bu iki mezhep Hristiyanlığın Almanya ittihadına sureti tesirleri –Almanya ittihadı banileri ve yaptıkları işlev- İttihadın tesisi- Müttehit Almanya'nın teşkilatı siyasisi.

Coğrafya:

Anadolu şebe ceziresi, mevki vüsatı, en mühim avarız tabiası, dağları, şehirleri, Anadolu şebe ceziresinin iklimi, Anadolu şebe ceziresinin taksimatı idaresi, kabiliyeti ziraiyesi, madenleri, sanayi, Anadolu şebe ceziresinde vesaiti nakliye, çöllerde demir yolları, Anadolu şebe ceziresinin ticareti ve limanları.

Hesap:

İğdatı sahiha ve imalı, mesel-iğdatı asliye, bir adet asliyeye tahlili-küsuru adiyeye- ıslah- tevhidi mahrec- küsuru adiyeye imalı-küsuru işariye- küsuru adiyenin küsuru işariye tahvili, küsuru işariyenin imalı,- Terbi ve teczir- nispet ve tenasüp- tespit ve tenasübü adedyeye ve indesiye- metre usulü- Osmanlı mukilsatı bunların metre usulüne tahvili- aksı tahvili tatbikat- Mesaili halli.

(Mabağdi Var)

HAK ve ZULÜM MUHAREBESİ TELGRAFLARI

31 Mart

Düşmanın Terassut Sefineleri

Düşmanın birkaç terassud-u sefaini dün Çanakkale boğazı haricinden müdhil civarındaki bataryalarımıza yarım saat tesirsiz ateş ettiler. Bataryalarımızın mukabil ateşinden düşmanın bir zırhlı bir torpidosuna mermi isabetleri görülmüştür.

Ahvali Harbiye

Kafkasya cephesinde ve diğler cephelerde tebdil yoktur.

Avrupa'daki saha-i harbin mecmu dolu 2568 kilo metro olduğunu Fransız düşmanın gazetesi yazıyor.

İngiltere resmi tebligatına nazaran Hintli askerleri hariç hesap olmak üzere bidayeti harpten beri İngilizler yüz bin radasında zayiata uğramışlardır.

Odessa divanı harbi Sivastopolu da Bulgar, Rus sefaini harbiye mürettebatı isyana teşvik ettiklerinden dolayı bir Rus binbaşısı ile diğler beş zabıtı iğdamı mahkûm etmiş ve hükmü idam infaz edilmiştir.

Esre Nakli

Bağdat'ta toplanan İngiliz eseratı Musul'daki esra karargâhına sevk olunmuştur.

1 Nisan

Guluç Paşanın Viyana Gazetelerine beyanatı

Galuç Paşa ihramıza dair Viyana Gazetelerine vuku bulan beyanatta şu sözleri ilave etmektedir. 'Türkiye çok şükür maneviyatta kuvvetlidir. Şimdiye kadar bütün terakki kuvvetlerini düçar atalet eden ve hastalık şeklini alan bedbinlik ortadan kalkmıştır. Hayat bulmak isteyen bir millet kendisine inanmalı, kendi kuvvetine itimat etmelidir.'

Karpatlarda

Bugün gelen Avusturya tebliğ resmisinde Karpatlarda ki Rus taarruzunu tamamıyla tevkif edildiği resmen bildiriliyor. Rus ordusu bu son taarruzunda pek çok zayiata uğramıştır.

Mithat Şükrü Beyin Beyanatı

Roma'ya gidip dün oradan intikak eden Mithat Şükrü Bey Türkiye ile İtalya arasında mevcut müşerakati menafiin iki devlet arasındaki münasebetin takviyesine esas olmalıdır. Düşmanların güya Türkiye'nin münferiden sulh yapacağı hakkında çıkardıkları şayanı tekzip ile nihayetine kadar harbe devam edeceğimizi gazetecilere bildirmişlerdir.

Venizelos Amerika'ya gideceğini ve hayatı daimi tehdit altında bulunmasaydı siyasete devam edeceğini söylemiştir.

Bulgaristan'dan gelen haberlerde Bulgar-Rus münasebetinin düçar-ı inkıta olduğu tarzındaki haberleri tekzip ile beraber sarp hududu meselesinden neşi Rusya'nın Bulgaristan'a muğir olduğu bildirilmiştir.

1 Nisan

Fas'ta Mücahidini İslamiye

Mücahidiyenin son defa Fas'taki '.....' ve '.....' şehirlerini işgal ettikleri ve Fransızların sahildeki şehirleri tahliye ettikleri bildiriliyor.

Rusya Kafkasya'ya Tren Gönderiyor

Kafkas Rus ordusuna tahribat icra eden tifos hastalığı mesaibini nakil etmek üzere Rus hükümeti on iki askeri treni göndermiştir.

Karpatlarda Rus taarruzunu tamamıyla tutan Avusturya askerlerinin bazı noktalarda tecavüze başladıkları bildiriliyor.

Rus İktisadiyatının Vahameti

Boğazın mesdudiyeti hasebiyle Rus vaziyet iktisadiyesi vahim bir halde bulunmaktadır. Rusya El-yevm ancak tarihiyle ticaret edebiliyor.

Boğazların mesdudiyeti hasebiyle Rusya bir buçuk ay zarfında 200 milyon huble ziyana girmiştir.

Hint ve Afgan Hududunda

Hint Afgan hududundaki Kabil Hindistan'a akın etmişlerdir. İngiltere bunlara karşı kuvai göndermeğe mecbur olmuştur.

'Milli Telgraf Ajansı'

İLANAT

Sivas Ziraat Bankası Şubesinde

Ziraat bankasının münhal olan dört yüz kuruş maaşlı ve üç yüz kuruş maaşlı için usulü meriye veçhiyle müsabaka imtihanı icra olunacağından yirmi yaşını ikmal edip mah istihdam bir hali bulunmayan ve Ve hizmet devlete bulunduğunu atamak raporla ispat eden, bu defa seferberlikte askerliği bulunmayan hesap kitabet, hüsnü hatadan icra edilecek işhale dahil olmak üzere şehri nisanın yirmi yedinci gününe kadar Sivas Ziraat Bankası Şubesine müracaat etmeleri ilan olunur.

Refakat maaşları üç ve dört yüz kuruş olup kesp ile sebatı liyakat eylediği halde altı yedi kuruş maaşıyla bir sandık memuruna veya malul bir umuriyete terfi olur.

Sivas postahanesi mektup kesesine para kesesini unutup bırakmış olan kim ise posta müdürüne müracaat etmesi ilan olunur.

Vilayet matbaasında tab olunmuştur.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUM

4.1. Bulgular

Kızılırmak gazetesinin transkripsiyonu tamamlandıktan sonra gazetenin, Sivas'ta meydana gelen adli ve siyasi olayları, günlük yaşantıyı, halk sorunlarını, belediye sorunlarını ve bunun yanı sıra teknolojik gelişmeleri, eğitim ve öğretimle ilgili faaliyetleri, dönemin en önemli olaylarından biri olan I. Dünya savaşına ait haberler sıklıkla yer almıştır.

4.2. Sivas Kızılırmak Gazetesinin Değerlendirilmesi

Sayı 27

Bu sayının ilk sayfasında padişaha olan bağlılık ve inancı anlatan bir yazı yazılmıştır. Hem İslam dünyasının hem de Osmanlının kurtuluşunun padişaha bağlılıkla gerçekleşeceği ve tekrar bir bayrak altında toplayacağı vurgulanmıştır.

Gazetenin hemen her sayısında siyasiyat adlı bir bölüm mevcuttur. Bu bölümde siyasi olaylar anlatılmaktadır. Özellikle I. Dünya Savaşı'na denk gelmesi, I. Dünya Savaşı'yla ilgili olayların anlatılmasına sebep olmuştur.

Bu sayının siyasiyat bölümünde Edirne'nin geri alınması, Mebusan Meclisinin yeniden açılmasıyla başlayan yeni dönem, bu dönemin sükûnet içinde geçtiğinden bahsediliyor. Ayrıca Sivas valisi Muammer Bey'in ispiro ve diğer zararlı içeceklerin şehirde satılmasını engellemek için yaptığı çalışmalar dikkat çekiyor. Bu bölümün sonunda bir şiir yazılmış "Gök Ay" ismiyle ve dönemin önemli yöneticilerin resimleri bulunuyor.

Gazetenin en önemli bölümlerinden birisi de “Şuun” bölümüdür. Hemen her sayıda mevcuttur. Bu sayıdaki “Şuun” bölümünde okulların açılmasından bahsedilmiş ve Sivas Valisi Muammer Bey Efendi'nin tarih dersi verdiğini görüyoruz. Ayrıca belediye tarafından İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne Dahiliye Nezaret Celilesine ve Payitaht Şehri emanetine gönderilen telgraflar bulunuyor. Bu telgraflar Sivas Belediye Reisi Hamdi Bey tarafından kaleme alınmıştır.

Gazetenin son bölümünde 28 Ağustosta İstanbul'da Sultan Ahmet meydanında yapılan mitingden bahsedilmiştir.

Sayı 28

Bu sayı siyaset bölümüyle başlıyor. Fransızların Osmanlı hakkında yazdıkları yazılar ve suçlamalar ele alınmıştır. Bu suçlamaların sebebi Almanya'dan zırhlı gemiler alınmasıymış. Türklerin kendini koruma ve müdafa hakkının gözetilmediğinden bahsedilmiştir. Fransız gazetelerinde Türklerin hesabını göreceğiz tehditleri yapılıyor fakat kendilerinin yaptıkları zulümler Fas, Tunus, Cezayir Müslümanlarından hak ve hürriyet gasplarını ödemeleri gerektiğine vurgu yapılmıştır.

Bu sayının 2. sayfasında Umumi Muharebe Telgrafları başlığı altında I. Dünya Savaşı'nın gidişatıyla ilgili telgraflara yer verilmiştir. Fransız-Alman mücadelesi ve Rusya'nın durumuyla ilgili bilgiler yer almaktadır.

Bu sayının Şuun bölümünde Sivas'a gelen otomobillerden bahsedilmiştir. Bunun yanında okullarla ilgili haberler yer almıştır. Mektebi Sultani ve Kızılırmak Mektebiyle ilgili haberler vardır. Sivas'ta çeşitli ayaklanma veya sorun çıkarmaya çalışanlara gerekli müeyyidelerin uygulanacağından bahsediliyor. Bu bölümde o dönemde mahkemenin vermiş olduğu kararlar ve cezalar gazetede yer almıştır.

Sayı 29

Bu sayı Siyaset bölümüyle başlamaktadır. Bu bölümde I. Dünya Savaşı'nın başlamasından ve bütün Avrupa'da etkisinden söz edilmiştir. Savaşların kazanılmasında ve devletlerin yükselmesinde milletin öneminden bahsedilmiştir. İngiltere'nin sömürgeleriyle birlikte büyük bir nüfusa sahip olduğunu fakat buna güvenilmemesi gerektiğinden bahsedilmiştir. Çünkü sömürgelerinden gelen askerlerin İngiltere Devletine olan bağlılıkları önemli bir role sahiptir.

Bu sayının Şuun bölümünde Sivas'taki mekteplerden bahsedilmiştir. Okulların aktif olarak faaliyetlerine devam ettiği söylenmiştir. Yine İstanbul muhabirlerimizden isimli başlıkta ecnebilere verilen imtiyazların (ayrıcalıkların) kaldırıldığından ve yapılacak ticaretlerde vergi alınacağından bahsolunmuştur. Ayrıca şimdiye kadar Müslüman halkın ağır vergiler verdiğini ve bunun neticesinde halkın sıkıntılar yaşadığından bahsedilmiştir. Bu bölümün devamında dünya üzerinde görülen telgraflardan bahsedilmiştir. Dönemin mahkemesinde alınan kararlardan bahsedilmiştir ve verilen cezalar göze çarpmaktadır. Yine kuzey denizinde Alman gemilerinin İngiliz kruvazörlerini batırdığı, bundan dolayı İngiliz Amiralî Tuyuriç'in divan-ı harbe sevk edildiğini yazıyor.

Bu sayının son bölümünde Milli Gün Hikâyesi Oğul Vasiyeti başlıklı hikâye yazılmıştır. Bu hikâye Kırmıhoğlu Sadi Mavultay tarafından ele alınmıştır.

Sayı 31

Bu sayı siyasiyat bölümüyle başlıyor ve I. Dünya Savaşı'nın etkisinin giderek arttığından bahsediliyor. Japonya, Çin ve Amerika'nın savaşa girebileceğinden bahsedilmiştir. Rusya'yla İran arasındaki mücadeleden dolayı işgal altında olan Tebrizi boşaltması için yazılar yazıldığı söyleniyor. Kuzey Afrika'da ise Fransız işgaline karşı halkın ayaklandığı ve daha sert tepkiler verdiği görülmeye başlanmıştır. Hint Müslümanlarının İngilizler tarafından baskı altında olduğu fakat Hintlilerin de bu zulme sessiz kalmayacağı vurgulanmıştır.

Bu sayının Şuun bölümünde Sivas Valisi Muammer Bey'in bütün okul öğretmenlerini toplayıp eğitimin nasıl olması gerektiği konusunda fikir alışverişinde bulunmuştur. Bütün öğretmenlerin fikir alışverişinde bulunmaları için on beş günde bir toplanılacağını söylemiştir. Vilayeti Celile Yaverliğine Celil Bey atanmıştır. Mektebi Sultani Muallimlerinden Memduh Bey ve Mektep Müdürü Ziya Bey, Avrupa seyahatinden dönmüştür.

Bu sayının son bölümünde Oğul Vasiyet isimli yazı bulunuyor ve burada bir seyahat anlatılıyor. Bu seyahat esnasında karşılaştığı durumlar anlatılıyor. Bu seyahat esnasında Topçu Osman Çavuş isimli yaşlı bir askerin hayatı anlatılmıştır.

Sayı 32

Bu sayı Siyasiyat bölümüyle başlıyor. Batı'nın Doğu'ya yapmış olduğu sömürünün giderek azaltılmaya başlandığı Batı'dan gelen maddelerin daha kontrollü

olarak yurda alındığından bahsediliyor. Avrupalı devletlerin afyon satarak Çin ülkesinde büyük kazançlar sağladığı fakat bunu yaparken bu milletin sağlığının önemsenmediğini belirtmiştir.

Bu sayının Şuun bölümünde maarif müdürü başkanlığında bütün öğretmenlerin toplantı yaptıkları belirtilmiştir. Bunun yanında mekteplerde izcilik teşkilatlarının kurulmasına başlanmıştır. Bir Musevi olan Birja'nın Müslümanlığı seçtiği anlatılmıştır. Bu bölümde İngilizlerin Rusya ve Fransa neden ortak olarak savaşa girdiğini gerçekçi bir şekilde ele alıyor. İngiliz ve Fransa'nın Rusya'yla tamamen bir çıkar ilişkisi üzerine bir araya geldiğini anlatıyor. Bu bölümde Yeni Tecil divan kanunu başlığında o dönemde çıkarılan kanunlar yazılmıştır. Harp Mahkemesi'nin verdiği kararlar bu bölümde gazetede yer almıştır. İsimleri yazılı olan şahıslar Yörükoğlu Mustafa Efendi, Fazıl, Muharrem, Miladoğu Artun, Halil Kahya, Şih Süleyman, Hacı Ahmet, Solakoğlu Ömer, Yanıkoğlu Ömer, Kazancıoğlu Armin, Taşçıoğlu Aram, Kamaklıoğlu Bayram, Muhammed Ali, Hüseyin, Ali

Bu sayının son bölümünde Oğul vasiyetinin devamı var ve Osman Çavuş seyahati yapan kişiyle evine gidiyor. Burada Osman Çavuş'un torunu Zehra onları karşılıyor.

Sayı 33

Bu sayının Siyasiyat bölümünde Amerika'nın savaşa girmesinin nasıl gerçekleştiği anlatılıyor. Japonya'nın Amerikan bölgelerine yerleşmeye başlamasıyla Amerikan-Japonya arasındaki gerilim artmış ve iki devlet I. Dünya Savaşı'na dahil olmalarının yakın bir zamanda gerçekleşeceği ve Almanya'nın bundan dolayı bir müttefik kazanacağı belirtiliyor.

Bu sayının Şuun bölümünde Sivas Valisinin Karahisar'ı teftiş etmek için Çarşamba günü yola çıkacağı söyleniyor. Karaman Kaymakamı Ala Bey'in Sivas'a tayin olduğu Koyulhisar Mal Müdürlüğü'ne Fehmi Efendi tayin edilmiştir. Bunun yanında Sivas Valisi Muammer Bey tarafından meydanın önündeki bulvarın 16 metre genişliğine çıkarılacağı ve parke taşlar döşeneceği bu sayede medeni bir şehir görünümüne kavuşacağı yazılıyor. Çıkarılan kanunlar maddeler halinde verilmiştir. Yine bu sayıda dönemin harb mahkemesinin verdiği kararlar yazılmıştır. Bu bölümde isimleri geçen şahıslar Kara Hacıoğlu Mustafa, Pazayat Bey, Papas Lazares Efendi, Bakırcıoğlu Nikola, Esefanoğlu Yuan, Lazaraki Kısırlı Dimekoğlu Yuan, Ekmekçi

Mikfarın. Bu bölümde Maarif Müfettişi Mehyaladin'in vermiş olduğu kayıp ilanı göze çarpıyor. Umumi muharebe telgrafları bölümünde savaşın durumu hakkında bilgiler verilmektedir.

Savaşın son bölümünde Sadi Mavultay isimli yazarın izcilik üzeri yazdığı yazı bulunmaktadır. Bu yazıda izcilik faaliyetleri anlatılmaktadır.

Sayı 34

Bu sayının Siyasiyat bölümünde Avrupalıların dünya savaşıyla birçok Müslüman ülkelere zulüm ettikleri vurgulanmıştır. Fakat bu zulüm ve eziyetin Müslümanları Avrupa'ya karşı direnmelerine yol açtığını ve bu sayede bağımsız olacaklarını öngörüyor.

Bu sayının Şuun bölümünde Sivas Valisi Muammer Bey'in Karadeniz gezisine yer verilmiştir. Vali Bey tarafından Ünye'den bir telgraf gazeteye giderilmiştir. Muallimlerin olağan toplantılarında talim ve terbiye hususu görüşülmüştür. Ayrıca izcilik faaliyetleri bu bölümde anlatılmıştır. İzciliğin insana çeviklik ve zekilik kazandırdığı anlatılmıştır. İzciler öğretmenleriyle birlikte bir fabrika ziyareti yapmışlardır. Bu fabrikayı Mauel Efendi izcilere tanıtmıştır. Bu bölümde "Sultani izcilerinden Seydi Rahmi" isimli bir kişi izcilik üzerine yazı yazmıştır. Bu bölümde Harp Mahkemesinin verdiği kararlar yazılmış; Recep Oğlu Osman, Sığırcıoğlu Boğusan, Divaryanlı Kasganyen, Kara Muhammet Oğlu İsmail, Ceranoğlu İsmail, Çerkez Ömer, Yağlıcı Muhammet Oğlu Ahmet Turan, Köse Bekiroğlu Muharrem isimleri geçmektedir. Yine Zile İcra dairesinin vermiş olduğu ilan yer alıyor.

Bu sayının son bölümünde Sadi Mavultay'ın izcilik üzerine yazısına yer verilmiş ve bu yazıda İngilizlerin gençlerini nasıl yetiştirdikleri ele alınmıştır. Bizim de gençlerimizi izcilik terbiyesiyle yetiştirmemiz gerektiği anlatılmıştır.

Sayı 35

Bu sayı siyasiyat bölümüyle başlamaktadır. Hal ve Mevki başlıklı yazıda Osmanlının içinde bulunduğu durum İngiltere, Almanya'nın izleyecekleri yol bu ülkelerin birbirine karşı mücadelelerinin sonuçlarının diğer ülkeleri nasıl etkileyeceği ele alınmıştır. Yine bu bölümde Sivas Valisinin ziyaret ettiği vilayetler ve ilişkilerden bahsedilmiş ve bu ziyaretin 22 gün sürdüğü yazılmıştır. Mariz Kardeşler başlıklı yazıda her dönemde farklı düşmanlarla karşılaştığımızı, bunun değişen dünya düzeninde gayet normal olduğu anlatılmıştır. Rusların ülkemizi ele geçirmek için boğazları hedef aldığı

fakat bunun bizi ele geçirmek için yeterli olmayacağını anlatmaktadır. Ülkemizi savunmak için her türlü fedakârlığı yapmamız gerektiği yazılmıştır. Ayrıca Osmanlı sınırları dışına çıkacak yabancıların ve Müslümanların otuz liradan fazla parayla çıkmayacağı yazılmıştır. Bunun nedeni yabancı devletlere para yardımında bulunmamalarıdır.

Bu sayıda Şuun başlığı yer almamaktadır. Sayının son bölümünde Sadi Mavultay tarafından izcilik üzerine yazdığı yazının devam yer almaktadır. İzcinin selamının nasıl olduğu ve ne anlam taşıdığı anlatılmıştır.

Sayı 36

Bu sayı Siyasiyat bölümüyle başlamakta ve Türkiye'nin Dünya harbinde nasıl bir rol üstleneceği, Avrupalı devletlerin Osmanlı'yı ele geçirmek için bir fırsat olduğu yazılmıştır. İtalya ve Romanya'nın da savaşa girebilecekleri bu durumun savaşı daha şiddetli hale getireceği anlatılmıştır.

Bu sayının Şuun bölümünde Nazaret Celilesine yazılan bir telgrafta yer verilmiştir. Bu telgrafta Sivas'luların her türlü fedakârlığa hazır oldukları belirtilmiş. Orduya Kamil Efendi'nin on lira kıymetinde bir hediye verdiği yazılmıştır. Bir Alman kruvazörünün düşman gemilerini batıracağı ve büyük bir başarı elde ettiği görülüyor. Ayrıca ülkemizde bulunan yabancı vapurlara Türk bayrağı çekilerek el konulmuştur. Bağdat'ta İngilizler tarafından Dicle Nehri'ne atılmak üzere sandıklar bulunduğu ve bu sandıklardan silah ve mühimmat olduğu görülmüştür.

Bu sayının son bölümünde Sadi Mavultay tarafından izcilikten bahsedilmiştir. Bu o dönemde izciliğe verilen önemi göstermektedir.

Sayı 37

Bu sayı siyasiyat bölümüyle başlamakta, Din ve Millet Uğrunda başlıklı yazıda Avrupalıların dünya savaşıyla sadece Osmanlıyı değil onun temsilcisi olduğu bütün islam alemini yok etmek olduğu söyleniyor. Müslümanların birlik ve beraberlik içinde hareket ederek bunlara en ağır cezayı vereceklerine böylece tekrar birlik ve beraberlik içinde yaşayacakları vurgulanmıştır.

Bu sayının Şuun bölümü "Misafirlerimiz" başlıklı yazıyla başlıyor. Bu yazıda Sivas Valisini ziyaret eden izcilerden bahsedilmiştir. Bu izciler mektep talebelerinden oluşmuştur. Yine bu bölümde inşasına başlanılan vilayet matbaasından bahsedilmiş ve

dört beş ay içinde açılacağı söylenmektedir. Bu bölümde Avusturya sefiri Marki Pallavicini'ye çekilen bir telgrafnamenin cevabı yer almıştır. Yine bu bölümde Avusturya ile Osmanlı Devleti yöneticileri arasında yollanan telgraflar yer almıştır. Burada geçen isimler “Fransuva Josef, Enver Paşa, Arşidük Karid Rabih, Osmanlı Bahriye Nazırı Ahmed Cemal”

Bu sayının son bölümünde Hakve Zulüm Muharebesi Telgrafları isimli bölüm yer almaktadır. Bu bölümde Osmanlı askerinin Ruslar karşısında ilerlediği ve Rusların mağlup edildiği bununla birlikte esirler alınıp birçok mühimmat ele geçirdikleri yazılmıştır. Bu telgraflarda “Osmanlı” adıyla yayınlanmıştır.

Sayı 38

Bu sayı diğer sayılardan farklı olarak “Cihat Fetvaları” başlığıyla başlamaktadır. Bu bölümde savaşın dini açıdan neden önemli olduğu ve askerlerin bu savaşı aynı zamanda İslamiyet'in korunup yüceltilmesi amacını taşıdığı için yaptığı anlatılmaktadır.

Bu sayıda siyasiyat bölümü ikinci sayfada yer verilmiştir. Bu bölümde “Ufuklarda Sevimli Parıltılar” başlıklı bir yazı ele alınmış, Osmanlı ve müttefiklerinin elde ettiği başarılar ve bunun gelecek için önemli olduğu anlatılmıştır. Yine bu bölümlerde halkın orduya yardım için yapmış oldukları fedakârlıklardan bahsedilmiş, Kızılırmak mektebindeki derslere Vali Muammer Bey'in katıldığı anlatılmıştır. Alman konsolosunun Sivas üzerinden Erzurum'a sayahat ettiği vurgulanmıştır.

Telgraflar bölümünde dünyadan haberlere yer verilmiştir. Rus gemilerinin donanmamızdan kaçtığı Kerbela ve Necef'teki mücadeleden bahsedilmiş, Sırbistan'daki muhalif partilerin Makedonya'nın işgaline karşı çıktıkları anlatılmıştır. Fransa'nın Almanya'yla girmiş olduğu mücadelede 20 bin askerinin öldüğü yazılmıştır.

Sayı 39

Bu sayının ilk bölümü “Ordu Donanmamız” başlığıyla başlamıştır. Bu bölümde savaşa nasıl girildiği padişah tarafından halka anlatılmıştır. Yapılan saldırılara karşı devletin kendisini savunma hakkının olduğu vurgulanmıştır. Rusya, Fransa ve İngiltere'nin Müslümanlara yapmış oldukları eziyetlerden kurtulmasının vakti geldiği, yapılan bu mücadeleler sonucunda Müslümanların özgürlüğe kavuşacakları anlatılmıştır. Bu mücadeleyi din ve devlet uğrunda yapacaklarını ve Allah-u Teala'nın onların yanında olduğunu unutmamaları gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca bu savaşta dünyanın en güçlü iki ordusuyla silah arkadaşlığı yaptığımız anlatılmıştır.

Bu sayının Siyasiyat bölümünde İngiliz, Fransız ve Rusların yapmış oldukları saldırıların Osmanlı Devleti'nin büyük mücadelesi sonucu başarısız olacakları ve Afrika'nın, Mısır'ın, İran'ın, Hindistan'ın bağımsız olacakları anlatılmıştır.

Bu sayının Şuun bölümünde ise çeşitli haberler yer almakta olup bunlar; Tokat milletvekilinin Sivas'a gelmesi, Sivas milletvekili Rasim Beyefendi'nin Mektebi Sultanide edebiyat derslerine girmesi ve maaşını Hilal-i Ahmer Cemiyetine bağışlaması, Sivas'ta bulunan Fransız mektebi çalışanlarının bu okulun kapatılmasıyla birlikte Fransa'ya gittikleri bildirilmiş. Bu yolculuk esnasında Vali Bey rahipler ve rahibeler ile ilgilenmiş, bu çalışanların ise Sivas'tan üzgün bir şekilde ayrıldıkları belirtilmiş. Ladik'de İzcilik başlığında ise izcilik faaliyetlerinden bahsedilmiş, bayram dolayısıyla bir kamp planlanmış ve bu kamp çerçevesinde Amasya, Merzifon ve Lâdik ziyaret edilmiştir.

Sayı 41

Bu sayının ilk bölümünde “Şinasi Bey'in bir gazeteyi masaya fırlattığından bahsolunuyor. Bu olaydan sonra Şinasi Bey'in neden bu kadar sinirli olduğu anlatılıyor. Belçika Hükümetinin Fransa ve İngiltere'ye sığınması ve bu devletlerin de Belçika'yı sömürmesi ve bunun ülke yöneticileri tarafından kabul edilmesini kabullenemiyor. Fakat Belçika devletinin bu devletlerin himayesinden çıkmak istemediği belirtiliyor.

İttihat ve Terakki kulübünde yapılan içtimada ise devletimize nasıl daha faydalı olunacağı konusunda fikir alışverişinde bulunulmuştur. Yapılan konuşmalar sonrasında ise ordumuza çorap, mintan, eldiven, sarık gibi malzemelerin yapımına hız verilmesi kararlaştırıldı ve kararlar halka duyurulmaya başladı.

Bu sayının Şuun bölümünde Sivas'tan haberler verilmiştir. Meclis-i Mebusanın açılışı dolayısıyla Sivas Milletvekillerinin İstanbul'a hareket etmişlerdir. Aziller ve Tayinler başlığı altında görevden alınanlar ve tayin olunanlar hakkında bilgi verilmiştir. Asar-ı İnsaniyet başlığıyla ise Sivas'ta Amerikalı doktorların vasıtasıyla açılan hastanenin yaralıların tedavisinde gösterdiği fedakarıktan dolayı ilgililere teşekkür edilmiştir. Rotterdam Gazetesinin verdiği bilgiye göre bir İngiliz Savaş gemisi tepeye çarparak batmıştır.

Hak ve Zulüm Muharebesi Telgrafları başlığı altında I. Dünya Savaşı cephelelerdeki son durumlar ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Sayı 42

Bu sayının Siyasiyat bölümünde Rusların geçmişten beri Türk ırkının en büyük düşmanı olduğundan bahsedilmiştir. Yapılan mücadelelerde ise kayıplar verilmiş fakat Rusları mağlup edeceğimiz günü beklediğimizi ve o günün de geldiğini, bunun yanında İngiliz ve Fransızların da bu savaşta karşımızda bulduğumuzu ve hepsini mağlup ederek asırlardan beri vermiş oldukları zulüm ve eziyetleri sonlandıracağımızdan bahsolunmuştur.

Bu sayının Şuun bölümünde açılan hastanenin içtima salonunda yapılan toplantıda Vali Muammer Bey hastanenin Sivas'a ne kadar faydalı olduğu ve halkın hastanenin hizmetlerinden çok memnun kaldığından bahsetmiştir. Burada askerlerin tedavisinin ne kadar önemli olduğu bahsedilmiştir. Bu bölümde Öksüz Yurdu başlığı altında Sivas'ta bulunan öksüz ve yetimler için yeni bir yurt yapılmıştır. Yine Kızılırmak Mektebinin de yeni binaya taşındığı yazılmıştır. Lâdik izci teşkilatının faaliyet raporu yayınlanmıştır. Gaziler başlığı altında ise memleketin düşman igalinden kurtulması için vatan evlatlarının cephelere koşup vatani savunmaya davet etmiştir.

Hak ve Zulüm Muharebesi Telgrafları adı altında I. Dünya Savaşı'nda savaştığımız cephelerdeki gelişmeler anlatılmıştır. Osmanlının Ruslara karşı başarılı bir mücadelesi olmakta, Fransızlar ve İngilizler ise Alman hatlarını yormaya çalışmakta fakat başarılı olamamaktadırlar. Avusturya ise Rusları Macaristan'dan çıkarmaktadırlar.

Sayı 43

Bu sayının Siyasiyat bölümünde "Sultan Osman Türkiye'yi Kurdu" başlığı altında Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan bahsedilmiş ve onun büyük bir imparatorluk haline nasıl geldiği anlatılmış, daha sonra ise bugün içinde bulunduğu durumdan bahsedilmiştir. Bu durumdan ise şanlı askerlerimiz ve vatansever insanlarımız sayesinde tekrar kurtulup eski günlerimize kavuşacağımız anlatılmıştır.

Bu sayının Şuun bölümünde "Türk İstikbali Bayramı Mektebi Sultanide" başlığı altında kaleme alınan yazıda Osmanlı Devleti'nin kuruluşunun kutlandığı bir tören tertiplemiş bu tören halkın ve devlet yönetiminin katılımıyla kutlanmıştır." "Şehri Cevelan" başlığı altında ise sultani izcileri marşlar söyleyerek şehrin önemli yerlerini ziyaret etmişlerdir. "Fener Alayında" başlığında ise mektep talebelerinin Akşam fenerlerle bir grup oluşturup marşlar söyleyerek dolaşmışlardır. "Musamere ve Tiyatro" başlığında ise gençlerin "Vatan Yahut Silistre" adlı oyunu sergilenmiştir. Buradan elde

edilen gelir şehrin hayır kurumuna verilmiştir. “Türkün Cihat Tahlili” isimli şiir okunmuştur. “Harman Makinelerimiz” başlığında Sivas’a getirilecek olan makinelerin bir aya kadar Sivas’ta olacağını ve bu makinelerle daha fazla ürün elde edilebileceğinden bahsedilmektedir.

“Mülhakatta İzcilik Teşkilatı” başlığında izciliğin giderek önem kazandığı ve Mülhakatta izcilik teşkilatlarının oluşturulduğu anlatılmıştır. Osman Gazi Kurultayda isimli bir şiir kaleme alınmıştır. Kahraman askerlerimiz isimli yazıda ise savaşta askerlerin halkın gönderdiği yardımlar sayesinde önemli başarılar elde ettiği ve onların yardımına ihtiyacı olduğu anlatılmaktadır.

“İdman Musahebeleri” adlı yazıda ise izcilikten bahsedilmiş ve izcilik sayesinde bireylerin daha ahlaklı, sağlıklı, zihinleri açık bireyler yetiştirilebileceği anlatılmıştır.

“Kırım Edebiyatından” isimli “Bahar” şiiri yayınlanmıştır ve “Ayrılık” şiiri de aynı kişi tarafından kaleme alınmıştır. “Hak ve Zulüm Muharebesi Telgrafları” başlığında ise savaşın gidişatı hakkında bilgilendirme yapılmış ve savaşın lehimize olduğu başarılı bir mücadelenin yapıldığı anlatılmıştır.

Sayı 43

Bu sayının siyasiyat bölümünde Balkanların Bugünkü Hali başlığı altında Balkanlarda yaşanan olayların tahrik ve kıskırtma sonucunda ortaya çıktığından bahsedilmektedir. Arnavutluk’un Osmanlı himayesinden çıkmasından sonra İtalya ve Avrupa devletlerinin işgali altında girdiği anlatılmaktadır. Yine Makedonya’nın Yunan ve Sırp devletleri tarafından paylaşılmaya çalışılması ve Bulgarların hak iddia etmesi Balkanları büyük bir karmaşa içine sokmuştur.

Bu sayının Şuun bölümünde Vilayet Meclisinin Ocak ayının birinde açıldığından bahsedilmiştir. Amasya Müdafayı Milliye Cemiyeti’nin orduya yapmış oldukları bağıştan bahsedilmiştir. Zile ve Merzifon ilçelerinde birer okul açılışı yapılmıştır.

Bu bölümde Türk toplumunda yer alan boyların aldıkları isimleri, yaşayış tarzları ve kültürlerinden bahsedilmiştir.

Harp ve Zulüm Muharebesi Telgrafları bölümünde ise Almanya’nın üstünlüğünden bahsedilmiş, Fransa’nın ise büyük kayıplar verdiğini bu şekilde uzun süre dayanamayacağından söz edilmiştir.

Sayı 45

Gazetenin bu sayısında Vilayet Matbaasının yeni binaya taşınmasından dolayı Kızılırmak Gazetesi bir süre çıkarılamamıştır. Ecdadımızın Eserleri isimli yazıda ise Havza ve bu bölgede bulunan tarihi eserlerin gerektiği gibi korunması ve tadil edilmesi gerektiğinden bahsedilmiştir. Bunun yapılması için herkesin bu konuda duyarlı olması gerektiği vurgulanmıştır.

Şuun bölümünde Sultani mektebinin savaş dolayısıyla açılmaması ve bu sürede tatil olunduğu anlatılmıştır. Daha sonra vilayet meclisi tarafından tekrar açılmıştır. Gönüllü olarak savaşa katılan kişilerin Sivas üzerinden harp bölgesine doğru hareket ettikleri anlatılmıştır. Sivas'ta bir musiki derneğinin açılmış olduğundan bahsedilmiştir. Orduya yapılan yardımlar ve bu yardımları yapanların isimleri neşrolunmuştur. Gazetenin 3 sayfasında ise Türk Medeniyeti başlığı altında Türk milletinin özelliklerinden bahsedilmiştir. Bu bölümde bir şiire yer verilmiş olup Yalta'nın Ruslar için öneminden bahsedilmiş ve Osmanlı donanmasını buraya önemli bir bombalama gerçekleştirdiği anlatılmıştır.

Sayı 46

Bu sayının giriş başlığında İtilaf devletlerinin arasının bozulduğu ve barış isteyebileceklerini fakat ittifak devletlerinin bu duruma yanaşmadığı anlatılmıştır. Sivas'ta bir caminin yapılacağından bahsedilmiştir. Bu bölümde savaş sırasında orduda baş gösteren tifo, lekeli humma gibi hastalıklardan bahsedilmiştir. Bu hastalığın en önemli çözümünün temiz olmak ve yıkanmak olduğu anlatılmıştır. Türk Medeniyeti başlığında Orhun ve Yenisey yazıtları anlatılmıştır.

Bu sayının diğer bölümünde Amerikalı General Donukalaz'ın matbaayı ziyareti ve muhabirlerden biriyle yapmış olduğu konuşma anlatılmaktadır. Hak ve Zulüm Muharebesi Telgrafları bölümünde ise düşmanın sulh için girişimde bulunduğundan bahsedilmiştir. İtilaf devletlerinin cephelerde aldıkları mağlubiyetler ve ağır darbelerden bahsolunmaktadır.

Sayı 47

Bu sayının ilk bölümünde Yeni Sivas başlığı altında Sivas'ın gelişimine ve on yıl içinde büyük bir değişim göstereceğinden bahsedilmiştir. Caddeleri düzenlemek için silindir makinesinin geldiği anlatılmaktadır.

Bu sayının Meclis-i Umumi Vilayet başlığı altında Sivas ve çevre illerde yapılan yol, köprü ve diğer çalışmalardan bahsedilmiş olup bu çalışmaların imkânlar dahilinde tamamlandığından bahsedilmiştir.

Türk Medeniyeti bölümünde Türkler ve Çinliler arasındaki münasebetten bahs olunmuş, ayrıca Cengiz Han'dan bahsedilmiştir. Bu bölümde Hakkâri Hastanesi doktoru ve Eczacısının yapmış oldukları hainlikten dolayı meslekten ihraç edildikleri yazılmaktadır.

Harp ve Zulüm Muharebesi Telgrafları bölümünde ise savaştan haberler verilmiştir. Savaşın bütün cephelerinde yaşanan olaylar anlatılmıştır. Bu olaylarda düşman kuvvetlerine karşı olan üstünlükten bahsedilmiştir.

Sayı 48

Bu sayı “Kuvvet ve Mukavemet” başlığı ile başlamış olup bu başlığın altında I. Dünya Savaşının devam ettiği Fransız ve İngilizlerin savaşın uzamasını istemediklerinden bahsedilmiştir. Bu durumun ekonomilerini olumsuz etkilediğini ve devletlerin ticaret yapmadıkları için zor durumda olduklarından söz edilmiştir. Yine bu başlığın altında Fransız ve İngiliz savaş gemilerinin karşılaştığı mukavemet karşısında sahildeki köyleri bombaladıkları anlatılmıştır. Bu durum devletlerin manasızca hareket ettiğini gösteriyor.

Gazetenin “Şuun” başlığı altında ise Sivas şehrinde yaşanan olaylardan bahsedilmiştir. Bu haberler şöyledir: Sivas'ta bir hastanenin açılması bu hastaneye Konya ve Tokat vilayetlerinden yapılan yardımlardan bahsedilmiştir. Yine şehirde vuku bulan suçluların cezalandırılması anlatılmıştır.

Bu sayının “Meclis-i Umumi Vilayet İcmitma -4-“ başlığı altında vilayet meclisinde, vilayet matbaasıyla ilgili alınan karar yayımlanmıştır. Yine yapılan toplantılar ve alınan kararlar yayınlanmıştır. At ve sığır ırkının ıslah edilmesi gerektiği ayrıca bir başlık altında ele alınmıştır. Bu durum gazetenin toplumun gelişimi için her konuda kendisine düşen görevi yerine getirmeye çalışmıştır.

Sivas vilayetinde birçok mektep ve hastane yapıldığından bahsedilmiştir. Mekteplerdeki eğitimin nasıl olması gerektiği konusunda önemli çıkarımlarda bulunmuşlardır. Bunlardan en dikkat çekici olan ise o dönemde dayak ve şiddete maruz kalan talebelerin büyüdükleri zaman güçlü ve kuvvetli olanın himayesine girmeye çalıştıkları anlatılmıştır. Bu yazıdan eğitimcilere büyük bir görev verildiği ve bu görevin

layıkıyla yerine getirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu sayının 3. sayfasında tifo, karahumma hastalığının nasıl bulaştığı nasıl iyileşeceği anlatılmıştır.

İlanat bölümünde iş ilanları ve reklamlar yer almaktadır. Harp ve Zulüm Muharebesi Telgrafları bölümünde savaşın gidişatı ile ilgili güncel bilgiler verilmiştir.

Sayı 49

Bu sayının birinci sayfasında Çanakkale cephesinden bahsedilmiş olup bu cephede İngiliz ve Fransızların zırhlılarının büyük zayıflar verdiği anlatılmış ve bu cephede 130 milyon mermi harcadıklarından bahsedilmiştir. Ayrıca Rusya'nın büyük bir cephane ihtiyacıyla karşı karşıya kaldığı ve bu ihtiyacı savaşa sonradan katılan Japonya'nın giderebilmesinin mümkün olmadığı anlatılmıştır. Ayrıca Şeyhülislam Efendi'nin ziyareti ve Sivas'ta Vilayet Meclisi tarafından yapılan icraatlar yerinde görülmüştür.

Bu sayının ikinci sayfası “Şuun” bölümüyle başlamış olup başlıklar halinde ele alınmıştır. Memleket hastanesinin büyük bir değişim gösterdiğini eski halinden eser kalmadığından bahsedilmiştir. Sivas Mebuslarının Sivas'a geldikleri anlatılmıştır. Koyulhisar kazası kadısının görevinden alındığı başlık halinde verilmiştir. “Meclisi Umumi Vilayet” başlığı altında Vilayet meclisinde alınan kararlar yer almış bu kararlar olduğu gibi aktarılmıştır.

Bu sayının üçüncü sayfasında ise “Türk Medeniyeti” başlığı altında Sadi Mavultay tarafından bir köşe yazısı yazılmıştır. Bu yazıda Rusların himayesinde yaşayan Bulgarlardan bahsedilmiş olup buldukları bölgede ticaret ve sanatla uğraştıkları anlatılmıştır. Bu sayfada Çanakkale Cephesinde yardım toplanması için çalışma başlatılmış olup yapılan yardımla bu cepheye ve şehit ailelerine gönderileceği belirtilmiştir.

Bu sayının dördüncü sayfasında “İlanat” başlığıyla Sivas'ta bulunan şirketlerin ve diğer işyerlerinin vergileri hakkında açıklamalar yapılmıştır. Bu açıklama resmi görevliler tarafından yapılmıştır.

“Sultan Suyu Tay Deposu Kumandanlığı” başlığı altında bu merkeze alınacak atların özellikleri belirtilmiş ve bu özelliklere göre alım yapılacağı anlatılmıştır. Japonya'nın Mançurya bölgesine asker sevkiyatına devam ettiği ve İtilaf Devletlerinin Çanakkale'yi ele geçirmek için karaya asker çıkarılması gerektiğini İtalyan

gazetelerinin yazdığına yer verilmiştir. Bu durum Kızılırmak Gazetesinin Uluslararası medyayı takip ettiğini göstermektedir.

Sayı 50

Bu sayının ilk sayfasında “Afrika ve Akdeniz Havzası” başlıklı bir yazı kaleme alınmış olup Afrika kıtası ve Akdeniz’in çevresinde büyük devletlerin yapmış olduğu mücadeleler anlatılmaktadır. Bu anlatım yazarın bu bölgedeki 30-40 yıllık değişimin nasıl olduğu üzerine önemli bir analizdir. Sonuç olarak bu bölgede yaşanan mücadelelerin İngiltere’nin sonunu getireceği anlatılmıştır. Bu sayfada ayrıca “Şuun” bölümü başlamaktadır. Eğitim, tayinler, azledilenler ve vekâlet görevleri yayınlanmıştır. Ayrıca Çanakkale cephesi için yapılan yardımlar yer almıştır.

Gazetenin ikinci sayfasında vilayet meclisinin çalışmalarından bahsedilmiş ve gelecek yılın çalışmalarının şimdiden hayırlı olması temennisiyle 331 yılının çalışmaları sonlandırılmıştır.

Gazetenin üçüncü sayfası “Gençlik Musahabeleri” başlığı altında Samsun Müftüsünün genç yaşta vefat eden oğluya ilgili “Aksı Sada” gazetesinin haberine yer verilmiştir. Bu ölüm üzerine yazılan “Mersiye” gazetelerde yer almıştır. Bu yazıyı Kızılırmak Gazetesinde Sadi Mavultay yazmıştır. Bu sayfada “Sancak Selamı” hakkında bir yazı kaleme alınmıştır. Bu yazı törenlerde sancak önünden geçerken veya diğer hallerde nasıl selam verilmesi gerektiğiyle ilgili bilgiler vermektedir. Tokat Müdafa-i Milliye şubesinin orduya yapmış olduğu yardımlar kaleme alınmıştır.

Gazetenin dördüncü sayfasında Amasya İpekçilik Yurdu’na kayıt alınacağı ve bu kayıtların şartları hakkında okulun vermiş olduğu bilgiler yer almış olup bu durum gazetenin halkı her konuda bilgilendirmeye çalıştığını göstermektedir.

“İlanat” başlığı altında Sivas ve diğer şehirlerde yer alan iş ilanları, eğitim ilanları ve reklamlar yer almaktadır. “Hak ve Zulüm Muharebesi Telgrafları” başlığı altında savaşın gidişatı hakkında dünya medyası ve ulusal medyada çıkan haberler yer almıştır.

Numara 51

Gazetenin birinci sayfasında “İçtimai İhtiyaçlarımız” başlığı altında savaşın devam ettiği fakat savaş devam ederken bizim hayatın akışı içerisinde daima hazırlıklı olmamız gerektiği ayrıca savaş sonrası için hazırlıklı olmamız gerektiğinden

bahsedilmiştir. Savaş sonrası oluşacak zayıfları telafi etmek ve buhranı çabuk atlatmak için bütün meslek erbablarının daha fazla gayret içerisinde olmasının gerektiği vurgulanmıştır.

Gazetenin ikinci sayfasında “Şuun” başlığı altında eğitim ve sağlık işleri, hükümet meydanının parke yapılması, Orman Müdürlüğüne yapılan atama ve Mesudiye, Karahisar muhabirinin vermiş olduğu bilgiler yardımıyla “Melisi Umumi Vilayet” başlığı altında vilayet meclisinin aldığı kararlar yer almıştır. Bu kararlar olduğu gibi aktarılmıştır.

Gazetenin üçüncü sayfasında Rus egemenliği altında bulunan Tatar Türklerinin bir uyanış içinde olduğundan bahsedilmiştir. Bunda Rusların Tatarları asimile etmeye çalışmasının etkili olduğu anlatılmaktadır. Bu yazıyı Sadi Mavultay kaleme almıştır. Bu sayfada Çanakkale cephesine yapılan yardımlar neşr edilmiştir. “Bulaşıcı Hastalıklar” başlığı altında sağlık alanında halkı bilgilendiren bir yazı keleme alınarak halk bilinçlendirilmeye çalışılmıştır.

Gazetenin dördüncü sayfasında ise “İngiliz Amiralın Mektupları” başlığı altında İzmir Valisi Rahmi Bey’e Amiral Vis’in yazmış olduğu mektuplardaki yazılar ele alınmıştır. “İlanat” başlığı altında ilanlar yer almıştır. “Hak ve Zulüm Muharebesi” başlığı altında dünya medyası ve ulusal medyada yer alan haberlere yer verilmiştir. Bu haberler ele alınırken yazarların kendi düşünceleri de eklenmiştir.

Sayı 52

Gazetenin birinci sayfasında “Sulh Dedi Koduları” başlığı altında Dünya Savaşının sonlanacağı ile ilgili haberlerin Fransız ve İngiliz medyalarında gündeme geldiğinden bahsedilmektedir. Fransa, İngiltere, Rusya’nın durumları değerlendirilmiştir. “Şuun” başlığı altında Sivas Valisinin kazalarda yapmış olduğu denetimler, Mülkiye Müfettişi Muhtar Beyefendi’nin Niksar kazasını teftiş için yola çıktığını ve Tayin başlığı altında haberler yer almıştır.

Gazetenin ikinci sayfasında ise Yüzbaşı Celil Bey’in vefat haberine yer verilmiş olup duyulan üzüntü dile getirilmiştir. Yine Muharrem Çavuş ve Yahya Efendi’in göstermiş olduğu kahramanlık dile getirilmiştir. “İhanet” başlığı altında savaş yaralılarına bakmayan Şerkiş Efendinin görevinden azl edilmesi ve cezalandırılması gazetede yer almıştır. “Meclisi Umumi Vilayet” başlığı altında Vilayet Meclisinin almış olduğu kararlar vatandaşa aktarılmıştır.

Gazetenin üçüncü sayfasında “Türk Medeniyeti” başlığı altında Orta Asya’da yaşamış Türkler hakkında bir yazı kaleme alınmış olup Cengiz Han’dan övgüyle söz edilmiştir. Kırım Tatarları ve Kaçkar Türklerine de yazıda yer verilmiştir. Bu yazı Sadi Mavultay tarafından ele alınmıştır. Çanakkale Cephesi’ne yapılan yardımlara yer verilmiştir. “Konferans 1” başlığı altında “Bulaşıcı Hastalıklar” konusu diğer üç sayıda olduğu gibi bu sayıda da yer almıştır. Kuşpalazı (difteri) hastalığından ve bu hastalığın nasıl tedavi edileceği ve korunulacağı anlatılmıştır.

Gazetenin dördüncü sayfasında “Ulumu Diniye” başlıklı daha önceki sayılarda yer alan yazının devamı bu sayfada yer almıştır. Bu konu İslam’ın doğuşu yıllarını ele almaktadır. Coğrafya, Hesap, Tarih-i Osmaniye, Tarih-i Umumi başlığı altında yazılar yazılmıştır. Bu yazıların diğer sayılarda devam edeceği belirtilmiştir. “Hak ve Zulüm Muharebesi Telgrafları” başlığı altında dünya medyası ve ulusal medyada çıkan haberler yer almış olup bu haberlere çeşitli yorumlar gazete yazarları tarafından eklenmiştir. “İlanat” başlığı altında iş ilanları, kayıp ilanları verilmiş olup bu haberler her sayıda yer almaktadır.

BÖLÜM V

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

15 Ekim 1909 tarihinde Kamil Kitapçı tarafından kurulan Kızılırmak Gazetesi, süreç içerisinde yaşanan birtakım olaylar nedeniyle zaman zaman yayın hayatına bir süre ara verse de 12 Nisan 1946 tarihine kadar yayın hayatını devam ettirmiştir. Kızılırmak Gazetesi, devlet desteği olmaksızın tamamıyla özel girişimlerle çıkarılan ve uzun yıllar yayın hayatına devam eden Sivas'ın ilk özel gazetesi olmak özelliğine sahiptir. Çalışmanın sınırlandırılması ve konu bütünlüğünün sağlanması amacıyla Kızılırmak Gazetesinin 27-29,31-39 ve 41-52 sayıları transkribe edilerek değerlendirilmiştir.

Gazete sayılarının başında yer alan “Sivas İttihat ve Terakki Kulübü” ifadesi, gazetenin yerel bir siyasi partiye ait yayın organı olarak değerlendirilmesine neden olmaktadır. Gazete Türkçülük akımını “İçtimâî, iktisâdî, edebî Türk gazetesi” ifadeleriyle vurgulamaktadır. Gazeteyi geri planda destekleyen kişilerden birinin Sivas'ta o yıllarda görev yapan Vali Muammer Bey olduğu görülmektedir.

Yerel bir gazete olan Kızılırmak Gazetesi Sivas'ta meydana gelen adli olayları, günlük yaşantıyı, halk sorunlarını ve belediye sorunların yanı sıra aynı zamanda ülkede meydana gelen siyasi ve sosyal olayları, bununla birlikte yabancı ajanslar vasıtasıyla I. Dünya Savaşı sırasında Avrupa'daki gelişmeleri okuyucularına ulaştırabilmiştir. Bu durum Kızılırmak Gazetesi'nin hem yerel hem de ulusal bir gazete niteliği taşıdığını göstermektedir.

Sivas kentinde basılan Kızılırmak Gazetesi, abonelik vasıtasıyla vilayet sınırları içerisinde yer alan geniş okuyucu kitlesine ulaşmayı başarabilmiştir. Bilim ve teknolojiye yaşanan baş döndürcü gelişmelere rağmen, Sivas'ta Kızılırmak Gazetesi'nin devamı niteliğinde bir gazetenin olmaması, kent için önemli bir eksikliklerdir.

5.2. Araştırmacılara Öneriler

Gazetenin yayınlandığı dönemle ilgili olarak yeni araştırmalar yapacak olan araştırmacıların aşağıda belirtilen konular hakkında yeni çalışmalar yapabileceğini değerlendirmekteyiz.

a. Siyasi Olaylar

Sivas Kızılırmak gazetesinin çevirdiğimiz nüshalarında 1. Dünya Savaşına denk gelmesi bu konuda araştırma yapacak olan tarihçilerin ilgisini çekecektir. 1. Dünya savaşının başlaması ve gelişimi, cepheler ve telgraflarda önemli bilgiler yer almaktadır. yakın tarihimizle ilgili çalışmalara ışık tutacak verilere ulaşma imkanı sağlayabilecektir. tarihçilerin çalışmalarında yararlanabileceği kaynaklar arasındadır.

b. Adli Olaylar

Kızılırmak gazetesinin çevirisinin yapıldığı nüshalar başta olmak üzere Sivas'ta Divanı Harp Mahkemesinin vermiş olduğu kararlar gazetede yer almıştır. bu kararlar o dönemdeki hukuki olayları değerlendirecek olan hukukçuların yeni çalışmalar yapmasını sağlayacaktır.

c. Eğitim-Öğretim Faaliyetleri

Kızılırmak gazetesinin çevirisinin yapıldığı nüshalarda Eğitim ve Öğretim faaliyetlerine sıkça yer verilmiştir. olup, Kızılırmak Mektebi, Mektebi Sultaninin faaliyetleri anlatılmıştır. 1. Dünya savaşı devam ederken mekteplerin ık tutulmasına önem verilmesi, hocası olmayan derslere dönemin önemli şahsiyetlerinin girmiş olması eğitime verilen önemi göstermektedir. bu verilerden yararlanarak eğitimcilerin, eğitim tarihçilerinin yeni araştırmalar yapması kolaylaşacaktır.

d. Kültürel ve Sosyal Faaliyetler

evirisi yapılmış olan gazetenin nüshalarında savaş devam ederken askerin ihtiyaçlarını karşılamak için çorap, mintan, eldiven ve benzeri eşyalar üretilip orduya gönderilmiştir. Yine Sivas'ta izcilik faaliyetleri önemli bir kültürel etkinlik olarak karşımıza çıkmaktadır.

e. Teknolojik Gelişmeler

Kızılırmak gazetesinin çevirisinin yapıldığı nüshalarda o dönemde önemli yenilikler olarak göze çarpan otomobiller, Harman Makineleri, Silindir Makinesinin Sivas'a getirilmesi önemli yenilikler olarak değerlendirilmektedir. Bu veriler o yıllarda bile çağı takip ederek modernleşme alanındaki gayretleri bize gösterecek niteliktedir.

KAYNAKÇA

- Akurgal, E. (1987).*Anadolu Uygarlıkları*, İstanbul: Net Yayınları.
- Anonim (1987).*Eski Harfli Türkçe Süreli Yayınlar Toplu Kataloğu*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Kütüphane Başkanlığı Yayınları.
- Besen, H. (1997).*Türkiye’de Gazetecilik, Gazeteler*, İstanbul: İnkılâp Kitabevi Yayınları.
- Ceylan, O. (1988).*Sur ve Kaleleri İle Tarihte Sivas*, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.
- Demirel, Ö. (2006).*Osmanlı Döneminde Sivas Şehri*, Ankara: BMS Matbaası.
- Duman, H. (2001).*Başlangıcından Harf Devrimine Kadar Osmanlı - Türk Süreli Yayınları ve Gazeteleri Bibliyografyası ve Toplu Katalogu 1828-1928*, Ankara, Enformasyon ve Dokümantasyon Hizmetleri Vakfı.
- Girgin,A. (2001). *Türk Basın Tarihinde Yerel Gazetecilik*, İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Gürel, A.T. (1994). Sivas’ta Karanlıkta Kalan Bir Geçmiş: Sivas Basını, Sivas, *Revak*.
<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/26/1006/12209.pdf>
<http://www.sivas.bel.tr/kategori/31-16/tarihde-sivas/>
<http://www.tufs.ac.jp/common/fs/asw/tur/htu/list1.html#k>
- Kitapçı, K. (1966). “Sivas Basını”, *Ülke Gazetesi*, 27 Temmuz 1966, Sayı: 4455-99, s. 2.
- Nair, G. (1999). *1878-1999 Sivas Basını*, Sivas: Dilek Ofset Matbaacılık.
- Öztürk, S., Hacıismailoğlu, A.M.,Hızarcı, M. (2003).*Hakkı Tarık Us Kütüphanesi Süreli Yayınlar Kataloğu*, Bayezit Devlet Kütüphanesi.
- Sevin, V. (2001).*Anadolu’nun Tarihi Coğrafyası*, Ankara:TTK.
- Topuz, H. (2003).*II. Mahmut’tan Holdinglere Basın Tarihi*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yasak, İ. (1997).*Sivas İli*, Sivas: Seyran Yayınları.

DİZİN

A

Almanya, 21, 27, 30, 35, 36, 44, 49, 50,
57, 62, 64, 80, 83, 91, 92, 93, 104,
109, 113, 116, 130, 155, 164, 187,
203, 223, 238, 293, 300, 314, 318,
321, 322, 324, 328
Arnavutluk, 128, 156, 157, 158, 274,
327

B

Bakırcıoğlu Nikola, 67, 321
Birja, 56, 320

C

Celil Bey, 302, 320
Cengiz Han, 329, 333
Ceranoğlu İsmail, 77, 322

Ç

Çerkez Ömer, 322
Çin, 44, 54, 55, 64, 69, 94, 98, 176, 177,
186, 187, 194, 203, 213, 214, 215,
216, 241, 252, 276, 307, 320

D

Defterdar Tevfik Bey, 309
Divaryanlı Kasganyen, 322

E

Ekmekçi Mikfarın, 321
Esefanoğlu Yuan, 321
Evkaf Müdürü Nuri Bey, 309

F

Faik Bey, 309
Fazıl, Muharrem, 321

G

General Donukalaz, 329

H

Hacı Ahmet, 60, 172, 321

Halil Kahya,, 321
Halit Bey, 309
Hazreti Ali Bin Ebu Talip, 313
Hazreti Hüseyin, 313
Hüseyin, Ali, 321
Hz. Ömer, 313

İ

İsrail, 314

K

Kafkasya, 81, 84, 91, 100, 110, 111,
125, 137, 144, 181, 182, 185, 186,
220, 248, 293, 315, 316
Kahraman Çavuş, 303
Kamaklıoğlu Bayram, 321
Kamil Efendi, 93, 289, 323
Kara Hacıoğlu Mustafa, 67, 321
Kara Muhammet Oğlu İsmail, 77, 322
Karahisar, 64, 86, 144, 174, 197, 198,
211, 229, 247, 262, 264, 265, 283,
286, 321, 332
Kazancıoğlu Armin, 60, 321
Köse Bekiroğlu Muharrem, 77, 322

L

Lazaraki Kısırlı Dimekoğlu Yuan, 321

M

Maarif Müdürü Tevfik Bey, 309
Marki Pallavicini, 104
Mauel Efendi, 322
Mektupça Ata Bey, 309
Merzifon, 82, 121, 160, 168, 173, 175,
179, 197, 198, 215, 229, 230, 285,
286, 325, 328
Miladoğu Artun, 321
Mithat Şükrü Bey, 316
Muammer Bey, 9, 11, 120, 144, 318,
320, 321, 322, 324, 326, 335
Muhammed Ali, 40, 60, 172, 321
Mülkiye Müftüsü Muhtar Bey, 309

- N**
Nuri Bey, 160, 309
- O**
Osman Çavuş, 51, 60, 61, 321
- P**
Papaz Lazares Efendi, 321
Pazayat Bey, 321
Polis Dairi Şevki Bey, 309
- R**
Recep Oğlu Osman, 76, 322
Rusya, 29, 35, 40, 68, 80, 81, 91, 93,
106, 107, 109, 110, 111, 115, 129,
131, 155, 159, 182, 186, 200, 202,
222, 238, 241, 242, 251, 256, 257,
260, 275, 276, 287, 288, 289, 295,
299, 300, 316, 317, 319, 320, 324,
330, 333
- S**
Sadi Mavultay, 319, 321, 322, 323, 331,
332, 333
Salih Zeki Bey, 309
- Serkiş Efendi, 303
Sığırcıoğlu Boğusan, 322
Solakoğlu Ömer, 60, 321
Sultan Süleyman, 313
- Ş**
Şih Süleyman, 60, 321
Şinasi Bey, 325
- T**
Taşcıoğlu Aram, 321
Tercan, 303
Topçu Osman Çavuş, 320
Tuyuriç, 319
- Y**
Yağlıcı Muhammet Oğlu Ahmet Turan,
77, 322
Yanıkoglu Ömer, 321
Yörükoğlu Mustafa Efendi, 321
Yüzbaşı Celil Bey, 302, 333
- Z**
Zile, 77, 82, 147, 160, 174, 179, 197,
198, 215, 216, 286, 301, 322, 328
Zileli Muharrem Çavuş, 303

ÖZGEÇMİŞ

1989 yılında Elazığ'da doğdu. İlköğretim ve Lise Öğrenimini Elazığ'da tamamladı. 2007 yılında Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünü kazandı. 2011 yılında mezun olduktan sonra yüksek Lisans eğitimine başladı.2012 yılında Elazığ'ın Maden ilçesinde öğretmen olarak göreve başladı, halen öğretmenliğe devam etmektedir. Evli ve 1 çocuğu vardır.

